

Consiliul
Uniunii Europene

**Bruxelles, 8 iunie 2023
(OR. en)**

6601/23

**Dosar interinstituțional:
2023/0038 (NLE)**

**POLCOM 28
SERVICES 8
FDI 7
COASI 40**

ACTE LEGISLATIVE ȘI ALTE INSTRUMENTE

Subiect: Acord de liber schimb între Uniunea Europeană și Noua Zeelandă

ACORD DE LIBER SCHIMB
ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ
ȘI NOUA ZEELANDĂ

CUPRINS

PREAMBUL

CAPITOLUL 1 – DISPOZIȚII INIȚIALE

CAPITOLUL 2 – TRATAMENTUL NAȚIONAL ȘI ACCESUL PE PIAȚĂ AL MĂRFURILOR

CAPITOLUL 3 – REGULI DE ORIGINE ȘI PROCEDURI DE DETERMINARE A ORIGINII

SECȚIUNEA A: REGULI DE ORIGINE

SECȚIUNEA B: PROCEDURI DE DETERMINARE A ORIGINII

SECȚIUNEA C: DISPOZIȚII FINALE

CAPITOLUL 4 – PROCEDURI VAMALE ȘI FACILITAREA COMERȚULUI

CAPITOLUL 5 – INSTRUMENTE DE APĂRARE COMERCIALĂ

SECȚIUNEA A: DISPOZIȚII GENERALE

SECȚIUNEA B: TAXE ANTIDUMPING ȘI COMPENSATORII

SECȚIUNEA C: MĂSURI DE SALVGARDARE GLOBALE

SECȚIUNEA D: MĂSURI DE SALVGARDARE BILATERALE

SUBSECȚIUNEA 1: NORME PROCEDURALE APLICABILE MĂSURILOR DE SALVGARDARE BILATERALE

CAPITOLUL 6 – MĂSURI SANITARE ȘI FITOSANITARE

CAPITOLUL 7 – SISTEME ALIMENTARE DURABILE

CAPITOLUL 8 – BUNĂSTAREA ANIMALELOR

CAPITOLUL 9 – BARIERE TEHNICE ÎN CALEA COMERȚULUI

CAPITOLUL 10 – COMERȚUL CU SERVICII ȘI INVESTIȚIILE

SECȚIUNEA A: DISPOZIȚII GENERALE

SECȚIUNEA B: LIBERALIZAREA INVESTIȚIILOR

SECȚIUNEA C: COMERȚUL TRANSFRONTALIER CU SERVICII

SECȚIUNEA D: INTRAREA ȘI ȘEDEREA TEMPORARĂ A PERSOANELOR FIZICE ÎN SCOPURI PROFESIONALE

SECȚIUNEA E: CADRUL DE REGLEMENTARE

SUBSECȚIUNEA 1: REGLEMENTAREA INTERNĂ

SUBSECȚIUNEA 2: DISPOZIȚII CU APLICARE GENERALĂ

SUBSECȚIUNEA 3: SERVICII DE LIVRARE

SUBSECȚIUNEA 4: SERVICII DE TELECOMUNICAȚII

SUBSECȚIUNEA 5: SERVICII FINANCIARE

SUBSECȚIUNEA 6: SERVICII ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI MARITIM INTERNAȚIONAL

CAPITOLUL 11 – CIRCULAȚIA CAPITALURILOR, PLĂȚI ȘI TRANSFERURI

CAPITOLUL 12 – COMERȚUL DIGITAL

SECȚIUNEA A: DISPOZIȚII GENERALE

SECȚIUNEA B: FLUXURI TRANSFRONTALIERE DE DATE ȘI PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

SECȚIUNEA C: DISPOZIȚII SPECIFICE

CAPITOLUL 13 – ENERGIE ȘI MATERII PRIME

CAPITOLUL 14 – ACHIZIȚII PUBLICE

CAPITOLUL 15 – POLITICA ÎN DOMENIUL CONCURENȚEI

CAPITOLUL 16 – SUBVENȚII

CAPITOLUL 17 – ÎNTREPRINDERI DEȚINUTE DE STAT

CAPITOLUL 18 – PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SECȚIUNEA A: DISPOZIȚII GENERALE

SECȚIUNEA B: STANDARDELE PRIVIND DREPTURILE DE PROPRIETATE
INTELECTUALĂ

SUBSECȚIUNEA 1: DREPTURILE DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE

SUBSECȚIUNEA 2: MĂRCI

SUBSECȚIUNEA 3: DESENE ȘI MODELE

SUBSECȚIUNEA 4: INDICAȚII GEOGRAFICE

SUBSECȚIUNEA 5: PROTECȚIA INFORMAȚIILOR NEDIVULGATE

SUBSECȚIUNEA 6: SOIURI DE PLANTE

SECTION C: ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR DE PROPRIETATE
INTELECTUALĂ

SUBSECȚIUNEA 1: PROCEDURI CIVILE ȘI ADMINISTRATIVE PENTRU
ASIGURAREA RESPECTĂRII NORMELOR

SUBSECȚIUNEA 2: ASIGURAREA RESPECTĂRII LEGISLAȚIEI LA
FRONTIERE

SECȚIUNEA D: DISPOZIȚII FINALE

CAPITOLUL 19 – COMERȚUL ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

CAPITOLUL 20 – COOPERARE COMERCIALĂ ȘI ECONOMICĂ CU POPULAȚIA MĂORI

CAPITOLUL 21 – ÎNTREPRINDERILE MICI ȘI MIJLOCII

CAPITOLUL 22 – BUNE PRACTICI ȘI COOPERARE ÎN MATERIE DE REGLEMENTARE

CAPITOLUL 23 – TRANSPARENTĂ

CAPITOLUL 24 – DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE

CAPITOLUL 25 – EXCEPȚII ȘI DISPOZIȚII GENERALE

CAPITOLUL 26 – SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

SECȚIUNEA A: OBIECTIV ȘI DOMENIU DE APLICARE

SECȚIUNEA B: CONSULTĂRI

SECȚIUNEA C: PROCEDURILE COMISIEI DE ARBITRAJ

SECȚIUNEA D: MEDIERE

SECȚIUNEA E: DISPOZIȚII COMUNE

CAPITOLUL 27 – DISPOZIȚII FINALE

ANEXA 2-A: PROGRAME DE ELIMINARE A TARIFELOR

SECȚIUNEA A: DISPOZIȚII GENERALE

SECȚIUNEA B: GESTIONAREA CONTINGENTELOR TARIFARE

SECȚIUNEA C: CONTINGENTE TARIFARE ALE UNIUNII EUROPENE

SECȚIUNEA D: FACTORI DE CONVERSIE

ANEXA 3-A: NOTE INTRODUCTIVE LA REGULILE DE ORIGINE SPECIFICE
PRODUSULUI

ANEXA 3-B: REGULI DE ORIGINE SPECIFICE PRODUSULUI

APENDICELE 3-B-1: CONTINGENTE DE ORIGINE ȘI ALTERNATIVE LA REGULILE
DE ORIGINE SPECIFICE PRODUSULUI DIN ANEXA 3-B (REGULI DE ORIGINE
SPECIFICE PRODUSULUI)

ANEXA 3-C: TEXTUL ATESTATULUI DE ORIGINE

ANEXA 3-D DECLARAȚIA FURNIZORULUI MENȚIONATĂ LA ARTICOLUL 3.3 (CUMUL
DE ORIGINE) ALINEATUL (4)

ANEXA 3-E: DECLARAȚIA COMUNĂ PRIVIND PRINCIPATUL ANDORRA

ANEXA 3-F: DECLARAȚIE COMUNĂ PRIVIND REPUBLICA SAN MARINO

ANEXA 6-A: AUTORITĂȚI COMPETENTE

ANEXA 6-B: CONDIȚII REGIONALE PENTRU PLANTE ȘI PRODUSE VEGETALE

ANEXA 6-C: RECUNOAȘTEREA ECHIVALENȚEI MĂSURILOR SPS

ANEXA 6-D: ORIENTĂRI ȘI PROCEDURI PENTRU AUDIT SAU VERIFICARE

ANEXA 6-E: CERTIFICARE

SECȚIUNEA 1: MĂRFURI CU ECHIVALENȚĂ SPECIFICATE ÎN ANEXA 6-C
(RECUNOAȘTEREA ECHIVALENȚEI MĂSURILOR SPS) – DECLARAȚII

SECȚIUNEA 2: TRANSMITEREA ELECTRONICĂ A DATELOR

SECȚIUNEA 3: RĂSPUNSUL ÎN CAZ DE CRIZĂ

ANEXA 6-F: CONTROALE ȘI TAXE DE IMPORT

ANEXA 9-A: ACCEPTAREA EVALUĂRII CONFORMITĂȚII (DOCUMENTE)

ANEXA 9-B: AUTOVEHICULE ȘI ECHIPAMENTE SAU PĂRȚI ALE ACESTORA

APENDICELE 9-B-1: CATEGORII DE VEHICULE EXCLUSE

ANEXA 9-C: SISTEMUL DE SCHIMB PERIODIC DE INFORMAȚII PRIVIND SIGURANȚA
PRODUSELOR DE CONSUM NEALIMENTARE ȘI MĂSURILE PREVENTIVE,
RESTRICTIVE ȘI CORECTIVE CONEXE, MENȚIONAT LA ARTICOLUL 9.10
ALINEATUL (5) LITERA (b)

ANEXA 9-D: SISTEMUL DE SCHIMB PERIODIC DE INFORMAȚII PRIVIND MĂSURILE LUATE ÎN LEGĂTURĂ CU PRODUSELE NEALIMENTARE NECONFORME, ALTELE DECÂT CELE CARE INTRĂ SUB INCIDENȚA ARTICOLULUI 9.10 ALINEATUL (5) LITERA (b), MENȚIONAT LA ARTICOLUL 9.10 ALINEATUL (6)

ANEXA 9-E: VINURI ȘI BĂUTURI SPIRTOASE

APENDICELE 9-E-1: LEGISLAȚIA NOII ZEELANDE MENȚIONATĂ LA ARTICOLUL 6 ALINEATUL (1) LITERA (a) (DEFINIȚII ALE PRODUSELOR ȘI PRACTICI ȘI TRATAMENTE OENOLOGICE)

APENDICELE 9-E-2: LEGISLAȚIA NOII ZEELANDE MENȚIONATĂ LA ARTICOLUL 6 ALINEATUL (1) LITERA (b) (DEFINIȚII ALE PRODUSELOR ȘI PRACTICI ȘI TRATAMENTE OENOLOGICE)

APENDICELE 9-E-3: PRACTICI OENOLOGICE ALE NOII ZEELANDE

APENDICELE 9-E-4: LEGISLAȚIA UNIUNII MENȚIONATĂ LA ARTICOLUL 6 ALINEATUL (2) LITERA (a) (DEFINIȚII ALE PRODUSELOR ȘI PRACTICI ȘI TRATAMENTE OENOLOGICE)

APENDICELE 9-E-5: LEGISLAȚIA UNIUNII MENȚIONATĂ LA ARTICOLUL 6 ALINEATUL (2) LITERA (b) (DEFINIȚII ALE PRODUSELOR ȘI PRACTICI ȘI TRATAMENTE OENOLOGICE)

APENDICELE 9-E-6: PRACTICI OENOLOGICE ALE UNIUNII EUROPENE

APENDICELE 9-E-7: DOCUMENTUL VI-1 SIMPLIFICAT

APENDICELE 9-E-8: CERTIFICAT SIMPLIFICAT

APENDICELE 9-E-9: DECLARAȚII

ANEXA 10-A: MĂSURI EXISTENTE

ANEXA 10-B: MĂSURILE VIITOARE

ANEXA 10-C: PERSOANELE AFLATE ÎN VIZITĂ DE AFACERI ÎN SCOPUL STABILIRII,
PERSOANELE TRANSFERATE ÎN CADRUL ACELEIAȘI COMPANII ȘI PERSOANELE
AFLATE ÎN VIZITĂ DE AFACERI PE TERMEN SCURT

ANEXA 10-D: LISTA ACTIVITĂȚILOR PERSOANELOR AFLATE ÎN VIZITĂ DE AFACERI
PE TERMEN SCURT

ANEXA 10-E: FURNIZORI DE SERVICII PE BAZĂ DE CONTRACT ȘI PROFESIONIȘTI
INDEPENDENȚI

ANEXA 10-F: CIRCULAȚIA PERSOANELOR FIZICE ÎN SCOPURI PROFESIONALE

ANEXA 13: LISTA PRODUSELOR ENERGETICE, A HIDROCARBURILOR ȘI MATERIILOR PRIME

ANEXA 14: ANGAJAMENTE PRIVIND ACCESUL PE PIAȚĂ ÎN DOMENIUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE

SECȚIUNEA A: LISTA UNIUNII EUROPENE

SECȚIUNEA B: LISTA NOII ZEELANDE

SUBSECȚIUNEA 1: ENTITĂȚI GUVERNAMENTALE CENTRALE

SUBSECȚIUNEA 2: ENTITĂȚI GUVERNAMENTALE SUBCENTRALE

SUBSECȚIUNEA 3: ALTE ENTITĂȚI

SUBSECȚIUNEA 4: BUNURI

SUBSECȚIUNEA 5: SERVICII

SUBSECȚIUNEA 6: SERVICII DE CONSTRUCȚII

SUBSECȚIUNEA 7: NOTE GENERALE

ANEXA 18-A: CLASE DE PRODUSE

ANEXA 18-B: LISTE DE INDICAȚII GEOGRAFICE

SECȚIUNEA A: LISTA INDICAȚIILOR GEOGRAFICE – UNIUNEA EUROPEANĂ

SECȚIUNEA B: LISTA INDICAȚIILOR GEOGRAFICE – NOUA ZEELANDĂ

ANEXA 19: BUNURI ȘI SERVICII DE MEDIU

ANEXA 24: REGULAMENTUL DE PROCEDURĂ AL COMITETULUI PENTRU COMERȚ

ANEXA 26-A: REGULAMENTUL DE PROCEDURĂ PENTRU SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

ANEXA 26-B: CODUL DE CONDUITĂ PENTRU ARBITRI ȘI MEDIATORI

ANEXA 26-C: REGULAMENTUL DE PROCEDURĂ PENTRU MEDIERE

ANEXA 27: DECLARAȚIE COMUNĂ PRIVIND UNIUNILE VAMALE

APENDICELE 2-A-1: LISTA TARIFARĂ A UNIUNII EUROPENE

APENDICELE 2-A-2: LISTA TARIFARĂ A NOII ZEELANDE

PREAMBUL

Uniunea Europeană, denumită în continuare „Uniunea”,

și

Noua Zeelandă,

denumite în continuare în mod individual „partea” și în mod colectiv „părțile”,

RECUNOSCÂND existența unui parteneriat solid și de lungă durată între părți, bazat pe principiile și valorile comune reflectate în Acordul de parteneriat privind relațiile și cooperarea dintre Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Noua Zeelandă, pe de altă parte, întocmit la Bruxelles, la 5 octombrie 2016, precum și importanța relațiilor lor economice, comerciale și de investiții,

DECISE să își consolideze relațiile economice și să extindă comerțul bilateral și investițiile,

RECUNOSCÂND importanța cooperării globale în abordarea chestiunilor de interes comun,

RECUNOSCÂND importanța transparenței în comerțul și investițiile internaționale, în avantajul tuturor părților interesate,

URMĂRIND să creeze un mediu stabil și predictibil, cu reguli clare și reciproc avantajoase care să reglementeze schimburile comerciale și investițiile între părți și să reducă sau să elimine obstacolele din calea acestor schimburi și investiții,

RECUNOSCÂND că *te Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi este un document fondator de importanță constituțională pentru Noua Zeelandă,

DORIND să ridice nivelul de trai, să promoveze creșterea economică favorabilă incluziunii și stabilitatea, să creeze noi perspective de locuri de muncă și să îmbunătățească bunăstarea generală și, în acest scop, reafirmându-și angajamentul de a promova liberalizarea comerțului și a investițiilor,

CONVINSE că prezentul acord va crea o piață extinsă și sigură pentru mărfuri și servicii, sporind astfel competitivitatea întreprinderilor lor pe piețele mondiale,

HOTĂRÂTE să își consolideze relațiile economice, comerciale și de investiții în conformitate cu obiectivul dezvoltării durabile, sub aspect economic, social și de mediu, și să promoveze schimburile comerciale și investițiile care sunt în concordanță cu obiectivele privind atingerea unor niveluri ridicate de protecție a mediului și de protecție a muncii și cu standardele și acordurile recunoscute la nivel internațional la care au aderat,

HOTĂRÂTE să sporească bunăstarea consumatorilor prin politici care să asigure un nivel ridicat de protecție și de bunăstare economică a consumatorilor și posibilități sporite de alegere pentru aceștia,

AFIRMÂND dreptul părților de reglementare pe teritoriile lor, în vederea realizării unor obiective politice legitime, cum ar fi protecția vieții sau a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor, serviciile sociale, educația publică, siguranța, mediul, inclusiv schimbările climatice, moralitatea publică, protecția socială sau a consumatorilor, bunăstarea animalelor, protecția vieții private și a datelor, promovarea și protejarea diversității culturale și, în cazul Noii Zeelande, promovarea sau protecția drepturilor, a intereselor, a obligațiilor și a responsabilităților populației Māori,

ANGAJATE să comunice cu toate părțile interesate relevante din societatea civilă, inclusiv cu sectorul privat, cu sindicatele și cu alte organizații neguvernamentale,

RECUNOSCÂND importanța promovării participării incluzive la comerțul internațional și a abordării obstacolelor și a altor provocări care există pentru părțile interesate interne în ceea ce privește accesul la oportunitățile comerciale și economice internaționale, inclusiv la comerțul digital,

HOTĂRÂTE să abordeze provocările specifice cu care se confruntă întreprinderile mici și mijlocii în ceea ce privește contribuția la dezvoltarea schimburilor comerciale și a investițiilor străine directe,

RECUNOSCÂND importanța comerțului internațional pentru facilitarea și promovarea bunăstării populației Māori și provocările cu care se confruntă populația Māori, inclusiv *wāhine Māori*, în ceea ce privește accesul la oportunitățile comerciale și de investiții care decurg din comerțul internațional, inclusiv la oportunitățile și beneficiile create prin prezentul acord,

URMĂRIND să încurajeze egalitatea de gen și emanciparea economică a femeilor prin promovarea importanței politicilor și a practicilor care integrează dimensiunea de gen în activitățile economice, inclusiv în comerțul internațional, într-un efort de a elimina toate formele de discriminare pe criterii de gen,

REAFIRMÂNDU-ȘI angajamentul în favoarea Cartei Organizației Națiunilor Unite semnate la San Francisco la 26 iunie 1945 și ținând seama de principiile formulate în Declarația universală a drepturilor omului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948,

BAZÂNDU-SE pe drepturile și obligațiile care le revin în temeiul Acordului privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, încheiat la Marrakesh la 15 aprilie 1994, precum și în temeiul altor instrumente multilaterale și bilaterale de cooperare la care au aderat ambele părți,

CONVIN DUPĂ CUM URMEAZĂ:

CAPITOLUL 1

DISPOZIȚII INIȚIALE

ARTICOLUL 1.1

Obiectivele prezentului acord

Obiectivele prezentului acord sunt liberalizarea și facilitarea comerțului și a investițiilor, precum și promovarea unei relații economice mai strânse între părți.

ARTICOLUL 1.2

Definiții generale

În sensul prezentului acord, se aplică următoarele definiții:

- (a) „produs agricol” înseamnă un produs enumerat în anexa 1 la Acordul privind agricultura;
- (b) „CCMAA” înseamnă Acordul dintre Uniunea Europeană și Noua Zeelandă privind cooperarea și asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal¹, întocmit la Bruxelles la 3 iulie 2017;

¹ JO UE L 101, 20.4.2018, p. 6.

- (c) „autoritate vamală” înseamnă:
- (i) în ceea ce privește Noua Zeelandă, Serviciul Vamal al Noii Zeelande; și
 - (ii) în ceea ce privește Uniunea, serviciile Comisiei Europene competente în domeniul vamal sau, după caz, administrațiile vamale și orice alte autorități împuternicite în statele membre să aplice și să asigure respectarea legislației vamale;
- (d) „taxă vamală” înseamnă orice taxă sau impunere de orice tip, care se aplică la importul unei mărfi sau în legătură cu acesta, însă nu include:
- (i) nicio impunere echivalentă unei taxe interne aplicate în conformitate cu articolul III alineatul (2) din GATT 1994;
 - (ii) nicio taxă antidumping sau compensatorie aplicată în conformitate cu GATT 1994, cu Acordul antidumping și Acordul SMC; și
 - (iii) nicio taxă sau altă impunere la import sau în legătură cu acesta, care este limitată ca valoare la costul aproximativ al serviciilor furnizate;
- (e) „CPC” înseamnă Clasificarea centrală provizorie a produselor (*Statistical Papers*, seria M, nr. 77, Departamentul Afaceri Sociale și Economice, Oficiul de Statistică al Organizației Națiunilor Unite, New York, 1991);

- (f) „zi” înseamnă o zi calendaristică;
- (g) „întreprindere” înseamnă o persoană juridică sau o sucursală ori o reprezentanță a unei persoane juridice;
- (h) „UE” sau „Uniunea” înseamnă Uniunea Europeană;
- (i) „existent” înseamnă, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, în vigoare la data intrării în vigoare a prezentului acord;
- (j) „marfă a unei părți” înseamnă un produs național în înțelesul GATT 1994 și include mărfurile originare din partea respectivă;
- (k) „Sistem armonizat” sau „SA” înseamnă Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor, inclusiv toate notele juridice și modificările acestuia, elaborat de OMV;
- (l) „poziție” înseamnă primele patru cifre ale numărului de clasificare tarifară din Sistemul armonizat;
- (m) „OIM” înseamnă Organizația Internațională a Muncii;
- (n) „persoană juridică” înseamnă orice entitate juridică constituită în mod corespunzător sau organizată în alt mod în temeiul legislației unei părți, cu sau fără scop lucrativ, aflată în proprietate privată sau publică, inclusiv orice corporație, trust, societate în nume colectiv, întreprindere comună, societate cu asociat unic sau asociație;

- (o) „măsură” înseamnă orice măsură a unei părți, sub formă de act cu putere de lege, act administrativ, normă, procedură, decizie, acțiune administrativă, cerință sau practică sau oricare altă formă¹;
- (p) „măsuri luate de una dintre părți” înseamnă orice măsuri adoptate sau menținute de²:
- (i) administrații sau autorități centrale, regionale sau locale; și
 - (ii) organisme neguvernamentale în exercitarea competențelor care le-au fost delegate de administrațiile sau autoritățile centrale, regionale sau locale;
- (q) „stat membru” înseamnă un stat membru al Uniunii;
- (r) „persoană fizică a unei părți” înseamnă:
- (i) în cazul Uniunii, un resortisant al unuia dintre statele membre, în conformitate cu legislația acestuia³; și
 - (ii) în cazul Noii Zeelande, un resortisant al Noii Zeelande, în conformitate cu legislația acesteia⁴;

¹ Pentru mai multă certitudine, termenul „măsură” include termenul „omisiune”.

² Pentru mai multă certitudine, „măsurile luate de una dintre părți” includ măsurile care sunt adoptate sau menținute prin impunerea, dirijarea sau controlarea comportamentului altor entități.

³ Termenul „persoană fizică a unei părți” include și persoanele cu reședința permanentă în Republica Letonia care nu sunt cetățeni ai Republicii Letonia sau ai altui stat, dar care au dreptul, în conformitate cu legislația Republicii Letonia, să li se elibereze un pașaport pentru non-cetățeni.

⁴ Uniunea își reafirmă obligațiile în ceea ce privește rezidenții permanenți ai Noii Zeelande în temeiul GATS. În acest sens, termenul „persoană fizică a unei părți” include și persoanele care au drept de ședere permanentă în Noua Zeelandă și care nu sunt cetățeni ai Noii Zeelande, în măsura în care aceste persoane fizice intră sub incidența angajamentelor Uniunii în temeiul GATS.

- (s) „OCDE” înseamnă Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică;
- (t) „originar” înseamnă considerat ca fiind originar în conformitate cu regulile de origine prevăzute în capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii);
- (u) „marfă originară” sau „marfă originară din una dintre părți” înseamnă o marfă care se încadrează în regulile de origine prevăzute în capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii);
- (v) „persoană” înseamnă o persoană fizică sau juridică;
- (w) „tratament tarifar preferențial” înseamnă nivelul taxei vamale aplicabil unei mărfi originare în conformitate cu programele de eliminare a tarifelor din anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor);
- (x) „Acordul SPS” înseamnă Acordul dintre Comunitatea Europeană și Noua Zeelandă privind măsurile sanitare care se aplică comerțului cu animale vii și produse animale¹, adoptat la Bruxelles la 17 decembrie 1996;
- (y) „măsură sanitară sau fitosanitară” sau „măsură SPS” înseamnă orice măsură astfel cum se menționează la punctul 1 din anexa A la Acordul SPS;
- (z) „DST” înseamnă drept special de tragere;

¹ JO UE L 57, 26.2.1997, p. 5.

- (aa) „furnizor de servicii” înseamnă o persoană care furnizează sau intenționează să furnizeze un serviciu;
- (bb) „IMM” înseamnă o întreprindere mică și mijlocie;
- (cc) „teritoriu” înseamnă, pentru fiecare parte, zona în care se aplică prezentul acord în conformitate cu articolul 1.4 (Aplicare teritorială);
- (dd) „TFUE” înseamnă Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene;
- (ee) „Acordul de la Paris” înseamnă Acordul de la Paris în conformitate cu Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice¹, adoptat la Paris la 12 decembrie 2015;
- (ff) „Acordul de parteneriat” înseamnă Acordul de parteneriat privind relațiile și cooperarea dintre Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Noua Zeelandă, pe de altă parte², întocmit la Bruxelles la 5 octombrie 2016;
- (gg) „țară terță” înseamnă o țară sau un teritoriu care se situează în afara domeniului de aplicare teritorială al prezentului acord;
- (hh) „OMC” înseamnă Organizația Mondială a Comerțului; și
- (ii) „OMV” înseamnă Organizația Mondială a Vămirilor.

¹ JO UE L 282, 19.10.2016, p. 4.

² JO UE L 321, 29.11.2016, p. 3.

ARTICOLUL 1.3

Acorduri OMC

În sensul prezentului acord, se aplică următoarele definiții:

- (a) „Acordul privind agricultura” înseamnă Acordul privind agricultura, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (b) „Acordul privind măsurile de salvagardare” înseamnă Acordul privind măsurile de salvagardare, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (c) „Acordul antidumping” înseamnă Acordul privind punerea în aplicare a articolului VI din Acordul general pentru tarife și comerț din 1994, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (d) Acordul privind determinarea valorii în vamă înseamnă Acordul privind punerea în aplicare a articolului VII din Acordul general pentru tarife și comerț din 1994, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (e) „MSL” înseamnă Înțelegerea privind regulile și procedurile de soluționare a litigiilor, inclusă în anexa 2 la Acordul OMC;
- (f) „GATS” înseamnă Acordul General privind Comerțul cu Servicii, inclus în anexa 1B la Acordul OMC;

- (g) „GATT 1994” înseamnă Acordul general pentru tarife și comerț din 1994, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (h) „AAP” înseamnă textul Acordului privind achizițiile publice, astfel cum a fost modificat prin Protocolul de modificare a Acordului privind achizițiile publice, întocmit la Geneva la 30 martie 2012;
- (i) „Acordul privind licențele de import” înseamnă Acordul privind procedurile de acordare a licențelor de import, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (j) „Acordul SMC” înseamnă Acordul privind subvențiile și măsurile compensatorii, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (k) „Acordul SPS” înseamnă Acordul privind aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (l) „Acordul BTC” înseamnă Acordul privind barierele tehnice în calea comerțului, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (m) „Acordul TRIPS” înseamnă Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală, inclus în anexa 1C la Acordul OMC; și
- (n) „Acordul OMC” înseamnă Acordul privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, întocmit la Marrakesh la 15 aprilie 1994.

ARTICOLUL 1.4

Aplicare teritorială

(1) Prezentul acord se aplică:

- (a) teritoriilor în care se aplică Tratatul privind Uniunea Europeană și TFUE și în condițiile stabilite în aceste tratate; și
- (b) teritoriului Noii Zeelande și zonei economice exclusive, fundului mării și subsolului asupra cărora Noua Zeelandă exercită drepturi suverane în ceea ce privește resursele naturale în conformitate cu dreptul internațional, dar nu include Tokelau.

(2) În ceea ce privește dispozițiile prezentului acord referitoare la tratamentul tarifar al mărfurilor, inclusiv cele referitoare la regulile de origine și la procedurile de determinare a originii, prezentul acord se aplică și acelor zone de pe teritoriul vamal al Uniunii în sensul articolului 4 din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului¹, care nu sunt reglementate la alineatul (1) litera (a) din prezentul articol.

(3) În absența unor dispoziții contrare exprese, trimiterea la „teritoriu” din prezentul acord se interpretează în sensul menționat la alineatele (1) și (2).

¹ Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO UE L 269, 10.10.2013, p. 1).

ARTICOLUL 1.5

Relația cu alte acorduri internaționale

- (1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, acordurile internaționale existente între Comunitatea Europeană, Uniune sau statele membre, pe de o parte, și Noua Zeelandă, pe de altă parte, nu sunt înlocuite sau denunțate prin prezentul acord.
- (2) Prezentul acord face parte integrantă din relațiile bilaterale globale reglementate de Acordul de parteneriat și se înscrie în cadrul instituțional comun.
- (3) Părțile își afirmă drepturile și obligațiile reciproce care le revin în temeiul Acordului OMC. Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție din prezentul acord nu obligă vreo parte să acționeze într-un mod incompatibil cu obligațiile care îi revin în temeiul Acordului OMC.
- (4) În cazul existenței unei neconcordanțe între prezentul acord și orice acord internațional, altul decât Acordul OMC, la care au aderat ambele părți, părțile se consultă imediat în vederea găsirii unei soluții reciproc avantajoase.
- (5) În absența unor dispoziții contrare, în cazul în care în prezentul acord sunt menționate sau sunt încorporate, integral sau parțial, acorduri internaționale, acestea se interpretează ca incluzând modificările aduse lor și acordurile succesoare care intră în vigoare, pentru ambele părți, la data sau ulterior datei intrării în vigoare a prezentului acord.

(6) În cazul în care apare vreo problemă privind punerea în aplicare sau aplicarea prezentului acord ca urmare a oricăror modificări ale acestuia sau a acordurilor succesoare astfel cum sunt menționate la alineatul (5), părțile se pot consulta, la cererea oricăreia dintre părți, în vederea găsirii unei soluții reciproc satisfăcătoare la această problemă, în funcție de necesități.

ARTICOLUL 1.6

Instituirea unei zone de liber schimb

Părțile la prezentul acord instituie o zonă de liber schimb, în conformitate cu articolul XXIV din GATT 1994 și cu articolul V din GATS.

CAPITOLUL 2

TRATAMENTUL NAȚIONAL ȘI ACCESUL PE PIAȚĂ AL MĂRFURILOR

ARTICOLUL 2.1

Obiectiv

Părțile liberalizează progresiv și reciproc comerțul cu mărfuri în conformitate cu prezentul acord.

ARTICOLUL 2.2

Domeniu de aplicare

Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, prezentul capitol se aplică schimburilor comerciale cu mărfuri ale unei părți.

ARTICOLUL 2.3

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

- (a) „carnet ATA” înseamnă documentul reprodus în conformitate cu anexa la Convenția vamală privind carnetul ATA pentru admiterea temporară de mărfuri, adoptată la Bruxelles la 6 decembrie 1961;
- (b) „tranzacție consulară” înseamnă procedura de obținere, din partea unui consul al părții importatoare pe teritoriul părții exportatoare sau pe teritoriul unei țări terțe, a unei facturi consulare sau a unei vize consulare pentru o factură comercială, un certificat de origine, un manifest, o declarație de export a unui expeditor sau orice alt document vamal în legătură cu importul mărfurilor;
- (c) „procedură de acordare a licențelor de export” înseamnă o procedură administrativă care necesită depunerea unei cereri sau a altor documente (altele decât cele necesare în general în scopul vămuirii) la organul (organele) administrativ(e) competent(e), ca o condiție prealabilă pentru exportul de pe teritoriul părții exportatoare;

- (d) „procedură de acordare a licențelor de import” înseamnă o procedură administrativă care necesită depunerea unei cereri sau a altor documente (altele decât cele necesare în general în scopul vămuirii) la organul (organele) administrativ(e) competent(e), ca o condiție prealabilă pentru importul pe teritoriul părții importatoare;
- (e) „marfă reprelucrată” înseamnă o marfă clasificată în SA la capitolele 84-90 sau la poziția 94.02 care:
- (i) este alcătuită în întregime sau parțial din părți obținute din mărfuri care au fost deja utilizate;
 - (ii) prezintă performanțe și condiții de muncă similare cu cele ale mărfurilor echivalente, atunci când sunt noi; și
 - (iii) beneficiază de aceeași garanție precum cea aplicabilă mărfurilor echivalente, atunci când sunt noi;
- (f) „reparare” sau „modificare” înseamnă orice operațiune de prelucrare efectuată asupra unei mărfi, indiferent dacă presupune o eventuală creștere a valorii acesteia sau nu, pentru a remedia defecte de funcționare sau defecte materiale și care implică restabilirea funcției inițiale a mărfii respective sau asigurarea conformității acesteia cu cerințele tehnice pentru utilizare, în absența căreia marfa nu mai poate fi utilizată în mod normal în scopul pentru care a fost destinată. Repararea sau modificarea unei mărfi include remedierea și întreținerea, dar nu include o operațiune sau un proces care:
- (i) distruge caracteristicile esențiale ale mărfii sau creează o marfă nouă sau diferită din punct de vedere comercial;

- (ii) transformă o marfă nefinită într-o marfă finită; sau
 - (iii) este utilizat(ă) pentru a modifica în mod substanțial funcția mărfii; și
- (g) „categorie în etapa eliminării” înseamnă perioada de eliminare a taxelor vamale cuprinsă între zero și șapte ani, după care o marfă este scutită de taxe vamale, cu excepția cazului în care se specifică altfel în anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor).

ARTICOLUL 2.4

Tratamentul național în materie de impozitare și reglementare internă

Fiecare parte acordă tratament național mărfurilor celeilalte părți în conformitate cu articolul III din GATT 1994, inclusiv cu notele interpretative și cu dispozițiile suplimentare ale acestuia. În acest scop, articolul III din GATT 1994 și notele interpretative și dispozițiile suplimentare ale acestuia sunt încorporate în prezentul acord și devin parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

ARTICOLUL 2.5

Eliminarea taxelor vamale

- (1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, fiecare parte reduce sau elimină taxele vamale aplicate mărfurilor originare din cealaltă parte, în conformitate cu anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor).

- (2) În sensul alineatului (1), nivelul de bază al taxelor vamale este cel specificat pentru fiecare marfă în anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor).
- (3) În cazul în care o parte reduce nivelul taxei vamale aplicat în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate, nivelul respectiv al taxei se aplică pentru mărfurile originare din cealaltă parte atât timp cât acesta se situează sub nivelul taxei vamale determinat în conformitate cu anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor).
- (4) La doi ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord, la cererea unei părți, părțile se consultă pentru a analiza posibilitatea de a accelera reducerea sau eliminarea taxelor vamale prevăzute în anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor). Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de modificare a anexei 2-A (Programe de eliminare a tarifelor) pentru a accelera reducerea sau eliminarea tarifelor.
- (5) O parte poate, în orice moment, să accelereze în mod autonom eliminarea taxelor vamale prevăzute în anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor) pentru mărfurile originare din cealaltă parte. Partea respectivă informează cealaltă parte cât mai curând posibil, înainte ca noul nivel al taxei vamale să intre în vigoare.
- (6) În cazul în care o parte accelerează în mod autonom eliminarea taxelor vamale în conformitate cu alineatul (5) de la prezentul articol, partea respectivă poate majora taxele vamale în cauză până la nivelul stabilit în anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor) pentru anul respectiv după orice reducere autonomă.

ARTICOLUL 2.6

Statu-quo

Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, nicio parte nu poate să ridice nivelul taxelor vamale stabilit ca nivel de bază în anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor) sau să adopte noi taxe vamale pentru o marfă originară din cealaltă parte.

ARTICOLUL 2.7

Taxe, impozite sau alte impuneri la export

- (1) Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține:
 - (a) niciun tip de taxă, impozit sau altă impunere care s-ar aplica la exportul unei mărfi către cealaltă parte sau în legătură cu acesta; sau
 - (b) nicio taxă internă sau altă impunere aplicabilă unei mărfi exportate către cealaltă parte care să fie în plus față de taxa sau impunerea care s-ar aplica mărfurilor similare atunci când sunt destinate consumului intern.
- (2) Nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică o parte să aplice o taxă sau o impunere permisă în temeiul articolului 2.8 (Taxe și formalități) asupra exportului unei mărfi.

ARTICOLUL 2.8

Taxe și formalități

- (1) Fiecare parte se asigură, în conformitate cu articolul VIII alineatul (1) din GATT 1994, inclusiv cu notele interpretative și dispozițiile suplimentare ale acestuia, că toate taxele și alte impuneri de orice natură aplicate de o parte pentru sau în legătură cu importul sau exportul mărfurilor se limitează la costul aproximativ al serviciilor oferite și nu reprezintă un mijloc indirect de protecție pentru mărfurile naționale sau o impozitare cu caracter fiscal aplicată pentru importuri sau exporturi.
- (2) O parte nu percepe taxele și alte impuneri de orice natură menționate la alineatul (1) pe o bază *ad valorem*.
- (3) Fiecare parte publică cu promptitudine toate taxele și alte impuneri de orice natură pe care le aplică pentru sau în legătură cu importul sau exportul de mărfuri, astfel încât să permită guvernelor, comercianților și altor părți interesate să ia cunoștință de acestea.
- (4) O parte nu solicită o tranzacție consulară, inclusiv în ceea ce privește taxele și alte impuneri de orice natură, în legătură cu importul unei mărfi a celeilalte părți.
- (5) În sensul prezentului articol, taxele sau alte impuneri de orice natură nu includ taxele la export, taxele vamale, impunerile echivalente unei taxe interne sau alte impuneri interne aplicate în conformitate cu articolul III alineatul (2) din GATT 1994, nici taxele antidumping sau compensatorii.

ARTICOLUL 2.9

Mărfuri reparate sau modificate

- (1) O parte nu aplică o taxă vamală pentru o marfă, indiferent de originea acesteia, care este reintrodusă pe teritoriul său după ce a fost exportată temporar de pe teritoriul său pe teritoriul celeilalte părți pentru reparare sau modificare, indiferent dacă reparația sau modificarea respectivă ar fi putut fi efectuată pe teritoriul părții din care marfa a fost exportată în vederea reparării sau modificării.
- (2) Alineatul (1) nu se aplică în cazul unei mărfi importate sub control vamal, în zone de liber schimb sau cu un statut similar, care este exportată ulterior pentru reparare sau modificare și nu este reimportată sub control vamal, în zone de liber schimb sau cu un statut similar.
- (3) O parte nu aplică o taxă vamală pentru o marfă, indiferent de originea acesteia, care este importată temporar de pe teritoriul celeilalte părți pentru reparare sau modificare.

ARTICOLUL 2.10

Mărfuri reprelucrate

- (1) Niciuna dintre părți nu acordă mărfurilor reprelucrate ale celeilalte părți un tratament mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă mărfurilor echivalente, atunci când sunt noi.

(2) Pentru mai multă certitudine, articolul 2.11 (Restricții la import și la export) se aplică interdicțiilor sau restricțiilor la import sau la export privind importul sau exportul de mărfuri reproduse. În cazul în care o parte adoptă sau menține interdicții sau restricții la import sau la export privind importul sau exportul de mărfuri care au fost deja utilizate, aceasta nu aplică astfel de măsuri mărfurilor reproduse.

(3) O parte poate solicita ca mărfurile reproduse să fie identificate ca atare în vederea distribuției sau vânzării pe teritoriul său și ca acestea să îndeplinească toate cerințele tehnice în vigoare aplicabile mărfurilor echivalente, atunci când sunt noi.

ARTICOLUL 2.11

Restricții la import și la export

(1) Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține interdicții sau restricții privind importul unei mărfi provenite de la cealaltă parte sau privind exportul sau vânzarea pentru export a unei mărfi destinate teritoriului celeilalte părți decât în conformitate cu articolul XI din GATT 1994, inclusiv cu notele interpretative și dispozițiile suplimentare ale acestuia. În acest scop, articolul XI din GATT 1994 și notele interpretative și dispozițiile suplimentare ale acestuia sunt încorporate în prezentul acord și devin parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

- (2) Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține:
- (a) cerințe privind prețurile la export și la import¹, cu excepția cazurilor permise în executarea ordinelor și a angajamentelor privind taxele antidumping și compensatorii; sau
 - (b) licențe de import condiționate de îndeplinirea unei cerințe de performanță.

ARTICOLUL 2.12

Marcajul privind originea

- (1) În cazul în care Noua Zeelandă solicită un marcaj privind originea la importul mărfurilor din Uniune, Noua Zeelandă acceptă marcajul privind originea „Made in the EU” în condiții care nu sunt mai puțin favorabile decât cele aplicate mărcilor de origine ale unui stat membru.
- (2) În ceea ce privește marcajul privind originea „Made in the EU”, Noua Zeelandă tratează Uniunea ca pe un teritoriu unic.

¹ Pentru mai multă certitudine, prezenta literă nu este menită să împiedice o parte să se bazeze pe prețul importurilor pentru a determina nivelul aplicabil al unei taxe vamale în conformitate cu prezentul acord.

ARTICOLUL 2.13

Proceduri de acordare a licențelor de import

- (1) Fiecare parte adoptă și administrează orice proceduri de acordare a licențelor de import în conformitate cu articolele 1-3 din Acordul privind licențele de import. În acest scop, articolele 1-3 din Acordul privind licențele de import sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

- (2) O parte care adoptă o procedură nouă de acordare a licențelor de import sau care modifică o procedură existentă de acordare a licențelor de import notifică celeilalte părți adoptarea sau modificarea respectivă fără întârziere și, în orice caz, în termen de cel mult 60 de zile de la data publicării procedurii respective. Notificarea trebuie să includă informațiile specificate la articolul 5 alineatul (2) din Acordul privind licențele de import. Se consideră că o parte respectă această obligație de notificare dacă notifică adoptarea unei proceduri noi de acordare a licențelor de import sau o modificare a unei proceduri existente de acordare a licențelor de import Comitetului OMC pentru licențele de import constituit prin articolul 4 din Acordul privind licențele de import, inclusiv informațiile specificate la articolul 5 alineatul (2) din acordul respectiv.

- (3) La cererea unei părți, cealaltă parte furnizează cu promptitudine orice informații relevante, inclusiv informațiile specificate la articolul 5 alineatul (2) din Acordul privind licențele de import, cu privire la orice procedură de acordare a licențelor de import pe care intenționează să o adopte sau pe care o menține, precum și cu privire la orice modificare a unei proceduri existente de acordare a licențelor de import.

(4) În cazul în care o parte refuză o cerere de licență de import referitoare la o marfă a celeilalte părți, partea furnizează solicitantului, la cererea acestuia și într-un termen rezonabil de la primirea cererii, o explicație scrisă a motivelor refuzului.

ARTICOLUL 2.14

Proceduri de acordare a licențelor de export

(1) Fiecare parte publică orice procedură nouă de acordare a licențelor de export sau orice modificare a unei proceduri existente de acordare a licențelor de export, astfel încât să permită guvernelor, comercianților și altor părți interesate să ia cunoștință de acestea. Această publicare are loc, ori de câte ori este posibil, cu cel puțin 45 de zile înainte de intrarea în vigoare a noii proceduri de acordare a licențelor de export sau a oricărei modificări a unei proceduri existente de acordare a licențelor de export și, în orice caz, nu mai târziu de data la care noua procedură de acordare a licențelor de export sau oricare modificare a unei proceduri existente de acordare a licențelor de export intră în vigoare.

(2) Fiecare parte se asigură că include următoarele informații în publicarea procedurilor de acordare a licențelor de export:

- (a) textele procedurilor de acordare a licențelor de export sau ale eventualelor modificări aduse procedurilor în cauză;
- (b) mărfurile supuse fiecărei proceduri de acordare a licențelor de export;

- (c) pentru fiecare procedură de acordare a licențelor de export, descrierea procesului pentru obținerea unei licențe și a criteriilor pe care trebuie să le îndeplinească solicitantul pentru a fi eligibil să solicite o licență, cum ar fi deținerea unei licențe de activitate, efectuarea sau menținerea unei investiții sau operarea printr-o anumită formă de stabilire pe teritoriul unei părți;
- (d) punctul sau punctele de contact de unde persoanele interesate pot obține mai multe informații referitoare la condițiile pentru obținerea unei licențe de export;
- (e) organul sau organele administrative la care trebuie să se depună cererea pentru obținerea unei licențe sau alte documente relevante;
- (f) descrierea oricărei măsuri sau a oricăror măsuri puse în aplicare prin procedura de acordare a licențelor de export;
- (g) perioada în care va fi în vigoare fiecare procedură de acordare a licențelor de export, cu excepția cazului în care procedura va rămâne în vigoare până la retragerea sau la revizuirea sa, ceea ce va conduce la o nouă publicare;
- (h) dacă partea intenționează să utilizeze o procedură de acordare a licențelor de export pentru a administra un contingent la export, cantitatea totală și, dacă este cazul, valoarea contingentului și datele de deschidere și de închidere a acestuia; și
- (i) orice scutiri sau excepții care înlocuiesc cerința de a obține o licență de export, modul de solicitare sau de utilizare a respectivelor scutiri sau excepții și criteriile de acordare a acestora.

(3) În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului acord, fiecare parte îi notifică celeilalte părți procedurile proprii existente de acordare a licențelor de export. O parte care adoptă proceduri noi de acordare a licențelor de export sau modificări ale procedurilor existente de acordare a licențelor notifică celeilalte părți o astfel de adoptare sau de modificare în termen de 60 de zile de la publicarea oricărei proceduri noi de acordare a licențelor de export sau a oricărei modificări a unei proceduri existente de acordare a licențelor. Notificarea include o trimitere la sursa sau sursele unde sunt publicate informațiile menționate la alineatul (2) și, după caz, adresa site-ului sau a site-urilor guvernamentale relevante.

(4) Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție a prezentului articol nu impune unei părți să acorde o licență de export și nici nu împiedică o parte să pună în aplicare angajamentele asumate în temeiul rezoluțiilor Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, precum și în temeiul regimurilor multilaterale de neproliferare și al aranjamentelor pentru controlul exporturilor, printre care:

- (a) Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale și produse și tehnologii cu dublă utilizare, întocmit la Haga la 19 decembrie 1995;
- (b) Convenția privind interzicerea dezvoltării, producerii, stocării și folosirii armelor chimice și distrugerea acestora, întocmită la Paris la 13 ianuarie 1993;
- (c) Convenția cu privire la interzicerea perfecționării, producției și stocării armelor bacteriologice (biologice) și cu toxine și la distrugerea acestora, întocmită la Londra, Moscova și Washington la 10 aprilie 1972;
- (d) Tratatul cu privire la neproliferarea armelor nucleare, întocmit la Londra, Moscova și Washington la 1 iulie 1968; și

- (e) Grupul Australia, Grupul furnizorilor nucleari și Regimul de control al tehnologiilor pentru rachete.

ARTICOLUL 2.15

Ratele de utilizare a preferințelor

(1) În scopul de a monitoriza funcționarea prezentului acord și de a calcula ratele de utilizare a preferințelor, părțile fac anual schimb de statistici cuprinzătoare în materie de importuri pentru o perioadă care începe la un an de la data intrării în vigoare a prezentului acord și se încheie la 10 ani de la finalizarea eliminării tarifelor pentru toate mărfurile în conformitate cu anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor). Cu excepția cazului în care Comitetul pentru comerț decide altfel, perioada respectivă se prelungește automat cu cinci ani, iar ulterior Comitetul pentru comerț poate decide să o prelungească și mai mult.

(2) Schimbul de statistici privind importurile vizează datele referitoare la cel mai recent an disponibil, inclusiv valoarea și, dacă este cazul, volumul, la nivelul liniei tarifare pentru importurile de mărfuri provenite de la cealaltă parte, care au beneficiat de un tratament tarifar preferențial în temeiul prezentului acord și pentru importul de mărfuri care au primit un tratament nepreferențial, inclusiv în cadrul diferitelor regimuri utilizate de părți la import. Aceste statistici, precum și ratele de utilizare a preferințelor, pot fi prezentate Comitetului pentru comerț în vederea unui schimb de opinii.

ARTICOLUL 2.16

Admitere temporară

- (1) În sensul prezentului articol, termenul „admitere temporară” înseamnă regimul vamal conform căruia anumite mărfuri, inclusiv mijloace de transport, pot fi aduse pe teritoriul uneia dintre părți cu exonerare condiționată de plata taxelor la import și a altor taxe și fără aplicarea unor interdicții la import sau a unor restricții de ordin economic, cu condiția ca mărfurile să fie importate cu un scop precis și să fie destinate reexportului într-un termen stabilit, fără să fi suferit modificări, cu excepția deprecierii normale în urma utilizării acestora.
- (2) Fiecare parte acordă admitere temporară, în conformitate cu actele cu putere de lege, normele administrative sau procedurile sale, următoarelor mărfuri, indiferent de originea lor:
- (a) echipamente profesionale, inclusiv echipamente pentru presă sau televiziune, software și echipamente de radiodifuziune și cinematografice, necesare pentru desfășurarea activității comerciale, a meseriei sau a profesiei unei persoane care vizitează teritoriul celeilalte părți pentru a îndeplini o anumită sarcină;
 - (b) mărfuri, inclusiv părțile lor componente, aparatele auxiliare și accesoriile, destinate a fi expuse sau utilizate la expoziții, târguri, reuniuni sau evenimente similare;

- (c) eşantioane comerciale și filme și înregistrări publicitare (suporturi vizuale sau materiale audio înregistrate, constând în principal din imagini sau sunete care prezintă natura sau funcționarea mărfurilor sau a serviciilor oferite spre vânzare sau închiriere de către o persoană stabilită sau rezidentă pe teritoriul unei părți, cu condiția ca aceste materiale să fie adecvate pentru a fi prezentate clienților potențiali, dar nu și pentru a fi difuzate publicului larg); și
 - (d) mărfuri importate în scopuri sportive, inclusiv concursuri, demonstrații, antrenamente, curse sau evenimente similare.
- (3) Pentru admiterea temporară a mărfurilor enumerate la alineatul (2), fiecare parte acceptă carnetele ATA eliberate pe teritoriul celeilalte părți, aprobate pe respectivul teritoriu și garantate de o asociație care face parte din lanțul internațional de garanții, certificate de autoritățile competente și valabile pe teritoriul părții importatoare.
- (4) Fiecare parte stabilește perioada în care mărfurile pot rămâne sub regimul de admitere temporară. Perioada inițială poate fi prelungită în mod autonom de către o parte.
- (5) Fiecare parte poate solicita ca mărfurile care beneficiază de admitere temporară:
- (a) să fie utilizate exclusiv de un resortisant sau de un rezident al celeilalte părți sau sub supravegherea personală a acestora în exercitarea activității comerciale, a meseriei, a profesiei sale sau a activității sportive desfășurate de resortisantul sau de rezidentul respectiv;
 - (b) să nu fie vândute, închiriate, eliminate sau transferate în timp ce se află pe teritoriul său;

- (c) să fie însoțite de o garanție conformă cu obligațiile care îi revin părții importatoare în temeiul convențiilor vamale internaționale relevante la care aceasta a aderat;
 - (d) să fie identificate atunci când sunt importate și exportate;
 - (e) să fie exportate odată cu plecarea resortisantului sau a rezidentului menționat la litera (a) ori înainte de aceasta sau într-un termen legat de scopul admiterii temporare pe care partea îl poate stabili sau în termen de un an, cu excepția cazului în care termenul este prelungit;
 - (f) să fie admise într-o cantitate care să nu depășească o cantitate rezonabilă pentru utilizarea prevăzută; sau
 - (g) să fie în alt mod admisibile pe teritoriul părții în temeiul legislației sale.
- (6) În cazul în care o condiție pe care o parte o poate impune în temeiul alineatului (5) nu a fost îndeplinită, partea respectivă poate aplica taxa vamală și orice altă impunere care ar fi datorată în mod normal pentru mărfurile respective, precum și orice alte impuneri sau penalități prevăzute de legislația sa.
- (7) Fiecare parte permite ca o marfă admisă temporar în temeiul prezentului articol să fie reexportată printr-un punct vamal de plecare autorizat, altul decât cel prin care a fost admisă.
- (8) O parte exonerează importatorul sau altă persoană responsabilă pentru o marfă admisă temporar în temeiul prezentului articol de răspunderea pentru neexportarea unei mărfi admise temporar în temeiul prezentului articol, cu condiția ca părții importatoare să i se prezinte o dovadă satisfăcătoare care să ateste că marfa admisă temporar în temeiul prezentului articol a fost distrusă sau pierdută iremediabil, în conformitate cu legislația vamală a părții respective.

ARTICOLUL 2.17

Intrarea scutită de taxe vamale a eşantioanelor comerciale cu valoare neglijabilă
și a materialelor publicitare tipărite

- (1) În conformitate cu actele cu putere de lege, normele administrative sau procedurile sale, fiecare parte permite intrarea scutită de taxe vamale a eşantioanelor comerciale cu valoare neglijabilă și a materialelor publicitare tipărite importate de la cealaltă parte, indiferent de originea acestora.
- (2) O parte poate defini eşantioanele comerciale cu valoare neglijabilă ca:
 - (a) având o valoare, individuală sau agregată la momentul expedierii, care nu depășește cantitatea specificată în legislația unei părți; sau
 - (b) fiind marcate, rupte, perforate sau tratate în alt mod, astfel încât nu mai pot fi vândute sau utilizate decât ca eşantioane comerciale.
- (3) Materialele publicitare tipărite sunt definite ca mărfuri clasificate în SA la capitolul 49, inclusiv broșuri, prospecte, pliante, cataloage comerciale, anuare publicate de asociațiile profesionale, materiale promoționale turistice și afișe, care sunt utilizate pentru a promova, a face publicitate sau a face reclamă unei mărfi sau unui serviciu, sunt destinate în principal promovării unei mărfi sau a unui serviciu și sunt furnizate gratuit.

ARTICOLUL 2.18

Măsuri specifice privind gestionarea tratamentului preferențial

- (1) Părțile cooperează pentru prevenirea, detectarea și combaterea încălcărilor legislației vamale legate de tratamentul preferențial acordat în temeiul prezentului capitol în conformitate cu capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii) și cu titlurile I, III, IV și V din CCMAA.
- (2) O parte poate suspenda temporar tratamentul preferențial relevant al mărfurilor în cauză în conformitate cu procedura prevăzută la alineatele (3)-(5) în cazul în care:
 - (a) respectiva parte a constatat, pe baza unor informații obiective, convingătoare și verificabile, că au fost comise încălcări sistematice și la nivel sectorial ale legislației vamale legate de tratamentul preferențial acordat în temeiul prezentului capitol, care au ca rezultat o pierdere semnificativă de venituri pentru partea respectivă; și
 - (b) cealaltă parte refuză în mod repetat și nejustificat sau nu cooperează în orice alt mod în ceea ce privește încălcările legislației vamale menționate la litera (a).
- (3) Partea care a făcut constatarea menționată la alineatul (2) litera (a) trimite, fără întârzieri nejustificate, o notificare Comitetului pentru comerț și începe consultări cu cealaltă parte în cadrul Comitetului pentru comerț pentru a ajunge la o soluție acceptabilă pentru ambele părți.

(4) În cazul în care părțile nu reușesc să convină asupra unei soluții acceptabile în termen de trei luni de la notificarea menționată la alineatul (3), partea care a făcut constatarea poate decide să suspende temporar tratamentul preferențial relevant acordat mărfurilor în cauză. Suspendarea temporară se aplică numai comercianților pe care ambele părți i-au identificat, în timpul consultărilor menționate la alineatul (3), și cu privire la care au convenit că au fost implicați în încălcări ale legislației vamale. Această suspendare temporară se notifică, fără întârzieri nejustificate, Comitetului pentru comerț.

(5) În cazul în care o parte a făcut o constatare conform celor menționate la alineatul (2) litera (a) și în termen de trei luni de la notificare, astfel cum se menționează la alineatul (4), a stabilit că suspendarea temporară, astfel cum se menționează la alineatul (4), nu a fost eficace în combaterea încălcărilor legislației vamale legate de tratamentul preferențial acordat în temeiul prezentului capitol, partea respectivă poate decide să suspende temporar tratamentul preferențial relevant al mărfurilor în cauză. Partea respectivă poate decide, de asemenea, să suspende temporar tratamentul preferențial relevant al mărfurilor în cauză dacă, în cursul consultărilor menționate la alineatul (3), părțile nu au reușit să identifice comercianții implicați în încălcările legislației vamale și să convină asupra acestora. Această suspendare temporară se notifică, fără întârzieri nejustificate, Comitetului pentru comerț.

(6) Suspendările temporare menționate în prezentul articol se aplică numai pe perioada necesară pentru protejarea intereselor financiare ale părții în cauză și, în orice caz, nu se aplică mai mult de șase luni. În cazul în care condițiile care au condus la suspendarea temporară inițială persistă la expirarea perioadei de șase luni, partea în cauză poate decide să reînnoiască suspendarea temporară după notificarea celeilalte părți. Orice astfel de suspendare trebuie să facă obiectul unor consultări periodice în cadrul Comitetului pentru comerț.

(7) Fiecare parte publică, în conformitate cu procedurile sale interne, avize destinate importatorilor privind orice decizie referitoare la suspendările temporare menționate la prezentul articol.

(8) În pofida alineatului (5), în cazul în care un importator poate convinge autoritatea vamală a părții importatoare că mărfurile în cauză respectă pe deplin legislația vamală a părții importatoare, cerințele prezentului acord și orice alte condiții legate de suspendarea temporară instituită de către partea importatoare în conformitate cu legislația sa, partea importatoare permite importatorului să solicite tratamentul preferențial și să recupereze eventualele taxe plătite în plus față de nivelurile tarifare preferențiale aplicabile în momentul în care au fost importate mărfurile în cauză.

ARTICOLUL 2.19

Comitetul pentru comerțul cu mărfuri

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4 (Comitete specializate).
- (2) Atribuțiile Comitetului pentru comerțul cu mărfuri, în ceea ce privește prezentul capitol, includ:
 - (a) promovarea comerțului cu mărfuri între părți, inclusiv prin consultări privind accelerarea eliminării tarifelor în temeiul prezentului acord;
 - (b) abordarea promptă a obstacolelor din calea comerțului cu mărfuri între părți;

- (c) fără a aduce atingere capitolului 26 (Soluționarea litigiilor), consultări și eforturi de soluționare a oricăror probleme legate de prezentul capitol, inclusiv a diferențelor care pot apărea între părți cu privire la aspecte legate de clasificarea mărfurilor în Sistemul armonizat și în anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor), sau de modificare a structurii codurilor Sistemului armonizat sau a nomenclaturilor fiecărei părți, pentru a se asigura că obligațiile care îi revin fiecărei părți în temeiul anexei 2-A (Programe de eliminare a tarifelor) nu sunt modificate;
- (d) monitorizarea ratelor de utilizare a preferințelor și monitorizarea statisticilor, ale căror date pot fi prezentate Comitetului pentru comerț, în vederea unui schimb de opinii, de către Comitetul pentru comerțul cu mărfuri; și
- (e) colaborarea cu orice comitet specializat sau cu alt organism instituit sau autorizat să acționeze în temeiul prezentului acord cu privire la aspecte care pot fi relevante pentru respectivul comitet specializat sau alt organism, după caz.

ARTICOLUL 2.20

Puncte de contact

În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului acord, fiecare parte desemnează un punct de contact pentru facilitarea comunicării între părți cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol și notifică celeilalte părți datele de contact ale punctului de contact. Fiecare parte informează cealaltă parte cu promptitudine în cazul oricărei modificări a acestor date de contact.

CAPITOLUL 3

REGULI DE ORIGINE ȘI PROCEDURI DE DETERMINARE A ORIGINII

SECȚIUNEA A

REGULI DE ORIGINE

ARTICOLUL 3.1

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

- (a) „transport” înseamnă un produs care fie este expedit simultan de la un expeditor la un destinatar, fie este însoțit de un document de transport unic care acoperă transportul acestuia de la expeditor la destinatar sau, în absența unui astfel de document, de o factură unică;
- (b) „exportator” înseamnă o persoană situată pe teritoriul unei părți care, în conformitate cu cerințele prevăzute de legislația acelei părți, exportă sau produce produsul originar și întocmește un atestat de origine;
- (c) „importator” înseamnă o persoană care importă produsul originar și solicită tratament tarifar preferențial pentru acest produs;

- (d) „material” înseamnă orice substanță utilizată la fabricarea unui produs, inclusiv orice ingredient, materie primă, componentă sau piesă;
- (e) „material neoriginar” înseamnă un material care nu poate fi considerat originar în temeiul prezentului capitol, inclusiv un material al cărui caracter originar nu poate fi determinat;
- (f) „produs” înseamnă rezultatul fabricării, chiar dacă acesta este destinat utilizării ca material în procesul de fabricare a unui alt produs; și
- (g) „fabricare” înseamnă orice tip de prelucrare sau transformare, inclusiv asamblarea.

ARTICOLUL 3.2

Cerințe generale aplicabile produselor originare

- (1) În scopul aplicării tratamentului tarifar preferențial de către una dintre părți pentru o marfă originară din cealaltă parte în conformitate cu prezentul acord, cu condiția ca un produs să satisfacă toate celelalte cerințe aplicabile prevăzute în prezentul capitol, se consideră ca fiind originar din cealaltă parte un produs:
 - (a) obținut în întregime în partea respectivă în sensul articolului 3.4 (Produse obținute în întregime);
 - (b) fabricat în partea respectivă exclusiv din materiale originare; sau

- (c) fabricat în partea respectivă prin încorporarea de materiale neoriginare, cu condiția ca produsele să îndeplinească cerințele prevăzute în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului).
- (2) În cazul în care un produs a dobândit caracterul originar, materialele neoriginare utilizate la fabricarea produsului respectiv nu sunt considerate ca fiind neoriginare atunci când produsul respectiv este încorporat ca material într-un alt produs.
- (3) Cerințele pentru dobândirea caracterului originar trebuie să fie îndeplinite fără întrerupere în Noua Zeelandă sau în Uniune.

ARTICOLUL 3.3

Cumul de origine

- (1) Un produs originar din una dintre părți este considerat ca fiind originar din cealaltă parte dacă produsul respectiv este utilizat ca material în fabricarea unui alt produs pe teritoriul celeilalte părți.
- (2) Fabricarea dintr-un material neoriginar realizată pe teritoriul unei părți poate fi luată în considerare pentru a stabili dacă un produs este originar din cealaltă parte.
- (3) Alineatele (1) și (2) nu se aplică în cazul în care fabricarea realizată pe teritoriul celeilalte părți nu depășește una sau mai multe dintre operațiunile menționate la articolul 3.6 (Prelucrare sau transformare insuficientă).

(4) Pentru ca un exportator să completeze atestatul de origine, menționat la articolul 3.16 alineatul (2) litera (a) (Cererea de tratament tarifar preferențial), pentru un material neoriginar, exportatorul trebuie să obțină de la furnizorul său declarația furnizorului prevăzută în anexa 3-D [Declarația furnizorului menționată la articolul 3.3 alineatul (4) (Cumul de origine)] sau un document echivalent care conține aceleași informații care descriu materialele neoriginare în cauză cu suficiente detalii pentru identificarea lor.

ARTICOLUL 3.4

Produse obținute în întregime

- (1) Se consideră ca fiind obținute în întregime în una dintre părți:
 - (a) o substanță minerală sau prezentă în stare naturală, extrasă sau obținută din solul sau de pe fundul mării unei părți;
 - (b) o plantă sau un produs vegetal cultivat(ă) sau recoltat(ă) pe teritoriul unei părți;
 - (c) un animal viu născut și crescut pe teritoriul unei părți;
 - (d) un produs care provine de la un animal viu crescut pe teritoriul unei părți;
 - (e) un produs obținut de la un animal sacrificat care a fost născut și crescut pe teritoriul unei părți;

- (f) un produs obținut prin vânătoare sau pescuit practicat pe teritoriul unei părți, fără a depăși însă limitele exterioare ale apelor teritoriale ale acesteia;
- (g) un produs obținut din acvacultură pe teritoriul unei părți, dacă organismele acvatice, inclusiv pești, moluște, crustacee, alte nevertebrate acvatice și plante acvatice, sunt născute și crescute din stocuri de reproducere, precum ouă, icre, pești mici, puiet sau larve, prin intervenții în procesul de creștere sau de dezvoltare în scopul îmbunătățirii producției, de exemplu prin repopulare periodică, hrănire și protejare de prădători;
- (h) un produs de pescuit maritim și un alt produs obținut în conformitate cu dreptul internațional din mare în afara apelor teritoriale de către o navă a unei părți;
- (i) un produs obținut la bordul unui vas-fabrică al unei părți exclusiv din unul dintre produsele menționate la litera (h);
- (j) un produs obținut sau extras de o parte sau de o persoană a acesteia de pe fundul mării sau din subsolul marin în afara oricăror ape teritoriale, cu condiția ca respectiva parte sau persoană a acesteia să aibă dreptul de a exploata fundul mării sau subsolul marin în cauză în conformitate cu dreptul internațional;
- (k) deșeurile sau resturile provenite din operațiunile de fabricare desfășurate pe teritoriul unei părți;
- (l) un produs uzat care a fost colectat pe teritoriul unei părți și care este adecvat numai pentru recuperarea materiilor prime, inclusiv materiile prime respective; și
- (m) un produs fabricat pe teritoriul unei părți exclusiv din produsele menționate la literele (a)-(l).

(2) Termenii „navă a unei părți” și „vas-fabrică al unei părți” de la alineatul (1) literele (h) și, respectiv, (i) înseamnă o navă sau un vas-fabrică care:

(a) este înregistrat(ă) într-un stat membru sau în Noua Zeelandă;

(b) navighează sub pavilionul unui stat membru sau al Noii Zeelande; și

(c) îndeplinește una dintre următoarele condiții:

(i) este deținut(ă) în proporție de cel puțin 50 % de cetățeni ai unui stat membru sau ai Noii Zeelande; sau

(ii) este deținut(ă) de una sau mai multe persoane juridice, fiecare dintre acestea:

(A) având sediul social și locul principal de desfășurare a activității într-un stat membru sau în Noua Zeelandă; și

(B) fiind deținută în proporție de cel puțin 50 % de entități publice sau de persoane dintr-un stat membru sau din Noua Zeelandă.

ARTICOLUL 3.5

Toleranțe

- (1) În cazul în care materialele neoriginare utilizate la fabricarea unui produs nu îndeplinesc cerințele prevăzute în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), produsul se consideră ca fiind originar din una dintre părți, cu condiția ca:
- (a) pentru toate produsele, cu excepția celor clasificate în SA la capitolele 50-63, valoarea materialelor neoriginare utilizate la fabricarea produselor în cauză să nu depășească 10 % din prețul franco fabrică al produselor respective;
 - (b) pentru produsele clasificate în SA la capitolele 50-63, se aplică toleranțele prevăzute în notele 7 și 8 din anexa 3-A (Note introductive la regulile de origine specifice produsului).
- (2) Alineatul (1) nu se aplică dacă valoarea sau greutatea materialelor neoriginare utilizate pentru fabricarea unui produs depășește oricare dintre procentajele stabilite pentru valoarea sau greutatea maximă a materialelor neoriginare, precizate în cerințele prevăzute în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului).
- (3) Alineatul (1) nu se aplică produselor obținute în întregime pe teritoriul unei părți în sensul articolului 3.4 (Produse obținute în întregime). În cazul în care anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului) se prevede ca materialele utilizate pentru fabricarea unui produs să fie obținute în întregime într-una dintre părți în sensul articolului 3.4 (Produse obținute în întregime), se aplică alineatele (1) și (2).

ARTICOLUL 3.6

Prelucrare sau transformare insuficientă

- (1) În pofida articolului 3.2 (Cerințe generale aplicabile produselor originare) alineatul (1) litera (c), nu se consideră că un produs este originar dintr-o parte dacă fabricarea acestuia pe teritoriul părții respective constă exclusiv în una sau mai multe dintre următoarele operațiuni efectuate asupra materialelor neoriginare:
- (a) operațiuni de conservare, cum ar fi uscarea, congelarea, păstrarea în saramură și alte operațiuni similare, atunci când scopul lor unic este de a asigura menținerea produselor în stare bună pe durata transportului și a depozitării¹;
 - (b) desfacerea sau asamblarea coletelor;
 - (c) spălare sau curățare, îndepărtarea prafului, a oxidului, a uleiului, a vopselei sau a altor straturi acoperitoare;
 - (d) călcarea sau presarea textilelor și a articolelor textile;
 - (e) operațiuni simple de vopsire și lustruire;
 - (f) decorticarea și măcinarea parțială sau totală a orezului; lustruirea și glasarea cerealelor și a orezului;

¹ În sensul literei (a), operațiunile de conservare, cum ar fi cele de răcire, congelare sau ventilare, sunt considerate insuficiente; în schimb, operațiunile precum cele de murare, uscarea sau afumare, care sunt destinate să confere caracteristici speciale sau diferite unui produs, nu sunt considerate insuficiente.

- (g) operațiuni de colorare sau de aromatizare a zahărului sau de formare a bucăților de zahăr; măcinarea totală sau parțială a zahărului cristalizat;
- (h) decorticarea, înlăturarea sâmburilor sau curățarea fructelor și legumelor;
- (i) ascuțire, operațiuni simple de măcinare sau de tăiere;
- (j) cernere, triere, sortare, clasificare, aranjare pe categorii, aranjare pe sortimente, inclusiv alcătuirea de seturi de articole;
- (k) simpla punere în sticle, doze, flacoane, saci, lăzi, cutii, simpla fixare pe cartoane sau planșete și toate celelalte operațiuni simple de ambalare;
- (l) aplicarea sau imprimarea direct pe produs sau pe ambalajul acestuia a mărcilor, a etichetelor, a logourilor sau a altor semne distinctive similare;
- (m) simpla amestecare a produselor, din aceeași categorie sau din categorii diferite; amestecarea zahărului cu orice alt material;
- (n) simpla adăugare de apă sau diluare cu apă sau cu o altă substanță care nu modifică în mod semnificativ caracteristicile produselor sau deshidratarea ori denaturarea produsului;
- (o) simpla asamblare a părților de articole în vederea constituirii unui articol complet sau demontarea produsului în părți componente; sau

(p) sacrificarea animalelor.

(2) În sensul alineatului (1), operațiunile sunt considerate simple dacă pentru realizarea lor nu sunt necesare nici calificări speciale, nici mașini, aparate sau echipamente produse sau instalate în mod special.

ARTICOLUL 3.7

Unitatea de luat în considerare

(1) În sensul dispozițiilor prezentului capitol, unitatea de luat în considerare este produsul specific considerat ca unitate de bază pentru clasificarea produsului în conformitate cu SA.

(2) Dacă un transport constă într-un număr de produse identice clasificate la aceeași poziție din Sistemul armonizat, fiecare produs trebuie luat în considerare în mod individual atunci când se aplică dispozițiile prezentului capitol.

ARTICOLUL 3.8

Ambalaje și containere pentru transport

Ambalajele și containerele pentru transport care sunt utilizate pentru a proteja un produs în timpul transportului nu sunt luate în considerare atunci când se determină dacă un produs are caracter originar.

ARTICOLUL 3.9

Ambalaje și containere pentru comerțul cu amănuntul

- (1) Materialele de ambalare și containerele în care un produs este ambalat pentru vânzarea cu amănuntul, dacă sunt clasificate împreună cu produsul respectiv, nu sunt luate în considerare pentru a stabili dacă materialele neoriginare utilizate la fabricarea produsului au fost supuse modificării aplicabile care vizează clasificarea tarifară sau unei operațiuni specifice de fabricare sau de prelucrare prevăzute în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului) sau dacă produsul a fost obținut în întregime într-una dintre părți în sensul articolului 3.4 (Produse obținute în întregime).

- (2) Atunci când un produs face obiectul unei cerințe privind valoarea prevăzută în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), valoarea materialelor de ambalare și a containerelor în care produsul este ambalat pentru vânzarea cu amănuntul, dacă sunt clasificate împreună cu produsul respectiv, este luată în considerare, ca originară sau neoriginară, după caz, în calculul efectuat în scopul aplicării cerinței privind valoarea pentru acest produs.

ARTICOLUL 3.10

Accesorii, piese de schimb și unelte

- (1) Prezentul articol se aplică accesoriilor, pieselor de schimb, uneltelor și instrucțiunilor sau altor materiale de informare ale unui produs dacă acestea:
 - (a) sunt clasificate, livrate și facturate împreună cu produsul; și

- (b) sunt de tipul, în cantitatea și cu valoarea obișnuite pentru produsul în cauză.
- (2) Pentru a determina dacă un produs:
- (a) este obținut în întregime într-una dintre părți în sensul articolului 3.4 (Produse obținute în întregime) sau satisface o cerință în materie de proces de producție sau de schimbare în clasificarea tarifară prevăzută în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), accesoriile, piesele de schimb, uneltele și instrucțiunile sau alte materiale de informare nu sunt luate în considerare; și
 - (b) îndeplinește o cerință privind valoarea prevăzută în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), valoarea accesoriilor, a pieselor de schimb, a uneltelor și a instrucțiunilor sau a altor materiale de informare cu privire la produsul respectiv este luată în considerare ca valoare a materialelor originare sau neoriginare, după caz, în calculul efectuat în scopul aplicării cerinței privind valoarea pentru acest produs.

ARTICOLUL 3.11

Seturi

Seturile, astfel cum sunt menționate în regula generală 3 literele (a) și (b) din normele generale de interpretare a Sistemului armonizat, sunt considerate originare din una dintre părți dacă toate componentele lor au caracter originar. Atunci când un set este alcătuit din componente originare și neoriginare, setul, în ansamblul său, este considerat originar din una dintre părți dacă valoarea componentelor neoriginare nu depășește 15 % din prețul franco fabrică al setului respectiv.

ARTICOLUL 3.12

Elemente neutre

Pentru a determina dacă un produs este originar din una dintre părți nu este necesar să se determine caracterul originar al următoarelor elemente:

- (a) energie și combustibili;
- (b) instalații și echipamente, inclusiv produsele utilizate pentru întreținerea acestora;
- (c) mașini, unelte, matrițe și tipare;
- (d) piese de schimb și materiale folosite la întreținerea echipamentelor și a clădirilor;
- (e) lubrifianți, grăsimi, materiale pentru amestecuri și alte materiale utilizate în fabricare sau pentru funcționarea echipamentelor și a clădirilor;
- (f) mănuși, ochelari, încălțăminte, îmbrăcăminte, echipament de protecție și furnituri;
- (g) echipamente, dispozitive și furnituri utilizate pentru testarea sau inspecția produsului;
- (h) catalizatori și solvenți; și

- (i) alte materiale care nu sunt nici încorporate, nici destinate a fi încorporate în compoziția finală a produsului.

ARTICOLUL 3.13

Metoda de separare contabilă pentru materialele fungibile și produsele fungibile

- (1) În sensul prezentului articol, „materiale fungibile” sau „produse fungibile” înseamnă materiale sau produse care sunt de aceeași natură și calitate comercială, cu aceleași caracteristici tehnice și fizice, și care nu pot fi deosebite unul de celălalt în scopul stabilirii originii.
- (2) Materialele fungibile originare și neoriginare sau produsele fungibile se separă fizic pe durata depozitării pentru a-și menține caracterul originar sau neoriginar.
- (3) În pofida alineatului (2), materialele fungibile originare și neoriginare pot fi utilizate la fabricarea unui produs fără a fi separate fizic pe durata depozitării dacă se utilizează o metodă de separare contabilă.
- (4) În pofida alineatului (2), produsele fungibile originare și neoriginare, încadrate în capitolele 10, 15, 27, 28, 29, la pozițiile 32.01-32.07 sau la pozițiile 39.01-39.14 din Sistemul armonizat, pot fi stocate pe teritoriul uneia dintre părți înainte de a fi exportate către cealaltă parte fără a fi separate fizic, cu condiția să se utilizeze o metodă de separare contabilă.

(5) Metoda separării contabile menționată la alineatele (3) și (4) se aplică cu respectarea unei metode de gestionare a stocurilor în conformitate cu principiile contabile general acceptate pe teritoriul părții în care se utilizează metoda separării contabile.

(6) Metoda separării contabile este orice metodă care garantează că, în orice moment, numărul de produse cărora li se conferă caracterul originar nu este mai mare decât ar fi în cazul în care materialele sau produsele respective ar fi fost separate fizic.

ARTICOLUL 3.14

Produse returnate

În cazul în care un produs originar al unei părți, exportat din partea respectivă către o țară terță, este returnat părții respective, el se consideră ca fiind un produs neoriginar, cu excepția cazului în care produsul returnat:

- (a) este identic cu cel exportat; și
- (b) nu a fost supus niciunei alte operațiuni în afara celor necesare păstrării sale în stare bună în perioada în care s-a aflat pe teritoriul țării terțe către care a fost exportat sau pe durata exportului.

ARTICOLUL 3.15

Nemodificare

- (1) Un produs originar declarat pentru consum intern în partea importatoare, după export și înainte de a fi declarat pentru consum intern, trebuie să nu fi fost modificat, transformat în vreun fel sau supus altor operațiuni în afara celor necesare păstrării lui în stare bună sau în afara adăugării sau aplicării de mărci, etichete, sigilii sau alte documente necesare pentru a asigura respectarea cerințelor specifice ale părții importatoare.
- (2) Depozitarea sau expunerea unui produs originar poate avea loc într-o țară terță dacă produsul originar respectiv nu este vămuț pentru consum intern în țara terță respectivă.
- (3) Fără a aduce atingere secțiunii B (Proceduri de determinare a originii) din prezentul capitol, divizarea transporturilor poate avea loc într-o țară terță dacă transporturile nu sunt vămuț pentru consum intern în țara terță respectivă.
- (4) În cazul în care are îndoieli cu privire la respectarea cerințelor prevăzute la alineatele (1)-(3), autoritatea vamală a părții importatoare poate solicita importatorului să facă dovada conformității cu cerințele respective, care poate fi prezentată prin orice mijloace, inclusiv documente contractuale de transport, precum conosamente ori dovezi faptice sau concrete bazate pe marcarea sau numerotarea coletelor sau prin orice altă dovadă care are legătură cu produsul în sine.

SECȚIUNEA B

PROCEDURI DE DETERMINARE A ORIGINII

ARTICOLUL 3.16

Cerere de tratament tarifar preferențial

- (1) Partea importatoare acordă un tratament tarifar preferențial unui produs originar din cealaltă parte, pe baza unei cereri de tratament tarifar preferențial prezentate de importator. Importatorul este responsabil pentru corectitudinea cererii de tratament tarifar preferențial și pentru respectarea cerințelor prevăzute în prezentul capitol.
- (2) O cerere de tratament tarifar preferențial se întemeiază pe:
 - (a) un atestat de origine în care exportatorul certifică faptul că produsul este un produs originar;
sau
 - (b) informațiile pe care le deține importatorul conform cărora produsul este un produs originar.
- (3) O cerere de tratament tarifar preferențial și elementele pe care se bazează aceasta, astfel cum se prevede la alineatul (2) literele (a) și (b), sunt, de asemenea, incluse în declarația vamală de import în conformitate cu legislația părții importatoare.

(4) Importatorul care introduce o cerere de tratament tarifar preferențial în temeiul atestatului de origine, menționat la alineatul (2) litera (a), păstrează atestatul de origine și, atunci când i se solicită de către autoritatea vamală a părții importatoare, pune la dispoziția autorității vamale menționate o copie a acestuia.

ARTICOLUL 3.17

Cerere de tratament tarifar preferențial după import

(1) Dacă importatorul nu a depus o cerere de tratament tarifar preferențial la momentul importului, iar produsul s-ar fi calificat pentru tratament tarifar preferențial la momentul importului, partea importatoare acordă tratamentul tarifar preferențial și rambursează sau remite eventualele taxe vamale plătite în plus.

(2) Partea importatoare poate impune, ca o condiție pentru acordarea tratamentului tarifar preferențial în temeiul alineatului (1), ca importatorul să depună o cerere de tratament tarifar preferențial și să precizeze pe ce se bazează această cerere astfel cum se menționează la articolul 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial) alineatul (2). O astfel de cerere se depune în termen de cel mult trei ani de la data importului sau într-un termen mai lung, dacă se specifică astfel în legislația părții importatoare.

ARTICOLUL 3.18

Atestat de origine

- (1) Atestatul de origine se întocmește de către exportatorul unui produs pe baza informațiilor care demonstrează că produsul este originar, inclusiv, după caz, a informațiilor privind caracterul originar al materialelor utilizate în fabricarea produsului respectiv. Exportatorul este responsabil pentru corectitudinea atestatului de origine și a informațiilor furnizate.
- (2) Atestatul de origine se întocmește în una dintre versiunile lingvistice incluse în anexa 3-C (Textul atestatului de origine), pe o factură sau pe orice alt document care descrie produsul originar într-o manieră suficient de detaliată pentru a permite identificarea acestuia¹. Partea importatoare nu solicită importatorului să prezinte o traducere a atestatului de origine.
- (3) Un atestat de origine este valabil timp de un an de la data întocmirii.
- (4) Un atestat de origine se poate aplica în cazul:
 - (a) unui singur transport al unuia sau mai multor produse importate pe teritoriul unei părți; sau

¹ Pentru mai multă certitudine, deși atestatul de origine trebuie să fie întocmit de exportator, iar exportatorul are responsabilitatea de a furniza detalii suficiente pentru identificarea produsului originar, nu există nicio cerință privind identitatea sau locul de stabilire al persoanei care emite factura sau orice alt document, dacă documentul respectiv permite identificarea clară a exportatorului.

- (b) mai multor transporturi de produse identice importate pe teritoriul unei părți în cursul perioadei specificate în atestatul de origine, care nu depășește 12 luni.
- (5) Partea importatoare autorizează, la cererea importatorului și sub rezerva cerințelor pe care partea importatoare le poate prevedea, un singur atestat de origine pentru produsele neasamblate sau demontate în sensul regulii generale 2 litera (a) din normele generale de interpretare a Sistemului armonizat care se încadrează la secțiunile XV-XXI din Sistemul armonizat atunci când sunt importate eșalonat.

ARTICOLUL 3.19

Erori minore sau neconcordanțe minore

Autoritatea vamală a părții importatoare nu respinge o cerere de tratament tarifar preferențial din cauza unor erori minore sau a unor neconcordanțe minore în atestatul de origine.

ARTICOLUL 3.20

Informațiile deținute de importator

Informațiile deținute de importator conform cărora un produs este originar din partea exportatoare trebuie să se bazeze pe informații care demonstrează că produsul este originar și că acesta îndeplinește cerințele prevăzute în prezentul capitol.

ARTICOLUL 3.21

Cerințe privind păstrarea evidențelor

- (1) Timp de cel puțin trei ani de la data la care a fost formulată cererea de tratament tarifar preferențial, menționată la articolul 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial) sau cererea de tratament tarifar preferențial după import menționată la articolul 3.17 (Cerere de tratament tarifar preferențial după import), sau pentru o perioadă mai lungă care poate fi specificată în legislația părții importatoare, un importator, care depune respectiva cerere de tratament tarifar preferențial sau respectiva cerere de tratament tarifar preferențial după import pentru un produs importat pe teritoriul părții importatoare, păstrează:
- (a) atestatul de origine întocmit de exportator, în cazul în care cererea s-a bazat pe un atestat de origine; sau
 - (b) toate evidențele care demonstrează că produsul îndeplinește cerințele pentru a dobândi caracterul originar, în cazul în care cererea s-a bazat pe informațiile deținute de importator.
- (2) Un exportator care a întocmit un atestat de origine păstrează, timp de cel puțin patru ani de la data întocmirii atestatului de origine respectiv sau pentru o perioadă mai lungă prevăzută în legislația părții exportatoare, o copie a atestatului de origine și alte evidențe care demonstrează că produsul îndeplinește cerințele pentru a dobândi caracterul originar.
- (3) În cazul în care un exportator nu este producătorul produselor și s-a bazat pe informații furnizate de un furnizor cu privire la caracterul originar al produselor, exportatorul este obligat să păstreze informațiile furnizate de furnizorul respectiv.

(4) Evidențele care trebuie păstrate în conformitate cu prezentul articol pot fi păstrate în format electronic.

ARTICOLUL 3.22

Renunțarea la cerințele procedurale

- (1) În pofida articolelor 3.16-3.21, partea importatoare acordă un tratament tarifar preferențial:
 - (a) unui produs expedit într-un colet mic de către persoane fizice către persoane fizice; sau
 - (b) unui produs care face parte din bagajul personal al unui călător.
- (2) Alineatul (1) se aplică numai produselor care au făcut obiectul unei declarații vamale de declarare a conformității cu cerințele din prezentul capitol și în cazul cărora autoritatea vamală a părții importatoare nu își exprimă îndoielile cu privire la veridicitatea declarației respective.
- (3) Următoarele produse sunt excluse de la aplicarea alineatului (1):
 - (a) produsele al căror import are caracter comercial, cu excepția importurilor care au caracter ocazional și care constau exclusiv în produse pentru uzul personal al destinatarilor sau al călătorilor sau al familiilor acestora dacă, prin natura și cantitatea produselor, este evident că importurile nu au un scop comercial;

- (b) produsele al căror import face parte dintr-o serie de importuri care pot fi considerate în mod rezonabil a fi fost efectuate separat în scopul de a se evita cerințele articolului 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial);
- (c) produsele a căror valoare totală depășește:
 - (i) pentru Uniune, 500 EUR în cazul produselor expediate în colete de mici dimensiuni sau 1 200 EUR în cazul produselor care fac parte din bagajul personal al călătorilor. Valorile exprimate într-o anumită monedă națională reprezintă contravaloarea în moneda respectivă a valorilor exprimate în euro în prima zi lucrătoare din luna octombrie. Cursurile de schimb sunt cele publicate pentru ziua respectivă de către Banca Centrală Europeană, cu excepția cazului în care un alt curs de schimb este comunicat Comisiei Europene până la data de 15 octombrie, și sunt aplicabile de la data de 1 ianuarie a anului următor. Comisia Europeană notifică Noii Zeelande cursurile de schimb relevante;
 - (ii) pentru Noua Zeelandă, 1 000 NZD atât în cazul produselor expediate în colete de mici dimensiuni, cât și în cazul produselor care fac parte din bagajul personal al călătorilor.
- (4) Importatorul este responsabil pentru corectitudinea declarației vamale menționate la alineatul (2). Cerințele privind păstrarea evidențelor prevăzute la articolul 3.21 (Cerințe privind păstrarea evidențelor) nu se aplică importatorului atunci când se aplică prezentul articol.

ARTICOLUL 3.23

Verificare

- (1) Autoritatea vamală a părții importatoare poate efectua o verificare pentru a determina dacă un produs este originar sau dacă sunt îndeplinite celelalte cerințe din prezentul capitol, utilizând metode de evaluare a riscurilor, care pot include selecția aleatorie. O astfel de verificare poate fi efectuată, printr-o solicitare de informații adresată importatorului care a introdus cererea de tratament tarifar preferențial menționată la articolul 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial), în momentul depunerii declarației de import, înainte sau după acordarea liberului de vamă pentru produse.
- (2) Informațiile solicitate în temeiul alineatului (1) vizează doar următoarele elemente:
- (a) în cazul în care cererea s-a bazat pe un atestat de origine, menționat la articolul 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial) alineatul (2) litera (a), atestatul de origine respectiv;
 - (b) în cazul în care criteriul de origine se bazează pe:
 - (i) faptul că produsul este obținut în întregime, categoria aplicabilă (cum ar fi recoltare, extracție, pescuit) și locul de fabricare;
 - (ii) modificarea clasificării tarifare, o listă a tuturor materialelor neoriginare, inclusiv clasificarea tarifară a acestora (în format cu două, patru sau șase cifre, în funcție de criteriul de origine);

- (iii) o metodă care utilizează valoarea, valoarea produsului final, precum și valoarea tuturor materialelor neoriginare utilizate la fabricarea produsului final respectiv;
- (iv) greutate, greutatea produsului final, precum și greutatea materialelor neoriginare relevante utilizate la fabricarea produsului final respectiv;
- (v) un proces de fabricație specific, o descriere specifică a procesului de fabricație respectiv.

(3) Atunci când furnizează informațiile solicitate, importatorul poate adăuga orice altă informație pe care o consideră relevantă în scopul verificării.

(4) În cazul în care cererea de tratament tarifar preferențial se bazează pe un atestat de origine, importatorul informează autoritatea vamală a părții importatoare că importatorul nu deține atestatul de origine menționat la articolul 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial) alineatul (2) litera (a). În acest caz, importatorul poate informa autoritatea vamală că informațiile solicitate vor fi furnizate direct de către exportator.

(5) În cazul în care cererea de tratament tarifar preferențial se bazează pe informațiile pe care le deține importatorul, menționate la articolul 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial) alineatul (2) litera (b), după ce a solicitat mai întâi informații în conformitate cu alineatul (1) din prezentul articol, autoritatea vamală a părții importatoare care efectuează verificarea îi poate adresa o solicitare de informații suplimentare importatorului, dacă aceasta consideră că sunt necesare informații suplimentare pentru a verifica dacă un produs are caracter originar sau dacă sunt îndeplinite celelalte cerințe din prezentul capitol. Autoritatea vamală a părții importatoare poate solicita importatorului documente și informații specifice, dacă este cazul.

(6) În cursul verificării, partea importatoare permite acordarea liberului de vamă pentru produsele în cauză. Partea importatoare poate condiționa acordarea liberului de vamă importatorului de constituirea unei garanții sau de punerea în aplicare a altor măsuri de precauție adecvate impuse de autoritățile vamale. Orice suspendare a tratamentului tarifar preferențial încetează cât mai curând posibil după ce autoritatea vamală a părții importatoare a confirmat că produsele în cauză au caracter original și că celelalte cerințe din prezentul capitol sunt îndeplinite.

ARTICOLUL 3.24

Cooperare administrativă

(1) Pentru a asigura aplicarea adecvată a prezentului capitol, părțile cooperează, prin intermediul autorităților lor vamale, pentru a verifica dacă un produs este original și dacă respectă celelalte cerințe prevăzute în prezentul capitol.

(2) În cazul în care cererea de tratament tarifar preferențial se bazează pe un atestat de origine și după ce a solicitat mai întâi informații în conformitate cu articolul 3.23 (Verificare) alineatul (1), autoritatea vamală a părții importatoare care efectuează verificarea poate solicita, de asemenea, informații de la autoritatea vamală a părții exportatoare în termen de doi ani de la data la care a fost depusă cererea de tratament tarifar preferențial pe baza unui atestat de origine menționat la articolul 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial) alineatul (2) litera (a) sau cererea de tratament tarifar preferențial după import menționată la articolul 3.17 (Cerere de tratament tarifar preferențial după import) alineatul (2), dacă autoritatea vamală a părții importatoare consideră că sunt necesare informații suplimentare pentru a verifica dacă un produs are caracter original sau dacă sunt îndeplinite celelalte cerințe din prezentul capitol. Autoritatea vamală a părții importatoare poate solicita documente și informații specifice de la autoritatea vamală a părții exportatoare, dacă este cazul.

(3) Solicitarea de informații, astfel cum se menționează la alineatul (2), include următoarele elemente:

- (a) atestatul de origine;
- (b) identitatea autorității vamale care emite solicitarea;
- (c) numele exportatorului;
- (d) obiectul și sfera de aplicare a verificării; și
- (e) după caz, orice documentație relevantă.

(4) Autoritatea vamală a părții exportatoare poate, în conformitate cu legislația sa, să ceară documente sau o examinare, solicitând orice element de probă sau vizitând sediul exportatorului pentru a verifica evidențele și pentru a inspecta instalațiile utilizate la fabricarea produsului.

(5) Fără a aduce atingere alineatului (6), autoritatea vamală a părții exportatoare care primește solicitarea de informații astfel cum se menționează la alineatul (2) furnizează autorității vamale a părții importatoare următoarele informații:

- (a) documentele solicitate, dacă sunt disponibile;
- (b) un aviz cu privire la caracterul originar al produsului;

- (c) descrierea produsului care face obiectul examinării și clasificarea tarifară care prezintă relevanță pentru aplicarea prezentului capitol;
 - (d) o descriere și o explicație a procesului de fabricație, pentru a susține caracterul original al produsului;
 - (e) informații cu privire la modul în care a fost efectuată examinarea; și
 - (f) după caz, documente justificative.
- (6) Autoritatea vamală a părții exportatoare nu furnizează autorității vamale a părții importatoare informațiile enumerate la alineatul (5) fără consimțământul exportatorului.
- (7) Fiecare parte îi notifică celeilalte părți datele de contact ale autorităților sale vamale și orice modificare referitoare la acestea în termen de 30 de zile de la data modificării. În ceea ce privește Uniunea, Comisia Europeană este responsabilă pentru notificări astfel cum se menționează la prezentul alineat.

ARTICOLUL 3.25

Refuzul acordării tratamentului tarifar preferențial

(1) Fără a aduce atingere cerințelor prevăzute la alineatul (3) de la prezentul articol, autoritatea vamală a părții importatoare poate refuza acordarea tratamentului tarifar preferențial, dacă:

(a) în termen de trei luni de la data unei solicitări de informații în temeiul articolului 3.23 (Verificare) alineatul (1):

(i) importatorul nu a oferit niciun răspuns;

(ii) în cazurile în care cererea de tratament tarifar preferențial se bazează pe un atestat de origine, dar nu a fost furnizat niciun atestat de origine; sau

(iii) în cazurile în care cererea de tratament tarifar preferențial se bazează pe informațiile deținute de importator, dar informațiile furnizate de importator sunt inadecvate pentru a se putea confirma caracterul originar al produsului;

(b) în termen de trei luni de la data unei solicitări de informații suplimentare menționate la articolul 3.23 (Verificare) alineatul (5):

(i) importatorul nu a oferit niciun răspuns; sau

- (ii) informațiile furnizate de importator sunt inadecvate pentru a se putea confirma caracterul originar al produsului;
- (c) în termen de zece luni de la data unei solicitări de informații în temeiul articolului 3.24 (Cooperare administrativă) alineatul (2):
- (i) autoritatea vamală a părții exportatoare nu a oferit niciun răspuns; sau
 - (ii) informațiile furnizate de autoritatea vamală a părții exportatoare sunt inadecvate pentru a se putea confirma caracterul originar al produsului.
- (2) Autoritatea vamală a părții importatoare poate refuza tratamentul tarifar preferențial unui produs pentru care un importator solicită tratament tarifar preferențial în cazul în care importatorul nu respectă cerințele prevăzute în prezentul capitol, altele decât cele referitoare la caracterul originar al produselor.
- (3) Dacă autoritatea vamală a părții importatoare are o justificare suficientă pentru a refuza acordarea tratamentului tarifar preferențial în temeiul alineatului (1) de la prezentul articol, în cazurile în care autoritatea vamală a părții exportatoare a furnizat un aviz privind caracterul originar al produsului menționat la articolul 3.24 (Cooperare administrativă) alineatul (5) litera (b) prin care confirmă caracterul originar al produselor, autoritatea vamală a părții importatoare îi notifică autorității vamale a părții exportatoare motivele și intenția sa de a refuza tratamentul tarifar preferențial în termen de două luni de la data primirii avizului respectiv.

(4) Dacă notificarea astfel cum se menționează la alineatul (3) a fost efectuată, se organizează consultări la cererea oricăreia dintre părți, în termen de trei luni de la data acestei notificări.

Perioada prevăzută pentru consultări poate fi prelungită de la caz la caz, de comun acord, de către autoritățile vamale ale părților. Consultările au loc în conformitate cu procedura stabilită de Comitetul mixt de cooperare vamală, cu excepția cazului în care autoritățile vamale ale părților convin altfel.

(5) La încheierea perioadei de consultări, în cazul în care nu poate confirma caracterul originar al produsului, autoritatea vamală a părții importatoare poate refuza acordarea tratamentului tarifar preferențial dacă are motive suficiente în acest sens și după ce a acordat importatorului dreptul de a fi ascultat. Cu toate acestea, atunci când autoritatea vamală a părții exportatoare confirmă caracterul originar al produselor și oferă o justificare pentru această confirmare, autoritatea vamală a părții importatoare nu poate refuza acordarea tratamentului tarifar preferențial unui produs având ca unic motiv faptul că s-a aplicat articolul 3.24 (Cooperare administrativă) alineatul (6).

(6) În termen de două luni de la data deciziei sale finale privind caracterul originar al produsului, autoritatea vamală a părții importatoare notifică decizia finală autorității vamale a părții exportatoare care a emis un aviz privind caracterul originar al produsului menționat la articolul 3.24 (Cooperare administrativă) alineatul (5) litera (b).

ARTICOLUL 3.26

Confidențialitate

(1) Fiecare parte păstrează, în conformitate cu legislația sa, confidențialitatea informațiilor care îi sunt furnizate de cealaltă parte sau de o persoană a celeilalte părți, în temeiul prezentului capitol, și protejează informațiile respective împotriva oricărei divulgări.

(2) Informațiile obținute de autoritățile părții importatoare nu pot fi utilizate decât în sensul prezentului capitol. O parte poate utiliza informațiile colectate în temeiul prezentului capitol în cadrul oricărei proceduri administrative, judiciare sau cvasijudiciare inițiate pentru nerespectarea cerințelor prevăzute în prezentul capitol. O parte informează cealaltă parte sau o persoană a respectivei părți care a furnizat informațiile înainte de o astfel de utilizare.

(3) Fiecare parte se asigură că informațiile confidențiale colectate în temeiul prezentului capitol nu sunt utilizate în alte scopuri decât administrarea și asigurarea executării deciziilor care privesc și stabilesc originea și aspectele vamale, cu excepția cazului în care cealaltă parte sau o persoană a respectivei părți care a furnizat astfel de informații confidențiale și-a dat acordul în acest sens. În cazul în care se solicită informații confidențiale în cadrul unor proceduri judiciare care nu se referă la origine și la aspecte vamale, în vederea respectării legislației unei părți și cu condiția ca partea respectivă să informeze în prealabil cealaltă parte sau o persoană a respectivei părți care a furnizat informațiile și să precizeze cerințele legale pentru o astfel de utilizare, nu este necesară permisiunea celeilalte părți sau a unei persoane a respectivei părți care a furnizat informațiile confidențiale.

ARTICOLUL 3.27

Măsuri și sancțiuni administrative

Fiecare parte asigură executarea efectivă a prezentului capitol. Fiecare parte se asigură că autoritățile sale competente sunt în măsură, în conformitate cu legislația sa, să impună măsuri și, după caz, sancțiuni administrative în cazul încălcării obligațiilor prevăzute în prezentul capitol.

SECȚIUNEA C

DISPOZIȚII FINALE

ARTICOLUL 3.28

Ceuta și Melilla

(1) În sensul prezentului capitol, termenul „parte” nu include Ceuta și Melilla.

(2) Produsele originare din Noua Zeelandă beneficiază în toate privințele, atunci când sunt importate în Ceuta și Melilla, de același regim vamal, inclusiv de tratamentul tarifar preferențial, precum cel aplicat produselor originare de pe teritoriul vamal al Uniunii în temeiul Protocolului nr. 2 privind Insulele Canare, Ceuta și Melilla la Actul de aderare din 1985¹. Noua Zeelandă aplică importurilor de produse vizate de prezentul acord și originare din Ceuta și Melilla același regim vamal, inclusiv tratamentul tarifar preferențial, precum cel aplicat produselor importate și originare din Uniunea Europeană.

(3) Regulile de origine și procedurile de determinare a originii aplicabile Noii Zeelande în temeiul prezentului capitol se aplică pentru determinarea originii produselor exportate din Noua Zeelandă în Ceuta și Melilla. Regulile de origine și procedurile de determinare a originii aplicabile Uniunii în temeiul prezentului capitol se aplică pentru determinarea originii produselor exportate din Ceuta și Melilla în Noua Zeelandă.

(4) Ceuta și Melilla sunt considerate un singur teritoriu.

(5) Autoritățile vamale spaniole răspund de aplicarea prezentului capitol în Ceuta și Melilla.

¹ JO UE L 302, 15.11.1985, p. 9.

ARTICOLUL 3.29

Dispoziții tranzitorii referitoare la produsele aflate în tranzit sau în antrepozit

Prezentul acord poate fi aplicat produselor care respectă prezentul capitol și care, la data intrării în vigoare a prezentului acord, se află fie în tranzit din partea exportatoare către partea importatoare, fie sub control vamal în partea importatoare, fără să fi avut loc plata taxelor la import și a altor taxe, sub rezerva depunerii unei cereri de tratament tarifar preferențial menționate la articolul 3.16 (Cerere de tratament tarifar preferențial) la autoritatea vamală a părții importatoare în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentului acord.

ARTICOLUL 3.30

Comitetul mixt de cooperare vamală

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4 (Comitete specializate).
- (2) Comitetul mixt de cooperare vamală, instituit în temeiul CCMAA, are următoarele atribuții în ceea ce privește prezentul capitol:
 - (a) examinează posibilele modificări ale prezentului capitol, inclusiv a celor care decurg din revizuirea Sistemului armonizat;

- (b) adoptă, prin decizii, note explicative pentru a facilita punerea în aplicare a prezentului capitol; și
- (c) adoptă o decizie de stabilire a procedurii de consultare menționate la articolul 3.25 (Refuzul acordării tratamentului tarifar preferențial) alineatul (4).

CAPITOLUL 4

PROCEDURI VAMALE ȘI FACILITAREA COMERȚULUI

ARTICOLUL 4.1

Obiective

Obiectivele prezentului capitol sunt:

- (a) promovarea facilitării comerțului cu mărfuri între părți, asigurând totodată controale vamale eficiente, ținând seama de evoluția practicilor comerciale;
- (b) asigurarea transparenței actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale fiecărei părți referitoare la cerințele privind importul, exportul și tranzitul mărfurilor, precum și coerența acestora cu standardele internaționale aplicabile;

- (c) asigurarea unei aplicări previzibile, consecvente și nediscriminatorii de către fiecare parte a actelor cu putere de lege și a normelor administrative din domeniul vamal referitoare la cerințele privind importul, exportul și tranzitul mărfurilor;
- (d) promovarea simplificării și a modernizării regimurilor și practicilor vamale ale fiecărei părți;
- (e) perfecționarea unor tehnici de gestionare a riscurilor, în vederea facilitării comerțului legitim, securizând totodată lanțul de aprovizionare al comerțului internațional; și
- (f) consolidarea cooperării între părți în domeniul vamal și al facilitării comerțului.

ARTICOLUL 4.2

Cooperare vamală și asistență administrativă reciprocă

- (1) Autoritățile competente ale părților cooperează în domeniul vamal, cu scopul de a asigura îndeplinirea obiectivelor prevăzute la articolul 4.1 (Obiective).
- (2) În plus față de CCMAA, părțile dezvoltă cooperarea, inclusiv în următoarele domenii:
 - (a) schimbul de informații cu privire la actele cu putere de lege și normele administrative în domeniul vamal, la punerea în aplicare a acestor acte și la regimurile vamale, în principal în următoarele domenii:
 - (i) asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale;

- (ii) facilitarea operațiunilor de tranzit și de transbordare; și
 - (iii) relațiile cu mediul de afaceri;
- (b) întărirea cooperării în domeniul vamal în cadrul organizațiilor internaționale, de exemplu OMC și OMV;
 - (c) depunerea de eforturi pentru armonizarea cerințelor în materie de date pentru regimurile de import și de export și pentru alte regimuri vamale, prin implementarea de standarde și elemente de date comune, în conformitate cu modelul de date al OMV;
 - (d) schimbul, atunci când este relevant și adecvat, prin intermediul unei comunicări structurate și recurente între autoritățile vamale ale părților, de anumite categorii de informații din domeniul vamal în scopul îmbunătățirii gestionării riscurilor și a eficacității controalelor vamale, vizând mărfurile cu risc ridicat și facilitând comerțul legitim. Schimburile de informații prevăzute la prezenta literă nu aduc atingere schimburilor de informații care pot avea loc între părți în temeiul dispozițiilor CCMAA privind asistența administrativă reciprocă;
 - (e) consolidarea cooperării dintre ele privind tehnicile de gestionare a riscurilor, inclusiv schimbul de bune practici și, dacă este cazul, de informații referitoare la riscuri și de rezultate ale controalelor; și
 - (f) instituirea, atunci când este relevant și adecvat, a recunoașterii reciproce a programelor și a controalelor vamale ale operatorilor economici autorizați, inclusiv a măsurilor echivalente de facilitare a comerțului.

(3) Fără a aduce atingere altor forme de cooperare prevăzute în prezentul acord, autoritățile vamale ale părților cooperează, inclusiv prin schimb de informații, și își acordă asistență administrativă reciprocă privind aspectele vizate de prezentul capitol în conformitate cu dispozițiile CCMAA. Orice schimb de informații între părți prevăzut în prezentul capitol se realizează, *mutatis mutandis*, sub rezerva confidențialității și a protecției cerințelor privind informațiile prevăzute la articolul 17 din CCMAA și a oricăror cerințe privind confidențialitatea și viața privată prevăzute în legislația părților.

ARTICOLUL 4.3

Dispoziții și regimuri vamale

- (1) Fiecare parte se asigură că dispozițiile și regimurile sale vamale se bazează pe:
 - (a) instrumentele și standardele internaționale aplicabile în domeniul vamal și comercial, pe care fiecare parte le-a acceptat, inclusiv elementele de fond ale Convenției internaționale pentru simplificarea și armonizarea regimurilor vamale, încheiată la Kyoto la 18 mai 1973, astfel cum a fost modificată, (Convenția de la Kyoto revizuită), Convenția internațională privind Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 14 iunie 1983, precum și Cadrul de standarde pentru securizarea și facilitarea comerțului mondial și Modelul de date al OMV;
 - (b) protecția și facilitarea comerțului legitim prin măsuri eficiente de aplicare și respectare a cerințelor aplicabile prevăzute de legislația sa;

- (c) acte cu putere de lege și norme administrative în domeniul vamal care sunt proporționale și nediscriminatorii, nu creează sarcini inutile pentru operatorii economici, oferă o facilitare sporită pentru operatorii asigurând niveluri ridicate de conformitate, inclusiv un tratament favorabil în ceea ce privește controalele vamale înainte de acordarea liberului de vamă pentru mărfuri, și oferă garanții împotriva fraudei și a activităților ilicite sau prejudiciabile; și
 - (d) norme prin care se asigură că orice sancțiune impusă pentru încălcări ale actelor cu putere de lege sau ale normelor administrative în domeniul vamal este proporțională și nediscriminatorie și că impunerea acestor sancțiuni nu produce întârzieri nejustificate la acordarea liberului de vamă.
- (2) Fiecare parte ar trebui să își reexamineze periodic actele cu putere de lege, normele administrative și regimurile vamale. De asemenea, regimurile vamale ar trebui să fie aplicate într-un mod predictibil, consecvent și transparent.
- (3) Pentru a îmbunătăți metodele de lucru, garantând totodată nediscriminarea, transparența, eficiența, integritatea și responsabilitatea operațiunilor, fiecare parte:
- (a) simplifică și revizuieste, ori de câte ori este posibil, cerințele și formalitățile, pentru a asigura acordarea rapidă a liberului de vamă și vămuirea rapidă a mărfurilor; și
 - (b) depune eforturi în vederea simplificării și a standardizării în continuare a datelor și a documentației cerute de autoritățile vamale și de alte agenții.

ARTICOLUL 4.4

Acordarea liberului de vamă

- (1) Fiecare parte adoptă sau menține regimuri vamale care:
 - (a) prevăd acordarea rapidă a liberului de vamă pentru mărfuri într-o perioadă care nu depășește durata necesară pentru a asigura respectarea actelor sale cu putere de lege și a normelor sale administrative și, în măsura în care este posibil, la sosirea mărfurilor;
 - (b) prevăd transmiterea și prelucrarea în prealabil, pe cale electronică, a documentelor și a oricăror alte informații necesare înainte de sosirea mărfurilor, pentru a permite acordarea liberului de vamă imediat după sosire;
 - (c) permit acordarea liberului de vamă pentru mărfuri fie înainte de stabilirea finală a taxelor vamale, a impozitelor și a altor taxe și impuneri aplicabile, în cazul în care această stabilire nu are loc înainte de sosire sau la sosire, fie cât mai repede posibil după sosire, cu condiția respectării tuturor celorlalte cerințe de reglementare. Fiecare parte poate condiționa acordarea liberului de vamă în acest mod de furnizarea unei garanții pentru orice sumă încă nestabilă, sub formă de cauțiune, depozit sau un alt instrument adecvat prevăzut în actele sale cu putere de lege și normele sale administrative. O astfel de garanție nu poate fi mai mare decât suma pe care partea o solicită pentru a asigura plata taxelor vamale, a impozitelor și a altor taxe și impuneri datorate, în cele din urmă, pentru mărfurile acoperite de garanție. Garanția este eliberată în momentul în care nu mai este necesară; și

- (d) permit acordarea liberului de vamă la punctul de sosire, fără transfer temporar în antrepozite sau în alte spații, cu condiția ca mărfurile să fie eligibile pentru acordarea liberului de vamă.
- (2) Fiecare parte reduce la minimum, în măsura posibilului, documentația necesară pentru acordarea liberului de vamă.
- (3) Fiecare parte depune eforturi pentru a permite acordarea rapidă a liberului de vamă pentru mărfurile care necesită vămuire urgentă, inclusiv în afara orelor de program normal de lucru al autorităților vamale și al altor autorități relevante.
- (4) Fiecare parte adoptă sau menține, în măsura posibilului, regimuri vamale care prevăd acordarea accelerată a liberului de vamă pentru anumite transporturi, menținând totodată un control vamal adecvat, permițând inclusiv prezentarea unui document unic care să acopere toate mărfurile incluse în transportul respectiv, prin mijloace electronice, dacă este posibil.

ARTICOLUL 4.5

Mărfuri perisabile

- (1) În sensul prezentului articol, „mărfurile perisabile” sunt mărfurile care se degradează rapid din cauza caracteristicilor lor naturale, în special în absența unor condiții de depozitare corespunzătoare.
- (2) Pentru a preveni deteriorarea sau pierderea care poate fi evitată a mărfurilor perisabile, fiecare parte acordă prioritate corespunzătoare mărfurilor perisabile atunci când planifică și efectuează orice examinare care ar putea fi necesară.

(3) În plus față de articolul 4.4 (Acordarea liberului de vamă) alineatul (1) litera (a) și la cererea operatorului economic, fiecare parte, atunci când este posibil și în conformitate cu actele sale cu putere de lege și cu normele sale administrative:

- (a) prevede vămuirea unui transport de mărfuri perisabile în afara orelor de program normal de lucru al autorităților vamale și al altor autorități relevante; și
- (b) permite ca transporturile de mărfuri perisabile să fie deplasate și vămuite la sediul operatorului economic.

ARTICOLUL 4.6

Regimuri vamale simplificate

Fiecare parte adoptă sau menține măsuri care permit comercianților sau operatorilor care îndeplinesc criteriile specificate în actele sale cu putere de lege și în normele sale administrative să beneficieze de o simplificare sporită a regimurilor vamale. Aceste măsuri pot include:

- (a) declarații vamale care conțin un set redus de date sau de documente justificative; sau
- (b) declarații vamale periodice pentru stabilirea și plata taxelor vamale și a impozitelor legate de importuri multiple în decursul unei perioade date, după acordarea liberului de vamă pentru respectivele mărfuri importate.

ARTICOLUL 4.7

Tranzit și transbordare

- (1) Fiecare parte asigură facilitarea și controlul efectiv al operațiunilor de transbordare și al celor de tranzit pe teritoriul său.
- (2) Fiecare parte asigură cooperarea și coordonarea între toate autoritățile și agențiile implicate de pe teritoriul său, pentru a facilita traficul în tranzit.
- (3) Sub rezerva respectării tuturor cerințelor de reglementare, fiecare parte permite ca mărfurile destinate importului să fie deplasate pe teritoriul său, sub control vamal, de la un birou vamal de intrare către alt birou vamal situat pe teritoriul său, de unde mărfurile urmează să primească liber de vamă sau să fie vămuite.

ARTICOLUL 4.8

Gestionarea riscurilor

- (1) Fiecare parte adoptă sau menține un sistem de gestionare a riscurilor pentru controlul vamal.
- (2) Fiecare parte concepe și aplică gestionarea riscurilor astfel încât să evite discriminarea arbitrară ori nejustificată sau restricțiile disimulate ale comerțului internațional.

- (3) Fiecare parte își concentrează controlul vamal și alte controale relevante la frontieră asupra transporturilor care prezintă un risc ridicat și accelerează acordarea liberului de vamă pentru transporturile care prezintă un risc redus. De asemenea, fiecare parte poate selecta, în mod aleatoriu, transporturile pentru astfel de verificări în cadrul propriului său sistem de gestionare a riscurilor.
- (4) Fiecare parte își bazează gestionarea riscurilor pe evaluarea riscurilor realizată cu ajutorul unor criterii de selecție adecvate.

ARTICOLUL 4.9

Audit postvămuire

- (1) În vederea accelerării acordării liberului de vamă pentru mărfuri, fiecare parte adoptă sau menține audituri postvămuire pentru a asigura respectarea actelor sale cu putere de lege și a normelor sale administrative din domeniul vamal și din alte domenii conexe.
- (2) Fiecare parte selectează o persoană sau un transport pentru un audit postvămuire într-un mod bazat pe riscuri, care poate include criterii de selecție corespunzătoare. Fiecare parte efectuează un audit postvămuire într-o manieră transparentă. În cazul în care o persoană participă la procesul de audit și au fost obținute rezultate concludente, partea respectivă îi notifică fără întârziere persoanei ale cărei documente sunt auditate rezultatele, drepturile și obligațiile sale, precum și motivarea rezultatelor.
- (3) Informațiile obținute în cadrul unui audit postvămuire pot fi utilizate în cadrul unor proceduri administrative sau judiciare ulterioare.

(4) Ori de câte ori este posibil, părțile utilizează rezultatul auditului postvămure în aplicarea gestionării riscurilor.

ARTICOLUL 4.10

Operatori economici autorizați

- (1) Fiecare parte stabilește sau menține un program de parteneriat pentru operatorii care îndeplinesc criteriile specificate (denumiți în continuare „operatori economici autorizați”).
- (2) Criteriile specificate pentru calificarea drept operator economic autorizat se publică și se referă la respectarea cerințelor specificate în actele cu putere de lege și normele administrative sau procedurile părților. Aceste criterii pot include:
 - (a) un istoric corespunzător de respectare a actelor cu putere de lege și a normelor administrative în domeniul vamal și din alte domenii conexe;
 - (b) un sistem de gestionare a evidențelor care să permită efectuarea controalelor interne necesare;
 - (c) solvabilitatea financiară, inclusiv, după caz, constituirea unei cauțiuni sau garanții suficiente;
și
 - (d) securitatea lanțului de aprovizionare.

- (3) Criteriile specificate pentru calificarea ca operator economic autorizat nu trebuie să fie concepute sau aplicate astfel încât să permită sau să creeze discriminări arbitrare sau nejustificate între operatori în cazul în care prevalează aceleași condiții și trebuie să permită participarea IMM-urilor.
- (4) Programul privind operatorii economici autorizați include avantaje specifice pentru un operator economic autorizat, cum ar fi:
- (a) o rată scăzută a inspecțiilor și examinărilor fizice, după caz;
 - (b) tratament prioritar, în cazul selectării pentru control;
 - (c) un timp scăzut de acordare a liberului de vamă, după caz;
 - (d) plata amânată a taxelor vamale, a impozitelor și a altor taxe;
 - (e) utilizarea garanțiilor globale sau a garanțiilor reduse;
 - (f) o declarație vamală unică pentru toate importurile sau exporturile efectuate într-o anumită perioadă; și
 - (g) vămuirea mărfurilor la sediul operatorului economic autorizat sau în alt loc autorizat de autoritățile vamale.
- (5) În pofida alineatelor (1)-(4), o parte poate oferi avantajele specifice enumerate la alineatul (4) prin intermediul regimurilor vamale disponibile în general pentru toți operatorii, caz în care partea respectivă nu este obligată să instituie un sistem separat pentru operatorii economici autorizați.

(6) Părțile pot promova cooperarea dintre autoritățile vamale și alte autorități sau agenții guvernamentale din cadrul uneia dintre părți în legătură cu programele privind operatorii economici autorizați. Această cooperare poate fi realizată, printre altele, prin alinierea cerințelor, facilitarea accesului la avantaje și reducerea la minimum a suprapunerilor inutile.

ARTICOLUL 4.11

Publicarea și disponibilitatea informațiilor

- (1) Fiecare parte publică cu promptitudine, într-un mod nediscriminatoriu și ușor accesibil și, în măsura posibilului, prin intermediul internetului, actele cu putere de lege, normele administrative și regimurile vamale referitoare la cerințele privind importul, exportul și tranzitul mărfurilor. Acestea cuprind:
- (a) regimurile de import, de export și de tranzit, inclusiv procedurile portuare și aeroportuare și alte proceduri privind punctele de intrare și formularele și documentele necesare;
 - (b) nivelul taxelor și al impozitelor de orice natură impuse pentru importuri sau exporturi ori în legătură cu acestea;
 - (c) taxele și impunerile prevăzute de către organismele guvernamentale sau pentru acestea asupra importului, exportului sau tranzitului ori în legătură cu acestea;
 - (d) normele pentru clasificarea produselor în scopuri vamale sau determinarea valorii lor în vamă;

- (e) actele cu putere de lege, normele administrative și deciziile administrative general aplicabile cu privire la regulile de origine;
 - (f) restricțiile sau interdicțiile la import, export sau tranzit;
 - (g) dispozițiile privind sancțiunile pentru încălcarea formalităților în materie de import, export sau tranzit;
 - (h) procedurile de exercitare a căilor de atac;
 - (i) acordurile sau părți ale acestora cu orice țară sau țări referitoare la import, export sau tranzit;
 - (j) procedurile referitoare la administrarea contingentelor tarifare;
 - (k) orarul de funcționare al birourilor vamale; și
 - (l) anunțurile relevante de natură administrativă.
- (2) Fiecare parte depune eforturi pentru a publica noile acte cu putere de lege, norme administrative și regimuri vamale referitoare la cerințele privind importul, exportul și tranzitul mărfurilor înainte de aplicarea acestora, precum și modificările și interpretările acestora.
- (3) Fiecare parte se asigură, în măsura posibilului, că există o perioadă rezonabilă între publicarea actelor cu putere de lege, a normelor administrative și a regimurilor vamale, a taxelor sau a impunerilor modificate sau noi și intrarea lor în vigoare.

- (4) Fiecare parte pune la dispoziție și actualizează, după caz, prin intermediul internetului, următoarele:
- (a) o descriere a regimurilor sale de import, de export și de tranzit, inclusiv a procedurilor de exercitare a căilor de atac, prezentând informații privind etapele practice necesare pentru import, export și tranzit;
 - (b) formularele și documentele necesare pentru importul pe teritoriul părții, exportul de pe acesta și tranzitul prin acesta; și
 - (c) datele de contact ale punctelor de informare.
- (5) Fiecare parte, în funcție de resursele sale disponibile, înființează sau menține puncte de informare pentru a răspunde într-un termen rezonabil cererilor de informații din partea guvernelor, a comercianților și a altor părți interesate cu privire la aspectele reglementate la alineatul (1). O parte nu impune plata unei taxe pentru a răspunde la întrebările adresate de cealaltă parte.

ARTICOLUL 4.12

Decizii anticipate

- (1) Autoritatea vamală a fiecărei părți emite decizii anticipate unui solicitant prin care stabilește tratamentul care urmează să fie acordat mărfurilor în cauză, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele sale administrative. Astfel de decizii se emit în scris sau în format electronic, într-un termen dat, și conțin toate informațiile necesare. Fiecare parte se asigură că o decizie anticipată poate fi emisă unui solicitant al celeilalte părți și poate fi utilizată pe teritoriul său de către acesta.

(2) Deciziile anticipate se emit cu privire la:

(a) clasificarea tarifară a mărfurilor;

(b) originea mărfurilor; și

(c) metoda sau criteriile adecvate, precum și aplicarea acestora, care trebuie utilizate pentru a determina valoarea în vamă în temeiul unui anumit set de date, în cazul în care actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți permit acest lucru.

(3) Deciziile anticipate sunt valabile timp de cel puțin trei ani de la data emiterii lor sau o altă dată, dacă este specificată în decizie. Partea emitentă poate modifica sau revoca, invalida sau anula o decizie anticipată dacă decizia s-a bazat pe informații incorecte, incomplete, false sau înșelătoare, pe o eroare administrativă sau dacă are loc o modificare a legii, a faptelor materiale sau a circumstanțelor pe care se bazează decizia.

(4) Orice parte poate refuza emiterea unei decizii anticipate în cazul în care chestiunea la care se referă cererea face obiectul unui control administrativ sau jurisdicțional sau în cazul în care cererea nu are legătură cu utilizarea prevăzută a deciziei anticipate sau cu utilizarea prevăzută a unui regim vamal. În cazul în care una dintre părți refuză să emită o decizie anticipată, partea respectivă îi notifică acest lucru cu promptitudine solicitantului, în scris, precizând faptele relevante și temeiul deciziei sale.

(5) Fiecare parte publică cel puțin:

(a) cerințele pentru solicitarea unei decizii anticipate, inclusiv informațiile care trebuie furnizate și formatul;

- (b) termenul în care aceasta va emite o decizie anticipată; și
- (c) perioada de valabilitate a deciziei anticipate.
- (6) Dacă una dintre părți modifică, revocă, invalidează sau anulează o decizie anticipată, partea respectivă îi notifică acest lucru solicitantului, în scris, precizând faptele relevante și temeiul deciziei sale. Una dintre părți poate modifica, revoca, invalida sau anula o decizie anticipată cu efect retroactiv numai dacă decizia anticipată s-a întemeiat pe informații incomplete, incorecte, false sau înșelătoare.
- (7) O decizie anticipată emisă de una dintre părți este obligatorie pentru partea respectivă în ceea ce privește solicitantul care a cerut emiterea deciziei. Partea poate să prevadă ca decizia anticipată să fie obligatorie pentru solicitant.
- (8) La cererea scrisă a solicitantului, fiecare parte asigură o reexaminare a unei hotărâri anticipate sau a unei decizii de modificare, revocare sau invalidare a deciziei anticipate.
- (9) Fiecare parte depune eforturi pentru a pune la dispoziția publicului informații privind deciziile anticipate, luând în considerare necesitatea de a proteja datele cu caracter personal și informațiile comerciale confidentiale.
- (10) Fiecare parte emite o decizie anticipată fără întârziere și, în mod normal, în termen de 150 de zile de la data primirii tuturor informațiilor necesare. Această perioadă poate fi prelungită, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți, dacă este nevoie de mai mult timp pentru a se asigura corectitudinea și uniformitatea deciziilor anticipate. În acest caz, partea respectivă informează solicitantul cu privire la motivul și durata prelungirii.

ARTICOLUL 4.13

Comisionari în vamă

Dispozițiile și regimurile vamale ale unei părți nu impun utilizarea obligatorie a comisionarilor în vamă. Fiecare parte își notifică și publică măsurile cu privire la utilizarea comisionarilor în vamă. Fiecare parte aplică norme transparente, nediscriminatorii și proporționale în eventualitatea în care acordă licențe comisionarilor în vamă.

ARTICOLUL 4.14

Determinarea valorii în vamă

- (1) Fiecare parte determină valoarea în vamă a mărfurilor în conformitate cu partea I din Acordul privind determinarea valorii în vamă. În acest scop, partea 1 din Acordul privind valoarea în vamă este încorporată în prezentul acord și face parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.
- (2) Părțile cooperează în vederea adoptării unei abordări comune privind chestiunile legate de determinarea valorii în vamă.

ARTICOLUL 4.15

Inspecția înainte de expediere

Niciuna dintre părți nu impune utilizarea obligatorie a inspecției înainte de expediere, în înțelesul articolului 1 alineatul (3) din Acordul privind inspecția înainte de expediere, conținut în anexa 1A din Acordul OMC.

ARTICOLUL 4.16

Căi de atac și control

- (1) Fiecare parte prevede proceduri eficiente, rapide, nediscriminatorii și ușor accesibile care să garanteze dreptul de a contesta măsurile, hotărârile și deciziile administrative ale autorităților vamale sau ale altor autorități competente cu implicații asupra importului sau exportului de mărfuri sau asupra mărfurilor aflate în tranzit.
- (2) Fiecare parte se asigură că orice persoană cu privire la care ia o măsură administrativă menționată la alineatul (1) sau cu privire la care emite o hotărâre sau o decizie menționată la alineatul (1) are acces la:
 - (a) o cale de atac administrativă în fața unei autorități administrative sau la un control efectuat de către o autoritate administrativă care este superioară sau independentă de funcționarul sau biroul care a luat măsura administrativă sau care a emis hotărârea sau decizia; sau
 - (b) o cale de atac juridicțională sau un control juridicțional al măsurii administrative sau al hotărârii sau deciziei.

(3) Fiecare parte se asigură că, în cazurile în care decizia privind calea de atac administrativă sau controlul menționat la alineatul (2) litera (a) nu este emisă în termenul prevăzut în actele cu putere de lege și normele administrative proprii sau nu este emisă fără întârzieri nejustificate, solicitantul are dreptul la o altă cale de atac sau control administrativ sau jurisdicțional sau la orice altă modalitate de sesizare a unei autorități judiciare în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective.

(4) Fiecare parte se asigură că solicitantului i se prezintă motivarea deciziei administrative, în scris, inclusiv prin mijloace electronice, pentru a-i permite să recurgă la procedurile de atac sau de control, atunci când este necesar.

ARTICOLUL 4.17

Colaborarea cu mediul de afaceri

(1) Având în vedere necesitatea unor consultări organizate în timp util și cu regularitate cu reprezentanții sectorului comercial cu privire la propunerile legislative și la procedurile generale referitoare la aspecte vamale și de facilitare a comerțului, administrația vamală a fiecărei părți organizează consultări cu mediul de afaceri al părții respective.

(2) Fiecare parte se asigură, atunci când este posibil, că cerințele și regimurile sale vamale și conexe continuă să răspundă necesităților mediului de afaceri, sunt conforme cu bunele practici acceptate la nivel internațional și rămân cât mai puțin restrictive asupra comerțului.

ARTICOLUL 4.18

Comitetul mixt de cooperare vamală

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4 (Comitete specializate).
- (2) În ceea ce privește capitolele și dispozițiile care intră în sfera sa de competență, în temeiul articolului 24.4 (Comitete specializate) alineatul (2), cu excepția capitolului 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), Comitetul mixt de cooperare vamală are următoarele atribuții:
 - (a) identifică domeniile care necesită îmbunătățiri în ceea ce privește punerea în aplicare și funcționarea acestora; și
 - (b) caută modalități și metode adecvate pentru a ajunge la soluții stabilite de comun acord cu privire la orice aspect care ar putea apărea.
- (3) Comitetul mixt de cooperare vamală poate adopta decizii în domeniile enumerate la articolul 4.2 (Cooperare vamală și asistență administrativă reciprocă) alineatul (2), inclusiv, în cazul în care consideră necesar, în scopul punerii în aplicare a alineatului (2) literele (d) și (f) din articolul menționat.

CAPITOLUL 5

INSTRUMENTE DE APĂRARE COMERCIALĂ

SECȚIUNEA A

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 5.1

Neaplicarea regulilor de origine preferențiale

În sensul secțiunii B (Taxe antidumping și compensatorii) din prezentul capitol și al secțiunii C (Măsuri de salvagardare globale) din prezentul capitol, regulile de origine preferențiale prevăzute în capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii) nu se aplică.

ARTICOLUL 5.2

Neaplicarea soluționării litigiilor

Capitolul 26 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică secțiunii B (Taxe antidumping și compensatorii) din prezentul capitol și secțiunii C (Măsuri de salvagardare globale) din prezentul capitol.

SECȚIUNEA B

TAXE ANTIDUMPING ȘI COMPENSATORII

ARTICOLUL 5.3

Transparență

- (1) Instrumentele de apărare comercială ar trebui să fie utilizate cu respectarea deplină a cerințelor OMC relevante și ar trebui să se bazeze pe un sistem echitabil și transparent.
- (2) Fără a aduce atingere articolului 6.5 din Acordul antidumping și articolului 12.4 din Acordul SMC, fiecare parte garantează, cât mai curând posibil după instituirea unor măsuri provizorii și înainte de luarea unei decizii finale, comunicarea completă și relevantă a tuturor faptelor și considerațiilor esențiale care stau la baza deciziei de aplicare a măsurilor definitive. Comunicările se efectuează în scris și acordă părților interesate timp suficient pentru a-și formula observațiile.
- (3) Cu condiția ca acest lucru să nu întârzie în mod inutil desfășurarea investigației, fiecărei părți interesate i se acordă posibilitatea de a fi audiată pentru a-și exprima punctele de vedere în cursul investigațiilor privind instrumentele de apărare comercială.

ARTICOLUL 5.4

Luarea în considerare a interesului public

(1) O parte poate să nu aplice măsuri antidumping sau compensatorii asupra mărfurilor celeilalte părți în cazul în care, pe baza informațiilor puse la dispoziție în cursul investigației în conformitate cu cerințele prevăzute în actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective, se poate concluziona că nu este în interesul public să se aplice astfel de măsuri.

(2) Atunci când stabilește definitiv impunerea de taxe, fiecare parte ia în considerare, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele sale administrative, informațiile furnizate de părțile interesate relevante, care pot include industria națională, importatorii și asociațiile lor reprezentative, utilizatorii reprezentativi și organizațiile de consumatori reprezentative.

ARTICOLUL 5.5

Regula taxei celei mai mici

În cazul în care o parte impune o taxă antidumping asupra mărfurilor celeilalte părți, valoarea acestei taxe nu depășește marja de dumping. În cazul în care o taxă a cărei valoare este mai mică decât marja de dumping este suficientă pentru a elimina prejudiciul adus industriei naționale, partea respectivă adoptă o astfel de taxă mai mică în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative.

SECȚIUNEA C

MĂSURI DE SALVGARDARE GLOBALE

ARTICOLUL 5.6

Transparență

- (1) La cererea celeilalte părți, partea care deschide o investigație privind salvagardarea la nivel global sau care intenționează să aplice măsuri de salvagardare globale transmite imediat o notificare scrisă a tuturor informațiilor relevante care conduc la deschiderea unei investigații privind salvagardarea la nivel global sau la impunerea de măsuri de salvagardare globale, inclusiv cu privire la constatările provizorii, dacă acest lucru este relevant. Aceste dispoziții se aplică fără a aduce atingere articolului 3 alineatul (2) din Acordul privind măsurile de salvagardare.
- (2) Fiecare parte depune eforturi pentru a impune măsuri de salvagardare globale într-un mod care să afecteze cât mai puțin comerțul dintre părți.
- (3) În sensul alineatului (2), dacă una dintre părți consideră că sunt îndeplinite cerințele legale pentru impunerea de măsuri de salvagardare globale definitive, partea care intenționează să aplice astfel de măsuri informează cealaltă parte și depune eforturi pentru a oferi o posibilitate adecvată de a desfășura consultări prelabile cu partea respectivă, în vederea reexaminării informațiilor furnizate în temeiul alineatului (1) și a schimbului de opinii cu privire la măsurile de salvagardare globale propuse înainte de adoptarea unei decizii finale.

SECȚIUNEA D

MĂSURI DE SALVGARDARE BILATERALE

ARTICOLUL 5.7

Definiții

În sensul prezentei secțiuni, se aplică următoarele definiții:

- (a) „măsură de salvagardare bilaterală” înseamnă o măsură de salvagardare bilaterală menționată la articolul 5.8 (Aplicarea unei măsuri de salvagardare bilaterale);
- (b) „industrie națională” cu privire la o marfă importată, înseamnă ansamblul producătorilor de mărfuri similare sau direct concurente, care își desfășoară activitatea pe teritoriul unei părți, sau ansamblul producătorilor ale căror activități colective de producție de mărfuri similare sau direct concurente reprezintă o proporție majoră în producția internă totală a acestor mărfuri;
- (c) „deteriorare gravă” înseamnă dificultăți majore într-un sector economic care fabrică mărfuri similare sau direct concurente;
- (d) „prejudiciu grav” înseamnă o depreciere generală semnificativă a situației industriei naționale;

- (e) „amenințare de producere a unei deteriorări grave” înseamnă o deteriorare gravă care este în mod clar iminentă pe baza faptelor și nu doar pe baza unor acuzații, presupuneri sau posibilități îndepărtate;
- (f) „amenințare de producere a unui prejudiciu grav” înseamnă un prejudiciu grav care este în mod clar iminent pe baza faptelor și nu doar pe baza unor acuzații, presupuneri sau posibilități îndepărtate; și
- (g) „perioadă de tranziție” înseamnă o perioadă de șapte ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord.

ARTICOLUL 5.8

Aplicarea unei măsuri de salvagardare bilaterale

- (1) Fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor părților în temeiul secțiunii C (Măsuri de salvagardare globale) din prezentul capitol, în cazul în care, ca urmare a reducerii sau eliminării unei taxe vamale în temeiul prezentului acord, o marfă originară din una dintre părți este importată pe teritoriul celeilalte părți în cantități atât de mari, în termeni absoluți sau în raport cu producția internă, și în astfel de condiții încât cauzează sau amenință să cauzeze un prejudiciu grav industriei naționale a celeilalte părți, cealaltă parte poate aplica o măsură de salvagardare bilaterală în cursul perioadei de tranziție și numai în conformitate cu condițiile și procedurile prevăzute în prezenta secțiune.
- (2) Măsurile de salvagardare bilaterale aplicate în temeiul alineatului (1) pot fi doar:
 - (a) suspendarea oricărei reduceri suplimentare a nivelului taxei vamale pentru marfa în cauză, în conformitate cu capitolul 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor); sau

- (b) majorarea taxei vamale aplicate mărfii respective la un nivel care să nu depășească valoarea cea mai mică dintre:
- (i) nivelul taxei vamale aplicat națiunii celei mai favorizate care este în vigoare la data la care se aplică măsura de salvagardare bilaterală; sau
 - (ii) nivelul taxei vamale aplicat națiunii celei mai favorizate care este în vigoare în ziua imediat anterioară datei intrării în vigoare a prezentului acord.

ARTICOLUL 5.9

Standarde pentru o măsură de salvagardare bilaterală

- (1) O măsură de salvagardare bilaterală nu poate fi aplicată:
- (a) cu excepția cazului în care și pentru perioada necesară pentru a preveni sau a remedia prejudiciul grav sau amenințarea cu producerea unui prejudiciu grav industriei naționale ori deteriorarea gravă sau amenințarea cu producerea unei deteriorări grave a situației economice a regiunii sau regiunilor ultraperiferice;
 - (b) pentru o perioadă mai mare de doi ani; și
 - (c) după expirarea perioadei de tranziție.

- (2) Perioada menționată la alineatul (1) litera (b) poate fi prelungită cu un an dacă:
- (a) autoritățile de investigație competente ale părții importatoare stabilesc, în conformitate cu procedurile specificate în subsecțiunea 1 (Norme procedurale aplicabile măsurilor de salvagardare bilaterale), că măsura de salvagardare bilaterală continuă să fie necesară pentru a preveni sau a remedia prejudiciul grav sau amenințarea cu producerea unui prejudiciu grav industriei naționale ori deteriorarea gravă sau amenințarea cu producerea unei deteriorări grave a situației economice a regiunii sau regiunilor ultraperiferice; și
 - (b) există dovezi că industria națională se adaptează, iar perioada totală de aplicare a unei măsuri de salvagardare bilaterale, inclusiv perioada de aplicare inițială și orice prelungire a acesteia, nu depășește trei ani.
- (3) Atunci când una dintre părți încetează să aplice o măsură de salvagardare bilaterală, nivelul taxei vamale este nivelul care ar fi fost în vigoare pentru marfa în cauză, în conformitate cu anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor).
- (4) O măsură de salvagardare bilaterală nu se aplică importului unei mărfi a unei părți care a făcut deja obiectul unei astfel de măsuri de salvagardare bilaterale pentru o perioadă egală cu jumătate din durata măsurii de salvagardare bilaterale anterioare.
- (5) Niciuna dintre părți nu aplică în mod simultan și cu privire la aceeași marfă:
- (a) o măsură de salvagardare bilaterală provizorie, o măsură de salvagardare bilaterală sau o măsură de salvagardare pentru regiunile ultraperiferice în temeiul prezentului acord; și

- (b) o măsură de salvagardare în temeiul articolului XIX din GATT 1994 și al Acordului privind măsurile de salvagardare.

ARTICOLUL 5.10

Măsuri de salvagardare bilaterale provizorii

- (1) În circumstanțe critice în care o întârziere ar cauza un prejudiciu care ar fi dificil de reparat, o parte poate aplica o măsură de salvagardare bilaterală provizorie, în urma unei determinări preliminare a existenței unor dovezi clare conform cărora importurile unei mărfi originare din cealaltă parte au crescut ca urmare a reducerii sau eliminării unei taxe vamale în temeiul prezentului acord, iar aceste importuri cauzează un prejudiciu grav sau amenință cu producerea unui prejudiciu grav industriei naționale ori o deteriorare gravă sau amenință cu producerea unei deteriorări grave a situației economice a regiunii sau regiunilor ultraperiferice.
- (2) Durata aplicării unei măsuri de salvagardare bilaterale provizorii nu poate să depășească 200 de zile. În această perioadă, partea respectă normele procedurale relevante prevăzute în subsecțiunea 1 (Norme procedurale aplicabile măsurilor de salvagardare bilaterale).
- (3) Taxa vamală instituită ca urmare a măsurii de salvagardare bilaterale provizorii se rambursează cu promptitudine în cazul în care investigația ulterioară menționată în subsecțiunea 1 (Norme de procedură aplicabile măsurilor de salvagardare bilaterale) nu stabilește că creșterea importurilor mărfii care face obiectul măsurii de salvagardare bilaterale provizorii cauzează un prejudiciu sau amenință cu producerea unui prejudiciu grav industriei naționale ori o deteriorare gravă sau amenință cu producerea unei deteriorări grave a situației economice a regiunii sau regiunilor ultraperiferice.

(4) Durata oricărei măsuri de salvagardare bilaterale provizorii se consideră ca fiind o parte a perioadei prevăzute la articolul 5.9 (Standarde pentru o măsură de salvagardare bilaterală) alineatul (1) litera (b).

(5) Partea care aplică o măsură de salvagardare bilaterală provizorie informează cealaltă parte imediat atunci când aplică o astfel de măsură de salvagardare bilaterală.

(6) La cererea celeilalte părți, au loc consultări imediat după aplicarea măsurii de salvagardare bilaterale provizorii.

ARTICOLUL 5.11

Regiuni ultraperiferice

(1) În cazul în care un produs originar din Noua Zeelandă este importat în mod direct pe teritoriul uneia sau mai multor regiuni ultraperiferice ale Uniunii¹ în cantități atât de mari și în astfel de condiții încât cauzează o deteriorare gravă sau amenință cu producerea unei deteriorări grave a situației economice a regiunii sau a regiunilor ultraperiferice în cauză, Uniunea poate, în mod excepțional, după examinarea soluțiilor alternative, să aplice măsuri de salvagardare bilaterale limitate la teritoriul regiunii sau regiunilor ultraperiferice în cauză.

¹ La data intrării în vigoare a prezentului acord, regiunile ultraperiferice ale Uniunii sunt Guadelupa, Guyana Franceză, Martinica, Réunion, Mayotte, Saint-Martin, Insulele Azore, Madeira și Insulele Canare. Prezentul articol se aplică, de asemenea, unei țări sau unui teritoriu de peste mări care își schimbă statutul de regiune ultraperiferică printr-o decizie a Consiliului European în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 355 alineatul (6) din TFUE de la data adoptării deciziei respective. În cazul în care o regiune ultraperiferică a Uniunii își schimbă statutul în conformitate cu aceeași procedură, articolul 5.11 (Regiuni ultraperiferice) încetează să se mai aplice de la data intrării în vigoare a deciziei relevante a Consiliului European. Uniunea notifică Noii Zeelande orice modificare referitoare la statutul teritoriilor considerate regiuni ultraperiferice ale Uniunii.

(2) În sensul alineatului (1), stabilirea unei deteriorări grave se bazează pe factori obiectivi, printre care următoarele elemente:

(a) creșterea volumului importurilor, în termeni absoluți sau în raport cu producția internă și cu importurile din alte surse; și

(b) efectul unor astfel de importuri asupra situației industriei relevante sau a sectorului economic vizat, inclusiv, printre altele, asupra nivelului vânzărilor, a producției, a situației financiare și a ocupării forței de muncă.

(3) Fără a aduce atingere alineatului (1), prezenta secțiune se aplică *mutatis mutandis* oricărei măsuri de salvagardare adoptate în temeiul prezentului articol.

ARTICOLUL 5.12

Compensație și suspendarea concesiilor

(1) În termen de cel mult 30 de zile de la data aplicării măsurii de salvagardare bilaterale, partea care aplică măsura respectivă oferă posibilitatea unor consultări cu cealaltă parte pentru a stabili de comun acord o compensație adecvată pentru liberalizarea comerțului sub forma unor concesiilor care au un efect comercial substanțial echivalent.

(2) În cazul în care consultările menționate la alineatul (1) nu contribuie la obținerea unui acord pentru o compensație de liberalizare a comerțului în termen de 30 de zile de la prima zi a consultărilor respective, partea pentru a cărei marfă se aplică măsura de salvagardare bilaterală poate suspenda aplicarea concesiilor care au efect comercial substanțial echivalent în ceea ce privește partea care aplică măsura de salvagardare bilaterală.

(3) Obligația de a acorda concesiile astfel cum se menționează la alineatul (1) și dreptul de a suspenda concesiile respective în temeiul alineatului (2) se aplică numai atât timp cât măsura de salvagardare bilaterală este menținută.

(4) În pofida alineatului (3), dreptul de suspendare menționat la alineatul respectiv nu poate fi exercitat în primele 24 de luni în care o măsură de salvagardare bilaterală este în vigoare, dacă această măsură de salvagardare bilaterală a fost aplicată ca urmare a unei creșteri a importurilor în termeni absoluți și dacă această măsură de salvagardare bilaterală este în conformitate cu prezentul acord.

SUBSECȚIUNEA 1

NORME PROCEDURALE APLICABILE MĂSURILOR DE SALVGARDARE BILATERALE

ARTICOLUL 5.13

Legislația aplicabilă

Prezenta subsecțiune se aplică măsurilor de salvagardare bilaterale reglementate în secțiunea D (Măsuri de salvagardare bilaterale) din prezentul capitol și aplicate de autoritatea de investigație competentă a unei părți. În cazurile care nu sunt reglementate în prezenta subsecțiune, autoritatea de investigație competentă aplică normele stabilite în temeiul legislației sale naționale, cu condiția ca normele respective să fie în conformitate cu prezenta secțiune.

ARTICOLUL 5.14

Procedura de investigație

- (1) O parte aplică o măsură de salvagardare bilaterală doar în urma efectuării unei investigații de către autoritățile sale de investigație competente în conformitate cu articolul 3 și cu articolul 4 alineatul (2) literele (a) și (c) din Acordul privind măsurile de salvagardare. În acest scop, articolul 3 și articolul 4 alineatul (2) literele (a) și (c) din Acordul privind măsurile de salvagardare sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.
- (2) Pentru a aplica o măsură de salvagardare bilaterală, autoritatea de investigație competentă demonstrează, pe baza unor dovezi obiective, existența unei legături de cauzalitate între creșterea importurilor produsului în cauză și prejudiciul grav sau amenințarea cu producerea unui prejudiciu grav sau existența unei legături de cauzalitate între creșterea importurilor produsului în cauză și deteriorarea gravă sau amenințarea cu producerea unei deteriorări grave. Autoritatea de investigație competentă examinează și alți factori cunoscuți decât creșterea importurilor, pentru a se asigura că prejudiciul cauzat de acești alți factori nu este atribuit creșterii importurilor.
- (3) Investigația trebuie să fie finalizată, în toate cazurile, în termen de un an de la data deschiderii sale.

ARTICOLUL 5.15

Notificare și consultare

- (1) O parte transmite cu promptitudine o notificare scrisă celeilalte părți dacă:
 - (a) deschide o investigație privind salvagardarea bilaterală în temeiul prezentului capitol;

- (b) stabilește că creșterea importurilor cauzează un prejudiciu grav sau amenință cu producerea unui prejudiciu grav sau o deteriorare gravă sau amenință cu producerea unei deteriorări grave a situației economice a regiunii sau regiunilor ultraperiferice;
 - (c) decide să aplice o măsură de salvagardare bilaterală provizorie sau să aplice ori să prelungească o măsură de salvagardare bilaterală; sau
 - (d) decide să modifice o măsură de salvagardare bilaterală adoptată anterior.
- (2) O parte furnizează celeilalte părți o copie a versiunii publice a plângerii și a raportului autorităților sale de investigație competente, care este necesar în temeiul articolului 3 din Acordul privind măsurile de salvagardare.
- (3) Atunci când o parte notifică celeilalte părți că a decis să aplice sau să prelungească o măsură de salvagardare bilaterală astfel cum se menționează la alineatul (1) litera (c), partea respectivă include în notificarea sa toate informațiile relevante, cum ar fi:
- (a) dovezi conform cărora, în urma reducerii sau eliminării unei taxe vamale în temeiul prezentului acord, creșterea importurilor mărfii celeilalte părți cauzează un prejudiciu grav sau amenință cu producerea unui prejudiciu grav industriei naționale ori o deteriorare gravă sau amenință cu producerea unei deteriorări grave a situației economice a regiunii sau a regiunilor ultraperiferice;
 - (b) o descriere exactă a mărfii care face obiectul măsurii de salvagardare bilaterală, inclusiv poziția sau subpoziția sa din SA, pe care se bazează anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor);

- (c) o descriere exactă a măsurii de salvagardare bilaterale;
- (d) data aplicării măsurii de salvagardare bilaterale, durata preconizată a acesteia și, dacă este cazul, un calendar pentru liberalizarea progresivă a măsurii respective; și
- (e) în cazul unei prelungiri a măsurii de salvagardare bilaterale, dovada că industria națională în cauză se adaptează.

(4) La cererea părții a cărei marfă face obiectul unei proceduri de salvagardare bilaterale în temeiul prezentului capitol, partea care desfășoară procedura respectivă oferă o posibilitate adecvată de a desfășura consultări cu partea solicitantă înainte de adoptarea unei decizii finale de aplicare a măsurilor de salvagardare bilaterale, în vederea reexaminării unei notificări astfel cum se menționează la alineatul (1) de la prezentul articol sau a oricărui anunț public sau raport emis de autoritatea de investigație competentă în legătură cu procedura, precum și pentru a face schimb de opinii cu privire la măsura propusă și pentru a ajunge la o înțelegere privind compensația prevăzută la articolul 5.12 (Compensație și suspendarea concesiilor).

CAPITOLUL 6

MĂSURI SANITARE ȘI FITOSANITARE

ARTICOLUL 6.1

Obiective și dispoziții generale

- (1) Obiectivele prezentului capitol sunt:
 - (a) protejarea sănătății oamenilor, a animalelor și a plantelor pe teritoriile părților, facilitându-se totodată comerțul dintre părți;
 - (b) asigurarea faptului că măsurile sanitare și fitosanitare ale părților nu creează bariere inutile în calea comerțului;
 - (c) facilitarea punerii în aplicare a Acordului SPS, a standardelor internaționale și a textelor conexe și, în special, a regionalizării și a echivalenței;
 - (d) menținerea cooperării în cadrul organismelor internaționale de standardizare;
 - (e) promovarea transparenței și înțelegerea aplicării măsurilor sanitare și fitosanitare ale fiecărei părți;

- (f) consolidarea cooperării dintre părți și recunoașterea obiectivelor comune ale acestora vizând combaterea rezistenței la antimicrobiene (denumită în continuare „RAM”); și
 - (g) consolidarea comunicării, a cooperării și a soluționării problemelor sanitare și fitosanitare care pot afecta comerțul dintre părți.
- (2) În ceea ce privește Acordul SPS, părțile reamintesc în special:
- (a) principiul conform căruia măsurile SPS ale unei părți se bazează pe o evaluare a riscurilor în conformitate cu articolul 5 și cu alte dispoziții relevante din Acordul SPS; și
 - (b) conceptul de măsuri SPS provizorii.

ARTICOLUL 6.2

Domeniu de aplicare

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile asumate în temeiul Acordului SPS.
- (2) Sub rezerva alineatului (3), prezentul capitol se aplică:
 - (a) măsurilor sanitare și fitosanitare ale unei părți, care pot afecta comerțul dintre părți; și

(b) cooperării privind RAM.

(3) Prezentul capitol nu se aplică niciunei măsuri luate de o parte sau aspectelor reglementate în Acordul SPS.

ARTICOLUL 6.3

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

(a) definițiile din anexa A la Acordul SPS;

(b) definițiile adoptate sub auspiciile Comisiei Codex Alimentarius;

(c) definițiile adoptate sub auspiciile Organizației Mondiale pentru Sănătatea Animalelor;

(d) definițiile adoptate sub auspiciile Convenției internaționale pentru protecția plantelor (denumită în continuare „CIPP”);

(e) „autoritate competentă” înseamnă un organism guvernamental enumerat în anexa 6-A (Autorități competente) și include organizațiile naționale relevante pentru protecția plantelor;
și

- (f) „control la import” înseamnă o evaluare care poate include inspecția, examinarea, prelevarea de probe, examinarea documentației, teste sau proceduri, inclusiv de laborator, organoleptice sau de identitate, efectuată la frontiera unei părți importatoare de către autoritatea competentă a părții importatoare pentru a stabili dacă un transport respectă cerințele SPS ale părții importatoare.

ARTICOLUL 6.4

Condiții fitosanitare specifice

- (1) În conformitate cu standardele aplicabile, convenite în cadrul CIPP, părțile fac schimb de informații cu privire la situația lor în ceea ce privește dăunătorii de pe teritoriul fiecărei părți. La cererea unei părți, cealaltă parte oferă o justificare în ceea ce privește clasificarea dăunătorilor și măsurile fitosanitare aferente.
- (2) În ceea ce privește clasificarea dăunătorilor, fiecare parte întocmește și actualizează o listă a dăunătorilor reglementați pentru plante și produse vegetale în privința cărora există o preocupare fitosanitară. Această listă include:
- (a) dăunătorii de carantină care nu sunt prezenți în nicio parte a teritoriului său;
 - (b) dăunătorii de carantină care sunt prezenți, dar nu sunt răspândiți pe scară largă și se află sub control oficial;
 - (c) dăunătorii de carantină pentru zone protejate; și
 - (d) după caz, dăunătorii reglementați care nu sunt de carantină.

(3) Fiecare parte își limitează cerințele de import pentru plante și produse vegetale la cele necesare pentru a atenua riscurile de introducere a dăunătorilor reglementați. Cerințele de import pentru atenuarea riscului prezentat de dăunătorii de carantină pentru zone protejate nu se aplică, cu excepția cazului în care se cunoaște că destinația unor plante sau produse vegetale se află într-o zonă protejată.

(4) Partea importatoare nu ar trebui să impună cerința inspecției înainte de export de către organizația sa națională pentru protecția plantelor în cazul în care inspecția plantelor și a produselor vegetale intră în sfera de competență a organizației naționale pentru protecția plantelor a părții exportatoare.

ARTICOLUL 6.5

Recunoașterea statutului indemn de dăunători

În cazul în care regionalizarea este definită în raport cu o zonă indemnă de dăunători, un loc de producție indemn de dăunători, o unitate de producție indemnă de dăunători sau o zonă protejată în sectorul plantelor și al produselor vegetale:

- (a) părțile recunosc conceptele de zonă indemnă de dăunători, de loc de producție indemn de dăunători și de unitate de producție indemnă de dăunători, specificate în standardele internaționale pentru măsuri fitosanitare („SIMF”) relevante din CIPP;
- (b) părțile își acceptă reciproc:
 - (i) zonele indemne de dăunători, locurile de producție indemne de dăunători și unitățile de producție indemne de dăunători; și

- (ii) controalele oficiale în ceea ce privește stabilirea și menținerea zonelor indemne de dăunători, a locurilor de producție indemne de dăunători și a unităților de producție indemne de dăunători;
- (c) Noua Zeelandă recunoaște conceptul de zonă protejată de pe teritoriul Uniunii ca fiind echivalent cu cel de zonă indemnă de dăunători specificat în SIMF 4 din CIPP („Cerințe pentru stabilirea zonelor indemne de dăunători”);
- (d) dacă partea importatoare solicită acest lucru, partea exportatoare identifică zonele indemne de dăunători, locurile de producție indemne de dăunători, unitățile de producție indemne de dăunători și zonele protejate și, dacă partea importatoare solicită acest lucru, furnizează o explicație completă și datele justificative prevăzute în SIMF relevante sau considerate adecvate în alt mod; și
- (e) Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de modificare a anexei 6-B (Condiții regionale pentru plante și produse vegetale) pentru a stabili orice alt aspect care poate fi legat de regionalizare sau pentru a specifica eventuale condiții speciale adecvate bazate pe riscuri.

ARTICOLUL 6.6

Echivalență

- (1) Părțile confirmă că recunoașterea echivalenței este un mijloc important de facilitare a comerțului.

- (2) Pentru a determina echivalența unei măsuri SPS specifice, a unui grup de măsuri SPS sau a unui-ansamblu de sisteme specifice, fiecare parte ia în considerare orientările relevante ale Comitetului pentru măsuri sanitare și fitosanitare al OMC (denumit în continuare „Comitetul SPS al OMC”) și standardele, orientările și recomandările internaționale. Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de stabilire a unor orientări și proceduri suplimentare pentru determinarea, recunoașterea și menținerea echivalenței prevăzute în anexa 6-C (Recunoașterea echivalenței măsurilor SPS).
- (3) La cererea părții exportatoare, partea importatoare explică, într-un termen rezonabil, obiectivul și justificarea măsurii sale SPS și identifică în mod clar riscul pe care măsura SPS este menită să îl abordeze.
- (4) Partea importatoare recunoaște echivalența unei măsuri SPS în cazul dacă partea exportatoare demonstrează în mod obiectiv că măsura SPS sa atinge nivelul adecvat de protecție al părții importatoare (denumit în continuare „NAP”) în ceea ce privește sănătatea oamenilor, a animalelor sau a plantelor.
- (5) În cazul în care o evaluare a echivalenței nu conduce la o determinare a echivalenței de către partea importatoare, partea importatoare furnizează părții exportatoare justificarea deciziei sale.
- (6) Fără a aduce atingere articolului 6.8 (Certificare) alineatul (6), Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de modificare a anexei 6-C (Recunoașterea echivalenței măsurilor SPS):
- (a) pentru a stabili tipurile de mărfuri ale părții exportatoare pe care partea importatoare le recunoaște ca făcând obiectul unei măsuri SPS echivalente cu propriile sale măsuri sau pentru a stabili controalele oficiale ale părții exportatoare pe care partea importatoare le recunoaște ca fiind echivalente cu ale sale; și

- (b) pentru a specifica eventuale condiții speciale adecvate bazate pe riscuri sau orice statut convenit în materie de dăunători sau boli.

- (7) În cazul în care o parte modifică o măsură SPS într-un mod care, în opinia sa, nu afectează o determinare a echivalenței specificată în prezentul capitol, determinarea se aplică celei mai recente versiuni a actului cu putere de lege sau a normei administrative relevante de modificare a măsurii SPS respective.

- (8) În cazul în care o parte consideră că este afectată o determinare anterioară a echivalenței, respectiva parte notifică acest lucru celeilalte părți.

- (9) În cazul în care o parte importatoare modifică o măsură SPS și consideră că poate fi afectată o determinare a echivalenței prevăzută în prezentul capitol, aceasta:
 - (a) analizează în mod obiectiv posibilitatea ca determinarea anterioară a echivalenței să nu mai fie suficientă pentru respectarea nivelului adecvat de protecție; și
 - (b) se consultă cu partea exportatoare și apoi decide dacă determinarea echivalenței poate continua cu sau fără condiții speciale.

ARTICOLUL 6.7

Condiții comerciale și proceduri de aprobare

- (1) Partea importatoare publică cerințele sale fitosanitare de sănătate la import și procedurile utilizate pentru stabilirea acestor cerințe.

- (2) În cazul în care părțile identifică împreună o anumită plantă sau un anumit produs vegetal ca fiind o prioritate, partea importatoare stabilește cerințe specifice de import pentru produsul respectiv fără întârzieri nejustificate, cu excepția unor circumstanțe justificate în mod corespunzător.
- (3) În cazul în care se primește o cerere de import pentru o anumită plantă sau un anumit produs vegetal care a fost aprobat(ă) anterior pentru a fi importat(ă) din partea exportatoare, partea importatoare evaluează profilul de risc și, dacă se stabilește că este același, finalizează procedura de aprobare fără întârzieri nejustificate, cu excepția unor circumstanțe justificate în mod corespunzător.
- (4) Fiecare parte se asigură că procedurile utilizate pentru aprobarea importurilor provenite de la cealaltă parte sunt efectuate și finalizate fără întârzieri nejustificate, inclusiv, dacă este necesar, prin audituri și măsurile legislative sau administrative necesare pentru finalizarea procedurii de aprobare. Fiecare parte evită, în special, cererile de informații inutile sau nejustificate de împovărătoare, care trebuie să se limiteze la ceea ce este necesar și să ia în considerare informațiile aflate deja la dispoziția părții importatoare, cum ar fi informațiile privind actele cu putere de lege și normele administrative aplicabile și rapoartele de audit ale părții exportatoare.
- (5) Cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 6.5 (Recunoașterea statutului indemn de dăunători), fiecare parte aplică condițiile sale fitosanitare de import pentru întregul teritoriu al celeilalte părți în care prevalează același statut privind dăunătorii.
- (6) Fără a aduce atingere articolului 6.10 (Măsuri de urgență), fiecare parte recunoaște ca fiind echivalente controalele oficiale aplicate de cealaltă parte pentru comerț, cu condiția ca, de la data intrării în vigoare a prezentului acord, să nu survină modificări semnificative în ceea ce privește sistemele de controale oficiale ale părții exportatoare, care ar reduce nivelul de asigurare pentru partea importatoare.

(7) Fără a aduce atingere articolului 6.10 (Măsuri de urgență), partea importatoare nu refuză și nu oprește importul unei mărfi a părții exportatoare pentru simplul motiv că partea importatoare efectuează o reexaminare a măsurilor sale SPS, dacă partea importatoare a permis importul mărfii respective din cealaltă parte în momentul inițierii reexaminării.

(8) Părțile își acceptă reciproc listele cu unitățile care fac obiectul măsurilor SPS pentru comerț fără nicio procedură de aprobare ulterioară.

(9) Fiecare parte pune la dispoziția celeilalte, la cerere, listele cu unitățile menționate la alineatul (8).

ARTICOLUL 6.8

Certificare

(1) În ceea ce privește certificarea sanitară pentru plante și produse vegetale, autoritățile competente aplică principiile stabilite în SIMF 7 din CIPP („Sistemul de certificare a exporturilor”) și SIMF 12 din CIPP („Orientări privind certificatele fitosanitare”).

(2) Fiecare parte promovează punerea în aplicare a certificării electronice și a altor tehnologii de facilitare a comerțului.

(3) Fără a aduce atingere articolelor 6.2 (Domeniul de aplicare) și 6.10 (Măsuri de urgență), certificarea siguranței alimentare nu este necesară pentru alimentele prelucrate, care fac obiectul prezentului capitol, cu excepția cazului în care acest lucru este susținut de o analiză a riscurilor.

- (4) Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de modificare a anexei 6-E (Certificare) pentru a specifica orientări, proceduri și cerințe suplimentare în legătură cu certificarea.
- (5) În cazul în care partea importatoare a acceptat o măsură SPS pentru mărfuri a părții exportatoare ca fiind echivalentă cu propria măsură, partea exportatoare poate include modelul de atestat de sănătate prevăzut în secțiunea 1 din anexa 6-E (Certificare) în certificatul de sănătate oficial.
- (6) În cazul în care o parte importatoare a stabilit, în conformitate cu articolul 6.6 (Echivalență) alineatul (7) sau (8), că echivalența este menținută, certificatul de sănătate la import prevăzut în anexa 6-E (Certificare) indică, dacă este posibil și dacă este cazul, actele cu putere de lege și normele administrative inițiale ale părții importatoare pe baza cărora a fost stabilită echivalența.
- (7) În cazul în care o parte importatoare stabilește că o condiție specială inclusă în anexa 6-C (Recunoașterea echivalenței măsurilor SPS) nu mai este necesară, garanțiile pentru condiția specială respectivă nu mai sunt necesare, iar Comitetul pentru comerț adoptă o decizie de modificare în consecință a anexei 6-C (Recunoașterea echivalenței măsurilor SPS) într-un termen rezonabil.

ARTICOLUL 6.9

Transparență, schimb de informații și consultare tehnică

- (1) Părțile se informează reciproc cu promptitudine cu privire la:
- (a) orice constatări de importanță epidemiologică care se pot referi la un produs comercializat între părți;

(b) orice aspecte legate de siguranța alimentară cu privire la un produs care face obiectul schimburilor comerciale între părți; sau

(c) orice alte informații relevante pentru punerea în aplicare adecvată a prezentului capitol.

(2) În cazul în care informațiile enumerate la alineatul (1) au fost puse la dispoziție printr-o notificare adresată OMC sau organismului internațional de standardizare relevant, în conformitate cu normele acestora, sau pe un site accesibil publicului al unei părți, obligația de la alineatul (1) se consideră îndeplinită.

(3) În cazul în care una dintre părți are motive serioase de îngrijorare cu privire la un risc sanitar sau fitosanitar, au loc consultări tehnice referitoare la riscul sanitar sau fitosanitar respectiv, la cerere, cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de 14 zile de la data transmiterii cererii.

(4) În cazul în care una dintre părți își exprimă o preocupare importantă cu privire la o măsură SPS pe care cealaltă parte a propus-o sau a pus-o în aplicare, partea respectivă poate solicita consultări tehnice cu cealaltă parte. Partea căreia i se adresează cererea răspunde în termen de 30 de zile de la data transmiterii cererii.

(5) În ceea ce privește alineatele (3) și (4), fiecare parte depune eforturi în vederea furnizării tuturor informațiilor necesare pentru a evita o perturbare a comerțului și pentru a permite părților să ajungă la o soluție reciproc acceptabilă prin care să se gestioneze în mod eficace orice risc sanitar sau fitosanitar.

(6) Părțile încearcă să soluționeze orice preocupări care decurg din punerea în aplicare a prezentului capitol prin consultări tehnice în temeiul prezentului articol¹, înainte de a iniția soluționarea litigiilor în temeiul capitolului 26 (Soluționarea litigiilor).

ARTICOLUL 6.10

Măsuri de urgență

(1) În cazul în care o parte adoptă o măsură de urgență necesară pentru protecția vieții sau a sănătății oamenilor, a animalelor sau a plantelor, autoritatea competentă a părții respective informează autoritatea competentă a celeilalte părți în termen de 24 de ore. În cazul în care una dintre părți solicită consultări tehnice în legătură cu măsura SPS de urgență, consultările tehnice trebuie să aibă loc în termen de 14 zile de la data transmiterii notificării privind măsura SPS de urgență. Părțile iau în considerare orice informație furnizată prin intermediul consultărilor tehnice.

(2) Partea care aplică măsura de urgență ține seama de orice informații furnizate în timp util de partea exportatoare atunci când ia decizia cu privire la un transport care, la momentul adoptării măsurii SPS de urgență, este efectuat între părți.

¹ Pentru mai multă certitudine, consultările tehnice în temeiul prezentului articol nu înlocuiesc consultările prevăzute la articolul 26.3 (Consultări), cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(3) În cazul în care o măsură de urgență perturbă grav sau suspendă comerțul, partea importatoare revocă măsura de urgență respectivă cât mai curând posibil din punct de vedere practic sau furnizează o justificare științifică și tehnică relevantă pentru continuarea acesteia.

ARTICOLUL 6.11

Audituri

- (1) În scopul menținerii încrederii în punerea în aplicare a prezentului capitol, fiecare parte are dreptul de a efectua un audit bazat pe sisteme al întregului sistem de control al autorității competente a celeilalte părți sau al unei părți a acestuia, pentru a stabili dacă sistemul funcționează astfel cum a fost prevăzut.
- (2) Atunci când efectuează un audit, o parte ia în considerare orientările relevante ale Comitetului SPS al OMC și standardele, orientările și recomandările internaționale.
- (3) Orice decizie sau măsură luată de partea care efectuează auditul, care ar putea afecta negativ comerțul ca urmare a auditului, trebuie să ia în considerare și să fie proporțională cu:
- (a) riscul evaluat, susținut de dovezi obiective și de date care pot fi verificate; și
 - (b) cunoștințele, experiența relevantă și încrederea părții care efectuează auditul în partea auditată.

- (4) Partea care efectuează auditul furnizează părții auditate, la cerere, dovezi și date obiective.
- (5) Partea care efectuează auditul suportă propriile costuri aferente auditului.
- (6) Fiecare parte se asigură că există proceduri pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale obținute în cursul unui audit al autorităților competente ale celeilalte părți, inclusiv proceduri de eliminare a oricăror informații confidențiale dintr-un raport final de audit care este pus la dispoziția publicului.
- (7) Partea care efectuează auditul ia în considerare orice observații cu privire la raport ale părții auditate și stabilește dacă raportul sau o parte a acestuia este pus(ă) la dispoziția publicului sau este pus(ă) la dispoziție într-un mod mai limitat.
- (8) Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de modificare a anexei 6-D (Orientări și proceduri pentru audit sau verificare) pentru a stabili sau a specifica orientările și procedurile de audit.

ARTICOLUL 6.12

Controale și taxe la import

- (1) Partea importatoare are dreptul de a efectua controale la import pe baza riscurilor sanitare sau fitosanitare asociate importurilor. Aceste controale se efectuează fără întârzieri nejustificate și cu efecte minime de perturbare a comerțului.

- (2) În cazul în care controalele la import indică existența unei neconformități cu cerințele relevante referitoare la importuri, măsurile luate de partea importatoare respectă standardele internaționale, se bazează pe o evaluare a riscurilor implicate și nu sunt mai restrictive pentru comerț decât este necesar pentru atingerea nivelului adecvat de protecție al părții importatoare.
- (3) Autoritatea competentă a părții importatoare informează autoritatea competentă a părții exportatoare atunci când o neconformitate constituie un risc grav pentru sănătatea oamenilor, a animalelor sau a plantelor.
- (4) Autoritatea competentă a părții importatoare notifică importatorului unui transport neconform sau reprezentantului acestuia motivul pentru neconformitate și îi oferă respectivului importator sau reprezentantului acestuia posibilitatea de reexaminare a deciziei. Autoritatea competentă a părții importatoare ia în considerare orice informație relevantă prezentată pentru a contribui la o astfel de reexaminare.
- (5) Taxele impuse pentru procedurile privind produsele importate nu trebuie să fie mai mari decât taxele percepute pentru controalele comparabile ale produselor naționale similare și nici mai mari decât costul real al serviciului.
- (6) Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de modificare a anexei 6-F (Controale și taxe la import) pentru a stabili frecvența și taxele pentru controalele la import ale anumitor produse care intră sub incidența prezentului capitol.

ARTICOLUL 6.13

Soliditatea științifică și transparența proceselor de autorizare specificate¹

- (1) Părțile recunosc că procesele de autorizare se bazează pe date științifice solide și se desfășoară într-un mod transparent, astfel încât să consolideze și să mențină încrederea publicului. Părțile cooperează pentru a spori soliditatea și transparența respectivelor procese de autorizare.
- (2) Părțile recunosc că procesele lor de autorizare sunt menite să ofere rezultate comparabile și că este de dorit să se coopereze în acest domeniu.
- (3) În cazul în care o persoană responsabilă cu asigurarea îndeplinirii cerințelor pentru obținerea autorizației de introducere pe piață de către întreprinderea aflată sub controlul său comandă studii științifice în cadrul unei instituții științifice² situate pe teritoriul unei părți în vederea sprijinirii unei cereri de autorizare în contextul anumitor procese de autorizare specificate în cealaltă parte, iar acest lucru este adus la cunoștința părții în care este situată instituția științifică, ambele părți depun eforturi pentru a face schimb de astfel de informații între ele.

¹ În sensul prezentului articol, termenul „proces de autorizare” înseamnă toate autorizațiile prealabile introducerii pe piață în domeniul lanțului alimentar: și anume cultivarea de organisme modificate genetic sau alimente și furaje modificate genetic, aditivi furajeri, aditivi, enzime, arome alimentare, arome de fum, produse de protecție a plantelor, alimente noi, materiale care intră în contact cu alimentele, mențiuni de sănătate și adaosul de vitamine și minerale și de alte substanțe în produsele alimentare.

² În sensul prezentului articol, termenul „instituție științifică” include instituțiile care efectuează studii științifice în schimbul unei taxe, de exemplu universități, laboratoare și unități de testare sau de cercetare.

- (4) De asemenea, părțile pot face schimb de informații cu privire la procesele lor de autorizare.
- (5) O parte poate solicita o vizită de informare în temeiul prezentului articol unei instituții științifice situate pe teritoriul celeilalte părți pentru a colecta informații privind aplicarea standardelor relevante de către instituția științifică respectivă atunci când efectuează un studiu științific în scopul anumitor procese de autorizare specifice pe teritoriul părții care solicită vizita de informare.
- (6) În cazul în care una dintre părți dorește să efectueze o vizită de informare, aceasta informează cealaltă parte cu cel puțin 60 de zile înainte de vizita respectivă.
- (7) În cazul în care una dintre părți dorește să efectueze o vizită de informare, iar instituția științifică este de acord cu această vizită, funcționarii celeilalte părți pot însoți, pe durata vizitei de informare, funcționarii părții care efectuează vizita.
- (8) Raportul final al oricărei vizite de informare este pus la dispoziția autorităților competente ale ambelor părți. De asemenea, părțile relevante din raportul final sunt puse la dispoziția instituției științifice care a fost vizitată.
- (9) Costurile oricărei astfel de vizite de informare sunt suportate de partea care o solicită.
- (10) Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de stabilire a unor norme detaliate de punere în aplicare și a oricăror orientări necesare cu privire la alineatele (3)-(9).

ARTICOLUL 6.14

Rezistența la antimicrobiene

- (1) Părțile recunosc că RAM reprezintă o amenințare gravă pentru sănătatea oamenilor și a animalelor.
- (2) În conformitate cu abordarea de tip „O singură sănătate”, părțile cooperează și facilitează schimbul de informații, inclusiv în ceea ce privește reglementările, orientările, planurile naționale, standardele, expertiza și experiența în domeniul RAM, și identifică opinii, interese, priorități și politici comune în acest domeniu.
- (3) Părțile recunosc că:
 - (a) standardele de reglementare, orientările și sistemele lor de supraveghere în domeniul antimicrobienelelor asigură controale și rezultate comparabile în materie de sănătate;
 - (b) agenții antimicrobieni care sunt esențiali pentru tratamentul și sănătatea oamenilor și a animalelor reprezintă un element central al strategiilor lor privind RAM; și
 - (c) se iau inițiative de ambele părți, în cadrul strategiilor și politicilor acestora, pentru a promova eliminarea treptată a utilizării antibioticelor ca promotori de creștere, în special a celor de importanță medicală, și pentru a reduce utilizarea agenților antimicrobieni în producția animalieră.

- (4) În plus, părțile:
- (a) cooperează în cadrul forurilor internaționale relevante cu privire la elaborarea viitoarelor coduri, orientări, standarde, recomandări și inițiative;
 - (b) cooperează cu privire la planurile de acțiune internaționale, în special în ceea ce privește utilizarea responsabilă și prudentă a agenților antimicrobieni pentru a combate mai eficient RAM; și
 - (c) în contextul strategiilor și politicilor lor, sprijină punerea în aplicare a planurilor de acțiune și a strategiilor internaționale convenite privind RAM.
- (5) Regulamentele, orientările, planurile strategice, standardele și alte inițiative privind RAM nu se utilizează pentru a crea sau a pune în aplicare măsuri care au efecte asupra comerțului, cu excepția cazului în care măsurile respective sunt conforme cu Acordul SPS și cu dispozițiile relevante din prezentul capitol.
- (6) Comitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare poate institui un grup de lucru tehnic privind RAM.

ARTICOLUL 6.15

Frauda cu mărfuri tranzacționate

- (1) Părțile recunosc că activitățile frauduloase ale operatorilor comerciali implicați în comerțul internațional pot:
- (a) să afecteze sănătatea oamenilor, a animalelor, a plantelor și, în consecință, mediul; și

(b) să submineze practicile comerciale loiale și încrederea consumatorilor.

(2) Părțile fac schimb de informații relevante și cooperează pentru a descuraja practicile care sunt sau par a fi neconforme cu măsurile lor SPS sau care induc în eroare consumatorii și alte părți interesate relevante.

ARTICOLUL 6.16

Punere în aplicare și resurse

Fiecare parte se asigură că autoritățile sale competente dispun de resursele necesare pentru a pune efectiv în aplicare prezentul capitol.

ARTICOLUL 6.17

Comitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare

(1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4 (Comitete specializate).

(2) În ceea ce privește prezentul capitol, Comitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare are următoarele atribuții:

(a) oferă un forum pentru schimbul de informații cu privire la sistemul de reglementare al fiecărei părți, inclusiv cu privire la baza științifică și de evaluare a riscurilor pentru măsurile sale SPS;

- (b) identifică oportunități de cooperare, inclusiv inițiative de facilitare a comerțului și activități suplimentare care vizează eliminarea barierelor inutile din calea comerțului dintre părți;
 - (c) promovează cooperarea în cadrul forurilor multilaterale, inclusiv în cadrul Comitetului SPS al OMC și al organismelor internaționale de standardizare, după caz;
 - (d) instituie grupuri de lucru ad-hoc;
 - (e) oferă părților un forum pentru a se informa reciproc, într-un stadiu incipient, cu privire la considerentele de reglementare legate de măsurile SPS;
 - (f) fără a aduce atingere capitolului 26 (Soluționarea litigiilor), servește drept for pentru soluționarea problemelor comerciale specifice în cazul în care părțile nu au reușit să ajungă la o soluție reciproc acceptabilă prin consultări tehnice în temeiul articolului 6.9 (Transparență, schimb de informații și consultare tehnică);
 - (g) întreprinde, în exercitarea atribuțiilor sale, orice altă acțiune convenită de părți; și
 - (h) examinează orice alt aspect legat de prezentul capitol.
- (3) Cu excepția cazului în care părțile decid altfel, comitetul se reunește și își stabilește programul de lucru în termen de cel mult un an de la data intrării în vigoare a prezentului acord.

CAPITOLUL 7

SISTEME ALIMENTARE DURABILE

ARTICOLUL 7.1

Obiective

- (1) Recunoscând importanța consolidării politicilor și a defnirii programelor care contribuie la dezvoltarea unor sisteme alimentare durabile, favorabile incluziunii, sănătoase și reziliente, părțile convin să stabilească o cooperare strânsă pentru a se angaja în comun în tranziția către sisteme alimentare durabile (denumite în continuare „SAD”).

- (2) Prezentul capitol se aplică în plus față de celelalte capitole din prezentul acord referitoare la sistemele alimentare sau la durabilitate și fără a aduce atingere acestora, în special capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare), capitolul 9 (Bariere tehnice în calea comerțului) și capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă).

ARTICOLUL 7.2

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică cooperării dintre părți în vederea îmbunătățirii durabilității sistemelor lor alimentare.
- (2) Prezentul capitol stabilește dispoziții privind cooperarea în domenii care pot realiza sisteme alimentare mai durabile. Domeniile orientative de cooperare sunt enumerate la articolul 7.4 (Cooperare în vederea îmbunătățirii durabilității sistemelor alimentare).
- (3) Părțile recunosc că prioritățile de cooperare se pot schimba în timp, pe măsură ce se dezvoltă înțelegerea de către acestea și tratamentul internațional al sistemelor alimentare.

ARTICOLUL 7.3

Definiția unui sistem alimentar durabil

- (1) Părțile recunosc că sistemele alimentare sunt diverse și specifice contextului, cuprinzând o serie de actori și activitățile lor interconectate în toate domeniile sistemului alimentar, inclusiv producerea, recoltarea, prelucrarea, fabricarea, transportul, depozitarea, distribuția, vânzarea, consumul și eliminarea produselor alimentare.

(2) În sensul prezentului capitol și recunoscând că definiția SAD poate evolua în timp, părțile consideră că SAD este un sistem alimentar care asigură accesul la alimente sigure, hrănitoare și suficiente pe tot parcursul anului, astfel încât bazele economice, sociale, culturale și de mediu pentru a genera securitatea alimentară și hrănirea generațiilor viitoare să nu fie compromise.

ARTICOLUL 7.4

Cooperare în vederea îmbunătățirii durabilității sistemelor alimentare

- (1) Părțile recunosc importanța cooperării ca mecanism de punere în aplicare a prezentului capitol, întrucât acestea își consolidează astfel relațiile comerciale și de investiții.
- (2) Ținând seama de prioritățile și circumstanțele lor, părțile cooperează pentru a aborda chestiunile de interes comun legate de punerea în aplicare a prezentului capitol. Această cooperare poate avea loc atât la nivel bilateral, cât și în cadrul forurilor internaționale.
- (3) Cooperarea poate include schimbul de informații, de expertiză și de experiență, precum și cooperarea în domeniul cercetării și inovării.
- (4) Părțile cooperează pe teme cum ar fi:
 - (a) metode și practici de producție alimentară care vizează îmbunătățirea durabilității, inclusiv agricultura ecologică și agricultura regenerativă, printre altele;

- (b) utilizarea eficientă a resurselor naturale și a factorilor de producție agricoli, inclusiv reducerea utilizării pesticidelor și a îngrășămintelor chimice și a riscului prezentat de acestea, după caz;
- (c) impactul producției alimentare asupra mediului și a climei, inclusiv asupra emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură, asupra absorbanților de carbon și asupra declinului biodiversității;
- (d) planuri de contingență pentru a asigura securitatea și reziliența lanțurilor de aprovizionare cu alimente și a comerțului cu alimente în perioade de criză internațională;
- (e) servicii durabile de prelucrare a alimentelor, de transport, de comerț angro, de comerț cu amănuntul și de alimentație;
- (f) o alimentație sănătoasă, durabilă și nutritivă;
- (g) amprenta de carbon a consumului;
- (h) pierderile și risipa de alimente, în conformitate cu ținta 12.3 a obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite;
- (i) reducerea efectelor negative asupra mediului ale politicilor și măsurilor legate de sistemul alimentar; și
- (j) cunoștințele, participarea și poziția de lider a populației indigene în ceea ce privește sistemele alimentare, în conformitate cu circumstanțele părților.

ARTICOLUL 7.5

Dispoziții suplimentare

- (1) Activitățile de cooperare în temeiul prezentului capitol nu afectează independența agențiilor fiecărei părți, inclusiv a agențiilor regionale ale unei părți.
- (2) Respectând pe deplin dreptul de reglementare al fiecărei părți, nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează ca obligând o parte:
 - (a) să își modifice cerințele de import;
 - (b) să se abată de la procedurile sale de pregătire sau de adoptare a măsurilor de reglementare;
 - (c) să ia măsuri care ar submina sau ar împiedica adoptarea la timp a măsurilor de reglementare necesare pentru a-și atinge obiectivele de politică publică; sau
 - (d) să adopte o anumită măsură de reglementare.

ARTICOLUL 7.6

Comitetul pentru sisteme alimentare durabile

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4 (Comitete specializate).

(2) În ceea ce privește prezentul capitol, Comitetul pentru sisteme alimentare durabile are următoarele atribuții:

(a) stabilește prioritățile de cooperare și planurile de lucru pentru punerea în aplicare a acestor priorități;

(b) promovează cooperarea în cadrul forurilor multilaterale; și

(c) îndeplinește orice alte atribuție legată de punerea în aplicare sau de funcționarea prezentului capitol.

(3) În urmărirea obiectivelor prezentului capitol și pentru monitorizarea rezultatelor obținute în urma punerii sale în aplicare, Comitetul pentru sisteme alimentare durabile stabilește în fiecare an un plan de lucru anual care include acțiuni cu obiective și jaloane pentru acțiunile respective.

(4) După caz, Comitetul pentru sisteme alimentare durabile poate înființa grupuri de lucru formate din reprezentanți la nivel de experți ai fiecărei părți.

(5) Comitetul pentru sisteme alimentare durabile se reunește în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentului acord și, ulterior, după cum se stabilește de comun acord.

(6) Comitetul pentru sisteme alimentare durabile poate stabili norme de atenuare a potențialelor conflicte de interese pentru experții care pot participa la reuniunile sale și ale oricărui grup de lucru care i se subordonează.

ARTICOLUL 7.7

Puncte de contact

În termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului acord, fiecare parte desemnează un punct de contact pentru facilitarea comunicării între părți privind aspecte reglementate de prezentul capitol și notifică celeilalte părți datele de contact ale punctului de contact. Fiecare parte informează cealaltă parte cu promptitudine în cazul oricărei modificări a acestor date de contact.

CAPITOLUL 8

BUNĂSTAREA ANIMALELOR

ARTICOLUL 8.1

Obiectiv

Obiectivul prezentului capitol este de a consolida cooperarea dintre părți în ceea ce privește bunăstarea animalelor de fermă în vederea facilitării comerțului între părți.

ARTICOLUL 8.2

Dispoziții generale și cooperare

- (1) Părțile recunosc că animalele sunt ființe sensibile¹.
- (2) Părțile recunosc că practicile lor agricole sunt substanțial diferite, dar confirmă că standardele lor privind bunăstarea animalelor și sistemele asociate oferă rezultate comparabile în materie de bunăstare a animalelor.
- (3) Părțile depun toate eforturile pentru a coopera în cadrul forurilor internaționale cu scopul de a promova elaborarea și punerea în aplicare a unor standarde bazate pe date științifice în materie de bunăstare a animalelor. În special, părțile cooperează pentru a consolida și a extinde domeniul de aplicare al standardelor privind bunăstarea animalelor ale Organizației Mondiale pentru Sănătatea Animalelor, precum și punerea lor în aplicare, cu accent pe animalele de fermă.
- (4) Părțile fac schimb de informații, expertiză și experiență în domeniul bunăstării animalelor legate de tratamentul animalelor în cadrul fermelor, în timpul transportului și în momentul sacrificării sau uciderii.
- (5) Părțile continuă să coopereze în domeniul cercetării în materie de bunăstare a animalelor pentru a facilita elaborarea unor standarde de bunăstare a animalelor bazate pe date științifice referitoare la tratamentul animalelor la fermă, în timpul transportului și în momentul sacrificării sau uciderii.

¹ Astfel cum sunt definite în actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți privind bunăstarea animalelor.

ARTICOLUL 8.3

Grupul de lucru tehnic privind bunăstarea animalelor

Părțile instituie un grup de lucru tehnic privind bunăstarea animalelor. Grupul de lucru tehnic privind bunăstarea animalelor raportează Comitetului pentru măsuri sanitare și fitosanitare și întreprinde activitățile specificate de acesta.

CAPITOLUL 9

BARIERE TEHNICE ÎN CALEA COMERȚULUI

ARTICOLUL 9.1

Obiective

Obiectivele prezentului capitol sunt de a facilita comerțul cu mărfuri între părți prin prevenirea, identificarea și eliminarea barierelor tehnice inutile din calea comerțului și de a consolida cooperarea dintre părți în domeniile reglementate în prezentul capitol.

ARTICOLUL 9.2

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică elaborării, adoptării și aplicării reglementărilor tehnice, standardelor și procedurilor de evaluare a conformității, astfel cum au fost definite în anexa 1 la Acordul BTC, care pot avea un impact asupra comerțului cu mărfuri între părți.
- (2) Prezentul capitolul nu se aplică:
 - (a) specificațiilor pentru achiziții elaborate de organismele guvernamentale pentru cerințele de producție sau de consum ale organismelor cărora li se aplică capitolul 14 (Achiziții publice); sau
 - (b) măsurilor SPS cărora li se aplică capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare).

ARTICOLUL 9.3

Relația cu Acordul BTC

- (1) Articolele 2-9 din Acordul BTC și anexele 1 și 3 la acesta sunt încorporate în prezentul acord și devin parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

(2) Termenii utilizați în prezentul capitol, inclusiv în anexele la acesta, au același înțeles ca în Acordul BTC.

ARTICOLUL 9.4

Reglementări tehnice

(1) În conformitate cu articolul 22.8 (Evaluarea impactului), fiecare parte depune eforturi pentru a efectua o evaluare a impactului reglementărilor tehnice planificate care intră în domeniul de aplicare al măsurilor de reglementare, astfel cum sunt definite la articolul 22.2 (Definiții) litera (b), care pot avea un impact semnificativ asupra comerțului, în conformitate cu normele și procedurile sale. Pentru mai multă certitudine, prezentul paragraf se aplică și procedurilor de evaluare a conformității care fac parte din aceste reglementări tehnice.

(2) În cazul în care se efectuează o evaluare a impactului în temeiul alineatului (1) de la prezentul articol, în conformitate cu articolul 22.8 (Evaluarea impactului) alineatul (2) litera (b), fiecare parte evaluează opțiunile cu sau fără caracter de reglementare fezabile și adecvate pentru reglementarea tehnică propusă care pot îndeplini obiectivele legitime ale părții în conformitate cu articolul 2.2 din Acordul BTC. Pentru mai multă certitudine, această obligație de evaluare se aplică și procedurilor de evaluare a conformității care fac parte din aceste reglementări tehnice.

(3) În conformitate cu articolele 2.3 și 2.4 din Acordul BTC, fiecare parte își reexaminează periodic reglementările tehnice. În efectuarea unei astfel de reexaminări, fiecare parte ia în considerare, printre altele, creșterea convergenței cu standardele internaționale relevante, ținând seama de orice evoluție nouă în ceea ce privește standardele internaționale relevante și determinând dacă circumstanțele anterioare care au condus la abateri de la un standard internațional relevant continuă să existe.

(4) Fără a aduce atingere capitolului 22 (Bune practici și cooperare în materie de reglementare), atunci când elaborează reglementări tehnice majore care pot avea un efect semnificativ asupra comerțului, fiecare parte permite, în conformitate cu normele și procedurile sale, persoanelor părților să își aducă contribuția prin intermediul unui proces de consultare publică, cu excepția cazului în care apar sau riscă să apară probleme urgente de siguranță, de sănătate, de protecție a mediului sau de securitate națională. Fiecare parte permite persoanelor celeilalte părți să participe la astfel de consultări în condiții nu mai puțin favorabile decât cele acordate propriilor resortisanți și face publice rezultatele respectivelor consultări.

ARTICOLUL 9.5

Standarde internaționale

(1) Standardele internaționale elaborate de Organizația Internațională de Standardizare (ISO), Comisia Electrotehnică Internațională (denumită în continuare „IEC”), Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (UIT) și Comisia Codex Alimentarius (Codex) sunt considerate standardele internaționale relevante în înțelesul articolului 2 și al articolului 5 din Acordul BTC și al anexei 3 la acordul respectiv, cu condiția ca acestea să respecte condițiile prevăzute la alineatul (2) de la prezentul articol.

(2) Un standard elaborat de o altă organizație internațională decât cele menționate la alineatul (1), poate fi considerat, de asemenea, ca fiind un standard internațional relevant în înțelesul articolului 2 și al articolului 5 din anexa 3 la Acordul BTC, cu condiția ca:

(a) acesta să fi fost elaborat de un organism de standardizare care urmărește să se ajungă la un consens:

(i) fie între delegațiile naționale ale membrilor OMC participanți care reprezintă toate organismele naționale de standardizare de pe teritoriul lor care au adoptat sau urmează să adopte standarde în domeniul vizat de activitatea de standardizare internațională; sau

(ii) între organismele guvernamentale ale membrilor OMC participanți; și

(b) acesta să fi fost elaborat în conformitate cu Decizia privind principiile aplicabile elaborării standardelor, orientărilor și recomandărilor internaționale în legătură cu articolul 2 și articolul 5 din Acordul BTC și cu anexa 3 la Acordul BTC, adoptată de Comitetul pentru barierele tehnice în calea comerțului instituit prin articolul 13 din Acordul BTC.

(3) În cazul în care una dintre părți nu a utilizat standardele internaționale ca bază pentru reglementările sale tehnice și procedurile conexe de evaluare a conformității, aceasta identifică, la cererea celeilalte părți, orice abatere substanțială de la standardul internațional relevant, explică motivele pentru care aceste standarde au fost considerate inadecvate sau ineficace pentru obiectivul urmărit și furnizează dovezile pe care se bazează evaluarea respectivă, dacă sunt disponibile.

ARTICOLUL 9.6

Standarde

(1) În vederea armonizării standardelor pe o bază cât mai largă posibil și în plus față de articolul 4.1 din Acordul BTC, fiecare parte încurajează organismele de standardizare de pe teritoriul său, precum și organismele regionale de standardizare în care aceasta sau organismele de standardizare de pe teritoriul său sunt membre:

- (a) să reexamineze cu regularitate standardele naționale și regionale care nu au la bază standarde internaționale relevante, pentru a spori convergența standardelor naționale și regionale respective cu standardele internaționale relevante, printre alte considerente;
- (b) să coopereze cu organismele de standardizare relevante ale celeilalte părți în activitățile internaționale de standardizare, inclusiv prin cooperarea în cadrul organismelor de standardizare internaționale sau la nivel regional; și
- (c) să promoveze cooperarea bilaterală cu organismele de standardizare ale celeilalte părți.

(2) Părțile ar trebui să facă schimb de informații cu privire la:

- (a) utilizarea de către ele a standardelor în sprijinul reglementărilor tehnice; și
- (b) procesele proprii de standardizare și măsura în care utilizează standardele internaționale, regionale sau subregionale ca bază pentru standardele naționale.

(3) În cazul în care standardele devin obligatorii, prin încorporare sau trimiteri, într-un proiect de reglementare tehnică sau într-o procedură de evaluare a conformității, se aplică obligațiile de transparență prevăzute la articolul 9.8 (Transparență) din prezentul capitol și la articolul 2 sau articolul 5 din Acordul BTC, în măsura permisă de drepturile de autor aplicabile.

ARTICOLUL 9.7

Evaluarea conformității

(1) În cazul în care o parte solicită o evaluare a conformității ca mijloc de asigurare pozitivă că un produs respectă o reglementare tehnică, partea respectivă:

- (a) selectează proceduri de evaluare a conformității proporționale cu riscurile implicate;
- (b) acceptă utilizarea unei declarații de conformitate a furnizorului (denumită în continuare „DCF”), după caz; și
- (c) la cererea celeilalte părți, explică motivul selectării anumitor proceduri de evaluare a conformității pentru anumite produse.

(2) Părțile recunosc existența unei game largi de mecanisme care vizează să faciliteze acceptarea rezultatelor procedurilor de evaluare a conformității. Astfel de mecanisme pot include:

- (a) declarația de conformitate a furnizorului;

- (b) recunoașterea de către una dintre părți a rezultatelor procedurilor de evaluare a conformității desfășurate pe teritoriul celeilalte părți;
- (c) acordurile de cooperare voluntară între organismele de evaluare a conformității situate pe teritoriile părților;
- (d) acordurile de recunoaștere reciprocă a rezultatelor procedurilor de evaluare a conformității cu privire la reglementările tehnice specifice desfășurate de organisme situate pe teritoriul celeilalte părți;
- (e) utilizarea procedurilor de acreditare pentru recunoașterea organismelor de evaluare a conformității; și
- (f) desemnarea organismelor de evaluare a conformității de către guvern.

(3) În cazul în care una dintre părți solicită evaluarea conformității de către o parte terță ca asigurare pozitivă că un produs respectă o reglementare tehnică și nu a rezervat această sarcină unei autorități guvernamentale, astfel cum se prevede la alineatul (4), partea respectivă:

- (a) acordă prioritate utilizării acreditării pentru recunoașterea organismelor de evaluare a conformității;
- (b) utilizează standarde internaționale relevante pentru acreditare și evaluarea conformității;
- (c) atunci când este posibil, utilizează acorduri internaționale care implică organismele de acreditare ale părților, de exemplu, prin intermediul mecanismelor Cooperării internaționale pentru acreditarea laboratoarelor (denumită în continuare „ILAC”) și ale Forumului internațional de acreditare (denumit în continuare „IAF”);

- (d) încurajează utilizarea unor acorduri sau aranjamente internaționale funcționale pentru armonizare sau facilitarea acceptării rezultatelor obținute în urma evaluării conformității;
- (e) se asigură că normele și procedurile sale nu restricționează în mod inutil alegerea operatorilor economici dintre organismele de evaluare a conformității desemnate de autoritățile sale pentru un anumit produs sau set de produse;
- (f) se asigură că activitățile organismelor sale de acreditare sunt conforme cu standardele internaționale de acreditare și, în acest sens, că nu există conflicte de interese între organismele de acreditare și organismele de evaluare a conformității în ceea ce privește activitățile lor de conformitate, inclusiv personalul;
- (g) se asigură că organismele de evaluare a conformității își desfășoară activitățile într-un mod care să prevină conflictele de interese care afectează rezultatul evaluării conformității;
- (h) permite organismelor de evaluare a conformității să utilizeze subcontractanți pentru efectuarea de teste sau inspecții în legătură cu evaluarea conformității, inclusiv subcontractanți situați pe teritoriul celeilalte părți. Nicio dispoziție prevăzută la acest punct nu se interpretează ca interzicând unei părți să solicite subcontractanților să îndeplinească aceleași cerințe pe care trebuie să le îndeplinească organismul de evaluare a conformității cu care au încheiat un contract pentru a efectua el însuși testele sau inspecțiile care fac obiectul contractului; și
- (i) se asigură că detaliile, inclusiv domeniul de aplicare al desemnării, ale organismelor care au fost desemnate să efectueze o astfel de evaluare a conformității sunt publicate online.

(4) Nicio dispoziție de la prezentul articol nu împiedică una dintre părți să impună ca evaluarea conformității pentru anumite produse să fie efectuată de către anumite autorități guvernamentale ale sale. Dacă una dintre părți impune ca evaluarea conformității să fie efectuată de autoritățile guvernamentale desemnate de ea, partea respectivă:

(a) limitează taxele de evaluare a conformității la costul aproximativ al serviciilor furnizate și, la cererea solicitantului unei evaluări a conformității, explică modul în care taxele pe care le percepe pentru o astfel de evaluare a conformității sunt limitate la costul aproximativ al serviciilor furnizate; și

(b) se asigură că taxele de evaluare a conformității sunt disponibile la cerere, în cazul în care nu sunt publicate.

(5) În pofida alineatelor (1), (3) și (4) de la prezentul articol, în domeniile enumerate în anexa 9-A [Acceptarea evaluării conformității (documente)] pentru care Uniunea acceptă DCF, Noua Zeelandă acceptă, în cazul în care consideră că este necesară o evaluare a conformității efectuată de o parte terță ca o asigurare a conformității unui produs cu cerințele reglementărilor tehnice ale Noii Zeelande:

(a) certificatele și rapoartele de testare emise de organismele de evaluare a conformității care sunt situate pe teritoriul Uniunii și care au fost acreditate de un organism de acreditare membru al acordurilor internaționale de recunoaștere reciprocă a ILAC sau IAF sau organismele care le succedă acestora, ori care sunt recunoscute în alt mod în temeiul reglementărilor tehnice ale Noii Zeelande; sau

(b) în ceea ce privește aspectele legate de siguranța electrică și de compatibilitatea electromagnetică, certificatele și rapoartele de testare care au fost emise de organismele de evaluare a conformității situate pe teritoriul Uniunii și în cadrul Schemei organismului de certificare (OC) privind Sistemul IEC pentru schemele de evaluare a conformității echipamentelor și componentelor electrotehnice (IECEE).

(6) DCF este un atestat de conformitate de primă parte emis¹ de producător sau de o altă parte autorizată, pe răspunderea sa exclusivă, pe baza rezultatelor unui tip adecvat de activitate de evaluare a conformității și excluzând evaluarea obligatorie de către o parte terță.

(7) Părțile cooperează în domeniul recunoașterii reciproce în conformitate cu Acordul dintre Comunitatea Europeană și Noua Zeelandă privind recunoașterea reciprocă în materie de evaluare a conformității², întocmit la Wellington la 25 iunie 1998. Părțile pot decide, de asemenea, în conformitate cu dispozițiile relevante ale acordului menționat, să extindă domeniul de aplicare al acestuia în ceea ce privește produsele, cerințele de reglementare aplicabile sau organismele de evaluare a conformității recunoscute.

ARTICOLUL 9.8

Transparență

(1) Cu excepția cazurilor în care apar sau riscă să apară probleme urgente de siguranță, de sănătate, de protecție a mediului sau de securitate națională, fiecare parte îi permite celeilalte părți să prezinte observații scrise privind propunerile de reglementări tehnice și proceduri de evaluare a conformității notificate, în termen de cel puțin 60 de zile după data transmiterii notificării reglementărilor sau procedurilor respective către Registrul central de notificări al OMC. Fiecare parte examinează într-un spirit pozitiv cererile rezonabile de prelungire a perioadei respective de prezentare de observații.

¹ În conformitate cu reglementările tehnice ale fiecărei părți.

² JO UE L 229, 17.8.1998, p. 62.

- (2) În cazul în care textul notificat nu este redactat în una dintre limbile oficiale ale OMC, fiecare parte furnizează o descriere detaliată și cuprinzătoare a conținutului propunerii de reglementare tehnică sau de procedură de evaluare a conformității în formatul de notificare al OMC.
- (3) Dacă una dintre părți primește de la cealaltă parte observații scrise privind propunerea sa de reglementare tehnică sau de procedură de evaluare a conformității, aceasta:
- (a) la cererea celeilalte părți, discută observațiile scrise cu participarea autorității sale de reglementare competente, ori de câte ori acest lucru este posibil, într-un moment în care acestea pot fi luate în considerare; și
 - (b) răspunde în scris la chestiunile semnificative sau de fond prezentate în observații până cel târziu la data publicării reglementării tehnice sau a procedurii de evaluare a conformității.
- (4) Fiecare parte pune la dispoziția publicului, de preferință prin publicarea pe un site, răspunsurile sale la chestiunile semnificative sau de fond prezentate în observațiile primite de la alți membri ai OMC cu privire la notificarea sa BTC astfel cum se menționează la alineatul (1) referitoare la propunerea de reglementare tehnică sau de procedură de evaluare a conformității.
- (5) Fiecare parte oferă, la cererea celeilalte părți, informații privind obiectivele și justificarea pentru o reglementare tehnică sau o procedură de evaluare a conformității pe care partea a adoptat-o sau își propune să o adopte.
- (6) Fiecare parte se asigură că reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității pe care le-a adoptat sunt publicate online și sunt accesibile gratuit.

(7) Fiecare parte oferă informații referitoare la adoptarea și intrarea în vigoare a respectivei reglementări tehnice sau proceduri de evaluare a conformității și la textul final adoptat printr-un addendum la notificarea inițială transmisă către OMC.

(8) În conformitate cu articolul 2.12 din Acordul BTC, prin termenul „interval rezonabil” se înțelege o perioadă de cel puțin șase luni, cu excepția cazului în care această durată ar fi ineficace pentru îndeplinirea obiectivelor legitime urmărite.

(9) Fiecare parte ia în considerare o cerere rezonabilă, primită de la cealaltă parte înainte de sfârșitul perioadei de prezentare a observațiilor astfel cum se menționează la alineatul (1), în urma transmiterii către Registrul central de notificări al OMC, de a prelungi perioada dintre adoptarea reglementării tehnice și intrarea în vigoare a acesteia, cu excepția cazului în care acest lucru ar fi ineficace pentru îndeplinirea obiectivelor legitime urmărite.

ARTICOLUL 9.9

Marcare și etichetare

(1) O reglementare tehnică a unei părți poate include sau se poate referi exclusiv la cerințe privind marcarea sau etichetarea. În astfel de cazuri, acestor reglementări tehnice li se aplică principiile relevante menționate la articolul 2.2 din Acordul BTC.

(2) În cazul în care o parte solicită marcarea sau etichetarea obligatorie a produselor, partea respectivă:

(a) în măsura în care este posibil, impune numai precizarea informațiilor relevante pentru consumatorii sau utilizatorii produsului sau a informațiilor din care să reiasă faptul că produsul este conform cu cerințele tehnice obligatorii;

- (b) nu impune aprobarea, înregistrarea sau certificarea prealabilă a marcajelor sau etichetelor produselor și nici achitarea vreunei taxe ca o condiție prealabilă pentru introducerea pe piața sa a produselor care altfel respectă cerințele sale tehnice obligatorii, cu excepția cazului în care acest lucru este necesar având în vedere riscul pe care îl prezintă produsele sau riscul mențiunilor de pe marcaje și etichete pentru sănătatea sau viața oamenilor, a animalelor sau a plantelor, pentru mediu sau pentru siguranța națională;
- (c) în cazul în care impune operatorilor economici utilizarea unui număr unic de identificare, eliberează un astfel de număr operatorilor economici ai celeilalte părți fără întârzieri nejustificate și în mod nediscriminatoriu;
- (d) cu condiția ca marcarea și etichetarea unui produs să fie conforme cu cerințele de reglementare ale părții importatoare și să nu inducă în eroare, să nu fie contradictorii sau să creeze confuzii în legătură cu acestea, permite¹ următoarele:
 - (i) informații furnizate în alte limbi, pe lângă limba obligatorie pe teritoriul părții importatoare;
 - (ii) nomenclaturi, pictograme, simboluri sau grafice acceptate la nivel internațional; și
 - (iii) informații suplimentare, pe lângă cele obligatorii pe teritoriul părții importatoare;

¹ Pentru mai multă certitudine, acest punct se referă la partea importatoare.

- (e) acceptă ca etichetarea, inclusiv etichetarea suplimentară sau corectarea etichetării, să se realizeze pe teritoriul părții importatoare, în conformitate cu reglementările și procedurile relevante ale acesteia, ca alternativă la etichetarea în partea exportatoare, cu excepția cazului în care o astfel de etichetare este necesară în vederea atingerii obiectivelor legitime menționate la articolul 2.2 din Acordul BTC; și
 - (f) atunci când consideră că obiectivele legitime menționate la articolul 2.2 din Acordul BTC nu sunt compromise, depune eforturi să accepte utilizarea etichetelor nepermanente sau detașabile ori marcarea sau etichetarea inclusă în documentația care însoțește produsul, în locul celei atașate în mod fizic pe produs.
- (3) Alineatul (2) din prezentul articol nu se aplică marcării sau etichetării medicamentelor și dispozitivelor medicale, astfel cum sunt definite în actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți.

ARTICOLUL 9.10

Cooperare privind supravegherea pieței și siguranța și conformitatea produselor nealimentare

- (1) În sensul prezentului articol, termenul „supravegherea pieței” înseamnă activitățile desfășurate și măsurile întreprinse de autoritățile publice, inclusiv în cooperare cu operatori economici, pe baza procedurilor uneia dintre părți, pentru a permite părții respective să monitorizeze sau să abordeze aspecte legate de siguranța produselor sau de conformitatea acestora cu cerințele prevăzute în actele cu putere de lege și normele sale administrative.

(2) Părțile recunosc importanța cooperării în ceea ce privește supravegherea pieței, siguranța și conformitatea produselor nealimentare pentru facilitarea comerțului și protecția consumatorilor și a altor utilizatori, precum și importanța consolidării încrederii reciproce pe baza schimbului de informații.

(3) Fiecare parte asigură:

(a) imparțialitatea și independența atribuțiilor de supraveghere a pieței față de atribuțiile de evaluare a conformității, pentru a evita conflictele de interese¹; și

(b) absența oricăror interese care ar afecta imparțialitatea autorităților de supraveghere a pieței în efectuarea controlului sau a supravegherii operatorilor economici.

(4) Părțile pot coopera și pot face schimb de informații în domeniul supravegherii pieței, al siguranței și conformității produselor nealimentare, în special în ceea ce privește următoarele:

(a) activități și măsuri de supraveghere a pieței și de asigurare a aplicării legii;

(b) metode de evaluare a riscurilor și testarea produselor;

(c) rechemări coordonate ale produselor sau alte măsuri similare;

¹ Fiecare parte se asigură că sunt instituite garanții pentru a asigura imparțialitatea și absența conflictelor de interese în cazul în care atât atribuțiile de supraveghere a pieței, cât și atribuțiile de evaluare a conformității îi sunt încredințate unei singure entități.

- (d) chestiuni științifice, tehnice și de reglementare în vederea îmbunătățirii siguranței și conformității produselor nealimentare;
- (e) aspecte nou-apărute cu relevanță considerabilă pentru sănătate și siguranță;
- (f) activități legate de standardizare; și
- (g) schimburi de funcționari.

(5) Uniunea poate furniza Noii Zeelande informații selectate din sistemul său de alertă rapidă pentru produse nealimentare periculoase referitoare la produsele de consum, astfel cum sunt menționate în Directiva 2001/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului¹ sau din sistemul care succede acestuia, iar Noua Zeelandă poate furniza Uniunii informații selectate referitoare la siguranța produselor de consum nealimentare și la măsurile preventive, restrictive și corective luate cu privire la produsele de consum, astfel cum sunt menționate în legislația relevantă a Noii Zeelande. Schimbul de informații poate lua forma:

- (a) unui schimb ad-hoc, în cazuri justificate în mod corespunzător; sau
- (b) unui schimb sistematic, pe baza unui sistem instituit printr-o decizie a Comitetului pentru comerț în temeiul anexei 9-C [Sistemul de schimb sistematic de informații privind siguranța produselor de consum nealimentare și măsurile preventive, restrictive și corective conexe, menționat la articolul 9.10 alineatul (5) litera (b)].

¹ Directiva 2001/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 decembrie 2001 privind siguranța generală a produselor (JO UE L 11, 15.1.2002, p. 4).

- (6) Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie, în temeiul anexei 9-D [Sistemul de schimb periodic de informații privind măsurile luate în legătură cu produsele nealimentare neconforme, altele decât cele care intră sub incidența articolului 9.10 alineatul (5) litera (b), menționat la articolul 9.10 alineatul (6)], de instituire a unui sistem pentru schimbul periodic, inclusiv prin mijloace electronice, de informații referitoare la măsurile luate cu privire la produsele nealimentare neconforme, altele decât cele care intră sub incidența alineatului (5) litera (b) de la prezentul articol.
- (7) Fiecare parte utilizează informațiile obținute în temeiul alineatelor (4), (5) și (6) exclusiv în scopul protecției consumatorilor, a sănătății, a siguranței sau a mediului.
- (8) Fiecare parte tratează drept confidențiale informațiile obținute în temeiul alineatelor (4), (5) și (6).
- (9) În sistemele menționate la alineatul (5) litera (b) și la alineatul (6) se precizează tipul de informații care urmează să facă obiectul schimbului de informații, modalitățile de efectuare a schimbului și aplicarea normelor de confidențialitate și de protecție a datelor cu caracter personal.
- (10) Comitetul pentru comerț are competența de a adopta decizii pentru a stabili sau a modifica modalitățile menționate în anexele 9-C [Sistemul de schimb periodic de informații privind siguranța produselor de consum nealimentare și măsurile preventive, restrictive și corective conexe, menționat la articolul 9.10 alineatul (5) litera (b)] și 9-D [Sistemul de schimb periodic de informații privind măsurile luate în legătură cu produsele nealimentare neconforme, altele decât cele care intră sub incidența articolului 9.10 alineatul (5) litera (b), menționat la articolul 9.10 alineatul (6)].

ARTICOLUL 9.11

Discuții tehnice și consultări

(1) Dacă una dintre părți consideră că un proiect sau o propunere de reglementare tehnică sau de procedură de evaluare a conformității a celeilalte părți ar putea avea un efect negativ semnificativ asupra comerțului dintre părți, partea respectivă poate solicita organizarea unor discuții cu privire la acest aspect. Cererea se face în scris și identifică:

(a) măsura în cauză;

(b) dispozițiile prezentului capitol care suscită preocupările; și

(c) motivele cererii, inclusiv o descriere a preocupărilor părții solicitante cu privire la măsura în cauză.

(2) Partea transmite cererea coordonatorului pentru capitolul BTC al celeilalte părți, desemnat în temeiul articolului 9.14 (Coordonatorul pentru capitolul privind BTC).

(3) La cererea oricăreia dintre părți, părțile se întrunesc pentru a discuta preocupările menționate în cerere, față în față sau prin orice mijloace de comunicare, inclusiv prin telefon, videoconferință sau alte mijloace electronice de comunicare, în termen de 60 de zile de la data transmiterii cererii, și depun eforturi pentru soluționarea cât mai rapidă a chestiunii. În cazul în care consideră că respectiva chestiune este urgentă, partea solicitantă poate cere ca întrunirea să aibă loc într-un termen mai scurt. În astfel de cazuri, partea solicitată examinează o astfel de cerere într-un spirit pozitiv.

(4) O parte poate solicita consultări cu cealaltă parte cu privire la orice chestiune referitoare la prezentul capitol, prin transmiterea unei cereri scrise către coordonatorul capitolului BTC al celeilalte părți. Părțile depun toate eforturile pentru a ajunge la o soluționare reciproc satisfăcătoare a unei astfel de chestiuni.

(5) Pentru mai multă certitudine, prezentul articol nu aduce atingere capitolului 26 (Soluționarea litigiilor).

ARTICOLUL 9.12

Cooperare

(1) Părțile pot coopera în anumite domenii de interes reciproc, în vederea eliminării, a reducerii sau a evitării creării de bariere tehnice în calea comerțului și a facilitării comerțului dintre părți, inclusiv prin intermediul soluțiilor digitale.

(2) Părțile pot coopera și pot face schimb de informații cu privire la orice aspecte legate de anexa 9-A [Acceptarea evaluării conformității (documente)], inclusiv punerea în aplicare a acesteia.

ARTICOLUL 9.13

Interzicerea testării pe animale

(1) Fiecare parte continuă să sprijine și să promoveze în mod activ cercetarea, dezvoltarea, validarea și acceptarea normativă a metodelor alternative la testarea pe animale.

(2) Fiecare parte acceptă, în scopul evaluării siguranței produselor care se încadrează în definiția termenului „produs cosmetic” din jurisdicția sa, rezultatele testelor obținute din metode alternative validate la testarea pe animale.

(3) O parte nu solicită ca un produs care se încadrează în definiția termenului „produs cosmetic” din jurisdicția sa să fie testat pe animale pentru a determina siguranța unui astfel de produs.

ARTICOLUL 9.14

Coordonatorul pentru capitolul privind BTC

(1) Fiecare parte desemnează un coordonator pentru capitolul BTC și notifică celeilalte părți datele de contact ale acestuia. Fiecare parte informează cealaltă parte cu promptitudine în cazul oricărei modificări a acestor date de contact.

(2) Coordonatorii capitolului BTC colaborează pentru a facilita punerea în aplicare a prezentului capitol și cooperarea dintre părți în toate aspectele legate de BTC. În acest scop și sub rezerva procedurilor interne ale fiecărei părți, coordonatorii capitolului BTC au, în special, următoarele responsabilități:

(a) supraveghează punerea în aplicare și administrarea prezentului capitol, examinând cu promptitudine orice chestiune invocată de una dintre părți referitoare la elaborarea, adoptarea sau aplicarea reglementărilor tehnice, a standardelor sau a procedurilor de evaluare a conformității și, la cererea uneia dintre părți, inițiază consultări cu privire la orice problemă care decurge din prezentul capitol;

- (b) consolidează cooperarea în ceea ce privește elaborarea și ameliorarea reglementărilor tehnice, a standardelor și a procedurilor de evaluare a conformității;
 - (c) organizează discuțiile sau consultările tehnice menționate la articolul 9.11 (Discuții și consultări tehnice);
 - (d) organizează înființarea de grupuri de lucru¹, după caz; și
 - (e) face schimb de informații privind evoluțiile în cadrul forurilor regionale, multilaterale și neguvernamentale în materie de reglementări tehnice, standarde și proceduri de evaluare a conformității.
- (3) Coordonatorii capitolului BTC comunică între ei prin orice metodă convenită care este adecvată pentru îndeplinirea responsabilităților lor.

¹ Pentru mai multă certitudine, înființarea grupurilor de lucru ca atare poate fi decisă de Comitetul pentru comerț numai în temeiul articolului 24.2 (Atribuțiile Comitetului pentru comerț) alineatul (2) litera (a).

CAPITOLUL 10

COMERȚUL CU SERVICII ȘI INVESTIȚIILE

SECȚIUNEA A

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 10.1

Obiective

- (1) Afirmându-și angajamentul de a crea între ele un climat mai bun pentru dezvoltarea comerțului și a investițiilor, părțile stabilesc măsurile necesare pentru liberalizarea progresivă reciprocă a comerțului cu servicii și a investițiilor.

- (2) Părțile reafirmă dreptul fiecărei părți de reglementare pe teritoriile lor, în vederea realizării unor obiective de politică legitime, cum ar fi protecția vieții sau a sănătății oamenilor, a animalelor sau a plantelor, serviciile sociale, educația publică, siguranța, mediul, inclusiv schimbările climatice, moralitatea publică, protecția socială sau a consumatorilor, bunăstarea animalelor, protecția vieții private și a datelor, promovarea și protejarea diversității culturale și, în cazul Noii Zeelande, promovarea sau protejarea drepturilor, a intereselor, a obligațiilor și a responsabilităților populației Māori.

ARTICOLUL 10.2

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol nu se aplică măsurilor care au efecte asupra persoanelor fizice ale uneia dintre părți care doresc să intre pe piața forței de muncă a celeilalte părți și nici măsurilor privind naționalitatea sau cetățenia, reședința sau încadrarea în muncă pe bază de contract pe durată nedeterminată.
- (2) Prezentul capitol nu împiedică niciuna dintre părți să aplice măsuri pentru reglementarea admiterii sau a șederii temporare a persoanelor fizice pe teritoriul său, inclusiv măsurile necesare pentru protejarea integrității frontierelor sale și pentru asigurarea trecerii ordonate a acestora de către persoanele fizice, cu condiția ca aceste măsuri să nu fie aplicate într-o manieră care să anuleze sau să reducă avantajele care decurg pentru cealaltă parte din prezentul capitol¹.
- (3) Prezentul capitolul nu se aplică:
- (a) serviciilor aeriene sau serviciilor conexe în sprijinul serviciilor aeriene², altele decât următoarele:
- (i) serviciile de reparare și întreținere a aeronavelor;

¹ Simpla impunere a unei vize pentru resortisanții persoane fizice ai anumitor țări, fără a impune același lucru și pentru resortisanții altor țări, nu se consideră ca fiind o anulare sau o reducere a avantajelor care decurg din prezentul capitol.

² Pentru o mai mare certitudine, termenul „serviciile aeriene sau serviciile conexe în sprijinul serviciilor aeriene” include următoarele servicii: transportul aerian; serviciile furnizate folosind o aeronavă al căror scop principal nu este transportul de mărfuri sau de pasageri – cum ar fi zboruri de stingere a incendiilor, pregătire pentru zbor, turism, pulverizare, supraveghere, cartografiere, fotografiere, salturi cu parașuta, remorcarea planoarelor, transport cu elicopterul pentru exploatarea forestieră și construcții și alte servicii aeriene agricole, industriale și de inspecție; închirierea de aeronave cu echipaj și serviciile de exploatare a aeroporturilor.

- (ii) serviciile privind sistemele informatizate de rezervare (SIR);
 - (iii) serviciile de handling la sol;
 - (iv) vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian; și
 - (v) următoarele servicii furnizate cu ajutorul unei aeronave cu pilot la bord, al căror scop principal nu este transportul de mărfuri sau de pasageri: zboruri de stingere a incendiilor; pregătire pentru zbor; pulverizare; supraveghere; cartografiere; fotografiere; servicii de aventură în domeniul aviației¹ și alte servicii aeriene agricole, industriale și de inspecție;
- (b) serviciilor audiovizuale; și
- (c) cabotajului maritim național².

¹ Pentru o mai mare certitudine, termenul „serviciile de aventură aviatică” înseamnă serviciile furnizate cu ajutorul unei aeronave cu pilot la bord, în cadrul cărora utilizatorii se angajează într-o operațiune aeriană în scopuri sportive sau recreative, cum ar fi o cursă cu o aeronavă ex-militară, o replică sau o aeronavă istorică, o cursă cu baloane cu aer cald sau o cursă de acrobații aeriene.

² Fără a aduce atingere domeniului de aplicare al activităților care pot fi considerate drept cabotaj în temeiul legislației naționale relevante, în sensul prezentului capitol, cabotajul maritim național acoperă:

- (i) pentru Uniune, transportul de pasageri sau de mărfuri între un port sau un punct situat într-un stat membru și un alt port sau punct situat în același stat membru, inclusiv pe platforma sa continentală, astfel cum se prevede în Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării, încheiată la Montego Bay la 10 decembrie 1982 (denumită în continuare „UNCLOS”), precum și traficul care începe și se termină în același port sau punct situat într-un stat membru;
- (ii) pentru Noua Zeelandă, transportul maritim de pasageri sau de mărfuri între un port sau un punct situat în Noua Zeelandă și un alt port sau punct situat în Noua Zeelandă, precum și traficul care începe și se termină în același port sau punct situat în Noua Zeelandă. Pentru o mai mare certitudine, serviciile de legătură, astfel cum sunt definite la articolul 10.70 (Domeniu de aplicare și definiții) alineatul (2) litera (d), și re poziționarea containerelor goale care nu sunt transportate ca marfă contra cost nu sunt considerate cabotaj maritim național în sensul prezentului capitol.

ARTICOLUL 10.3

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

- (a) „activitate desfășurată în exercitarea autorității guvernamentale” înseamnă o activitate, inclusiv un serviciu furnizat, care nu este desfășurată nici pe bază comercială, nici în concurență cu unul sau mai mulți operatori economici;
- (b) „servicii de reparare și întreținere a aeronavelor” înseamnă activități de acest fel atunci când sunt efectuate asupra unei aeronave sau a unei părți dintr-o aeronavă retrasă din serviciu, nefiind inclusă întreținerea la linie;
- (c) „servicii privind sistemele informatizate de rezervare (SIR)” înseamnă serviciile furnizate de sisteme informatizate care conțin informații despre orarele transportatorilor aerieni, locurile disponibile, tarife și regulile de stabilire a prețurilor, prin intermediul cărora pot fi făcute rezervări sau pot fi eliberate bilete;
- (d) „întreprindere vizată” înseamnă o întreprindere de pe teritoriul uneia dintre părți, stabilită în conformitate cu litera (g), în mod direct sau indirect, de un investitor al celeilalte părți, în conformitate cu legislația aplicabilă, care există la data intrării în vigoare a prezentului acord sau care este stabilită după această dată;

- (e) „comerț transfrontalier cu servicii” înseamnă furnizarea unui serviciu:
- (i) de pe teritoriul unei părți pe teritoriul celeilalte părți; sau
 - (ii) pe teritoriul unei părți către un consumator de servicii al celeilalte părți;
- (f) „activitate economică” înseamnă orice activitate cu caracter industrial, comercial sau profesional sau orice activitate artizanală, inclusiv furnizarea de servicii, cu excepția unei activități desfășurate în exercitarea autorității guvernamentale;
- (g) „stabilire” înseamnă înființarea sau achiziționarea unei persoane juridice, inclusiv prin participare la capital, sau înființarea unei sucursale sau a unei reprezentanțe pe teritoriul uneia dintre părți, în vederea creării sau menținerii unor legături economice de durată;
- (h) „servicii de handling la sol” înseamnă furnizarea la un aeroport, pe bază de comision sau contract, a următoarelor servicii: reprezentarea companiei aeriene; administrare și supraveghere; handlingul pasagerilor; handlingul bagajelor; servicii la rampă; servicii de catering; handlingul mărfurilor și al poștei aeriene; alimentarea cu combustibil a unei aeronave; întreținerea și curățarea aeronavelor; transportul de suprafață și operațiunile de zbor, administrarea echipajului și planificarea zborurilor. Termenul „serviciile de handling la sol” nu include: handlingul propriu; securitatea; repararea și întreținerea aeronavelor sau gestionarea ori exploatarea infrastructurii aeroportuare centralizate esențiale, cum ar fi instalațiile pentru degivrare, sistemele de distribuție a combustibilului, sistemele de handling al bagajelor și sistemele fixe de transport din interiorul aeroportului;

- (i) „investitor al unei părți” înseamnă o persoană fizică a unei părți sau o persoană juridică a unei părți, inclusiv una dintre părți, care dorește să stabilească, stabilește sau a stabilit o întreprindere în conformitate cu litera (g) pe teritoriul celeilalte părți;
- (j) „persoană juridică a unei părți” înseamnă¹:
- (i) pentru Uniune:
- (A) o persoană juridică constituită sau organizată în conformitate cu dreptul Uniunii sau cel puțin cu dreptul unuia dintre statele membre și care este implicată în activități comerciale substanțiale² în Uniune; și
- (B) companiile de transport maritim stabilite în afara Uniunii și controlate de persoane fizice ale unui stat membru, ale căror nave sunt înregistrate într-un stat membru și arborează pavilionul acestuia;
- (ii) pentru Noua Zeelandă:
- (A) o persoană juridică constituită sau organizată în conformitate cu dreptul Noii Zeelande și implicată în activități comerciale substanțiale în Noua Zeelandă; și

¹ Pentru mai multă certitudine, companiile de transport maritim menționate la prezenta literă sunt considerate persoane juridice ale unei părți doar în ceea ce privește activitățile pe care le desfășoară în legătură cu furnizarea de servicii de transport maritim.

² În conformitate cu notificarea Tratatului de instituire a Comunității Europene către OMC (WT/REG39/1), Uniunea consideră conceptul de „legătură efectivă și continuă” cu economia unui stat membru al Uniunii, consacrat la articolul 54 din TFUE, ca fiind echivalent cu conceptul de „activități comerciale substanțiale”.

- (B) companiile de transport maritim stabilite în afara Noii Zeelande și controlate de persoane fizice ale Noii Zeelande, ale căror nave sunt înregistrate în Noua Zeelandă și arborează pavilionul acesteia;
- (k) „exploatare” înseamnă conducerea, administrarea, menținerea, folosirea, beneficierea și vânzarea sau o altă formă de cedare a unei întreprinderi;
- (l) „vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian” înseamnă posibilitățile pe care le are transportatorul aerian în cauză de a-și vinde și de a-și comercializa liber serviciile de transport aerian, inclusiv toate aspectele comercializării, cum ar fi cercetarea de piață, publicitatea și distribuția, dar excluzând stabilirea prețurilor serviciilor de transport aerian și condițiile aplicabile;
- (m) „serviciu” înseamnă orice serviciu, indiferent de sector, cu excepția serviciilor furnizate în exercitarea autorității guvernamentale; și
- (n) „furnizor de servicii” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care intenționează să furnizeze sau furnizează un serviciu.

SECȚIUNEA B

LIBERALIZAREA INVESTIȚIILOR

ARTICOLUL 10.4

Domeniu de aplicare

- (1) Prezenta secțiune se aplică măsurilor luate de una dintre părți care au efecte asupra stabilirii sau exploatării în vederea desfășurării de activități economice prin:
- (a) investitori ai celeilalte părți;
 - (b) întreprinderi vizate; și
 - (c) în sensul articolului 10.9 (Cerințe de performanță), orice întreprindere de pe teritoriul părții care adoptă sau menține măsura respectivă.
- (2) Prezenta secțiune nu se aplică măsurilor luate de una dintre părți cu privire la achiziția publică a unui bun sau a unui serviciu cumpărat în scopuri guvernamentale, nu în vederea revânzării comerciale sau a utilizării pentru furnizarea unui bun sau furnizarea unui serviciu destinat vânzării comerciale, indiferent dacă achiziția respectivă este o achiziție reglementată în înțelesul articolului 14.1 (Încorporarea anumitor dispoziții din AAP) alineatul (4).

(3) Articolele 10.5 (Accesul pe piață), 10.6 (Tratamentul național), 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate) și 10.8 (Membrii echipei de conducere și consiliile de administrație) nu se aplică subvențiilor sau granturilor acordate de părți, inclusiv împrumuturilor, garanțiilor și asigurărilor sprijinite de guvern.

ARTICOLUL 10.5

Accesul pe piață

Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține, în ceea ce privește accesul pe piață prin stabilire sau exploatare de către un investitor al celeilalte părți sau de către o întreprindere vizată, la nivelul întregului său teritoriu sau la nivelul unei subdiviziuni teritoriale, măsuri care:

- (a) impun limitări cu privire la¹:
 - (i) numărul de întreprinderi care pot desfășura o anumită activitate economică, sub formă de contingente numerice, monopoli sau drepturi exclusive sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice;
 - (ii) valoarea totală a tranzacțiilor sau a activelor sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice;

¹ Litera (a) punctele (i), (ii) și (iii) nu vizează măsurile adoptate pentru limitarea fabricării unui produs agricol sau pescăresc.

- (iii) numărul total de operațiuni sau cantitatea totală a producției, exprimate în unități numerice determinate, sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice;
 - (iv) participarea capitalului străin exprimat sub forma unei limite procentuale maxime a participației străine sau valoarea totală a investițiilor străine individuale sau cumulate; sau
 - (v) numărul total de persoane fizice care pot fi angajate într-un anumit sector sau pe care le poate angaja o întreprindere și care sunt necesare pentru desfășurarea unei activități economice și direct legate de aceasta, sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice; sau
- (b) restricționează sau impun anumite tipuri de entitate juridică sau de întreprindere comună prin care un investitor al celeilalte părți poate desfășura o activitate economică.

ARTICOLUL 10.6

Tratamentul național

Fiecare parte acordă investitorilor celeilalte părți și întreprinderilor vizate un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, propriilor investitori și întreprinderilor acestora, în ceea ce privește stabilirea și exploatarea pe teritoriul său.

ARTICOLUL 10.7

Clauza națiunii celei mai favorizate

- (1) Fiecare parte acordă investitorilor celeilalte părți și întreprinderilor vizate un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, investitorilor unei țări terțe și întreprinderilor acestora, în ceea ce privește stabilirea și funcționarea pe teritoriul său.
- (2) Alineatul (1) nu se interpretează ca impunând unei părți să acorde investitorilor celeilalte părți sau întreprinderilor vizate avantajul unui tratament care decurge dintr-un acord sau aranjament existent sau viitor și care prevede recunoașterea calificărilor, a licențelor sau a măsurilor prudențiale, astfel cum se menționează la articolul VII din GATS sau la alineatul (3) din anexa la GATS privind serviciile financiare.
- (3) Pentru mai multă certitudine, tratamentul menționat la alineatul (1) nu include procedurile de soluționare a litigiilor, prevăzute în alte acorduri internaționale.
- (4) Pentru mai multă certitudine, dispozițiile de fond din alte acorduri internaționale încheiate de o parte cu o țară terță nu constituie în sine tratamentul menționat la alineatul (1). Măsurile luate de oricare dintre părți în temeiul dispozițiilor respective pot constitui un astfel de tratament și, prin urmare, pot conduce la o încălcare a prezentului articol. Simpla transpunere în dreptul intern a dispozițiilor de fond în alte acorduri internaționale încheiate de o parte cu o țară terță, în măsura în care este necesară pentru încorporarea acestora în ordinea juridică internă, nu constituie în sine tratamentul menționat la alineatul (1)

ARTICOLUL 10.8

Membrii echipei de conducere și consiliile de administrație

Niciuna dintre părți nu impune unei întreprinderi vizate să numească persoane fizice de o anumită cetățenie în funcții de conducere de nivel superior sau în calitate de membri ai consiliilor de administrație.

ARTICOLUL 10.9

Cerințe de performanță

- (1) În legătură cu stabilirea sau exploatarea unei întreprinderi pe teritoriul lor, niciuna dintre părți nu impune și nu aplică nicio cerință și nu cere executarea niciunui angajament:
 - (a) de a exporta un anumit nivel sau procent de bunuri sau servicii;
 - (b) de a atinge un anumit nivel sau procent de conținut intern;
 - (c) de a achiziționa, a utiliza sau a acorda o preferință pentru bunurile produse sau serviciile furnizate pe teritoriul lor sau de a achiziționa bunuri sau servicii de la persoane fizice sau juridice sau de la alte entități de pe teritoriul lor;

- (d) de a corela în orice fel volumul sau valoarea importurilor cu volumul sau valoarea exporturilor sau cu valoarea fluxurilor de intrări de valută străină asociate cu întreprinderea respectivă;
- (e) de a restricționa vânzările pe teritoriul lor a bunurilor produse sau a serviciilor furnizate de întreprindere, prin corelarea în orice mod a acestor vânzări cu volumul sau cu valoarea exporturilor sau a fluxurilor intrărilor de valută străină ale întreprinderii;
- (f) de a transfera tehnologie, un proces de producție sau alte cunoștințe care fac obiectul unui drept de proprietate către o persoană fizică sau juridică sau orice altă entitate de pe teritoriul său;
- (g) de a furniza exclusiv de pe teritoriul său un bun produs sau un serviciu furnizat de întreprindere pe o anumită piață regională sau pe piața mondială;
- (h) de a stabili pe teritoriul său sediul pentru o anumită piață regională sau pentru piața mondială;
- (i) de a angaja un anumit număr sau procent de persoane fizice ale părții respective;
- (j) de a atinge un anumit nivel sau o anumită valoare a cercetării și dezvoltării pe teritoriul lor;
- (k) de a restricționa exportul sau vânzarea în vederea exportului; sau

- (1) în ceea ce privește contractele de licență¹ existente în momentul în care este impusă sau aplicată cerința sau este cerută executarea angajamentului ori în ceea ce privește eventualele contracte de licență viitoare încheiate în mod liber între întreprindere și o persoană fizică sau juridică sau orice altă entitate de pe teritoriul lor, dacă cerința este impusă sau aplicată ori dacă executarea angajamentului este cerută într-un mod care interferează direct cu un astfel de contract de licență prin exercitarea autorității guvernamentale extrajudiciare a unei părți², de a adopta:
- (i) o anumită rată sau un quantum al redevenței în temeiul unui contract de licență; sau
 - (ii) o anumită durată a unui contract de licență.
- (2) Niciuna dintre părți nu condiționează primirea sau continuarea primirii unui avantaj³, în legătură cu stabilirea sau exploatarea unei întreprinderi pe teritoriul său, de respectarea niciuneia dintre următoarele cerințe:
- (a) de a atinge un anumit nivel sau procent de conținut intern;
 - (b) de a achiziționa, a utiliza sau a acorda o preferință pentru bunurile produse sau serviciile furnizate pe teritoriul său sau de a achiziționa bunuri sau servicii de la persoane fizice sau juridice sau de la orice altă entitate de pe teritoriul său;

¹ Termenul „contract de licență” înseamnă orice contract privind acordarea de licențe pentru tehnologie, un proces de producție sau alte cunoștințe care fac obiectul unui drept de proprietate.

² Pentru mai multă certitudine, litera (1) nu se aplică atunci când contractul de licență este încheiat între întreprindere și una dintre părți.

³ Pentru mai multă certitudine, o condiție care prevede primirea sau primirea în continuare a unui avantaj nu constituie o cerință sau un angajament în sensul alineatului (1).

- (c) de a corela în orice fel volumul sau valoarea importurilor cu volumul sau valoarea exporturilor sau cu valoarea fluxurilor de intrări de valută străină asociate cu întreprinderea respectivă;
 - (d) de a restricționa vânzările pe teritoriul său de bunuri produse sau de servicii furnizate de întreprindere, prin corelarea în orice mod a acestor vânzări cu volumul sau cu valoarea exporturilor sau a fluxurilor intrărilor de valută străină ale întreprinderii; sau
 - (e) de a restricționa exportul sau vânzarea în vederea exportului.
- (3) Alineatul (2) nu se interpretează ca împiedicând oricare dintre părți să condiționeze primirea sau continuarea primirii unui avantaj, în legătură cu stabilirea sau exploatarea unei întreprinderi pe teritoriul său, de respectarea unei cerințe de a amplasa producția, de a furniza un serviciu, de a forma sau de a angaja lucrători, de a construi sau de a extinde anumite instalații sau de a desfășura activități de cercetare și dezvoltare pe teritoriul său.
- (4) Alineatul (1) literele (f) și (l) nu se aplică atunci când:
- (a) cerința este impusă sau aplicată ori angajamentul este executat de o instanță judecătorească, de un tribunal administrativ sau de o autoritate de concurență, în temeiul legislației concurenței a unei părți, pentru a împiedica sau a remedia o denaturare a concurenței; sau
 - (b) una dintre părți autorizează utilizarea unui drept de proprietate intelectuală în conformitate cu articolul 31 sau 31a din Acordul TRIPS ori adoptă sau menține măsuri care ar impune divulgarea unor date sau alte informații care fac obiectul unui drept de proprietate care ar intra sub incidența articolului 39 din Acordul TRIPS și sunt compatibile cu acesta.

- (5) Alineatul (1) literele (a), (b) și (c) și alineatul 2 literele (a) și (b) nu se aplică cerințelor pe care trebuie să le îndeplinească bunurile sau serviciile pentru a putea fi incluse în programe de promovare a exportului și de ajutor extern.
- (6) Alineatul (2) literele (a) și (b) nu se aplică cerințelor impuse de partea importatoare cu privire la conținutul pe care trebuie să îl aibă bunurile pentru a beneficia de tarife preferențiale sau de contingente preferențiale.
- (7) Alineatul (1) litera (l) nu se aplică în cazul în care cerința este impusă sau aplicată ori executarea angajamentului este cerută de către o instanță, cu titlu de remunerație echitabilă, în temeiul legislației privind drepturile de autor a părții.
- (8) Prezentul articol nu aduce atingere obligațiilor asumate de o parte în temeiul Acordului OMC.
- (9) Pentru mai multă certitudine, alineatele (1) și (2) nu se aplică altor angajamente sau cerințe decât cele prevăzute la alineatele respective¹.
- (10) Prezentul articol nu se aplică stabilirii sau exploatării unui furnizor de servicii financiare.
- (11) În ceea ce privește cerințele de performanță referitoare la furnizorii de servicii financiare, părțile negociază discipline privind cerințele de performanță în ceea ce privește stabilirea sau exploatarea unui furnizor de servicii financiare.

¹ Pentru mai multă certitudine, prezentul articol nu se interpretează ca impunând unei părți să permită furnizarea transfrontalieră a unui anumit serviciu în cazul în care partea respectivă adoptă sau menține restricții sau interdicții privind furnizarea serviciului respectiv care sunt în concordanță cu rezervele sale din anexa 10-A (Măsuri existente) sau din anexa 10-B (Măsuri viitoare).

(12) În termen de 180 de zile de la data negocierii cu succes de către părți a disciplinelor privind cerințele de performanță în temeiul alineatului (11) de la prezentul articol, Comitetul pentru comerț modifică alineatul (1) de la prezentul articol printr-o decizie de integrare a disciplinelor privind cerințele de performanță respective în prezentul articol și poate modifica, după caz, măsurile neconforme ale fiecărei părți din anexa 10-A (Măsuri existente) și din anexa 10-B (Măsuri viitoare). Prezentul articol se aplică apoi stabilirii și exploatării unui furnizor de servicii financiare.

ARTICOLUL 10.10

Măsuri neconforme

(1) Articolele 10.5 (Accesul pe piață), 10.6 (Tratamentul național), 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate), 10.8 (Membrii echipei de conducere și consiliile de administrație) și 10.9 (Cerințe de performanță) nu se aplică:

(a) unei măsuri neconforme existente luate de oricare dintre părți la nivelul:

(i) pentru Uniune:

(A) Uniunii, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente);

(B) administrației centrale a unui stat membru, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente);

(C) administrației regionale a unui stat membru, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente); sau

(D) unei administrații locale diferite de cea menționată la subpunctul (C); și

(ii) pentru Noua Zeelandă:

(A) administrației centrale, astfel cum se prevede în lista Noii Zeelande din anexa 10-A (Măsuri existente); sau

(B) unei administrații locale;

(b) continuării sau reînnoirii cu promptitudine a unei măsuri neconforme existente prevăzute la litera (a); sau

(c) unei modificări aduse oricăreia dintre măsurile neconforme existente menționate la literele (a) și (b), cu condiția ca aceasta să nu reducă nivelul prezentat de o astfel de măsură, astfel cum era imediat înainte de modificare, în ceea ce privește conformitatea sa cu articolul 10.5 (Accesul pe piață), 10.6 (Tratamentul național), 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate), 10.8 (Membrii echipei de conducere și consiliile de administrație) sau 10.9 (Cerințe de performanță).

(2) Articolele 10.5 (Accesul pe piață), 10.6 (Tratamentul național), 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate), 10.8 (Membrii echipei de conducere și consiliile de administrație) și 10.9 (Cerințe de performanță) nu se aplică unei măsuri luate de o parte în ceea ce privește sectoarele, subsectoarele sau activitățile specificate în lista sa din anexa 10-B (Măsuri viitoare).

(3) Niciuna dintre părți nu solicită, în temeiul unei măsuri adoptate după data intrării în vigoare a prezentului acord și acoperite de lista sa din anexa 10-B (Măsuri viitoare), unui investitor al celeilalte părți, din motive care țin de cetățenia sa, să vândă sau să cedeze în alt mod o investiție care există la momentul la care măsura devine efectivă.

(4) Articolele 10.6 (Tratamentul național) și 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate) nu se aplică unei măsuri care constituie o excepție sau o derogare de la articolul 3 sau 4 din Acordul TRIPS, astfel cum se prevede în mod expres la articolele 3-5 din respectivul acord.

ARTICOLUL 10.11

Cerințe privind informațiile

În pofida articolelor 10.6 (Tratamentul național) și 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate), o parte poate solicita unui investitor al celeilalte părți sau întreprinderii sale vizate să furnizeze informații cu privire la respectiva întreprindere vizată numai în scopuri informative sau statistice. Partea protejează astfel de informații confidențiale împotriva oricărei divulgări care ar aduce prejudicii poziției concurențiale a investitorului sau întreprinderii vizate. Nicio dispoziție prevăzută la prezentul articol nu se interpretează ca împiedicând o parte să obțină în alt mod sau să divulge informații în legătură cu aplicarea echitabilă a legislației sale cu bună-credință.

ARTICOLUL 10.12

Refuzul acordării de avantaje

Oricare dintre părți poate refuza acordarea avantajelor care decurg din prezenta secțiune unui investitor al celeilalte părți sau unei întreprinderi vizate dacă partea respectivă adoptă sau menține măsuri legate de menținerea păcii și a securității internaționale, inclusiv de protecția drepturilor omului, care:

- (a) interzic tranzacțiile cu investitorul sau cu întreprinderea vizată în cauză; sau
- (b) ar fi încălcate sau eludate dacă avantajele care decurg din prezenta secțiune ar fi acordate investitorului respectiv sau întreprinderii vizate, inclusiv în cazul în care măsurile interzic tranzacțiile cu o persoană fizică sau juridică ce deține sau controlează investitorul sau întreprinderea vizată.

SECȚIUNEA C

COMERȚUL TRANSFRONTALIER CU SERVICII

ARTICOLUL 10.13

Domeniu de aplicare

- (1) Prezenta secțiune se aplică măsurilor luate de o parte care au efecte asupra comerțului transfrontalier cu servicii desfășurat de furnizorii de servicii ai celeilalte părți.

- (2) Prezenta secțiune nu se aplică:
- (a) măsurilor luate de una dintre părți cu privire la achiziția publică a unui bun sau a unui serviciu cumpărat în scopuri guvernamentale, nu în vederea revânzării comerciale sau a utilizării pentru furnizarea unui bun sau a unui serviciu destinat vânzării comerciale, indiferent dacă achiziția respectivă este o achiziție reglementată în înțelesul articolului 14.1 (Încorporarea anumitor dispoziții din AAP) alineatul (4); sau
 - (b) subvențiilor sau granturilor acordate de părți, inclusiv împrumuturi, garanții și asigurări sprijinite de guvern.

ARTICOLUL 10.14

Accesul pe piață

Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține, la nivelul întregului său teritoriu sau la nivelul unei subdiviziuni teritoriale, o măsură care:

- (a) impune limitări cu privire la:
 - (i) numărul de furnizori de servicii, sub formă de contingente numerice, monopoluri, furnizori exclusivi de servicii sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice;
 - (ii) valoarea totală a tranzacțiilor cu servicii sau a activelor sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice; sau

- (iii) numărul total de operațiuni de servicii sau cantitatea totală de servicii furnizate exprimată în unități numerice determinate sub formă de contingente sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice; sau
- (b) restricționează sau impune anumite tipuri de entitate juridică sau de întreprindere comună prin care un furnizor de servicii poate furniza un serviciu.

ARTICOLUL 10.15

Prezența locală

Niciuna dintre părți nu impune unui furnizor de servicii al celeilalte părți să stabilească sau să mențină o reprezentanță sau orice formă de întreprindere sau să fie rezident pe teritoriul său ca o condiție pentru comerțul transfrontalier cu servicii.

ARTICOLUL 10.16

Tratamentul național

- (1) Fiecare parte acordă serviciilor și furnizorilor de servicii ai celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, propriilor servicii și propriilor furnizori de servicii¹.

¹ Nicio dispoziție a prezentului articol nu se interpretează ca impunând unei părți să compenseze dezavantajele concurențiale inerente care decurg din caracterul străin al serviciilor relevante sau al furnizorilor de servicii relevanți.

(2) Oricare dintre părți poate să îndeplinească cerința de la alineatul (1) acordând serviciilor și furnizorilor de servicii ai celeilalte părți un tratament identic din punct de vedere formal cu cel acordat propriilor servicii și furnizori de servicii sau diferit din punct de vedere formal de tratamentul acordat propriilor servicii și furnizori de servicii.

(3) Se consideră că un tratament identic din punct de vedere formal sau diferit din punct de vedere formal este mai puțin favorabil atunci când modifică condițiile de concurență în favoarea serviciilor sau a furnizorilor de servicii ai părții respective în comparație cu serviciile sau furnizorii de servicii ai celeilalte părți.

ARTICOLUL 10.17

Clauza națiunii celei mai favorizate

(1) Fiecare parte acordă serviciilor și furnizorilor de servicii ai celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, serviciilor și furnizorilor de servicii dintr-o țară terță.

(2) Alineatul (1) nu se interpretează ca obligând o parte să extindă la serviciile și furnizorii de servicii ai celeilalte părți avantajul unui tratament care rezultă dintr-un acord sau aranjament existent sau viitor și care prevede recunoașterea calificărilor sau a licențelor sau a măsurilor prudențiale, astfel cum se menționează la articolul VII din GATS sau la alineatul (3) din anexa la GATS privind serviciile financiare.

(3) Pentru mai multă certitudine, dispozițiile de fond din alte acorduri internaționale încheiate de o parte cu o țară terță nu constituie în sine tratamentul menționat la alineatul (1). Măsurile luate de oricare dintre părți în temeiul dispozițiilor respective pot constitui un astfel de tratament și, prin urmare, pot conduce la o încălcare a prezentului articol.

ARTICOLUL 10.18

Măsuri neconforme

(1) Articolele 10.14 (Accesul pe piață), 10.15 (Prezența locală), 10.16 (Tratamentul național) și 10.17 (Clauza națiunii celei mai favorizate) nu se aplică:

(a) unei măsuri neconforme existente luate de oricare dintre părți la nivelul:

(i) pentru Uniune:

(A) Uniunii, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente);

(B) administrației centrale a unui stat membru, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente);

(C) administrației regionale a unui stat membru, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente); sau

(D) unei administrații locale diferite de cea menționată la subpunctul (C); și

(ii) pentru Noua Zeelandă:

(A) administrației centrale, astfel cum se prevede în lista Noii Zeelande din anexa 10-A (Măsuri existente); sau

(B) unei administrații locale;

- (b) continuării sau reînnoirii cu promptitudine a unei măsuri neconforme existente prevăzute la litera (a); sau
 - (c) unei modificări aduse oricăreia dintre măsurile neconforme existente menționate la literele (a) și (b), cu condiția ca aceasta să nu reducă nivelul prezentat de respectiva măsură, astfel cum era imediat înainte de modificare, în ceea ce privește conformitatea sa cu articolul 10.14 (Accesul pe piață), 10.15 (Prezența locală), 10.16 (Tratamentul național) sau 10.17 (Clauza națiunii celei mai favorizate).
- (2) Articolele 10.14 (Accesul pe piață), 10.15 (Prezența locală), 10.16 (Tratamentul național) și 10.17 (Clauza națiunii celei mai favorizate) nu se aplică unei măsuri luate de o parte în ceea ce privește sectoarele, subsectoarele sau activitățile specificate în lista sa din anexa 10-B (Măsuri viitoare).

ARTICOLUL 10.19

Refuzul acordării de avantaje

Oricare dintre părți poate refuza acordarea avantajelor care decurg din prezenta secțiune unui furnizor de servicii al celeilalte părți dacă partea respectivă adoptă sau menține măsuri legate de menținerea păcii și securității internaționale, inclusiv de protecția drepturilor omului, care:

- (a) interzic tranzacțiile cu furnizorul de servicii respectiv; sau

- (b) ar fi încălcate sau eludate dacă avantajele care decurg din prezenta secțiune ar fi acordate furnizorului de servicii respectiv, inclusiv în cazul în care măsurile interzic tranzacțiile cu o persoană fizică sau juridică ce deține sau controlează acel furnizor de servicii.

SECȚIUNEA D

INTRAREA ȘI ȘEDEREA TEMPORARĂ A PERSOANELOR FIZICE ÎN SCOPURI PROFESIONALE

ARTICOLUL 10.20

Domeniu de aplicare și definiții

- (1) Sub rezerva articolul 10.2 (Domeniu de aplicare) alineatele (1) și (2) din secțiunea A, prezenta secțiune se aplică măsurilor luate de o parte care au efecte asupra intrării și șederii temporare pe teritoriul său în scopuri profesionale a persoanelor fizice ale celeilalte părți, care se încadrează în domeniul de aplicare al următoarelor categorii: persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt, persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii, furnizori de servicii pe bază de contract, profesioniștii independenți și persoane transferate în cadrul aceleiași companii.
- (2) Angajamentele privind intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice în scopuri profesionale nu se aplică în cazurile în care intenția sau efectul intrării și al șederii temporare este de a perturba sau de a influența în alt mod rezultatul unui litigiu sau al unei negocieri în materie de muncă sau de conducere sau angajarea unei persoane fizice care este implicată într-un astfel de litigiu sau într-o astfel de negociere.

- (3) În sensul prezentei secțiuni, se aplică următoarele definiții:
- (a) „persoană aflată în vizită de afaceri în scopul stabilirii” înseamnă o persoană fizică ce lucrează într-o poziție de conducere în cadrul unei persoane juridice a unei părți și care:
- (i) este responsabilă de înființarea sau lichidarea unei întreprinderi a persoanei juridice respective pe teritoriul celeilalte părți;
 - (ii) nu oferă și nu furnizează servicii și nu se implică în altă activitate economică decât cea care este necesară în scopul stabilirii întreprinderii respective; și
 - (iii) nu primește remunerație de la o sursă situată pe teritoriul celeilalte părți;
- (b) „furnizor de servicii pe bază de contract” înseamnă o persoană fizică angajată de o persoană juridică a unei părți (în alt mod decât printr-o agenție de servicii de plasare și furnizare de personal) care nu este stabilită pe teritoriul celeilalte părți și care a încheiat un contract de bună-credință¹ în vederea furnizării de servicii pentru un consumator final din cealaltă parte, contract care necesită prezența temporară a angajatului care:
- (i) a oferit aceste servicii în calitate de angajat al persoanei juridice pentru o perioadă de cel puțin un an imediat anterioară datei cererii de intrare și de ședere temporară a angajatului respectiv;

¹ Contractul de furnizare de servicii trebuie să respecte cerințele din legislația părții în care respectivul contract de furnizare de servicii este executat.

- (ii) deține, la data cererii de intrare și de ședere temporară a angajatului respectiv, nivelul necesar de experiență profesională¹ în sectorul de activitate care face obiectul contractului, o diplomă sau o calificare care demonstrează cunoștințe de un nivel echivalent² și calificarea profesională necesară din punct de vedere juridic pentru exercitarea activității respective pe teritoriul celeilalte părți; și
 - (iii) nu primește remunerație de la o sursă situată pe teritoriul celeilalte părți;
- (c) „profesionist independent” înseamnă o persoană fizică implicată în furnizarea unui serviciu, stabilită ca persoană care desfășoară activități independente pe teritoriul unei părți și care:
- (i) nu s-a stabilit pe teritoriul celeilalte părți;
 - (ii) a încheiat un contract de bună-credință³, în alt mod decât printr-o agenție de servicii de plasare și furnizare de personal, al cărui termen nu depășește 12 luni, în vederea furnizării de servicii pentru un consumator final din cealaltă parte, contract care necesită prezența temporară a persoanei în cauză; și

¹ Experiența profesională cerută de fiecare parte este prevăzută în anexa 10-E (Furnizori de servicii pe bază de contract și profesioniști independenți).

² Nivelul diplomei cerute de fiecare parte este stabilit în anexa 10-E (Furnizori de servicii pe bază de contract și profesioniști independenți). În cazul în care diploma sau calificarea nu a fost obținută pe teritoriul părții în care este furnizat serviciul, partea respectivă poate să evalueze dacă diploma sau calificarea în cauză este echivalentă cu o diplomă universitară solicitată pe teritoriul său.

³ Contractul de furnizare de servicii trebuie să respecte cerințele din legislația părții în care respectivul contract de furnizare de servicii este executat.

- (iii) deține, la data cererii de intrare și de ședere temporară a persoanei în cauză, o experiență profesională de cel puțin șase ani în sectorul de activitate care face obiectul contractului, o diplomă universitară sau o calificare care atestă cunoștințe de un nivel echivalent¹ și calificarea profesională prevăzută de lege pentru exercitarea activității respective pe teritoriul celeilalte părți;
- (d) „persoană transferată în cadrul aceleiași companii” înseamnă o persoană fizică care:
 - (i) a fost angajată de o persoană juridică a unei părți sau a fost asociat în cadrul acestei persoane juridice pentru o perioadă de cel puțin un an imediat anterioară datei cererii de intrare și de ședere temporară a persoanei în cauză pe teritoriul celeilalte părți²;
 - (ii) la data cererii de intrare și de ședere temporară a persoanei în cauză își are reședința în afara teritoriului celeilalte părți;
 - (iii) este transferată temporar la o întreprindere a persoanei juridice de pe teritoriul celeilalte părți care face parte din grupul persoanei juridice de origine, care poate fi o reprezentanță, o filială, o sucursală sau societatea-mamă a acesteia; și
 - (iv) aparține uneia dintre următoarele categorii:
 - (A) manageri sau cadre de conducere; sau

¹ În cazul în care diploma sau calificarea nu a fost obținută pe teritoriul părții în care este furnizat serviciul, partea respectivă poate să evalueze dacă diploma sau calificarea în cauză este echivalentă cu o diplomă universitară sau o calificare solicitată pe teritoriul său.

² Pentru mai multă certitudine, este posibil ca unui manager sau unui specialist să i se ceară să demonstreze că deține calificările profesionale și experiența necesară în cadrul persoanei juridice la care este transferat.

(B) specialiști;

- (e) „administrator” sau „director” înseamnă o persoană fizică ce lucrează într-o funcție de conducere, care conduce în principal gestionarea întreprinderii sau a unei părți substanțiale din aceasta pe teritoriul celeilalte părți, sub supravegherea generală sau îndrumarea în principal a cadrelor superioare de conducere sau a consiliului de administrație ori a acționarilor întreprinderii sau a echivalentului acestora, și ale cărei responsabilități includ:
- (i) conducerea întreprinderii sau a unui departament ori a unei subdiviziuni a acesteia;
 - (ii) supravegherea și controlul activității desfășurate de alți membri ai personalului care exercită funcții de supraveghere, de specialitate sau de conducere. Aceasta nu include un supraveghetor din prima linie, cu excepția cazului în care angajații supravegheați sunt profesioniști, și nici un angajat care îndeplinește în principal sarcini necesare pentru furnizarea serviciului sau exploatarea unei investiții; și
 - (iii) deținerea autorității de a recomanda angajarea, concedierea sau alte acțiuni în domeniul resurselor umane; și
- (f) „specialist” înseamnă o persoană fizică care deține cunoștințe specializate, la un nivel avansat de expertiză tehnică, esențiale pentru domeniile de activitate, tehnicile sau gestionarea întreprinderii, care urmează să fie evaluată nu doar pe baza cunoștințelor care sunt specifice întreprinderii, ci și verificându-se dacă persoana respectivă are un nivel înalt de calificare, inclusiv experiență profesională adecvată, care se referă la un anumit tip de muncă sau activitate care necesită cunoștințe tehnice specifice, inclusiv o eventuală apartenență la o profesie acreditată.

ARTICOLUL 10.21

Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii și persoane transferate în cadrul aceleiași companii

- (1) Sub rezerva condițiilor și a calificărilor relevante specificate în anexa 10-C (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii, persoane transferate în cadrul aceleiași companii și persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt):
- (a) fiecare parte permite:
- (i) intrarea și șederea temporară a persoanelor aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii și a persoanelor transferate în cadrul aceleiași companii; și
 - (ii) angajarea pe teritoriul său a persoanelor transferate în cadrul aceleiași companii ale celeilalte părți;
- (b) o parte nu menține și nu adoptă limitări sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice cu privire la numărul total de persoane fizice dintr-un anumit sector cărora li se permite intrarea în calitate de persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii sau pe care un investitor le poate angaja ca persoane transferate în cadrul aceleiași companii, nici pentru o subdiviziune teritorială, nici pentru întregul său teritoriu; și
- (c) fiecare parte acordă persoanelor aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii și persoanelor transferate în cadrul aceleiași companii ale celeilalte părți, în ceea ce privește măsurile care au efecte asupra activităților profesionale ale acestora pe perioada șederii lor temporare pe teritoriul său, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, propriilor persoane fizice.

- (2) Durata permisă a șederii pentru manageri sau directori și specialiști este de până la trei ani.
- (3) Durata permisă a șederii pentru persoanele aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii este de până la 90 de zile în orice perioadă de șase luni în cazul Uniunii și de până la 90 de zile în orice perioadă de 12 luni în cazul Noii Zeelande.

ARTICOLUL 10.22

Persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt

- (1) Sub rezerva condițiilor și a calificărilor relevante specificate în anexa 10-C (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii, persoane transferate în cadrul aceleiași companii și persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt), fiecare parte permite intrarea și șederea temporară a persoanelor aflate în vizită de afaceri pe termen scurt ale celeilalte părți în scopul derulării activităților enumerate în anexa 10-C (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii, persoane transferate în cadrul aceleiași companii și persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt), cu condiția ca:
 - (a) persoanele aflate în vizită de afaceri pe termen scurt să nu fie implicate în vânzarea de bunuri proprii sau în furnizarea de servicii către publicul larg;

- (b) persoanele aflate în vizită de afaceri pe termen scurt să nu primească remunerație de la o entitate de pe teritoriul părții în care se află temporar; și
 - (c) persoanele aflate în vizită de afaceri pe termen scurt să nu fie implicate în furnizarea unui serviciu în cadrul unui contract încheiat între o persoană juridică ce nu este stabilită pe teritoriul părții în care acestea se află temporar și un consumator de pe acest teritoriu, cu excepția celor prevăzute în anexa 10-C (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii, persoane transferate în cadrul aceleiași companii și persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt).
- (2) În absența unor dispoziții contrare în anexa 10-C (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii, persoane transferate în cadrul aceleiași companii și persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt), o parte permite intrarea persoanelor aflate în vizită de afaceri pe termen scurt fără cerința efectuării unui test privind necesitățile economice și fără alte proceduri de aprobare prealabilă cu intenție similară.
- (3) Durata permisă a șederii este de până la 90 de zile în cursul unei perioade de 12 luni.

ARTICOLUL 10.23

Furnizori de servicii pe bază de contract și profesioniști independenți

- (1) În sectoarele, subsectoarele și activitățile enumerate în anexa 10-E (Furnizori de servicii pe bază de contract și profesioniști independenți) și sub rezerva condițiilor și a calificărilor relevante specificate în aceasta, părțile:
- (a) permit intrarea și șederea temporară pe teritoriul lor a furnizorilor de servicii pe bază de contract și a profesioniștilor independenți;

- (b) nu adoptă și nu mențin limitări privind numărul total de furnizori de servicii pe bază de contract și de profesioniști independenți ai celeilalte părți cărora li s-a permis intrarea temporară, sub formă de contingente numerice sau sub forma unui test privind necesitățile economice, la nivelul întregului lor teritoriu sau la nivelul unei subdiviziuni teritoriale; și
 - (c) acordă furnizorilor de servicii pe bază de contract și profesioniștilor independenți ai celeilalte părți, în ceea ce privește măsurile care au efecte asupra furnizării serviciilor pe teritoriul lor, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, propriilor furnizori de servicii.
- (2) Pentru mai multă certitudine, accesul acordat în conformitate cu prezentul articol se referă doar la serviciul care face obiectul contractului și nu dă dreptul de profesare cu titlul profesional al părții pe teritoriul căreia este furnizat serviciul.
- (3) Durata permisă a șederii este o perioadă cumulată de 12 luni sau durata contractului, oricare dintre aceste perioade este mai scurtă.

ARTICOLUL 10.24

Măsuri neconforme

- (1) Articolul 10.21 (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii și persoane transferate în cadrul aceleiași companii) alineatul (1) literele (b) și (c) și articolul 10.23 (Furnizori de servicii pe bază de contract și profesioniști independenți) alineatul (1) literele (b) și (c) nu se aplică:
- (a) unei măsuri neconforme existente care are efecte asupra șederii temporare a persoanelor fizice în scopuri profesionale și care este menținută la nivelul:
- (i) pentru Uniune:
- (A) Uniunii, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente);
 - (B) administrației centrale a unui stat membru, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente);
 - (C) administrației regionale a unui stat membru, astfel cum se prevede în lista Uniunii din anexa 10-A (Măsuri existente); sau
 - (D) unei administrații locale diferite de cea menționată la subpunctul (C); și

(ii) pentru Noua Zeelandă:

(A) administrației centrale, astfel cum se prevede în lista Noii Zeelande din anexa 10-A (Măsuri existente); sau

(B) unei administrații locale;

(b) continuării sau reînnoirii cu promptitudine a unei măsuri neconforme existente prevăzute la litera (a); sau

(c) unei modificări aduse oricăreia dintre măsurile neconforme existente menționate la literele (a) și (b), cu condiția ca aceasta să nu reducă nivelul prezentat de respectiva măsură, astfel cum era imediat înainte de modificare, în ceea ce privește conformitatea sa cu articolul 10.21 (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii și persoane transferate în cadrul aceleiași companii) alineatul (1) sau cu articolul 10.23 (Furnizori de servicii pe bază de contract și profesioniști independenți) alineatul (1) literele (b) și (c).

(2) Articolul 10.21 (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii și persoane transferate în cadrul aceleiași companii) alineatul (1) literele (b) și (c) sau articolul 10.23 (Furnizori de servicii pe bază de contract și profesioniști independenți) alineatul (1) literele (b) și (c) nu se aplică niciunei măsuri adoptate sau menținute de una dintre părți, care au efecte asupra șederii temporare a persoanelor fizice în scopuri profesionale cu privire la sectoarele, subsectoarele sau activitățile prevăzute de partea respectivă în lista sa din anexa 10-B (Măsuri viitoare).

ARTICOLUL 10.25

Transparență

- (1) Fiecare parte pune la dispoziția publicului, dacă este posibil prin publicarea pe site-ul său web, informații despre măsurile sale care au efecte asupra intrării și șederii temporare pe teritoriul său a persoanelor fizice ale celeilalte părți, menționate la articolul 10.20 (Domeniu de aplicare și definiții) alineatul (1).
- (2) Informațiile menționate la alineatul (1) includ următoarele informații referitoare la intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice, în măsura în care există:
 - (a) condițiile de intrare;
 - (b) o listă orientativă a documentelor care pot fi necesare pentru a verifica îndeplinirea condițiilor de intrare;
 - (c) timpul orientativ de prelucrare;
 - (d) taxele aplicabile;
 - (e) procedurile de exercitare a căilor de atac; și
 - (f) legislația relevantă cu aplicabilitate generală referitoare la intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice.

SECȚIUNEA E

CADRUL DE REGLEMENTARE

SUBSECȚIUNEA 1

REGLEMENTAREA INTERNĂ

ARTICOLUL 10.26

Domeniu de aplicare și definiții

- (1) Prezenta subsecțiune se aplică măsurilor adoptate de una dintre părți cu privire la cerințele și procedurile de acordare a licențelor, la cerințele și procedurile în materie de calificare și la standardele tehnice¹ care au efecte asupra:
- (a) comerțului transfrontalier cu servicii;
 - (b) stabilirii sau exploatării; sau
 - (c) furnizării de servicii prin prezența unei persoane fizice a unei părți pe teritoriul celeilalte părți din categoriile de persoane fizice definite la articolul 10.20 (Domeniu de aplicare și definiții) alineatul (3).

¹ În ceea ce privește măsurile referitoare la standardele tehnice, prezenta subsecțiune se aplică numai măsurilor care au efecte asupra comerțului transfrontalier cu servicii. Termenul „standarde tehnice” nu include standardele tehnice de reglementare sau de punere în aplicare pentru serviciile financiare.

- (2) Prezenta subsecțiune nu se aplică cerințelor și procedurilor în materie de acordare a licențelor, cerințelor și procedurilor în materie de calificare și standardelor tehnice în temeiul unei măsuri care nu este conformă cu articolul 10.5 (Accesul pe piață), 10.6 (Tratamentul național), 10.14 (Accesul pe piață) sau 10.16 (Tratamentul național) și care este menționată la articolul 10.10 (Măsuri neconforme) alineatul (1) sau (2) sau la articolul 10.18 (Măsuri neconforme) alineatul (1) sau (2).
- (3) În sensul prezentei subsecțiuni, se aplică următoarele definiții:
- (a) „autorizație” înseamnă permisiunea de a desfășura oricare dintre activitățile menționate la alineatul (1) literele (a), (b) și (c), care rezultă dintr-o procedură pe care o persoană fizică sau juridică trebuie să o respecte pentru a demonstra conformitatea cu cerințele de acordare a licențelor, cu cerințele de calificare sau cu standardele tehnice; și
- (b) „autoritate competentă” înseamnă o administrație sau autoritate centrală, regională sau locală ori un organism neguvernamental care exercită competențe care îi sunt delegate de administrații sau autorități centrale, regionale sau locale și care este abilitat(ă) să ia decizii privind autorizarea.

ARTICOLUL 10.27

Depunerea cererilor

În măsura în care acest lucru este realizabil, fiecare parte evită să impună unui solicitant să se adreseze mai multor autorități competente pentru fiecare cerere de autorizare. În cazul în care o activitate pentru care se prevede autorizarea este de competența mai multor autorități, pot fi necesare mai multe cereri de autorizare.

ARTICOLUL 10.28

Termene pentru depunerea cererilor

Dacă una dintre părți prevede obligația deținerii unei autorizații, aceasta se asigură că, în măsura în care acest lucru este realizabil, autoritățile sale competente permit depunerea unei cereri pe tot parcursul anului. În cazul în care este stabilit un termen determinat pentru depunerea cererilor de autorizare, partea se asigură că autoritățile competente acordă un termen rezonabil pentru depunerea cererii.

ARTICOLUL 10.29

Cereri în format electronic și acceptarea copiilor

Dacă una dintre părți prevede obligația deținerii unei autorizații, aceasta se asigură că autoritățile sale competente:

- (a) depun eforturi pentru a accepta cererile în format electronic; și
- (b) acceptă copii ale documentelor care sunt autentificate în conformitate cu dreptul părții în cauză, în locul documentelor în original, cu excepția cazului în care autoritățile competente solicită documente în original pentru a proteja integritatea procesului de autorizare.

ARTICOLUL 10.30

Prelucrarea cererilor

- (1) Dacă una dintre părți prevede obligația deținerii unei autorizații, aceasta se asigură că autoritățile sale competente:
- (a) furnizează un calendar orientativ pentru prelucrarea unei cereri, în măsura în care acest lucru este realizabil;
 - (b) la cererea solicitantului, furnizează, fără întârzieri nejustificate, informații referitoare la stadiul cererii;
 - (c) în măsura în care acest lucru este realizabil, confirmă, fără întârzieri nejustificate, că o cerere este completă în vederea prelucrării în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale părții în cauză;
 - (d) în cazul în care consideră că o cerere este completă în vederea prelucrării în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale părții¹, se asigură, într-un termen rezonabil după depunerea cererii, că:
 - (i) prelucrarea cererii este finalizată; și

¹ Autoritățile competente pot impune ca toate informațiile să fie transmise într-un format specificat, astfel încât acestea să fie considerate ca fiind complete în vederea prelucrării.

- (ii) solicitantul este informat cu privire la decizia referitoare la cerere, în scris¹, în măsura în care acest lucru este posibil²;
- (e) în cazul în care consideră că o cerere este incompletă în vederea prelucrării în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale părții, într-un termen rezonabil de la data la care autoritatea competentă relevantă a stabilit că cererea este incompletă și, în măsura posibilului:
 - (i) informează solicitantul că cererea este incompletă;
 - (ii) la cererea solicitantului, identifică informațiile suplimentare necesare pentru completarea cererii sau oferă în alt mod îndrumări privind motivul pentru care cererea este considerată incompletă; și
 - (iii) oferă solicitantului posibilitatea de a furniza informațiile suplimentare care sunt necesare pentru completarea cererii³;

în cazul în care etapele de la punctele (i)-(iii) nu sunt realizabile și cererea este respinsă din cauza caracterului incomplet, se asigură informarea solicitantului într-un termen rezonabil; și

¹ Autoritățile competente pot îndeplini această cerință informând solicitantul în prealabil în scris, inclusiv printr-o măsură publicată, că absența unui răspuns într-un termen determinat de la data depunerii cererii indică acceptarea cererii.

² Pentru mai multă certitudine, mențiunea „în scris” ar trebui înțeleasă ca incluzând și formatul electronic.

³ Această posibilitate nu impune unei autorități competente să acorde prelungiri ale termenelor.

- (f) în cazul în care o cerere este respinsă, informează solicitantul, fie din proprie inițiativă, fie la cererea acestuia, cu privire la motivele pentru care a fost respinsă cererea, cu privire la termenul în care solicitantul poate exercita o cale de atac împotriva deciziei respective și, dacă este cazul, cu privire la procedurile de redepunere a cererii. Un solicitant nu trebuie să fie împiedicat să depună o altă cerere pe baza unicului motiv că o cerere anterioară a fost respinsă.
- (2) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale competente acordă o autorizație de îndată ce se stabilește, pe baza unei examinări corespunzătoare, că solicitantul îndeplinește condițiile necesare pentru obținerea acesteia.
- (3) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale competente se asigură că autorizația acordată intră în vigoare fără întârzieri nejustificate, sub rezerva clauzelor și condițiilor aplicabile.

ARTICOLUL 10.31

Taxe

- (1) Pentru toate activitățile economice vizate de prezenta subsecțiune, cu excepția serviciilor financiare, fiecare parte se asigură că taxele de autorizare¹ percepute de autoritățile sale competente sunt rezonabile și transparente și nu restricționează în sine furnizarea serviciului relevant sau desfășurarea oricărei alte activități economice.

¹ Taxele de autorizare nu includ taxele pentru utilizarea resurselor naturale, plățile pentru licitații, proceduri de ofertare sau alte mijloace nediscriminatorii de atribuire a concesiunilor sau contribuțiile obligatorii la furnizarea serviciului universal.

(2) În ceea ce privește serviciile financiare, fiecare parte se asigură că autoritățile sale competente furnizează solicitanților, în legătură cu taxele de autorizare pe care le percep, o listă a taxelor sau informații privind modul în care sunt stabilite cuantumul acestora și nu utilizează taxele ca mijloc de evitare a angajamentelor sau a obligațiilor părții în cauză.

ARTICOLUL 10.32

Evaluarea calificărilor

În cazul în care una dintre părți impune o examinare în vederea autorizării, aceasta se asigură că autoritățile sale competente programează respectiva examinare la intervale cu o frecvență rezonabilă și acordă un termen rezonabil pentru a permite solicitanților să depună cererea de susținere a examinării. În măsura în care acest lucru este realizabil, fiecare parte analizează posibilitatea de a accepta cererile în format electronic pentru susținerea respectivelor examinări și utilizarea mijloacelor electronice în alte aspecte ale procesului de examinare.

ARTICOLUL 10.33

Obiectivitate, imparțialitate și independență

În cazul în care una dintre părți adoptă sau menține o măsură referitoare la autorizare, aceasta se asigură că autoritățile sale competente prelucrează cererile, adoptă și administrează deciziile în mod obiectiv și imparțial și în mod independent de orice persoană care desfășoară activitatea economică pentru care este necesară autorizarea.

ARTICOLUL 10.34

Publicare și informații disponibile

În cazul în care o parte prevede obligația deținerii unei autorizații, partea în cauză publică cu promptitudine¹ informațiile necesare pentru ca furnizorii de servicii, inclusiv cei care doresc să furnizeze un serviciu, și persoanele care desfășoară sau doresc să desfășoare activitatea economică pentru care este necesară licența sau autorizația, să respecte cerințele și procedurile pentru obținerea, menținerea, modificarea și reînnoirea unei astfel de licențe sau autorizații. Aceste informații includ, în măsura în care există:

- (a) cerințele și procedurile;
- (b) datele de contact ale autorităților competente relevante;
- (c) taxele de autorizare;
- (d) standardele tehnice aplicabile;
- (e) procedurile de exercitare a căilor de atac sau de control pentru deciziile referitoare la cereri;
- (f) procedurile de monitorizare sau de asigurare a respectării termenelor și condițiilor pentru licențe sau calificări;

¹ În sensul prezentei subsecțiuni, „a publica” înseamnă a include într-o publicație oficială, cum ar fi un jurnal oficial sau un site oficial. Părțile sunt încurajate să consolideze publicațiile electronice pe un singur portal.

- (g) posibilitățile de implicare a publicului, de exemplu prin audieri sau prezentarea de observații;
și
- (h) calendarele orientative pentru prelucrarea unei cereri.

ARTICOLUL 10.35

Standarde tehnice

Fiecare parte își încurajează autoritățile competente ca, atunci când adoptă standarde tehnice, să adopte standarde tehnice elaborate prin proceduri deschise și transparente și încurajează toate persoanele sau entitățile desemnate pentru a elabora standarde tehnice, inclusiv organizațiile internaționale relevante, să facă acest lucru prin proceduri deschise și transparente.

ARTICOLUL 10.36

Elaborarea de măsuri

Dacă una dintre părți adoptă sau menține măsuri referitoare la autorizare, aceasta se asigură că:

- (a) aceste măsuri se bazează pe criterii clare, obiective și transparente¹;

¹ Aceste criterii pot include competența și capacitatea de a furniza un serviciu sau de a desfășura orice altă activitate economică, inclusiv de a face acest lucru într-un mod compatibil cu cerințele de reglementare ale unei părți, cum ar fi cerințele în materie de sănătate și de mediu. Autoritățile competente pot evalua ponderea care trebuie acordată fiecărui criteriu.

- (b) procedurile sunt imparțiale, ușor accesibile tuturor solicitanților și adecvate pentru ca solicitanții să demonstreze dacă îndeplinesc cerințele, în cazul în care există; și
- (c) procedurile în sine nu împiedică în mod nejustificat îndeplinirea cerințelor.

ARTICOLUL 10.37

Limitarea numărului de licențe

În cazul în care numărul licențelor disponibile pentru o anumită activitate este limitat din cauza cantității reduse de resurse naturale disponibile sau din cauza capacității tehnice reduse, partea aplică, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele sale administrative, o procedură de selecție a potențialilor candidați care să ofere garanții depline în ceea ce privește imparțialitatea și transparența, inclusiv, în special, comunicarea către public de informații adecvate privind lansarea, desfășurarea și încheierea procedurii. La stabilirea normelor pentru procedura de selecție, una dintre părți poate lua în considerare obiective de politică legitime, inclusiv considerente de sănătate, de siguranță, de protecție a mediului și de conservare a patrimoniului cultural.

ARTICOLUL 10.38

Proceduri de reexaminare a deciziilor administrative

Fiecare dintre părți dispune de instanțe sau proceduri judiciare, de arbitraj sau administrative care asigură, la cererea unui investitor sau furnizor de servicii prejudiciat al celeilalte părți, reexaminarea cu promptitudine și, în cazuri justificate, luarea unor măsuri corective corespunzătoare în cazul unor decizii administrative care au efecte asupra stabilirii sau exploatării, a comerțului transfrontalier cu servicii sau a furnizării unui serviciu prin intermediul prezenței unei persoane fizice a uneia dintre părți pe teritoriul celeilalte părți. În cazul în care aceste proceduri nu sunt independente de autoritatea competentă însărcinată să adopte decizia administrativă în cauză, partea se asigură că procedurile respective permit o reexaminare obiectivă și imparțială.

SUBSECȚIUNEA 2

DISPOZIȚII CU APLICARE GENERALĂ

ARTICOLUL 10.39

Recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale

(1) În sensul prezentului articol, termenul „calificări profesionale” înseamnă calificări formale, experiență profesională, înregistrare profesională sau o altă atestare a competenței.

(2) Nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică o parte să solicite ca persoanele fizice să dețină calificările profesionale necesare specificate pe teritoriul pe care este furnizat serviciul, pentru sectorul de activitate în cauză.

(3) După caz, părțile încurajează stabilirea unui dialog între experții, autoritățile de reglementare și organismele lor industriale relevante pentru a partaja și a facilita înțelegerea calificărilor profesionale, a cerințelor și a proceselor lor de înregistrare și pentru a coopera în vederea obținerii recunoașterii reciproce a calificărilor profesionale.

(4) Părțile încurajează organismele profesionale sau autoritățile relevante de pe teritoriile lor să elaboreze și să prezinte Comitetului pentru investiții, servicii, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală, inclusiv pentru indicații geografice, înființat în conformitate cu articolul 24.4 (Comitete specializate), o recomandare comună privind recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale. Respectiva recomandare comună este sprijinită de dovezi privind:

- (a) valoarea economică a unui eventual acord privind recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale (denumit în continuare „instrumentul de recunoaștere reciprocă”); și
- (b) compatibilitatea regimurilor respective, și anume a măsurii în care cerințele aplicate de fiecare parte pentru autorizare, acordarea de licențe, funcționare și certificare sunt compatibile.

(5) La primirea unei recomandări comune menționate la alineatul (4), Comitetul pentru investiții, servicii, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală, inclusiv pentru indicații geografice, examinează consecvența recomandării comune respective cu prezentul capitol într-un termen rezonabil. În urma acestei examinări, Comitetul pentru investiții, servicii, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală, inclusiv pentru indicații geografice, poate elabora un instrument de recunoaștere reciprocă¹, iar Comitetul pentru comerț îl poate adopta printr-o decizie ca anexă la prezentul acord.

SUBSECȚIUNEA 3

SERVICII DE LIVRARE

ARTICOLUL 10.40

Domeniu de aplicare și definiții

(1) Prezenta subsecțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru furnizarea de servicii de livrare și se aplică măsurilor luate de o parte care au efecte asupra comerțului cu servicii de livrare.

¹ Pentru mai multă certitudine, aceste instrumente de recunoaștere reciprocă nu conduc la recunoașterea automată a calificărilor, ci stabilesc, în interesul reciproc al ambelor părți, condițiile pentru acordarea recunoașterii de către autoritățile competente.

- (2) În sensul prezentei subsecțiuni, se aplică următoarele definiții:
- (a) „servicii de livrare” înseamnă servicii poștale, servicii de curierat, servicii de curierat rapid sau servicii de curier rapid internațional, care includ colectarea, sortarea, transportul și livrarea de trimiteri poștale;
 - (b) „servicii de curierat rapid” înseamnă colectarea, sortarea, transportul și livrarea de trimiteri poștale cu o viteză mai mare și cu mai multă fiabilitate și pot include elemente cu valoare adăugată, cum ar fi colectarea de la punctul de origine, livrarea personală la destinatar, posibilitatea de urmărire a trimiterilor poștale, posibilitatea schimbării destinației și a destinatarului în timpul tranzitului sau confirmarea de primire;
 - (c) „servicii de curier rapid internațional” înseamnă servicii de curierat rapid internațional prin intermediul Cooperativei EMS, asociația voluntară a operatorilor poștali desemnați în cadrul Uniunii Poștale Universale (UPU);
 - (d) „licență” înseamnă autorizația pe care o autoritate de reglementare a unei părți o poate cere unui furnizor individual pentru ca respectivul furnizor să ofere servicii poștale și de curierat;
 - (e) „trimitere poștală” înseamnă o trimitere cu o greutate de până la 31,5 kg, adresată în forma finală în care trebuie să fie transportată de către orice tip de furnizor de servicii de livrare, public sau privat, și poate include trimiteri precum scrisori, colete, ziare sau cataloage;
 - (f) „monopol poștal” înseamnă dreptul exclusiv de a furniza servicii de livrare specificate pe teritoriul unei părți sau la nivelul unei subdiviziuni a acestuia în temeiul unei măsuri legislative; și

- (g) „serviciu universal” înseamnă furnizarea permanentă a unui serviciu de livrare de calitate specificată, pe teritoriul unei părți sau la nivelul unei subdiviziuni a acesteia, la un preț accesibil pentru toți utilizatorii.

ARTICOLUL 10.41

Serviciu universal

- (1) Fiecare parte are dreptul să definească tipul de obligație de serviciu universal pe care dorește să o mențină și să decidă asupra domeniului de aplicare și a punerii în aplicare a acestei obligației. Fiecare parte gestionează orice obligație de serviciu universal într-un mod transparent, nediscriminatoriu și neutru în raport cu toți furnizorii care trebuie să respecte respectiva obligație de serviciu universal.
- (2) Dacă oricare dintre părți impune ca serviciile de curier rapid internațional la intrare să fie furnizate pe bază de serviciu universal, partea respectivă nu acordă tratament preferențial serviciilor de curier rapid respective în comparație cu alte servicii de curierat rapid internațional.

ARTICOLUL 10.42

Finanțarea serviciului universal

Niciuna dintre părți nu aplică taxe sau alte impuneri pentru furnizarea unui serviciu de livrare care nu este un serviciu de livrare universal în scopul finanțării furnizării unui serviciu universal¹.

¹ Prezentul articol nu se aplică măsurilor de impozitare sau taxelor administrative general aplicabile.

ARTICOLUL 10.43

Prevenirea practicilor care denaturează piața

Fiecare parte se asigură că furnizorii de servicii de livrare supuși unei obligații de serviciu universal sau unui monopol poștal nu recurg la practici care denaturează piața, precum:

- (a) utilizarea veniturilor provenite din furnizarea serviciului care face obiectul unei obligații de serviciu universal sau din monopol pentru subvenționarea încrucișată a furnizării unui serviciu de curierat rapid sau a oricărui serviciu de livrare care nu face obiectul obligației de serviciu universal; sau
- (b) diferențierea nejustificată între consumatori în ceea ce privește tarifele sau alte termene și condiții pentru furnizarea unui serviciu care face obiectul unei obligații de serviciu universal sau al unui monopol poștal.

ARTICOLUL 10.44

Licențe

(1) Dacă una dintre părți prevede obligația deținerii unei licențe pentru furnizarea serviciilor de livrare, aceasta pune la dispoziția publicului:

- (a) toate cerințele în materie de acordare a licenței și perioada necesară în mod normal pentru luarea unei decizii cu privire la o cerere de licență; și

(b) termenele și condițiile licențelor.

(2) Fiecare parte se asigură că procedurile, obligațiile și cerințele unei licențe sunt transparente, nediscriminatorii și bazate pe criterii obiective.

(3) Fiecare parte se asigură că, în cazul în care autoritatea competentă respinge o cerere de licență, aceasta informează solicitantul în scris cu privire la motivele respingerii. Fiecare parte stabilește o procedură de exercitare a căilor de atac prin intermediul unui organism independent care să fie la dispoziția solicitanților a căror cerere de licență a fost respinsă. Acest organism poate fi o instanță.

ARTICOLUL 10.45

Independența organismului de reglementare

(1) Fiecare parte instituie sau menține un organism de reglementare care trebuie să fie distinct din punct de vedere juridic și independent din punct de vedere operațional de orice furnizor de servicii de livrare. În cazul în care o parte deține sau controlează un furnizor de servicii de livrare, aceasta asigură o separare structurală efectivă a funcției de reglementare de activitățile aferente dreptului de proprietate sau controlului.

(2) Fiecare parte se asigură că organismul de reglementare își îndeplinește sarcinile în mod transparent și cu promptitudine și că dispune de resurse financiare și umane adecvate pentru a-și îndeplini sarcinile care i-au fost încredințate și că deciziile organismului de reglementare sunt imparțiale față de toți participanții la piață.

SUBSECȚIUNEA 4

SERVICII DE TELECOMUNICAȚII

ARTICOLUL 10.46

Domeniu de aplicare

- (1) Prezenta subsecțiune stabilește principiile cadrului de reglementare care au efecte asupra rețelelor și serviciilor de telecomunicații și se aplică măsurilor luate de o parte care au efecte asupra comerțului cu servicii de telecomunicații.
- (2) Prezenta secțiune nu se aplică măsurilor care au efecte:
 - (a) asupra serviciilor de radiodifuziune, astfel cum sunt definite în actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți; și
 - (b) asupra serviciilor care constau în furnizarea de conținut transmis prin intermediul rețelelor și serviciilor de telecomunicații sau în exercitarea controlului editorial asupra acestui conținut.
- (3) În pofida alineatului (2) litera (a), un furnizor de servicii de radiodifuziune este considerat a fi un furnizor de servicii publice de telecomunicații și rețelele respectivului furnizor de servicii de radiodifuziune sunt considerate rețele publice de telecomunicații atunci când și în măsura în care respectivele rețele publice de telecomunicații sunt utilizate și pentru furnizarea de servicii publice de telecomunicații.

- (4) Nicio dispoziție din prezenta subsecțiune nu se interpretează ca impunând vreuneia dintre părți următoarele obligații:
- (a) să autorizeze un furnizor de servicii al celeilalte părți să stabilească, să construiască, să achiziționeze, să închirieze, să exploateze sau să furnizeze rețele sau servicii de telecomunicații, altele decât cele prevăzute în prezentul acord; sau
 - (b) să stabilească, să construiască, să achiziționeze, să închirieze, să exploateze sau să furnizeze rețele sau servicii de telecomunicații care nu sunt oferite publicului în general sau să oblige un furnizor aflat sub jurisdicția sa să facă acest lucru.

ARTICOLUL 10.47

Definiții

În sensul prezentei subsecțiuni, se aplică următoarele definiții:

- (a) „infrastructură asociată” înseamnă serviciile, infrastructura fizică și alte instalații asociate cu o rețea de telecomunicații sau cu un serviciu de telecomunicații care permit sau sprijină furnizarea de servicii prin rețeaua respectivă sau serviciul respectiv sau care pot face acest lucru;
- (b) „infrastructură esențială” înseamnă infrastructura unei rețele publice de telecomunicații sau a unui serviciu public de telecomunicații care:
 - (i) este furnizată exclusiv sau predominant de un singur furnizor sau de un număr limitat de furnizori; și

- (ii) nu poate fi înlocuită din punct de vedere economic sau tehnic pentru furnizarea unui serviciu;

- (c) „interconectare” înseamnă conectarea rețelelor publice de telecomunicații utilizate de aceiași furnizori sau de furnizori diferiți de rețele de telecomunicații sau servicii de telecomunicații pentru a permite utilizatorilor unui furnizor să comunice cu utilizatorii aceluiași furnizor sau ai altui furnizor sau să acceseze serviciile oferite de un alt furnizor. Serviciile pot fi furnizate de furnizorii implicați sau de orice alt furnizor care are acces la rețea;

- (d) „circuit închiriat” înseamnă servicii sau infrastructură de telecomunicații, inclusiv cele virtuale, care rezervă capacitate pentru utilizarea exclusivă de către un utilizator între două sau mai multe puncte desemnate sau pentru punerea lor exclusiv la dispoziția acestuia;

- (e) „furnizor principal” înseamnă un furnizor de rețele de telecomunicații sau servicii de telecomunicații care are capacitatea de a influența în mod considerabil condițiile de participare (în ceea ce privește prețul și oferta) pe o piață relevantă a rețelelor de telecomunicații sau serviciilor de telecomunicații, ca urmare a controlului pe care îl deține asupra infrastructurii esențiale sau a utilizării poziției sale pe piața în cauză;

- (f) „element de rețea” înseamnă o infrastructură sau un echipament utilizat(ă) pentru furnizarea unui serviciu de telecomunicații, inclusiv caracteristicile, funcțiile și capacitățile oferite prin intermediul unei astfel de infrastructuri sau echipament;

- (g) „portabilitate a numerelor” înseamnă capacitatea tuturor abonaților de a păstra, la cerere, aceleași numere de telefon, în același loc geografic în cazul liniilor fixe, fără a pierde din calitate, fiabilitate sau comoditate în caz de transfer de la un furnizor de servicii publice de telecomunicații la un alt furnizor din aceeași categorie;

- (h) „rețea publică de telecomunicații” înseamnă orice rețea de telecomunicații utilizată în întregime sau în principal pentru furnizarea de servicii publice de telecomunicații între punctele terminale ale rețelei;
- (i) „serviciu public de telecomunicații” înseamnă orice serviciu de telecomunicații care este oferit publicului larg;
- (j) „abonat” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care este parte la un contract încheiat cu un furnizor de servicii publice de telecomunicații pentru furnizarea serviciilor publice de telecomunicații;
- (k) „telecomunicații” înseamnă transmisia și recepția de semnale prin mijloace electromagnetice;
- (l) „rețea de telecomunicații” înseamnă sisteme de transmisie și, după caz, echipamente de comutare sau de rutare și alte resurse, inclusiv elemente de rețea inactive, care permit transmisia și recepția semnalelor prin fir, prin radio, prin mijloace optice sau prin alte mijloace electromagnetice;
- (m) „autoritate de reglementare din sectorul telecomunicațiilor” înseamnă organismul sau organismele însărcinate de una dintre părți cu reglementarea rețelelor de telecomunicații și a serviciilor de telecomunicații care intră sub incidența prezentei subsecțiuni;
- (n) „serviciu de telecomunicații” înseamnă un serviciu care constă în întregime sau în principal în transmisia și recepția de semnale, inclusiv semnale de radiodifuziune, prin rețele de telecomunicații, inclusiv cele utilizate pentru radiodifuziune, însă nu un serviciu care oferă conținut transmis cu ajutorul rețelelor de telecomunicații și al serviciilor de telecomunicații sau care exercită responsabilitate editorială asupra unui astfel de conținut;

- (o) „serviciu universal” înseamnă ansamblul minim de servicii de o anumită calitate care trebuie puse la dispoziția tuturor utilizatorilor sau a unui ansamblu de utilizatori, pe teritoriul unei părți sau la nivelul unei subdiviziuni a acestuia, indiferent de situarea lor geografică, la un preț accesibil; și
- (p) „utilizator” înseamnă orice persoană care utilizează un serviciu public de telecomunicații.

ARTICOLUL 10.48

Abordări în materie de reglementare

- (1) Părțile recunosc importanța existenței unor piețe concurențiale pentru asigurarea unei game largi de servicii de telecomunicații și pentru creșterea bunăstării consumatorilor, precum și faptul că o reglementare economică poate să nu fie necesară atunci când există o concurență efectivă și durabilă. În consecință, părțile recunosc faptul că necesitățile și abordările în materie de reglementare diferă de la o piață la alta și că o parte poate stabili modalitățile de îndeplinire a obligațiilor care îi revin în temeiul prezentei subsecțiuni.
- (2) În acest sens, părțile recunosc faptul că una dintre părți poate:
 - (a) să recurgă la reglementarea directă, fie pentru a anticipa o problemă care estimează că poate apărea, fie pentru a rezolva o problemă care a apărut deja în cadrul pieței;
 - (b) să se bazeze pe rolul forțelor pieței, în special în ceea ce privește segmentele de piață care sunt concurențiale sau care au bariere reduse la intrare, precum serviciile furnizate de furnizori de servicii de telecomunicații care nu dețin instalații de rețea sau

- (c) să se bazeze pe norme privind structura pieței care restricționează activitățile unor furnizori de servicii de telecomunicații care dețin infrastructuri de rețea, de exemplu prin solicitarea furnizării de servicii de comerț angro pe o bază nediscriminatorie sau prin interzicerea participării pe o piață cu amănuntul, în vederea asigurării unui comportament pe piață echivalent cu cel al participanților pe o piață concurențială.
- (3) Pentru mai multă certitudine, o parte care se abține de la a reglementa în conformitate cu alineatul (2) litera (b) de la prezentul articol rămâne supusă obligațiilor prevăzute în prezenta subsecțiune. Nicio dispoziție de la prezentul articol nu împiedică o parte să recurgă la reglementarea serviciilor de telecomunicații.

ARTICOLUL 10.49

Autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor

- (1) Fiecare parte stabilește sau menține o autoritate de reglementare în sectorul telecomunicațiilor care:
 - (a) este distinctă din punct de vedere juridic și independentă din punct de vedere operațional de orice furnizor de rețele de telecomunicații, de servicii de telecomunicații sau de echipamente de telecomunicații;
 - (b) utilizează proceduri și emite decizii care sunt imparțiale față de toți participanții de pe piață;

- (c) acționează independent și nici nu solicită, nici nu acceptă instrucțiuni de la niciun alt organism în legătură cu exercitarea sarcinilor care îi sunt atribuite prin lege pentru a asigura respectarea obligațiilor prevăzute la articolele 10.51 (Interconectare), 10.52 (Acces și utilizare), 10.53 (Soluționarea litigiilor în materie de telecomunicații), 10.55 (Interconectare cu furnizorii principali) și 10.56 (Acces la infrastructura esențială a furnizorilor principali);
- (d) dispune de împuterniciri suficiente pentru a îndeplini sarcinile menționate la litera (c);
- (e) are competența de a se asigura că furnizorii de rețele de telecomunicații sau serviciile de telecomunicații îi furnizează cu promptitudine, la cerere, toate informațiile¹, inclusiv informațiile financiare, necesare pentru îndeplinirea sarcinilor menționate la litera (c); și
- (f) își exercită competențele în mod transparent și în timp util.

(2) Fiecare parte se asigură că sarcinile asumate de autoritatea sa de reglementare din sectorul telecomunicațiilor sunt făcute publice într-o formă ușor accesibilă și clară, în special în cazul în care respectivele sarcini sunt încredințate mai multor organisme.

(3) Partea care păstrează proprietatea sau controlul asupra unor furnizori de rețele de telecomunicații sau servicii de telecomunicații asigură o separare structurală efectivă a funcției de reglementare de activitățile aferente dreptului de proprietate sau controlului.

¹ Fiecare parte se asigură că autoritatea sa de reglementare în domeniul telecomunicațiilor tratează informațiile solicitate în conformitate cu cerințele de confidențialitate.

(4) Fiecare parte se asigură că un utilizator sau furnizor de rețele de telecomunicații sau de servicii de telecomunicații afectat de o decizie a autorității sale de reglementare din sectorul telecomunicațiilor are dreptul la o cale de atac în fața unui organism competent pentru soluționarea căilor de atac care este independent atât față de autoritatea de reglementare, cât și față de celelalte părți afectate. Până la soluționarea căii de atac, decizia rămâne în vigoare, cu excepția cazului în care sunt acordate măsuri provizorii în conformitate cu legislația părții în cauză.

ARTICOLUL 10.50

Autorizația de a furniza rețele de telecomunicații sau servicii de telecomunicații

(1) În cazul în care o parte solicită o autorizație pentru furnizarea de rețele de telecomunicații sau servicii de telecomunicații, aceasta pune la dispoziția publicului tipurile de servicii de telecomunicații care necesită autorizare, împreună cu toate criteriile de autorizare, procedurile aplicabile și termenii și condițiile asociate în general autorizației.

(2) Fiecare parte depune eforturi pentru a autoriza furnizarea de rețele de telecomunicații sau servicii de telecomunicații fără o procedură oficială și pentru a permite furnizorului să înceapă furnizarea rețelelor de telecomunicații sau a serviciilor de telecomunicații ale acesteia fără a fi nevoit să aștepte o decizie din partea autorității de reglementare în domeniul telecomunicațiilor. În cazul în care o parte solicită o decizie oficială de autorizare, aceasta stabilește un termen rezonabil necesar în mod normal pentru a obține o astfel de decizie și îl comunică în mod transparent. Partea depune eforturi pentru a se asigura că decizia este luată în termenul stabilit.

(3) Fiecare parte se asigură că orice criteriu de autorizare sau procedură aplicabilă, precum și orice obligație sau condiție impusă sau asociată unei autorizații este obiectivă, transparentă, nediscriminatorie, legată de serviciul furnizat și nu este mai împovărătoare decât este necesar pentru tipul de serviciu furnizat.

(4) Fiecare parte se asigură că solicitantul primește în scris motivele respingerii sau revocării unei autorizații sau ale impunerii unor condiții specifice furnizorului. În aceste cazuri, solicitantul are dreptul la o cale de atac în fața unei instanțe de recurs.

(5) Taxele administrative impuse furnizorilor trebuie să fie obiective, transparente, nediscriminatorii și proporționale cu costurile administrative generate în mod rezonabil de gestionarea, controlul și asigurarea respectării obligațiilor prevăzute în prezenta subsecțiune¹.

ARTICOLUL 10.51

Interconectare

(1) Părțile recunosc că interconectarea ar trebui, în principiu, să fie convenită pe baza unor negocieri comerciale între furnizorii de rețele publice de telecomunicații sau servicii publice de telecomunicații în cauză.

¹ Taxele administrative nu includ plățile pentru drepturile de utilizare a resurselor limitate și nici contribuțiile obligatorii la furnizarea serviciului universal.

(2) În acest sens, fiecare parte se asigură că orice furnizor de rețele publice de telecomunicații sau servicii publice de telecomunicații de pe teritoriul său are dreptul și, dacă acest lucru este solicitat de către un alt furnizor de rețele publice de telecomunicații sau servicii publice de telecomunicații, obligația de a negocia interconectarea în scopul furnizării de rețele publice de telecomunicații sau servicii publice de telecomunicații.

ARTICOLUL 10.52

Acces și utilizare

(1) Fiecare parte se asigură că oricărei întreprinderi vizate și oricărui furnizor de servicii al celeilalte părți i se acordă acces la rețelele publice de telecomunicații sau serviciile publice de telecomunicații și dreptul de utilizare a acestora conform unor termene și condiții rezonabile și nediscriminatorii¹. Această obligație se efectuează, printre altele, în conformitate cu alineatele (2)-(5) de la prezentul articol.

(2) Fiecare parte se asigură că întreprinderile vizate sau furnizorii de servicii ai celeilalte părți pot să acceseze și să utilizeze orice rețea publică de telecomunicații sau serviciu public de telecomunicații oferit(ă) în interiorul sau în afara granițelor sale, inclusiv circuite închiriate private, și în acest scop se asigură, sub rezerva alineatului (5), că întreprinderilor și furnizorilor respectivi li se permite:

(a) să achiziționeze sau să închirieze și să conecteze echipamente terminale sau alte echipamente utilizate ca interfață de rețea publică de telecomunicații și care sunt necesare pentru desfășurarea operațiunilor lor;

¹ În sensul prezentului articol, termenul „nediscriminatoriu” înseamnă tratamentul național și clauza națiunii celei mai favorizate, astfel cum se menționează la articolele 10.6 (Tratamentul național), 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate), 10.16 (Tratamentul național) și 10.17 (Clauza națiunii celei mai favorizate), precum și conform unor termene și condiții care nu sunt mai puțin favorabile decât cele acordate oricărui alt utilizator de rețele publice de telecomunicații sau de servicii publice de telecomunicații similare în situații similare.

- (b) să interconecteze circuitele închiriate sau deținute de către sectorul privat cu rețelele publice de telecomunicații ori cu circuitele închiriate sau deținute de către o altă întreprindere vizată sau un alt furnizor de servicii; și
 - (c) să utilizeze protocoalele de exploatare alese de ei în operațiunile lor, altele decât cele necesare pentru ca serviciile publice de telecomunicații să fie disponibile publicului.
- (3) Fiecare parte se asigură că întreprinderile vizate și furnizorii de servicii ai celeilalte părți pot utiliza rețelele publice de telecomunicații și serviciile publice de telecomunicații pentru transferul informațiilor în interiorul și în afara granițelor sale, inclusiv pentru comunicațiile interne ale acestora și pentru accesul la informațiile cuprinse în baze de date sau stocate sub altă formă care poate fi citită automat pe teritoriul oricărei părți.
- (4) În pofida alineatului (3), o parte poate lua măsurile care sunt necesare pentru a asigura securitatea și confidențialitatea comunicațiilor, sub rezerva cerinței ca respectivele măsuri să nu fie aplicate într-o manieră care ar constitui o restricție disimulată asupra comerțului cu servicii sau asupra urmării unei alte activități economice vizate de prezentul capitol ori un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificabilă.
- (5) Fiecare parte se asigură că accesul la rețelele publice de telecomunicații și serviciile publice de telecomunicații și utilizarea acestora nu sunt supuse niciunei alte condiții în afara celor necesare:
- (a) pentru a salvagarda responsabilitățile de serviciu public ale furnizorilor de rețele publice de telecomunicații sau de servicii publice de telecomunicații, în special capacitatea acestora de a-și pune serviciile publice de telecomunicații la dispoziția publicului; sau

- (b) pentru a proteja integritatea tehnică a rețelelor publice de telecomunicații sau serviciilor publice de telecomunicații.

ARTICOLUL 10.53

Soluționarea litigiilor în materie de telecomunicații

(1) Fiecare parte se asigură că, în caz de litigiu între furnizorii de rețele de telecomunicații sau de servicii de telecomunicații în legătură cu drepturile și obligațiile care decurg din prezenta subsecțiune și la cererea oricăreia dintre părțile implicate în litigiu, autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor emite, într-un termen rezonabil, o decizie cu caracter obligatoriu pentru a soluționa litigiul.

(2) Fiecare parte se asigură că o decizie a autorității sale de reglementare în domeniul telecomunicațiilor este pusă la dispoziția publicului, având în vedere cerințele secretului comercial, și că părțile în cauză primesc o expunere completă a motivelor pe care se bazează decizia și au dreptul la o cale de atac astfel cum se menționează la articolul 10.49 (Autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor) alineatul (4).

(3) Fiecare parte se asigură că procedura menționată la alineatele (1) și (2) nu împiedică niciuna dintre părțile în cauză să introducă o acțiune în fața unei autorități judiciare, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții.

ARTICOLUL 10.54

Garanții concurențiale aplicate furnizorilor principali

Fiecare parte adoptă sau menține măsuri adecvate care previn adoptarea sau continuarea unor practici anticoncurențiale de către furnizorii de rețele de telecomunicații sau servicii de telecomunicații care, individual sau împreună, constituie un furnizor principal. Aceste practici anticoncurențiale pot include:

- (a) practicarea unei subvenționări încrucișate anticoncurențiale;
- (b) utilizarea informațiilor obținute de la concurenți în scopuri anticoncurențiale; și
- (c) nepunerea la timp la dispoziția altor furnizori de servicii a unor informații tehnice privind infrastructurile esențiale și a unor informații relevante din punct de vedere comercial, care le sunt necesare acestora pentru furnizarea serviciilor.

ARTICOLUL 10.55

Interconectare cu furnizorii principali

- (1) Fiecare parte se asigură că furnizorii principali de rețele publice de telecomunicații sau servicii publice de telecomunicații asigură interconectarea în orice punct care oferă această posibilitate tehnică din cadrul rețelei. Această interconectare se asigură:
- (a) în baza unor termene și condiții nediscriminatorii, inclusiv în ceea ce privește tarifele, precum și standardele și specificațiile tehnice, calitatea și întreținerea, și la o calitate care să nu fie mai puțin favorabilă decât cea asigurată pentru propriile servicii similare ale unui astfel de furnizor principal sau pentru serviciile similare ale filialelor sale ori ale altor întreprinderi afiliate;
 - (b) cu promptitudine, potrivit unor termene și condiții transparente și rezonabile, inclusiv în ceea ce privește tarifele, precum și standardele și specificațiile tehnice, calitatea și întreținerea, care țin seama de fezabilitatea economică și sunt suficient de degrupate pentru ca furnizorul să nu fie nevoit să plătească pentru elemente sau infrastructuri ale rețelei care nu sunt necesare pentru furnizarea serviciului; și
 - (c) la cerere, în alte puncte decât punctele terminale ale rețelei oferite majorității utilizatorilor, cu perceperea unor tarife care reflectă costul construirii instalațiilor suplimentare necesare.
- (2) Fiecare parte se asigură că procedurile aplicabile pentru interconectarea cu un furnizor principal sunt făcute publice.

(3) Fiecare parte se asigură că un furnizor principal de pe teritoriul său face publice acordurile sale de interconectare sau ofertele sale de interconectare de referință, după caz.

ARTICOLUL 10.56

Acces la infrastructura esențială a furnizorilor principali

Fiecare parte se asigură că un furnizor principal de pe teritoriul său își pune infrastructura esențială la dispoziția furnizorilor de rețele de telecomunicații sau servicii de telecomunicații conform unor termene și condiții rezonabile și nediscriminatorii în scopul furnizării de servicii publice de telecomunicații, cu excepția cazului în care acest lucru nu este necesar pentru realizarea unei concurențe efective pe baza datelor colectate și a evaluării pieței desfășurate de către autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor.

ARTICOLUL 10.57

Resurse limitate

(1) Fiecare parte se asigură că alocarea și acordarea drepturilor de utilizare a resurselor limitate, inclusiv a spectrului de frecvențe radio, a numerelor și a drepturilor de trecere, se efectuează utilizând proceduri care sunt obiective, rapide, transparente, nediscriminatorii și care nu reprezintă un factor de descurajare pentru cererile privind drepturile de a utiliza resurse limitate.

(2) Fiecare parte depune eforturi pentru a ține seama de interesul public, inclusiv de promovarea concurenței, și pentru a utiliza abordări bazate pe piață, inclusiv mecanisme precum licitațiile, atunci când alocă și acordă drepturi de utilizare a spectrului de frecvențe radio pentru servicii publice de telecomunicații.

(3) Fiecare parte se asigură că utilizarea actuală a benzilor de frecvență alocate este pusă la dispoziția publicului, dar nu este necesară identificarea detaliată a spectrului radio alocat pentru utilizări guvernamentale specifice.

(4) Măsurile luate de către una dintre părți în ceea ce privește alocarea și atribuirea spectrului și gestionarea frecvenței nu sunt, în sine, incompatibile cu articolele 10.5 (Accesul pe piață) și 10.14 (Accesul pe piață). Fiecare parte își rezervă dreptul de a stabili și a aplica măsuri de gestionare a spectrului și a frecvențelor care pot avea drept efect limitarea numărului de furnizori de servicii de telecomunicații, cu condiția să ia măsurile respective într-un mod compatibil cu prezentul acord. Acest drept include posibilitatea de a alocă benzi de frecvență ținând seama de necesitățile actuale și viitoare și de disponibilitatea spectrului.

ARTICOLUL 10.58

Serviciu universal

(1) Fiecare parte are dreptul să definească tipul de obligații de serviciu universal pe care dorește să le mențină și să decidă asupra domeniului lor de aplicare și a punerii lor în aplicare.

(2) Fiecare parte gestionează obligațiile de serviciu universal într-un mod transparent, obiectiv și nediscriminatoriu, care este neutru din punctul de vedere al concurenței și care nu creează sarcini mai mari decât este necesar pentru tipul de serviciu universal definit de partea respectivă.

(3) În cazul în care o parte desemnează un furnizor de serviciu universal, aceasta face acest lucru într-un mod eficient, transparent, nediscriminatoriu și deschis pentru toți furnizorii de rețele publice de telecomunicații sau servicii publice de telecomunicații.

(4) În cazul în care o parte decide să compenseze un furnizor de serviciu universal, aceasta se asigură că respectiva compensare nu depășește costul net generat de obligația de serviciu universal.

ARTICOLUL 10.59

Portabilitatea numerelor

Fiecare parte se asigură că un furnizor de servicii publice de telecomunicații asigură portabilitatea numerelor conform unor termene și condiții rezonabile.

ARTICOLUL 10.60

Confidențialitatea datelor

(1) Fiecare parte se asigură că un furnizor care obține informații de la un alt furnizor în cadrul negocierii de aranjamente în temeiul articolului 10.51 (Interconectare), 10.52 (Acces și utilizare), 10.55 (Interconectarea cu furnizorii principali) sau 10.56 (Acces la infrastructura esențială a furnizorilor principali) utilizează astfel de informații doar în scopul pentru care acestea au fost oferite și respectă întotdeauna confidențialitatea informațiilor transmise sau stocate¹.

(2) Fiecare parte adoptă sau menține măsuri pentru a proteja confidențialitatea comunicațiilor și a datelor de trafic aferente transmise în cadrul utilizării rețelelor publice de telecomunicații sau serviciilor publice de telecomunicații, într-un mod nediscriminatoriu și care să nu restricționeze în mod nejustificat furnizarea de servicii de telecomunicații.

ARTICOLUL 10.61

Conectivitatea telecomunicațiilor

Părțile recunosc importanța disponibilității și a utilizării rețelelor de foarte mare capacitate și a serviciilor de telecomunicații de înaltă calitate, inclusiv în zonele rurale și îndepărtate, ca mijloc prin care persoanelor și întreprinderilor li se permite să aibă acces la avantajele comerțului.

¹ Pentru mai multă certitudine, o parte poate îndeplini această obligație permițând aplicarea unor acorduri de nedivulgare între furnizori.

SUBSECȚIUNEA 5

SERVICII FINANCIARE

ARTICOLUL 10.62

Domeniu de aplicare

- (1) Prezenta subsecțiune se aplică măsurilor luate de o parte care au efecte asupra furnizării de servicii financiare. Prezenta subsecțiune nu se aplică aspectelor neconforme ale măsurilor adoptate sau menținute în conformitate cu articolul 10.10 (Măsuri neconforme) sau 10.18 (Măsuri neconforme).
- (2) În sensul prezentei subsecțiuni, activitatea desfășurată în exercitarea autorității guvernamentale definită la articolul 10.3 (Definiții) litera (a) înseamnă următoarele:
 - (a) o activitate desfășurate de o bancă centrală sau de o autoritate monetară sau de o altă entitate publică în cadrul politicii monetare sau al politicii cursului de schimb;
 - (b) o activitate care se înscrie într-un sistem reglementat de securitate socială sau în planuri publice de pensii; și
 - (c) alte activități desfășurate de către o entitate publică în contul sau cu garanția sau cu utilizarea resurselor financiare ale unei părți sau ale entităților publice ale acesteia.

(3) Dacă o parte permite ca una dintre activitățile menționate la alineatul (2) litera (b) sau (c) de la prezentul articol să fie desfășurată de către furnizorii săi de servicii financiare în concurență cu o entitate publică sau cu un furnizor de servicii financiare, serviciul definit la articolul 10.3 (Definiții) litera (m) include activitățile respective.

(4) Articolul 10.3 (Definiții) litera (a) nu se aplică serviciilor financiare care intră sub incidența prezentei subsecțiuni.

ARTICOLUL 10.63

Definiții

În sensul prezentei subsecțiuni și al secțiunilor B (Liberalizarea investițiilor), C (Comerțul transfrontalier cu servicii), D (Intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice în scopuri profesionale) și al subsecțiunii 1 (Reglementarea internă) din prezentul capitol, se aplică următoarele definiții:

(a) „serviciu financiar” înseamnă orice serviciu cu caracter financiar oferit de un furnizor de servicii financiare al unei părți. Serviciile financiare cuprind toate serviciile de asigurare și cele conexe, precum și toate serviciile bancare și alte servicii financiare (cu excepția asigurărilor). Serviciile financiare includ următoarele activități:

(i) servicii de asigurare și servicii conexe:

(A) asigurări directe (inclusiv coasigurări):

(1) asigurări de viață; și

- (2) asigurări generale;

- (B) reasigurare și retrocesiune;

- (C) activități de intermediere a asigurărilor, precum cele de brokeraj și de agenție; și

- (D) servicii auxiliare asigurărilor, cum ar fi serviciile de consultanță, de actuariat, de evaluare a riscurilor și de soluționare a cererilor de despăgubire;

- (ii) servicii bancare și alte servicii financiare (cu excepția asigurărilor):
 - (A) acceptarea depozitelor și a altor fonduri rambursabile de la public;

 - (B) împrumuturi de orice tip, inclusiv credite de consum, credite ipotecare, factoring și finanțarea tranzacțiilor comerciale;

 - (C) leasing financiar;

 - (D) toate serviciile de plăți și de transferuri monetare, inclusiv cărțile de credit, cărțile de plată și cărțile de debit, cecurile de călătorie și tratele bancare;

 - (E) garanții și angajamente;

- (F) tranzacționarea, în cont propriu sau în contul clienților, pe o piață valutară, o piață extrabursieră sau de alt tip, a următoarelor:
- (1) instrumente ale pieței monetare (inclusiv cecuri, efecte de comerț și certificate de depozit);
 - (2) valută;
 - (3) produse derivate, inclusiv futures și opțiuni;
 - (4) instrumente pe cursul de schimb și pe rata dobânzii, inclusiv produse cum ar fi swapuri și contracte forward pe rata dobânzii;
 - (5) valori mobiliare; și
 - (6) alte instrumente negociabile și active financiare, inclusiv lingouri;
- (G) participarea la emisiunile de titluri de valoare de orice natură, inclusiv subscriere, plasamente (private sau publice) în calitate de agent și furnizarea de servicii conexe;
- (H) intermedierea pe piețele interbancare;

- (I) gestionarea activelor, precum gestionarea numerarului sau a portofoliului, toate formele de gestionare a plasamentelor colective, gestionarea fondurilor de pensii, servicii de custodie, de depozitare și fiduciare;
 - (J) servicii de decontare și compensare a activelor financiare, inclusiv a valorilor mobiliare, a produselor financiare derivate și a altor instrumente negociabile;
 - (K) furnizarea și transferul de informații financiare, prelucrarea datelor financiare și software-ul aferent; și
 - (L) servicii de consultanță, de intermediere și alte servicii financiare auxiliare privind toate activitățile enumerate la literele (A)-(K), inclusiv furnizarea de informații privind creditele și evaluarea dosarelor de credit, cercetări și consultanță privind investițiile și portofoliile de investiții, consultanță privind achizițiile, restructurările și strategiile societăților comerciale;
- (b) „furnizor de servicii financiare” înseamnă orice persoană fizică sau juridică a unei părți care intenționează să furnizeze sau furnizează servicii financiare, cu excepția entităților publice;
- (c) „entitate publică” înseamnă:
- (i) o autoritate publică, o bancă centrală sau o autoritate monetară a unei părți sau o entitate deținută ori controlată de una dintre părți, care este însărcinată în principal cu exercitarea unor funcții publice sau a unor activități desfășurate în scopuri publice, cu excepția unei entități însărcinate în principal cu furnizarea unor servicii financiare în condiții comerciale; sau

- (ii) o entitate privată care îndeplinește funcții ce revin în mod normal unei bănci centrale sau unei autorități monetare, atunci când exercită aceste funcții;
- (d) „serviciu financiar nou” înseamnă un serviciu cu caracter financiar, inclusiv orice serviciu referitor la produse existente și noi sau la modul în care este livrat un produs, care nu este furnizat de niciun furnizor de servicii financiare pe teritoriul unei părți, dar care este furnizat pe teritoriul celeilalte părți; și
- (e) „organism de autoreglementare” înseamnă un organism neguvernamental, inclusiv o bursă sau o piață de valori mobiliare sau futures, o agenție de compensare sau o altă organizație sau asociație care exercită autoritatea de reglementare sau de supraveghere asupra furnizorilor de servicii financiare prin lege sau prin delegare din partea unor administrații sau autorități centrale, regionale sau locale, după caz.

ARTICOLUL 10.64

Excepție prudențială

- (1) Nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică niciuna dintre părți să adopte sau să mențină măsuri din motive prudențiale precum:
 - (a) protecția investitorilor, a deponenților, a deținătorilor de polițe sau a persoanelor față de care furnizorii de servicii financiare au obligații fiduciare; sau
 - (b) asigurarea integrității și stabilității sistemului financiar al unei părți.

(2) În cazul în care astfel de măsuri nu sunt compatibile cu prezentul acord, acestea nu pot fi utilizate de una dintre părți ca mijloc de a se sustrage de la angajamentele sau obligațiile sale care decurg din prezentul acord.

ARTICOLUL 10.65

Divulgarea de informații

Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează ca impunând uneia dintre părți să divulge informații referitoare la afacerile și la conturile unor consumatori individuali sau orice informație confidențială sau care face obiectul unui drept de proprietate, deținută de entități publice.

ARTICOLUL 10.66

Standarde internaționale

(1) Fiecare parte acordă atenția cuvenită asigurării faptului că standardele convenite la nivel internațional pentru reglementarea și supravegherea sectorului serviciilor financiare și pentru combaterea evaziunii fiscale și a evitării obligațiilor fiscale în sectorul serviciilor financiare sunt puse în aplicare și aplicate pe teritoriul său. Aceste standarde convenite la nivel internațional includ, printre altele, standardele adoptate de G20, de Consiliul pentru Stabilitate Financiară, de Comitetul de la Basel pentru supraveghere bancară, în special Principiile de bază Basel pentru supravegherea eficientă a sectorului bancar, de Asociația internațională a organismelor de supraveghere a asigurărilor, în special Principiile de bază în asigurări, de Organizația Internațională a Comisiilor de Valori Mobiliare, în special Obiectivele și principiile de reglementare a valorilor mobiliare, de Grupul de Acțiune Financiară Internațională și de Forumul mondial privind transparența și schimburile de informații în scopuri fiscale.

(2) Părțile urmăresc să coopereze și să facă schimb de informații cu privire la elaborarea standardelor internaționale.

ARTICOLUL 10.67

Servicii financiare noi pentru teritoriul unei părți

(1) Fiecare parte autorizează un furnizor de servicii financiare din cealaltă parte, stabilit pe teritoriul său, să furnizeze orice serviciu financiar nou pe care partea respectivă l-ar autoriza în cazul furnizorilor săi proprii de servicii financiare în conformitate cu legislația sa în situații similare, cu condiția ca introducerea serviciului financiar nou să nu necesite modificarea unui act din legislația în vigoare sau adoptarea unui nou act legislativ. Acest lucru nu se aplică succursalelor furnizorilor de servicii financiare ale celeilalte părți stabiliți pe teritoriul unei părți.

(2) O parte poate să stabilească forma instituțională și juridică prin care noul serviciu financiar poate fi furnizat și poate să prevadă obligația deținerii unei autorizații pentru furnizarea unui astfel de serviciu. În cazul în care se solicită o astfel de autorizație, se adoptă o decizie într-un termen rezonabil, iar autorizația poate fi refuzată doar din motive prudențiale.

ARTICOLUL 10.68

Organisme de autoreglementare

În cazul în care o parte impune apartenența, participarea sau accesul la un organism de autoreglementare pentru ca furnizorii de servicii financiare ai celeilalte părți să furnizeze servicii financiare pe teritoriul său, partea asigură respectarea de către organismul de autoreglementare în cauză a obligațiilor prevăzute la articolele 10.6 (Tratamentul național), 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate), 10.16 (Tratamentul național) și 10.17 (Clauza națiunii celei mai favorizate).

ARTICOLUL 10.69

Sisteme de compensare și de plăți

În temeiul unor termene și condiții care acordă tratament național, fiecare parte acordă furnizorilor de servicii financiare ai celeilalte părți stabiliți pe teritoriul său acces la sistemele de plăți și de compensare operate de entități publice, precum și la facilitățile oficiale de finanțare și refinanțare disponibile pe parcursul desfășurării normale a activității. Prezentul articol nu acordă acces la facilitățile de creditor de ultimă instanță ale părții.

SUBSECȚIUNEA 6

SERVICII ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI MARITIM INTERNAȚIONAL

ARTICOLUL 10.70

Domeniu de aplicare și definiții

(1) Prezenta subsecțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru furnizarea de servicii de transport maritim internațional în temeiul secțiunilor B (Liberalizarea investițiilor), C (Comerț transfrontalier cu servicii) și D (Intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice în scopuri profesionale) din prezentul capitol și se aplică măsurilor luate de una dintre părți care au efecte asupra comerțului cu servicii de transport maritim internațional. Prezenta subsecțiune nu se aplică aspectelor neconforme ale măsurilor adoptate sau menținute în conformitate cu articolul 10.10 (Măsuri neconforme) sau 10.18 (Măsuri neconforme).

(2) În sensul prezentei subsecțiuni și al secțiunilor B (Liberalizarea investițiilor), C (Comerțul-transfrontalier cu servicii) și D (Intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice în scopuri profesionale) din prezentul capitol, se aplică următoarele definiții:

(a) „servicii de staționare și depozitare a containerelor” înseamnă activități care constau în depozitarea containerelor, atât în zone portuare, cât și în interiorul teritoriului, în vederea umplerii sau a golirii, a reparării și a punerii lor la dispoziție pentru expedieri;

- (b) „vămuire” înseamnă activități care constau în îndeplinirea, în numele unei alte părți, a formalităților vamale privind importul, exportul sau transportul direct al mărfurilor, indiferent dacă acest serviciu reprezintă principala activitate a furnizorului de servicii sau o completare obișnuită a activității sale principale;
- (c) „operațiuni de transport de la ușă la ușă sau multimodal” înseamnă transportul de mărfuri prin intermediul mai multor moduri de transport, incluzând un parcurs maritim internațional, pe baza unui singur document de transport;
- (d) „servicii de legătură” înseamnă transportul prealabil și continuarea transportului pe mare al mărfurilor internaționale, inclusiv al mărfurilor containerizate, al mărfurilor generale sau al mărfurilor uscate sau lichide în vrac, între porturile situate pe teritoriul unei părți, al mărfurilor internaționale în tranzit, care se îndreaptă către o destinație sau care vin dintr-un port de încărcare din afara teritoriului părții în cauză;
- (e) „servicii de expediere de mărfuri” înseamnă activitatea care constă în organizarea și monitorizarea operațiunilor de transport în numele expeditorilor, prin achiziționarea serviciilor de transport și a serviciilor conexe, întocmirea documentelor și furnizarea de informații comerciale;
- (f) „mărfuri internaționale” înseamnă mărfurile transportate între un port al unei părți și un port al celeilalte părți sau al unei țări terțe sau între porturi ale diferitelor state membre;
- (g) „servicii de transport maritim internațional” înseamnă transportul de pasageri sau de mărfuri cu nave maritime între un port al unei părți și un port al celeilalte părți sau al unei țări terțe, inclusiv încheiere de contracte directe cu furnizorii altor servicii de transport, astfel încât operațiunile de transport de la ușă la ușă sau multimodal să fie cuprinse în cadrul unui document de transport unic, dar nu includ dreptul de a furniza astfel de alte servicii de transport;

- (h) „servicii de agenții maritime” înseamnă activități care constau în reprezentarea, într-o zonă geografică dată, în calitate de agent, a intereselor comerciale ale uneia sau mai multor companii maritime de linie sau companii de transport maritim, în următoarele scopuri:
- (i) comercializarea și vânzarea serviciilor de transport maritim și a serviciilor conexe, de la ofertare până la facturare, precum și emisiunea de conosamente în numele companiilor, achiziționarea și revânzarea serviciilor conexe necesare, întocmirea documentelor și furnizarea de informații comerciale;
 - (ii) reprezentarea companiilor care organizează escała navei sau preluarea încărcăturilor atunci când este necesar;
- (i) „servicii auxiliare maritime” înseamnă servicii de manipulare a încărcăturilor maritime, servicii de vămuire, servicii de staționare și depozitare a containerelor, servicii de agenții maritime și servicii maritime de expediere de mărfuri; și
- (j) „servicii de manipulare a încărcăturilor maritime” înseamnă activități desfășurate de operatori portuari, inclusiv operatorii de terminale, cu excepția activităților directe ale docherilor, atunci când această forță de muncă este organizată independent de operatorii portuari sau de operatorii de terminale. Activitățile vizate includ organizarea și supravegherea următoarelor operațiuni:
- (i) încărcarea sau descărcarea mărfurilor pe sau de pe o navă;
 - (ii) amararea sau dezamararea mărfurilor; și

- (iii) recepționarea sau livrarea și depozitarea în siguranță a mărfurilor înainte de expediere sau după descărcare.

ARTICOLUL 10.71

Obligații

- (1) Fiecare parte implementează accesul nerestricționat la piețele și schimburile maritime internaționale pe bază comercială și în mod nediscriminatoriu prin:
 - (a) acordarea către navele care arborează pavilionul celeilalte părți sau care sunt operate de furnizori de servicii ai celeilalte părți a unui tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor nave, inclusiv în ceea ce privește:
 - (i) accesul la porturi;
 - (ii) utilizarea infrastructurii și a serviciilor portuare;
 - (iii) utilizarea serviciilor auxiliare maritime;
 - (iv) comisioanele și taxele aferente; și
 - (v) instalațiile vamale și alocarea danelor și a instalațiilor de încărcare și descărcare;

- (b) acordarea către furnizorii de servicii maritime internaționale ai celeilalte părți a permisiunii de a înființa și de a exploata o întreprindere pe teritoriul său în condiții nu mai puțin favorabile decât cele pe care le acordă propriilor furnizori de servicii;
 - (c) punerea la dispoziția furnizorilor de servicii de transport maritim internațional ai celeilalte părți, în condiții rezonabile și nediscriminatorii, a următoarelor servicii în porturile sale: pilotaj; asistență la remorcare și tracțiune; aprovizionare; alimentare cu combustibil și cu apă; colectarea gunoiului și eliminarea deșeurilor de balast; serviciile căpitanului de port; asistență la navigație; instalații pentru reparații de urgență; ancorare; dane și servicii de acostare și servicii operaționale la țărm esențiale pentru operarea navelor, inclusiv comunicații și aprovizionare cu apă și energie electrică;
 - (d) acordarea pentru furnizorii de servicii de transport maritim internațional ai celeilalte părți a permisiunii de reamplasa, sub rezerva autorizării de către autoritatea competentă, dacă este cazul, containerele goale proprii sau închiriate care nu sunt transportate ca marfă contra cost între porturile Noii Zeelande sau între porturile unui stat membru; și
 - (e) acordarea către furnizorii de servicii de transport maritim internațional ai celeilalte părți a permisiunii de furniza servicii de legătură între porturile Noii Zeelande sau între porturi dintr-un stat membru, sub rezerva autorizării de către autoritatea competentă, dacă este cazul.
- (2) În aplicarea alineatului (1) literele (a) și (b), părțile:
- (a) nu introduc, în viitoarele acorduri cu țări terțe privind serviciile de transport maritim internațional, clauze de partajare a încărcăturilor, inclusiv în ceea ce privește mărfurile uscate sau lichide în vrac și traficul de linie;

- (b) reziliază, într-un termen rezonabil, clauzele existente de partajare a încărcăturilor menționate la litera (a), prevăzute în acorduri precedente; și
- (c) nu adoptă și nu mențin nicio măsură administrativă, tehnică sau de altă natură care ar putea constitui o restricție disimulată sau care ar putea avea efecte discriminatorii sau nejustificate, în cazul în care prevalează condiții similare, asupra libertății de a furniza servicii de transport maritim internațional.

CAPITOLUL 11

CIRCULAȚIA CAPITALURILOR, PLĂȚI ȘI TRANSFERURI

ARTICOLUL 11.1

Plăți și transferuri

Fiecare parte autorizează, într-o monedă liber convertibilă și în conformitate cu dispozițiile relevante ale Statutului Fondului Monetar Internațional, toate plățile și transferurile în ceea ce privește tranzacțiile aferente contului curent al balanței de plăți care intră în domeniul de aplicare al prezentului acord.

ARTICOLUL 11.2

Circulația capitalurilor

Fiecare parte autorizează, în ceea ce privește tranzacțiile aferente contului de capital și contului financiar al balanței de plăți, libera circulație a capitalurilor în scopul liberalizării investițiilor și al altor tranzacții, astfel cum se prevede în capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile).

ARTICOLUL 11.3

Aplicarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative referitoare la circulația capitalurilor, plăți și transferuri

(1) Nicio dispoziție de la articolele 11.1 (Plăți și transferuri) și 11.2 (Circulația capitalurilor) nu se interpretează ca împiedicând o parte să aplice propriile acte cu putere de lege și norme administrative referitoare la:

- (a) faliment, insolvență sau protejarea drepturilor creditorilor;
- (b) emiterea, comercializarea sau tranzacționarea de titluri de valoare, de instrumente financiare derivate, cum ar fi contractele futures sau opțiunile, sau de alte instrumente financiare;
- (c) raportarea financiară sau înregistrarea contabilă a circulației capitalurilor, a plăților sau a transferurilor atunci când acest lucru este necesar pentru a veni în sprijinul autorităților de aplicare a legii sau al autorităților de reglementare financiară;
- (d) infracțiuni ori practici înșelătoare sau frauduloase;

- (e) asigurarea respectării ordinelor sau a hotărârilor pronunțate în cadrul procedurilor judiciare sau administrative; sau
 - (f) sistemele de securitate socială, sistemele publice de pensii sau de economisire obligatorie.
- (2) Niciuna dintre părți nu aplică actele cu putere de lege și normele administrative menționate la alineatul (1) într-un mod arbitrar sau discriminatoriu sau într-un mod care ar constitui o restricție disimulată a circulației capitalurilor, a plăților sau a transferurilor.

CAPITOLUL 12

COMERȚUL DIGITAL

SECȚIUNEA A

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 12.1

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică măsurilor luate de o parte care au efecte asupra comerțului efectuat prin mijloace electronice.

- (2) Prezentul capitolul nu se aplică:
- (a) serviciilor audiovizuale
 - (b) informațiilor deținute sau prelucrate de către una dintre părți sau în numele acesteia sau măsurilor referitoare la astfel de informații, inclusiv măsurilor referitoare la colectarea acestora; și
 - (c) măsurilor adoptate sau menținute de Noua Zeelandă pe care le consideră necesare pentru a proteja sau a promova drepturile, interesele, obligațiile și responsabilitățile populației Māori¹ în ceea ce privește aspectele reglementate în prezentul capitol, inclusiv în ceea ce privește îndeplinirea obligațiilor care îi revin Noii Zeelande în conformitate cu *te Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi, cu condiția ca aceste măsuri să nu fie utilizate ca mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată împotriva persoanelor celeilalte părți sau ca o restricție disimulată a comerțului efectuat prin mijloace electronice. Capitolul 26 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică interpretării *te Tiriti o Waitangi* / Tratatului de la Waitangi, inclusiv în ceea ce privește natura drepturilor și obligațiilor care decurg din acesta.

ARTICOLUL 12.2

Definiții

- (1) Prezentului capitol i se aplică definițiile prevăzute la articolul 10.3 (Definiții) din capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile).

¹ Pentru mai multă certitudine, drepturile, interesele, obligațiile și responsabilitățile populației Māori le includ cele referitoare la *mātauranga Māori*.

- (2) Prezentului capitol i se aplică definiția termenului „serviciu public de telecomunicații” de la articolul 10.47 (Definiții) litera (i).
- (3) În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:
- (a) „consumator” înseamnă orice persoană fizică ce utilizează un serviciu public de telecomunicații în scopuri diferite de scopurile profesionale;
 - (b) „achiziții publice digitale” înseamnă achiziții publice prin mijloace electronice;
 - (c) „comunicare de marketing direct” înseamnă orice formă de publicitate comercială prin care o persoană comunică mesaje de marketing în mod direct unui utilizator prin intermediul unui serviciu public de telecomunicații, inclusiv mesajele transmise prin poștă electronică și mesajele text și multimedia (SMS și MMS);
 - (d) „autentificare electronică” înseamnă un proces sau un act electronic de verificare care permite confirmarea:
 - (i) identificării electronice a unei persoane; sau
 - (ii) a originii și integrității unor date în format electronic;
 - (e) „facturare electronică” sau „e-facturare” înseamnă crearea, schimbul și prelucrarea automată a facturilor între furnizori și cumpărători, utilizând un format digital structurat;

- (f) „sigiliu electronic” înseamnă date în format electronic utilizate de o persoană juridică, care sunt atașate la alte date în format electronic sau asociate logic cu acestea pentru asigurarea originii și a integrității acestor alte date;
- (g) „semnătură electronică” înseamnă date în format electronic, atașate la alte date în format electronic sau asociate logic cu acestea, care:
- (i) pot fi utilizate pentru a identifica semnatarul în legătură cu celelalte date în format electronic; și
 - (ii) sunt utilizate de un semnatar pentru a conveni asupra celorlalte date în format electronic¹;
- (h) „serviciu de acces la internet” înseamnă un serviciu public de telecomunicații care asigură accesul la internet și astfel conectivitatea dintre, teoretic, toate punctele terminale conectate la internet, indiferent de tehnologia de rețea și de echipamentele terminale utilizate;
- (i) „date cu caracter personal” înseamnă informații referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă;
- (j) „document de administrare comercială” înseamnă un formular eliberat sau controlat de o parte, care trebuie completat de către sau pentru un importator sau exportator în legătură cu importul sau exportul de mărfuri; și
- (k) „utilizator” înseamnă o persoană care utilizează un serviciu public de telecomunicații.

¹ Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție din prezenta definiție nu împiedică o parte să confere un efect juridic mai mare unei semnături electronice care îndeplinește anumite cerințe, cum ar fi indicarea faptului că datele nu au fost modificate sau verificarea identității semnatarului.

ARTICOLUL 12.3

Dreptul de reglementare

Părțile reafirmă dreptul fiecărei părți de a reglementa pe teritoriile lor, în vederea realizării unor obiective de politică legitime, cum ar fi: protecția sănătății oamenilor, a animalelor sau a plantelor, serviciile sociale, educația publică, siguranța, mediul, inclusiv schimbările climatice, moralitatea publică, protecția socială sau a consumatorilor, bunăstarea animalelor, protecția vieții private și a datelor, promovarea și protejarea diversității culturale și, în cazul Noii Zeelande, promovarea sau protejarea drepturilor, a intereselor, a obligațiilor și a responsabilităților populației Māori.

SECȚIUNEA B

FLUXURI TRANSFRONTALIERE DE DATE ȘI PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

ARTICOLUL 12.4

Fluxuri transfrontaliere de date

(1) Părțile se angajează să asigure fluxuri transfrontaliere de date pentru a facilita comerțul în cadrul economiei digitale și recunosc că fiecare parte poate avea propriile cerințe de reglementare în această privință.

(2) În acest sens, nicio parte nu restricționează fluxurile transfrontaliere de date care au loc între părți în contextul unei activități care intră în domeniul de aplicare al prezentului capitol, prin:

- (a) solicitarea de a utiliza instalații informatice sau elemente de rețea de pe teritoriul părții respective pentru prelucrarea de date, inclusiv prin solicitarea de a utiliza instalații informatice sau elemente de rețea care sunt certificate sau aprobate pe teritoriul său;
- (b) solicitarea de a localiza datele pe teritoriul său;
- (c) interzicerea stocării sau a prelucrării de date pe teritoriul celeilalte părți; sau
- (d) condiționarea transferului transfrontalier de date de utilizarea unor instalații informatice sau elemente de rețea de pe teritoriul său ori de cerințe de localizare pe teritoriul său.

(3) Pentru mai multă certitudine, părțile înțeleg că nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică părțile să adopte sau să mențină măsuri în conformitate cu articolul 25.1 (Excepții generale) pentru a atinge obiectivele de politică publică menționate la articolul respectiv care, în sensul prezentului articol, se interpretează, după caz, într-un mod care ține seama de caracterul evolutiv al tehnologiilor digitale. Teza precedentă nu aduce atingere aplicării altor excepții din prezentul acord în cazul prezentului articol.

(4) Părțile reexaminează punerea în aplicare a prezentului articol și evaluează funcționarea acestuia în termen de trei ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. De asemenea, o parte poate propune în orice moment celeilalte părți reexaminarea prezentului articol. O astfel de cerere trebuie să fie analizată cu înțelegere.

(5) În cadrul reexaminării menționate la alineatul (4) și în urma publicării raportului Wai 2522 al Tribunalului Waitangi din 19 noiembrie 2021, Noua Zeelandă:

- (a) își reafirmă menținerea capacității de a sprijini și a promova interesele populației Māori în temeiul prezentului acord; și
- (b) își afirmă intenția de a colabora cu populația Māori pentru a se asigura că reexaminarea menționată la alineatul (4) ține seama de necesitatea continuă ca Noua Zeelandă să sprijine populația Māori în exercitarea drepturilor și intereselor sale și să își îndeplinească responsabilitățile care îi revin în conformitate cu *te Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi și cu principiile acestuia.

ARTICOLUL 12.5

Protecția datelor cu caracter personal și a vieții private

(1) Fiecare parte recunoaște că protecția datelor cu caracter personal și a vieții private este un drept fundamental și că standardele înalte în această privință contribuie la sporirea încrederii consumatorilor în comerțul digital.

(2) Fiecare parte poate adopta sau menține măsurile pe care le consideră adecvate pentru a asigura protecția datelor cu caracter personal și a vieții private, inclusiv prin adoptarea și aplicarea unor norme privind transferul transfrontalier de date cu caracter personal. Nicio dispoziție din prezentul acord nu aduce atingere protecției datelor cu caracter personal și a vieții private, pe care o asigură măsurile respective ale părților.

(3) Fiecare parte informează cealaltă parte cu privire la orice măsuri menționate la alineatul (2) pe care le adoptă sau le menține.

(4) Fiecare parte publică informații privind protecția datelor cu caracter personal și a vieții private pe care le pune la dispoziția utilizatorilor comerțului digital, inclusiv:

(a) modul în care persoanele fizice pot introduce o cale de atac pentru o încălcare a protecției datelor cu caracter personal sau a vieții private care decurge din comerțul digital; și

(b) orientări și alte informații privind respectarea de către întreprinderi a cerințelor legale aplicabile în materie de protecție a datelor cu caracter personal și a vieții private.

SECȚIUNEA C

DISPOZIȚII SPECIFICE

ARTICOLUL 12.6

Taxe vamale asupra transmisiilor electronice

(1) Nicio parte nu aplică taxe vamale pentru transmisiile electronice între o persoană a uneia dintre părți și o persoană a celeilalte părți.

(2) Pentru mai multă certitudine, alineatul (1) nu împiedică o parte să aplice impozite, taxe sau alte impuneri interne asupra transmisiilor electronice, cu condiția ca aceste impozite, taxe sau alte impuneri să fie aplicate într-un mod compatibil cu prezentul acord.

ARTICOLUL 12.7

Excluderea autorizării prealabile

(1) Fiecare parte va depune eforturi pentru a nu impune cerința unei autorizări prealabile sau orice altă cerință cu un efect echivalent în ceea ce privește furnizarea de servicii prin mijloace electronice.

(2) Alineatul (1) nu aduce atingere regimurilor de autorizare care nu urmăresc în mod specific și exclusiv serviciile furnizate prin mijloace electronice și nici normelor din domeniul telecomunicațiilor.

ARTICOLUL 12.8

Încheierea de contracte prin mijloace electronice

Cu excepția cazului în care se prevede altfel în actele cu putere de lege și normele sale administrative, fiecare parte se asigură că:

(a) contractele pot fi încheiate prin mijloace electronice;

- (b) un contract nu este lipsit de efect juridic, de valabilitate sau de forță executorie pentru simplul motiv că a fost încheiat prin mijloace electronice; și
- (c) nu se creează și nu se mențin alte obstacole în calea utilizării contractelor electronice.

ARTICOLUL 12.9

Autentificare electronică

- (1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în actele cu putere de lege și normele sale administrative, o parte nu poate contesta efectele juridice sau admisibilitatea ca mijloc de probă în procedurile judiciare a unui document electronic, a unei semnături electronice, a unui sigiliu electronic sau a datelor de autentificare rezultate din autentificarea electronică pentru simplul motiv că acestea sunt în format electronic.
- (2) Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține măsuri care:
 - (a) ar interzice părților la o tranzacție electronică să determine reciproc metodele corespunzătoare de autentificare electronică pentru tranzacția electronică respectivă; sau
 - (b) ar împiedica părțile la o tranzacție electronică să dovedească autorităților judiciare și administrative că utilizarea autentificării electronice pentru derularea tranzacției electronice respective este conformă cu cerințele legale aplicabile.

(3) În poftida alineatului (2), oricare dintre părți poate solicita ca, pentru o anumită categorie de tranzacții electronice, metoda de autentificare electronică:

(a) să fie certificată de o autoritate acreditată în conformitate cu legislația acelei părți; sau

(b) să îndeplinească anumite standarde de performanță, care trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii și să vizeze exclusiv caracteristicile specifice ale categoriei de tranzacții electronice în cauză.

(4) În măsura prevăzută de actele sale cu putere de lege sau de normele lor administrative, una dintre părți aplică alineatele (1)-(3) și altor procese sau mijloace electronice de facilitare a tranzacțiilor electronice, cum ar fi mărcile temporale electronice sau serviciile de distribuție electronică înregistrată.

ARTICOLUL 12.10

Facturare electronică

(1) Părțile recunosc importanța standardelor de facturare electronică ca element-cheie al sistemelor de achiziții publice digitale pentru sprijinirea interoperabilității și a comerțului digital, precum și posibilitatea de a utiliza astfel de sisteme și pentru tranzacțiile electronice între întreprinderi sau între întreprinderi și consumatori.

(2) Fiecare parte se asigură că punerea în aplicare a unor măsuri legate de facturarea electronică în jurisdicția sa este concepută astfel încât să sprijine interoperabilitatea transfrontalieră. Atunci când elaborează măsuri referitoare la facturarea electronică, fiecare parte ia în considerare, după caz, cadrele, orientările sau recomandările internaționale, dacă astfel de cadre, orientări sau recomandări internaționale există.

(3) Părțile depun eforturi pentru a face schimb de bune practici în ceea ce privește facturarea electronică și sistemele de achiziții publice digitale.

ARTICOLUL 12.11

Transferul codului sursă sau accesul la acesta

(1) Părțile recunosc importanța socială și economică din ce în ce mai mare a utilizării tehnologiilor digitale, precum și importanța dezvoltării și utilizării sigure și responsabile a unor tehnologii digitale, inclusiv în ceea ce privește codul sursă al software-ului, pentru a consolida încrederea cetățenilor.

(2) Niciuna dintre părți nu prevede transferul codului sursă al software-ului deținut de o persoană a celeilalte părți și nici accesul la acesta ca o condiție pentru importul, exportul, distribuția, vânzarea sau utilizarea unui astfel de software sau a produselor care conțin astfel de software, pe teritoriul său sau de pe acesta¹.

(3) Pentru mai multă certitudine, alineatul (2):

(a) nu se aplică transferului voluntar al codului sursă al software-ului sau acordării voluntare a accesului la acesta pe bază comercială de către o persoană a celeilalte părți, de exemplu în contextul unei tranzacții de achiziție publică sau al unui contract liber negociat; și

¹ Prezentul articol nu împiedică o parte să solicite accesul la software-ul utilizat pentru infrastructura critică, în măsura necesară pentru a asigura funcționarea eficace a infrastructurii critice, sub rezerva unor garanții împotriva divulgării neautorizate.

- (b) nu aduce atingere dreptului organismelor de reglementare, administrative, de aplicare a legii sau judiciare ale unei părți de a solicita modificarea codului sursă al software-ului pentru a se conforma actelor sale cu putere de lege și normelor sale administrative care nu sunt incompatibile cu prezentul acord.

- (4) Nicio dispoziție din prezentul articol:
 - (a) nu aduce atingere dreptului autorităților de reglementare, al autorităților de aplicare a legii, al organismelor judiciare sau de evaluare a conformității ale unei părți de a accesa codul sursă al software-ului, fie înainte, fie după import, export, distribuție, vânzare sau utilizare, în vederea investigării, inspecției sau examinării, a unei acțiuni de asigurare a respectării legislației sau a unei proceduri judiciare, pentru a stabili conformitatea cu actele cu putere de lege și actele administrative ale acesteia, inclusiv cele referitoare la nediscriminare și la prevenirea parțialității, sub rezerva unor garanții împotriva divulgării neautorizate;
 - (b) nu aduce atingere cerințelor unei autorități de concurență sau ale unui alt organism relevant al unei părți de a remedia o încălcare a legislației în materie de concurență;
 - (c) nu aduce atingere protecției și asigurării respectării drepturilor de proprietate intelectuală; sau
 - (d) nu aduce atingere dreptului unei părți de a lua măsuri în conformitate cu articolul 14.1 (Încorporarea anumitor dispoziții din AAP) alineatul (2) litera (a) în temeiul căruia articolul III din AAP este încorporat în prezentul acord și face parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

ARTICOLUL 12.12

Încrederea consumatorilor în mediul online

- (1) Recunoscând importanța sporirii încrederii consumatorilor în comerțul digital, fiecare parte adoptă sau menține măsuri pentru a asigura protecția eficace a consumatorilor care efectuează tranzacții de comerț electronic, inclusiv măsuri care:
 - (a) interzic practicile comerciale frauduloase și neloiale, inclusiv practicile comerciale înșelătoare;
 - (b) impun furnizorilor de bunuri și servicii să acționeze cu bună-credință și să respecte practicile comerciale loiale, inclusiv prin respectarea drepturilor consumatorilor cu privire la bunurile și serviciile nesolicitate; și
 - (c) le oferă consumatorilor acces la măsuri reparatorii pentru încălcarea drepturilor lor, inclusiv dreptul la măsuri corective în cazul în care bunurile sau serviciile, deși achitate, nu sunt livrate sau furnizate în maniera convenită.
- (2) Fiecare parte asigură consumatorilor care efectuează tranzacții de comerț electronic un nivel de protecție cel puțin echivalent cu cel prevăzut pentru consumatorii de comerț efectuat prin mijloace neelectronice în temeiul actelor sale cu putere de lege, al normelor administrative și al politicilor sale.
- (3) Părțile recunosc că este important ca agențiilor lor de protecție a consumatorilor sau altor organisme relevante să le fie încredințate competențe adecvate de aplicare a legii și ca aceste agenții sau organisme să coopereze pentru a proteja consumatorii și a spori încrederea consumatorilor în mediul online.

(4) Părțile recunosc beneficiile mecanismelor de facilitare a soluționării cererilor referitoare la tranzacțiile transfrontaliere de comerț electronic. În acest scop, părțile analizează opțiunile de a pune la dispoziție astfel de mecanisme pentru tranzacțiile transfrontaliere de comerț electronic între ele.

ARTICOLUL 12.13

Comunicări de marketing direct nesolicitate

(1) Fiecare parte adoptă sau menține măsuri pentru a asigura protecția eficace a utilizatorilor împotriva comunicărilor de marketing direct nesolicitate.

(2) Fiecare parte se asigură ca nu se trimit comunicări de marketing direct utilizatorilor persoane fizice, cu excepția cazului în care aceștia și-au dat consimțământul pentru primirea unor astfel de comunicări de marketing. Consimțământul se definește în conformitate cu legislația părții în cauză.

(3) În pofida alineatului (2), fiecare parte permite persoanelor care au colectat, în conformitate cu legislația sa, datele de contact ale unui utilizator în contextul furnizării de bunuri sau servicii să îi transmită utilizatorului respectiv comunicări de marketing direct pentru propriile bunuri sau servicii similare.

(4) În ceea ce privește comunicările de marketing direct, fiecare parte se asigură că acestea sunt clar identificabile ca atare, prezintă în mod clar persoana în numele căreia au fost trimise și conțin informațiile necesare pentru a permite utilizatorilor să solicite încetarea primirii lor, în mod gratuit în orice moment.

(5) Fiecare parte asigură utilizatorilor accesul la măsuri reparatorii împotriva expeditorilor de comunicări de marketing direct nesolicitate care nu respectă măsurile adoptate sau menținute în temeiul alineatelor (1)-(4).

ARTICOLUL 12.14

Cooperarea în materie de reglementare în ceea ce privește comerțul digital

- (1) Părțile fac schimb de informații cu privire la următoarele aspecte de reglementare în contextul comerțului digital:
- (a) recunoașterea și facilitarea serviciilor electronice interoperabile de încredere și autentificare;
 - (b) tratamentul acordat comunicărilor de marketing direct;
 - (c) protecția consumatorilor în mediul online, inclusiv măsurile reparatorii pentru consumatori și consolidarea încrederii consumatorilor;
 - (d) provocările cu care se confruntă IMM-urile în ceea ce privește utilizarea comerțului electronic;
 - (e) e-guvernare; și
 - (f) alte aspecte relevante pentru dezvoltarea comerțului digital.

(2) Pentru mai multă certitudine, prezentul articol nu se aplică normelor și garanțiilor unei părți pentru protecția datelor cu caracter personal și a vieții private, inclusiv în ceea ce privește transferurile transfrontaliere de date cu caracter personal.

(3) Atunci când este necesar, părțile cooperează și participă activ la forurile internaționale pentru a promova dezvoltarea comerțului digital.

(4) Părțile recunosc importanța cooperării în chestiuni de securitate cibernetică relevante pentru comerțul digital.

ARTICOLUL 12.15

Comerțul cu mărfuri fără documente pe suport de hârtie

(1) În vederea creării unui mediu informatizat pentru comerțul transfrontalier cu mărfuri, părțile recunosc importanța eliminării formularelor pe suport de hârtie și a documentelor necesare pentru importul, exportul sau tranzitul mărfurilor. În acest scop, părțile sunt încurajate să elimine formularele și documentele pe suport de hârtie, după caz, și să treacă la utilizarea de formulare și documente în formate bazate pe date.

(2) Fiecare parte depune eforturi pentru a pune la dispoziția publicului, în format electronic, documentele de administrare a activității de comerț, pe care le emite sau le controlează sau care sunt necesare pe parcursul desfășurării normale a operațiunilor comerciale. În sensul prezentului alineat, termenul „format electronic” include formate adecvate pentru interpretarea și prelucrarea electronică automatizată fără intervenție umană, precum și imagini și formulare digitalizate.

- (3) Fiecare parte depune eforturi pentru a accepta versiunile electronice ale documentelor de administrare comercială ca fiind echivalentul juridic al versiunilor pe suport de hârtie ale documentelor de administrare a activității de comerț.
- (4) Părțile depun eforturi pentru a coopera bilateral și în cadrul forurilor internaționale pentru a spori acceptarea versiunilor electronice ale documentelor de administrare a activității de comerț.
- (5) La elaborarea inițiativelor care prevăd utilizarea comerțului cu mărfuri fără documente pe suport de hârtie, fiecare parte depune eforturi pentru a ține seama de metodele convenite de organizațiile internaționale.

ARTICOLUL 12.16

Accesul la internet deschis

Părțile recunosc, sub rezerva politicilor, actelor cu putere de lege și normelor administrative aplicabile ale fiecărei părți, avantajele utilizatorilor de pe teritoriile lor, care pot:

- (a) să acceseze, să distribuie și să utilizeze servicii și aplicații la alegere, disponibile pe internet, cu condiția unei gestionări rezonabile a rețelei, care să nu blocheze sau să încetinească traficul din motive comerciale;
- (b) să conecteze la internet dispozitivele dorite, cu condiția ca aceste dispozitive să nu dăuneze rețelei; și

- (c) să aibă acces la informații privind practicile de gestionare a rețelei ale furnizorului lor de servicii de acces la internet.

CAPITOLUL 13

ENERGIE ȘI MATERII PRIME

ARTICOLUL 13.1

Obiective

Obiectivele prezentului capitol constau în facilitarea comerțului și a investițiilor între părți pentru a promova, a dezvolta și a crește producția de energie din surse regenerabile și producția durabilă de materii prime, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor verzi.

ARTICOLUL 13.2

Principii

(1) Fiecare parte își păstrează dreptul suveran de a stabili dacă sunt disponibile zone de pe teritoriul său, precum și în apele sale arhipelagice și teritoriale, în zona economică exclusivă și pe platforma continentală pentru explorarea și producerea de produse energetice și materii prime.

(2) Fiecare parte își păstrează dreptul de a adopta, de a menține și de a pune în aplicare măsuri care sunt necesare pentru a asigura aprovizionarea cu produse energetice și materii prime și care sunt conforme cu prezentul acord.

ARTICOLUL 13.3

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

- (a) „autorizație” înseamnă permisiunea, licența, concesiunea sau un instrument administrativ ori contractual similar prin care autoritatea competentă a unei părți îi permite unei entități să desfășoare o anumită activitate economică pe teritoriul său;
- (b) „echilibrare” înseamnă acțiuni și procese, în toate intervalele de timp, prin care operatorii de rețea asigură, în mod continuu, atât menținerea frecvenței sistemului în limitele de stabilitate predefinite, cât și conformitatea cu volumul rezervelor necesare cu privire la calitatea cerută;
- (c) „produse energetice” înseamnă produsele din care se generează energie și care sunt enumerate în anexa 13 (Liste de produse energetice, hidrocarburi și materii prime) în funcție de codul SA corespunzător¹;
- (d) „hidrocarburi” înseamnă produsele care sunt enumerate în anexa 13 (Liste de produse energetice, hidrocarburi și materii prime) în funcție de codul SA corespunzător;

¹ Pentru mai multă certitudine, termenul „produse energetice” nu include produsele agricole, forestiere sau pescărești, altele decât biogazul sau biocombustibilii.

- (e) „materii prime” înseamnă materialele utilizate la fabricarea produselor industriale care sunt enumerate în anexa 13 (Liste de produse energetice, hidrocarburi și materii prime) în funcție de codul SA corespunzător¹;
- (f) „energie electrică produsă din surse regenerabile” înseamnă energia electrică obținută din surse regenerabile de energie;
- (g) „energie din surse regenerabile” înseamnă energie produsă din surse solare, eoliene, hidroelectrice, geotermale, biologice, oceanice, precum și din alte surse din mediul înconjurător în care sursa inițială de energie este regenerabilă;
- (h) „standard” înseamnă un standard astfel cum este definit în anexa 1 la Acordul BTC; și
- (i) „reglementare tehnică” înseamnă o reglementare tehnică astfel cum este definită în anexa 1 la Acordul BTC.

ARTICOLUL 13.4

Monopoluri la import și la export

Niciuna dintre părți nu desemnează și nu menține un monopol desemnat la import sau la export. În sensul prezentului articol, termenul „monopol la import sau la export” înseamnă dreptul exclusiv sau autorizația exclusivă acordat(ă) de una dintre părți unei entități de a importa produse energetice sau materii prime din cealaltă parte sau de a exporta produse energetice sau materii prime către cealaltă parte².

¹ Pentru mai multă certitudine, termenul „materii prime” nu include produsele agricole, forestiere sau pescărești.

² Pentru mai multă certitudine, prezentul articol nu aduce atingere capitolului 10 (Comerțul cu servicii și investițiile) și nu include un drept care rezultă din acordarea unui drept de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 13.5

Prețuri de export

Nicio parte nu impune celeilalte părți, pentru exporturile sale de produse energetice sau de materii prime, un preț mai mare decât prețul perceput pentru astfel de produse energetice și materii prime atunci când acestea sunt destinate pieței interne, prin intermediul unei măsuri precum licențele sau cerințele privind prețul minim.

ARTICOLUL 13.6

Prețuri interne

Fiecare parte încearcă să se asigure că prețurile de comercializare angro a energiei electrice și a gazelor naturale reflectă cererea și oferta reale. Dacă una dintre părți decide să reglementeze prețul ofertei interne pentru produsele energetice și materiile prime (denumit în continuare „prețul reglementat”), aceasta poate face acest lucru numai pentru a atinge un obiectiv de politică publică legitim și numai prin impunerea unui preț reglementat care să fie clar definit, transparent, nediscriminatoriu și proporțional.

ARTICOLUL 13.7

Autorizație pentru explorarea și producția de produse energetice și materii prime

- (1) În cazul în care o parte solicită o autorizație pentru explorarea sau producerea de energie electrică, hidrocarburi sau materii prime, partea respectivă:
 - (a) acordă o astfel de autorizație în conformitate cu condițiile și procedurile prevăzute la articolul 10.33 (Obiectivitate, imparțialitate și independență) și la articolul 10.34 (Publicare și informații disponibile); și
 - (b) asigură un proces transparent de acordare a autorizațiilor și publică cel puțin tipul de autorizație și zona relevantă sau o parte a acesteia, astfel încât să permită solicitanților potențial interesați să depună cereri.
- (2) O parte poate acorda autorizații fără a respecta condițiile și procedurile prevăzute la articolul 10.34 (Publicare și informații disponibile) și la alineatul (1) litera (b) din prezentul articol în oricare dintre următoarele cazuri legate de hidrocarburi:
 - (a) zona a făcut obiectul unei proceduri anterioare în conformitate cu articolul 10.34 (Publicare și informații disponibile) și cu alineatul (1) litera (b) din prezentul articol, care nu a condus la acordarea unei autorizații;
 - (b) zona este disponibilă permanent pentru explorare sau producție; sau

(c) s-a renunțat la autorizația acordată înainte de data expirării sale.

(3) O parte poate solicita unei entități careia i s-a acordat o autorizație să plătească o contribuție financiară sau o contribuție în natură¹. Contribuția financiară sau o contribuție în natură este stabilită într-un mod care să nu interfereze cu procesul de gestionare și de luare a deciziilor al unei astfel de entități.

(4) Fiecare parte se asigură că solicitantul este informat cu privire la motivele respingerii cererii sale, astfel încât solicitantul să poată recurge la procedurile de exercitare a căilor de atac sau de control, dacă este necesar. Procedurile de exercitare a căilor de atac sau de control sunt publicate în prealabil.

ARTICOLUL 13.8

Evaluarea impactului asupra mediului

(1) Fiecare parte se asigură că actele cu putere de lege și normele sale administrative impun o evaluare a impactului asupra mediului pentru activitățile legate de producția de produse energetice sau de materii prime, în cazul în care aceste activități pot avea un impact semnificativ asupra mediului.

¹ Pentru mai multă certitudine, termenii „contribuție financiară” și „contribuție în natură” de la prezentul alineat nu includ nicio garanție sau plată necesară îndeplinirii de către o entitate a unei obligații de finanțare și de dezafectare sau a oricărei garanții sau plăți necesare pentru activitățile ulterioare dezafectării.

(2) În ceea ce privește evaluarea impactului asupra mediului menționată la alineatul (1), fiecare parte, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele sale administrative:

- (a) se asigură că toate persoanele interesate, inclusiv organizațiile neguvernamentale, au posibilitatea efectivă și timpurie de a participa la evaluarea impactului asupra mediului, precum și o perioadă adecvată pentru a prezenta observații cu privire la raportul de evaluare a impactului asupra mediului;
- (b) ia în considerare rezultatele evaluării impactului asupra mediului cu privire la efectele asupra mediului înainte de acordarea autorizației;
- (c) pune la dispoziția publicului rezultatele evaluării impactului asupra mediului; și
- (d) identifică și evaluează, după caz, efectele semnificative ale unui proiect asupra:
 - (i) populației și sănătății umane;
 - (ii) biodiversității;
 - (iii) terenurilor, solului, apei, aerului și climei; și
 - (iv) patrimoniului cultural și asupra peisajului, inclusiv efectele preconizate care decurg din vulnerabilitatea proiectului la riscurile de accidente majore sau dezastre care sunt relevante pentru proiectul în cauză.

ARTICOLUL 13.9

Riscurile și siguranța operațiunilor offshore

- (1) Fiecare parte se asigură că atribuțiile de reglementare legate de siguranța și protecția mediului pentru operațiunile petroliere și gaziere offshore sunt exercitate independent de atribuțiile de reglementare legate de dezvoltarea economică și acordarea de licențe pentru operațiunile petroliere și gaziere offshore, de exemplu prin menținerea unor entități juridice separate.
- (2) Fiecare parte stabilește, după caz, condițiile necesare pentru siguranța offshore, explorarea și producția de petrol și gaze de pe teritoriul său, în vederea protejării mediului marin și a comunităților costiere împotriva poluării. Aceste condiții se bazează pe standarde ridicate de siguranță și de protecție a mediului pentru operațiunile petroliere și gaziere offshore.
- (3) Părțile cooperează, după caz, pentru a promova la nivel internațional standarde ridicate de siguranță și de protecție a mediului pentru operațiunile petroliere și gaziere offshore prin schimbul de informații și creșterea transparenței în ceea ce privește siguranța și performanța de mediu.

ARTICOLUL 13.10

Accesul la infrastructura energetică pentru producătorii de energie electrică din surse regenerabile

- (1) Fără a aduce atingere articolului 13.7 (Autorizație pentru explorarea și producția de produse energetice și materii prime), fiecare parte se asigură că producătorilor de energie electrică din surse regenerabile de pe teritoriul său li se acordă acces la infrastructura de transport și distribuție a energiei electrice aflată pe teritoriul său în condiții nediscriminatorii, rezonabile și care reflectă costurile într-o perioadă rezonabilă după depunerea cererii de acces și în condiții care permit utilizarea fiabilă a acestei infrastructuri.
- (2) Fiecare parte se asigură că proprietarii sau operatorii infrastructurii de transport și distribuție a energiei electrice de pe teritoriul său publică termenele și condițiile menționate la alineatul (1) și iau măsurile corespunzătoare pentru a reduce la minimum reducerea producției de energie electrică din surse regenerabile.
- (3) Fiecare parte se asigură că există piețe de echilibrare în care producătorii de energie din surse regenerabile pot achiziționa bunuri și servicii în condiții rezonabile și nediscriminatorii.
- (4) Prezentul articol nu aduce atingere dreptului fiecărei părți de a adopta sau de a menține în actele sale cu putere de lege și în normele sale administrative derogări de la dreptul de acces la infrastructura sa de transport și distribuție a energiei electrice pe baza unor criterii obiective și nediscriminatorii, cu condiția ca aceste derogări să fie necesare pentru îndeplinirea unui obiectiv de politică legitim, cum ar fi necesitatea de a menține stabilitatea sistemului de energie electrică.

ARTICOLUL 13.11

Organism de reglementare

Fiecare parte menține sau instituie un organism de reglementare independent sau orice alt organism independent care:

- (a) este distinct din punct de vedere juridic și separat din punct de vedere funcțional de următoarele și nu se subordonează acestora:
 - (i) alte autorități; sau
 - (ii) operatorii sau entitățile care furnizează sau au acces la infrastructura de transport și distribuție a energiei electrice; și
- (b) însărcinat cu soluționarea litigiilor privind termenele, condițiile și tarifele adecvate pentru accesul la infrastructura de transport și distribuție a energiei electrice și utilizarea acesteia într-o perioadă rezonabilă.

ARTICOLUL 13.12

Cooperare în domeniul standardelor, al reglementărilor tehnice și al procedurilor de evaluare a conformității

- (1) În conformitate cu articolele 9.5 (Standarde internaționale) și 9.6 (Standarde), părțile promovează cooperarea dintre autoritățile de reglementare sau organismele de standardizare situate pe teritoriile lor în domeniul eficienței energetice și al energiei durabile din surse regenerabile, cu scopul de a contribui la politica în domeniul energiei durabile și al climei.
- (2) În sensul alineatului (1), părțile depun eforturi pentru a identifica inițiativele relevante de interes reciproc privind standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității legate de eficiența energetică și de energia durabilă din surse regenerabile.

ARTICOLUL 13.13

Cercetare, dezvoltare și inovare

Părțile promovează cercetarea, dezvoltarea și inovarea în domeniul eficienței energetice, al energiei și materiilor prime din surse regenerabile și cooperează, după caz, inclusiv pentru:

- (a) a promova diseminarea informațiilor și a celor mai bune practici privind politicile ecologice și eficiente din punct de vedere economic referitoare la produsele energetice și materiile prime, precum și a practicilor și tehnologiilor eficiente din punctul de vedere al costurilor în domeniul eficienței energetice, al energiei din surse regenerabile și al materiilor prime, într-un mod coerent cu protecția adecvată și eficace a drepturilor de proprietate intelectuală; și

- (b) a promova cercetarea, dezvoltarea și aplicarea de tehnologii, practici și procese eficiente din punct de vedere energetic și ecologice în domeniul eficienței energetice, al energiei din surse regenerabile și al materiilor prime, care ar reduce la minimum impactul negativ asupra mediului în întregul lanț al produselor energetice și al materiilor prime.

ARTICOLUL 13.14

Cooperare în domeniul produselor energetice și al materiilor prime

Părțile cooperează, după caz, în domeniul produselor energetice și al materiilor prime, printre altele pentru:

- (a) reducerea sau eliminarea măsurilor de denaturare a comerțului și a investițiilor în țările terțe care au efecte asupra produselor energetice și a materiilor prime;
- (b) coordonarea pozițiilor lor în cadrul forurilor internaționale în care sunt discutate aspecte privind comerțul și investițiile legate de produsele energetice și de materiile prime și promovarea de programe internaționale în domeniul eficienței energetice, al energiei din surse regenerabile și al materiilor prime;
- (c) încurajarea schimbului de date de piață în domeniul:
 - (i) produselor energetice, inclusiv informații privind organizarea piețelor energetice, promovarea noilor tehnologii energetice și eficiența energetică; și

- (ii) materiilor prime;
- (d) promovarea responsabilității sociale a întreprinderilor în conformitate cu standardele internaționale, cum ar fi Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale și Orientările OCDE privind diligența necesară pentru o conduită responsabilă în afaceri;
- (e) promovarea valorilor aprovizionării responsabile și ale mineritului la nivel mondial, precum și maximizarea contribuției sectoarelor lor de materii prime și a lanțurilor valorice industriale asociate la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite;
- (f) promovarea cercetării, dezvoltării, inovării și formării în domenii relevante de interes comun în materie de produse energetice și materii prime;
- (g) încurajarea schimbului de informații și de bune practici privind evoluțiile politicilor interne;
- (h) promovarea utilizării eficiente a resurselor (și anume îmbunătățirea proceselor de producție, precum și a durabilității, a posibilității de reparare, a proiectării în vederea dezasamblării, a facilitării reutilizării și reciclării produselor); și
- (i) promovarea la nivel internațional a unor standarde ridicate de siguranță și de protecție a mediului pentru operațiunile petroliere, gaziere și miniere offshore, prin schimbul de informații și creșterea transparenței în ceea ce privește siguranța și performanța de mediu.

CAPITOLUL 14

ACHIZIȚII PUBLICE

ARTICOLUL 14.1

Încorporarea anumitor dispoziții din AAP

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile asumate în temeiul AAP.
- (2) Următoarele dispoziții ale AAP sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*, pentru a se aplica achizițiilor reglementate în anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) la prezentul articol:
 - (a) articolele I-IV, articolele VI-XV, articolele XVI alineatul (1)-XVI alineatul (3) și articolele XVII și XVIII; și
 - (b) appendicele II-IV care se referă la fiecare parte.
- (3) În pofida articolului 1.5 (Relația cu alte acorduri internaționale) alineatul (5), în cazul în care se modifică oricare dintre dispozițiile AAP menționate la alineatul (2) litera (a), modificările respective nu se încorporează automat în prezentul capitol, fiind necesar ca părțile să se consulte în vederea modificării prezentului capitol, după caz.

(4) Pentru mai multă certitudine, trimerile la termenul „achiziții reglementate” din dispozițiile încorporate în prezentul acord și care fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*, în conformitate cu alineatul (2) se interpretează ca trimiteri la achizițiile reglementate prin anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice).

ARTICOLUL 14.2

Discipline suplimentare

(1) în plus față de dispozițiile menționate la articolul 14.1 (Încorporarea anumitor dispoziții din AAP).

(2) În ceea ce privește utilizarea mijloacelor electronice în procedurile de achiziții publice și pentru publicarea anunțurilor, toate anunțurile referitoare la achizițiile reglementate în înțelesul articolului 14.1 (Încorporarea anumitor dispoziții din AAP) alineatul (4), inclusiv anunțurile de intenție pentru achiziții publice, anunțurile sumare, anunțurile privind achizițiile publice planificate și anunțurile de atribuire a contractelor:

- (a) trebuie să fie accesibile direct prin mijloace electronice, în mod gratuit, prin intermediul unui punct unic de acces pe internet; și
- (b) pot fi, de asemenea, publicate pe un suport de hârtie adecvat.

Documentația de licitație se pune la dispoziție prin mijloace electronice, iar părțile utilizează mijloace electronice pentru depunerea ofertelor în cea mai mare măsură posibilă.

(3) În ceea ce privește sistemele de înregistrare și procedurile de calificare, în temeiul articolului IX alineatul (1) din AAP, în cazul în care o parte, inclusiv entitățile sale contractante, sau orice altă autoritate competentă menține un sistem de înregistrare a furnizorilor, aceasta se asigură că informațiile din sistemul de înregistrare a furnizorilor sunt accesibile prin mijloace electronice și că furnizorii interesați pot solicita înregistrarea în orice moment. Dacă un furnizor îndeplinește condițiile de înregistrare, acesta este înregistrat într-un termen rezonabil. Dacă un furnizor nu îndeplinește condițiile de înregistrare, acesta este informat și i se comunică în scris motivele într-un termen rezonabil.

(4) În ceea ce privește licitația selectivă, în temeiul articolului IX alineatul (5) din AAP, în cazul în care o entitate contractantă utilizează o procedură de licitație selectivă, aceasta nu limitează numărul furnizorilor invitați să depună o ofertă cu intenția de a evita concurența efectivă.

(5) În ceea ce privește considerentele de mediu, de ordin social și de muncă, o parte poate:

(a) să permită entităților contractante să țină seama de considerentele de mediu, de ordin social și de muncă legate de obiectul procedurii de achiziții publice, cu condiția ca astfel de considerente:

(i) să fie nediscriminatorii; și

- (ii) să fie indicate în anunțul de intenție pentru achiziția publică sau în documentația de licitație;
 - (b) să ia măsurile adecvate pentru a asigura respectarea legislației, a reglementărilor, a obligațiilor și a standardelor internaționale în domeniul mediului, social și al muncii, cu condiția ca aceste legislații, reglementări, obligații și standarde să nu fie discriminatorii.
- (6) În ceea ce privește condițiile de participare, deși o entitate contractantă a unei părți poate, atunci când stabilește condițiile de participare, să solicite o experiență anterioară relevantă dacă aceasta este esențială pentru ca furnizorul să îndeplinească cerințele procedurii de achiziție în conformitate cu articolul VIII alineatul (2) litera (b) din AAP, entitatea contractantă respectivă a unei părți nu poate solicita ca experiența prealabilă să fie o condiție de participare la achiziție.

ARTICOLUL 14.3

Schimb de date statistice

O dată la doi ani, fiecare parte pune la dispoziția celeilalte părți statistici bilaterale privind achizițiile publice, sub rezerva disponibilității acestora în sistemele oficiale de achiziții publice online ale fiecărei părți.

ARTICOLUL 14.4

Modificări și rectificări ale domeniului de reglementare

- (1) Fiecare parte își poate modifica angajamentele din secțiunea care îi corespunde din anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) în conformitate cu alineatele (3)-(5) și cu alineatul (9) din prezentul articol. O parte își poate rectifica angajamentele din secțiunea care îi corespunde din anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) în conformitate cu alineatele (3)-(9) din prezentul articol.
- (2) În cazul în care o modificare sau o rectificare a anexelor unei părți la apendicele I la AAP devine efectivă în conformitate cu articolul XIX din AAP, ea devine efectivă și aplicabilă în mod automat în sensul prezentului acord, *mutatis mutandis*.
- (3) O parte care intenționează să își modifice angajamentele din secțiunea care îi corespunde din anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice):
 - (a) notifică acest lucru în scris celeilalte părți; și
 - (b) include în notificare o propunere de ajustări compensatorii adecvate pentru cealaltă parte, în vederea menținerii unui nivel de reglementare comparabil cu cel existent anterior modificării.
- (4) În pofida alineatului (3) litera (b), niciuna dintre părți nu este obligată să asigure ajustări compensatorii celeilalte părți dacă modificarea vizează o entitate asupra căreia partea a renunțat efectiv să exercite control sau influență.

(5) Cealaltă parte se poate opune unei modificări, astfel cum este menționată la alineatul (3), în cazul în care consideră faptul că:

- (a) o ajustare compensatorie propusă în conformitate cu alineatul (3) litera (b) nu este adecvată pentru a menține un nivel comparabil de reglementare stabilit de comun acord; sau
- (b) modificarea nu vizează o entitate asupra căreia partea a renunțat efectiv să exercite control sau influență, astfel cum se prevede la alineatul (4).

Cealaltă parte trebuie să obiecteze în scris în termen de 45 de zile de la primirea notificării astfel cum se menționează la alineatul (3) litera (a), în caz contrar considerându-se că a acceptat ajustarea compensatorie sau modificarea, inclusiv în sensul capitolului 26 (Soluționarea litigiilor).

(6) Următoarele modificări ale unei secțiuni care îi corespunde unei părți din anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) sunt considerate a fi rectificări de natură pur formală, cu condiția ca respectivele modificări să nu aducă atingere nivelului de reglementare stabilit de comun acord prevăzut în prezentul capitol:

- (a) o modificare a denumirii unei entități;
- (b) o fuziune a două sau mai multe entități enumerate în respectiva secțiune; și
- (c) separarea unei entități enumerate în secțiunea respectivă în două sau mai multe entități, care sunt adăugate la entitățile menționate în aceeași anexă.

(7) În cazul rectificărilor propuse la secțiunea care îi corespunde unei părți din anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice), partea respectivă informează cealaltă parte o dată la doi ani, în conformitate cu ciclul de notificări prevăzut în AAP.

(8) Oricare dintre părți poate notifica celeilalte părți o obiecție la o rectificare propusă în termen de 45 de zile de la data transmiterii notificării. În cazul în care o parte transmite o obiecție, aceasta precizează motivele pentru care consideră că rectificarea propusă nu este o rectificare de natură pur formală menționată la alineatul (6) și descrie efectul rectificării propuse asupra domeniului de reglementare stabilit de comun acord în prezentul acord. În cazul în care nicio astfel de obiecție nu este transmisă în scris în termen de 45 de zile de la data transmiterii notificării, se consideră că cealaltă parte este de acord cu propunerea de rectificare.

(9) În cazul în care cealaltă parte ridică obiecții cu privire la modificarea sau rectificarea propusă, părțile încearcă să soluționeze problema prin consultări. În cazul în care nu se ajunge la un acord în termen de 60 de zile de la data transmiterii obiecției, partea care dorește să modifice sau să rectifice secțiunea care îi corespunde din anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) poate supune chestiunea procedurii de soluționare a litigiilor în conformitate cu capitolul 26 (Soluționarea litigiilor). Modificarea sau rectificarea preconizată a secțiunii relevante din anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) intră în vigoare numai în cazul în care ambele părți convin sau pe baza unei decizii finale a unei comisii instituite în temeiul articolului 26.5 (Instituirea unei comisii de arbitraj).

ARTICOLUL 14.5

Negocieri ulterioare

Părțile inițiază negocieri privind accesul pe piață în vederea îmbunătățirii domeniului de aplicare al reglementării prevăzut în anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) secțiunea B (Lista Noii Zeelande) subsecțiunea 2 (Entități guvernamentale subcentrale) și subsecțiunea 3 (Alte entități) cât mai curând posibil, ca urmare a faptului că autoritățile locale, serviciile de stat sau entitățile din sectorul de stat din Noua Zeelandă:

- (a) sunt reglementate de Noua Zeelandă în cadrul unui alt acord comercial internațional; sau
- (b) trebuie să respecte Normele privind achizițiile publice ale Noii Zeelande¹ după data intrării în vigoare a prezentului acord².

¹ Normele privind achizițiile publice ale Noii Zeelande sunt principalul instrument al Noii Zeelande pentru reglementarea achizițiilor publice. O instrucțiune guvernamentală completă emisă la 22 aprilie 2014 în temeiul secțiunii 107 din Legea privind entitățile Coroanei din 2004 a impus anumitor categorii de entități să respecte Normele privind achizițiile publice.

² Pentru mai multă certitudine, prezenta literă nu se aplică în cazul în care una sau mai multe dintre entitățile în cauză au obligația de a respecta Normele privind achizițiile publice ale Noii Zeelande la data intrării în vigoare a prezentului acord.

CAPITOLUL 15

POLITICA ÎN DOMENIUL CONCURENȚEI

ARTICOLUL 15.1

Principiile cooperării

Părțile recunosc importanța unei concurențe libere și nedenate în relațiile lor comerciale și de investiții. Părțile recunosc faptul că practicile comerciale anticoncurențiale și intervențiile statului sunt susceptibile să denatureze buna funcționare a piețelor și să submineze avantajele liberalizării comerțului și a investițiilor.

ARTICOLUL 15.2

Neutralitate concurențială

Prezentul capitol se aplică tuturor întreprinderilor, publice sau private.

ARTICOLUL 15.3

Activitate economică

Prezentul capitol se aplică întreprinderilor numai în măsura în care acestea desfășoară o activitate economică. În sensul prezentului capitol, termenul „activitate economică” se referă la oferirea de bunuri sau servicii pe o piață.

ARTICOLUL 15.4

Cadrul legislativ

- (1) Fiecare parte adoptă sau menține o legislație în domeniul concurenței care:
 - (a) se aplică tuturor întreprinderilor;
 - (b) se aplică în toate sectoarele economiei¹; și

¹ Pentru mai multă certitudine, în temeiul articolului 42 din TFUE, normele Uniunii în materie de concurență se aplică sectorului agricol în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO UE L 347, 20.12.2013, p. 671).

(c) abordează în mod eficace toate practicile următoare:

- (i) acordurile orizontale și verticale între întreprinderi, deciziile asociațiilor de întreprinderi și cooperarea informală între întreprinderi care substituie riscurile concurenței, care au ca obiect sau efect împiedicarea, restricționarea sau denaturarea concurenței;
- (ii) abuzurile de poziție dominantă ale uneia sau mai multor întreprinderi; și
- (iii) concentrările dintre întreprinderi, care ar împiedica în mod semnificativ concurența efectivă, în special în urma creării sau a consolidării unei poziții dominante.

(2) Părțile se asigură că întreprinderile cărora li s-a încredințat îndeplinirea unor sarcini de interes public se supun normelor din prezentul capitol, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea unor sarcini speciale de interes public care sunt atribuite acestor întreprinderi. Sarcinile de interes public atribuite trebuie să fie transparente, iar orice limitare sau abatere de la aplicarea normelor din prezentul capitol nu depășește ceea ce este strict necesar pentru îndeplinirea sarcinilor respective.

ARTICOLUL 15.5

Punere în aplicare

- (1) Fiecare parte menține o autoritate independentă din punctul de vedere al funcționării care este responsabilă cu punerea integrală în aplicare și asigurarea eficace a respectării legislației sale în materie de concurență menționate la articolul 15.4 (Cadrul legislativ) alineatul (1) și care este dotată în mod corespunzător cu competențele și resursele necesare în acest scop.
- (2) Fiecare parte aplică legislația proprie în materie de concurență într-un mod transparent, respectând principiile echității procedurale, inclusiv dreptul la apărare al întreprinderilor în cauză, în special dreptul de a fi audiat și dreptul la control jurisdicțional.
- (3) Fiecare parte pune la dispoziția publicului actele cu putere de lege și normele sale administrative în domeniul concurenței, precum și orice orientări utilizate în legătură cu aplicarea acestora, cu excepția procedurilor operaționale interne.
- (4) Fiecare parte se asigură că actele cu putere de lege și normele sale administrative în domeniul concurenței sunt aplicate și respectate într-un mod care nu discriminează pe motiv de cetățenie.
- (5) Fiecare parte se asigură că, înainte de impunerea unei sancțiuni sau a unei măsuri corective în cadrul unei proceduri de asigurare a respectării legislației, părții pârâte i se oferă posibilitatea de a fi audiat și de a furniza probe în apărarea sa. În special, fiecare parte se asigură că partea pârâtă are o posibilitate rezonabilă de a examina și de a contesta probele pe care se bazează impunerea sancțiunii sau a măsurii corective.

(6) Sub rezerva ocultărilor necesare pentru protejarea informațiilor confidențiale, fiecare parte se asigură că motivele oricărei sancțiuni impuse sau ale oricărei măsuri corective aplicate pentru încălcarea legislației sale în materie de concurență sunt puse la dispoziția părții pârâte în cadrul unei proceduri de asigurare a respectării actelor cu putere de lege sau a normelor sale administrative în domeniul concurenței.

(7) Fiecare parte se asigură că destinatarii unei decizii de impunere a unei sancțiuni sau a unei măsuri corective pentru încălcarea legislației sale în domeniul concurenței au posibilitatea de a solicita controlul jurisdicțional al unei astfel de decizii.

ARTICOLUL 15.6

Drept privat de acțiune

(1) În sensul prezentului articol, termenul „drept privat de acțiune” înseamnă dreptul unei persoane de a solicita măsuri reparatorii, inclusiv măsuri corective cu caracter de ordonanță președințială, monetare sau de altă natură, prin intermediul unei instanțe sau al unui alt tribunal independent, pentru prejudicii aduse activității sau proprietății persoanei respective, cauzate de o încălcare a legislației în materie de concurență a unei părți, fie în mod independent, fie ca urmare a constatării unei încălcări de către autoritatea sau autoritățile de concurență ale părții.

(2) Recunoscând faptul că dreptul privat de acțiune este o completare importantă la asigurarea respectării la nivel public a legislației în materie de concurență a unei părți, fiecare parte adoptă sau menține acte cu putere de lege sau alte măsuri care prevăd un drept privat de acțiune independent.

ARTICOLUL 15.7

Cooperare

- (1) Părțile recunosc că este în interesul lor comun să promoveze cooperarea în ceea ce privește politica în domeniul concurenței și asigurarea respectării legislației concurenței.
- (2) Pentru a facilita cooperarea menționată la alineatul (1), autoritățile de concurență ale părților pot face schimb de informații, sub rezerva normelor privind confidențialitatea prevăzute în legislația fiecărei părți.
- (3) Autoritățile de concurență ale părților depun eforturi pentru a-și coordona, în măsura posibilului și dacă este cazul, activitățile de asigurare a respectării legislației referitoare la comportamente sau cazuri similare sau conexe.

ARTICOLUL 15.8

Neaplicarea soluționării litigiilor

Capitolul 26 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentului capitol.

CAPITOLUL 16

SUBVENȚII

ARTICOLUL 16.1

Principii

Subvențiile pot fi acordate de către o parte atunci când sunt necesare pentru atingerea unui obiectiv de politică publică. Cu toate acestea, părțile recunosc faptul că anumite subvenții sunt susceptibile să denatureze buna funcționare a piețelor, să submineze avantajele liberalizării comerțului și să dăuneze mediului. În principiu, subvențiile nu ar trebui să fie acordate de către o parte atunci când acestea afectează sau pot afecta negativ concurența sau comerțul sau atunci când dăunează în mod semnificativ mediului.

ARTICOLUL 16.2

Definiții și domeniu de aplicare

- (1) În sensul prezentului capitol, termenul „subvenție” înseamnă:
 - (a) o măsură care îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 1.1 din Acordul SMC, indiferent dacă subvenția este acordată unei întreprinderi care furnizează bunuri sau servicii¹; și

¹ Prezentul articol nu aduce atingere rezultatului discuțiilor ulterioare purtate în cadrul OMC privind definirea subvențiilor pentru servicii. În funcție de evoluția respectivelor discuții ulterioare la nivelul OMC, părțile pot modifica prezentul acord în această privință.

(b) o subvenție astfel cum este definită la litera (a) de la prezentul alineat care este specifică în sensul articolului 2 din Acordul SMC. Orice subvenție care intră sub incidența articolului 16.7 (Subvenții interzise) este considerată specifică în înțelesul articolului 2 din acordul menționat.

(2) Prezentul capitol se aplică subvențiilor acordate întreprinderilor în măsura în care acestea desfășoară o activitate economică. Prezentul capitol se aplică tuturor întreprinderilor, publice sau private. În sensul prezentului capitol, termenul „activitate economică” se referă la oferirea de bunuri sau servicii pe o piață.

(3) Prezentul capitol se aplică subvențiilor acordate întreprinderilor cărora li s-au încredințat roluri sau sarcini specifice de interes public, în măsura în care aplicarea prezentului capitol nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea rolurilor sau a sarcinilor specifice de interes public încredințate întreprinderilor respective. Astfel de roluri sau sarcini specifice de interes public sunt încredințate în prealabil, în mod transparent, iar orice limitare sau abatere de la aplicarea prezentului capitol nu depășește ceea ce este necesar pentru îndeplinirea rolurilor sau sarcinilor de interes public încredințate. În sensul prezentului alineat, formularea „rolurile sau sarcinile specifice de interes public” include obligațiile de serviciu public.

(4) Articolele 16.6 (Consultări) și 16.7 (Subvenții interzise) nu se aplică subvențiilor acordate de administrațiile subcentrale ale fiecărei părți. În îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului capitol, fiecare parte ia toate măsurile rezonabile de care dispune pentru a asigura respectarea prezentului capitol de către administrațiile sale subcentrale.

- (5) Articolele 16.6 (Consultări) și 16.7 (Subvenții interzise) nu se aplică sectorului audiovizual.
- (6) Articolul 16.7 (Subvenții interzise) nu se aplică subvențiilor acordate pentru a:
 - (a) compensa pagubele provocate de dezastre naturale sau de alte evenimente excepționale fără caracter economic, cu condiția ca aceste subvenții să fie temporare; și
 - (b) răspunde unei urgențe sanitare sau economice la nivel național sau mondial, cu condiția ca aceste subvenții să fie temporare, specifice și proporționale, având în vedere daunele cauzate sau care decurg din situația de urgență.

ARTICOLUL 16.3

Relația cu Acordul OMC

Nicio dispoziție din prezentul capitol nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor care îi revin fiecărei părți în temeiul Acordului SMC, al Acordului privind agricultura, al articolului XVI din GATT 1994 sau al articolului XV din GATS.

ARTICOLUL 16.4

Subvenții în domeniul pescuitului

Fiecare parte se abține de la acordarea sau menținerea unor subvenții dăunătoare în domeniul pescuitului. În acest scop, părțile cooperează cu privire la:

- (a) îndeplinirea țintei 14.6 a obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite;
- (b) punerea în aplicare a Acordului OMC privind subvențiile pentru pescuit, întocmit la Geneva la 17 iunie 2022 care, printre altele, interzice subvențiile care contribuie la pescuitul ilegal, nedeclarat și nereglementat (denumit în continuare „pescuitul INN”); și
- (c) continuarea, în cadrul OMC, a negocierilor pentru adoptarea unor discipline cuprinzătoare privind interzicerea anumitor forme de subvenții pentru pescuit care contribuie la supracapacitate și la pescuit excesiv.

ARTICOLUL 16.5

Transparență

(1) În ceea ce privește orice subvenție acordată sau menținută pe teritoriul său, fiecare parte asigură transparența următoarelor informații, în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentului acord și, ulterior, la fiecare doi ani:

- (a) temeiul juridic și scopul subvenției;

- (b) forma subvenției;
 - (c) cuantumul subvenției sau suma înscrisă în buget pentru subvenție; și
 - (d) dacă este posibil, numele beneficiarului subvenției.
- (2) Fiecare parte îndeplinește cerințele de transparență prevăzute la alineatul (1) prin:
- (a) transmiterea unei notificări în temeiul articolului 25 din Acordul SMC;
 - (b) transmiterea unei notificări în temeiul articolului 18 din Acordul privind agricultura; sau
 - (c) publicarea, de către partea respectivă sau în numele acesteia, pe un site accesibil publicului.
- (3) În pofida cerințelor de transparență prevăzute la alineatul (1), o parte (denumită în continuare „partea solicitantă”) poate solicita informații suplimentare de la cealaltă parte (denumită în continuare „partea solicitată”) cu privire la o subvenție acordată de partea solicitată, printre care:
- (a) temeiul juridic și obiectivul de politică sau scopul subvenției;
 - (b) suma totală sau suma anuală înscrisă în buget pentru subvenție;
 - (c) dacă este posibil, numele beneficiarului subvenției;
 - (d) datele și durata subvenției și orice alte termene-limită aferente subvenției;

- (e) cerințele de eligibilitate pentru subvenție;
- (f) eventualele măsuri luate pentru a limita efectul potențial de denaturare a concurenței, a comerțului sau a mediului; și
- (g) orice alte informații care permit evaluarea efectelor negative ale subvenției.

(4) Partea solicitată furnizează în scris părții solicitante informațiile solicitate în temeiul alineatului (3) în termen de cel mult 60 de zile de la data transmiterii cererii. În cazul în care partea solicitată nu furnizează, integral sau parțial, informațiile solicitate de partea solicitantă, partea solicitată explică motivele pentru care nu a furnizat aceste informații în răspunsul său scris astfel cum este prevăzut la prezentul alineat.

ARTICOLUL 16.6

Consultări

(1) În cazul în care, în orice moment după formularea unei cereri de informații suplimentare în temeiul articolului 16.5 (Transparență) alineatul (3), partea solicitantă consideră că o subvenție acordată de partea solicitată afectează sau poate afecta negativ interesele acesteia, partea solicitantă își poate exprima preocuparea, în scris, părții solicitate și poate solicita consultări cu privire la chestiunea respectivă. Consultările dintre părți pentru a discuta preocupările exprimate au loc în termen de 60 de zile de la data transmiterii cererii.

- (2) Dacă, în urma consultărilor menționate la alineatul (1), partea solicitantă consideră că subvenția în cauză îi afectează sau îi poate afecta negativ interesele, în mod disproporționat:
- (a) în cazul subvențiilor acordate unei întreprinderi care furnizează bunuri sau servicii, partea solicitată depune eforturi pentru a elimina sau a reduce la minimum orice efecte negative ale subvenției asupra intereselor părții solicitante; sau
 - (b) în cazul subvențiilor acordate în legătură cu mărfurile reglementate în anexa 1 la Acordul privind agricultura, ținând seama de dispozițiile relevante ale acordului respectiv, partea solicitată examinează cu înțelegere preocupările exprimate de partea solicitantă, cu respectarea corespunzătoare a articolului 16.3 (Relația cu Acordul OMC).
- (3) În sensul alineatului (2) litera (a), părțile depun toate eforturile pentru a ajunge la o soluție satisfăcătoare pentru ambele părți cu privire la chestiunea în cauză.

ARTICOLUL 16.7

Subvenții interzise

- (1) Sunt interzise următoarele subvenții care au sau ar putea avea un efect negativ semnificativ asupra comerțului dintre părți:
- (a) subvențiile prin intermediul cărora un guvern garantează datoriile sau pasivele anumitor întreprinderi, fără nicio limitare în ceea ce privește valoarea datoriilor și pasivelor respective sau durata unei astfel de garanții; și
 - (b) subvențiile acordate unei întreprinderi insolubile sau unei întreprinderi a cărei insolvență este iminentă pe termen scurt și mediu în absența subvenției, în cazul în care:
 - (i) nu există un plan de restructurare credibil, bazat pe ipoteze realiste, pentru a asigura restabilirea viabilității pe termen lung a întreprinderii într-o perioadă rezonabilă; sau
 - (ii) întreprinderea, care nu este o IMM, nu contribuie la costurile restructurării.
- (2) Alineatul (1) litera (b) nu se aplică subvențiilor acordate întreprinderilor ca sprijin temporar de lichiditate sub formă de garanții pentru împrumuturi sau împrumuturi în perioada necesară pentru pregătirea unui plan de restructurare. Un astfel de sprijin temporar de lichiditate se limitează la suma necesară pentru a menține întreprinderea în activitate. În sensul prezentului alineat, formularea „sprijinul temporar de lichiditate sub formă de garanții pentru împrumuturi sau împrumuturi” include sprijinul pentru solvabilitate.

(3) Subvențiile acordate pentru a asigura ieșirea ordonată de pe piață a unei întreprinderi nu sunt interzise.

(4) Prezentul articol nu se aplică subvențiilor ale căror valori sau bugete cumulate sunt mai mici de 160 000 DST per întreprindere pe o perioadă de trei ani consecutivi.

ARTICOLUL 16.8

Utilizarea subvențiilor

Fiecare parte se asigură că întreprinderile utilizează subvențiile doar pentru obiectivul de politică pentru care au fost acordate.

ARTICOLUL 16.9

Neaplicarea soluționării litigiilor

Capitolul 26 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică articolului 16.6 (Consultări).

CAPITOLUL 17

ÎNTRINDERI DEȚINUTE DE STAT

ARTICOLUL 17.1

Domeniu de aplicare

(1) Prezentul capitol se aplică întreprinderilor de stat, întreprinderilor cărora li s-au acordat drepturi speciale sau privilegii și monopolurilor desemnate care desfășoară o activitate comercială care ar putea afecta comerțul sau investițiile între părți¹. În cazul în care astfel de întreprinderi deținute de stat, întreprinderi cărora li s-au acordat drepturi speciale sau privilegii și monopoluri desemnate desfășoară atât activități comerciale, cât și necomerciale, numai activitățile comerciale sunt reglementate de prezentul capitol.

(2) Prezentul capitol se aplică întreprinderilor deținute de stat, întreprinderilor cărora li s-au conferit drepturi speciale sau privilegii și monopolurilor desemnate de la toate nivelurile de guvernare².

¹ Entitățile create sau reglementate în temeiul Regulamentului din 1999 privind exportul de kiwi al Noii Zeelande sau Legea din 1999 privind restructurarea sectorului de kiwi al Noii Zeelande sunt excluse de la aplicarea prezentului capitol, cu excepția articolelor 17.3 (Relația cu Acordul OMC) și 17.7 (Schimb de informații). Articolul 17.7 (Schimb de informații) specifică aplicarea articolului 17.3 (Relația cu Acordul OMC) în sensul prezentului capitol.

² Se consideră că nu intră în domeniul de aplicare al prezentului capitol:

- (a) consiliile locale și entitățile care intră sub incidența capitolului 14 (Achiziții publice) și a anexei 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice); și
- (b) întreprinderile cărora le-au fost acordate drepturi speciale și privilegii și monopolurile desemnate care sunt desemnate de consiliile locale menționate la litera (a).

(3) Prezentul capitol nu se aplică unei întreprinderi de stat, unei întreprinderi căreia i s-au conferit drepturi speciale sau privilegii sau unui monopol desemnat, dacă în oricare dintre ultimele trei exerciții fiscale consecutive veniturile anuale provenite din activitățile comerciale ale unei întreprinderi de stat, ale unei întreprinderi căreia i s-au conferit drepturi speciale sau privilegii sau ale unui monopol desemnat au fost mai mici de 100 de milioane DST. În primii trei ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord, pragul respectiv este de 200 de milioane DST.

(4) Prezentul capitol nu se aplică situațiilor în care întreprinderile de stat, întreprinderile cărora li s-au acordat drepturi speciale sau privilegii sau monopourile desemnate acționează ca entități contractante care efectuează achiziții publice în scopuri guvernamentale și nu în vederea revânzării comerciale sau în cadrul utilizării pentru producerea unui bun sau pentru furnizarea unui serviciu în vederea vânzării comerciale¹.

(5) Articolul 17.5 (Tratament nediscriminatoriu și considerente de ordin comercial) și articolul 17.7 (Schimb de informații) nu se aplică unei activități desfășurate în exercitarea autorității guvernamentale.

(6) Articolul 17.5 (Tratament nediscriminatoriu și considerente de ordin comercial) nu se aplică furnizării de servicii financiare de către o întreprindere deținută de stat în temeiul unui mandat guvernamental, în cazul în care respectiva furnizare de servicii financiare:

(a) sprijină exporturile sau importurile, cu condiția ca serviciile financiare respective:

(i) să nu urmărească să se substituie finanțării comerciale; sau

¹ Acest lucru nu aduce atingere angajamentelor asumate de părți în capitolul 14 (Achiziții publice), în special în anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice).

- (ii) să nu fie oferite în condiții mai favorabile decât cele care ar putea fi obținute pentru servicii financiare comparabile pe piața comercială; sau
- (b) sprijină investițiile private în afara teritoriului părții, cu condiția ca serviciile financiare respective:
- (i) să nu urmărească să se substituie finanțărilor comerciale; sau
 - (ii) să nu fie oferite în condiții mai favorabile decât cele care ar putea fi obținute pentru servicii financiare comparabile pe piața comercială; sau
- (c) este oferită în condiții compatibile cu acordul definit la articolul 17.2 (Definiții) litera (b), cu condiția să intre în domeniul de aplicare al acordului.
- (7) Articolul 17.5 (Tratament nediscriminatoriu și considerente de ordin comercial) nu se aplică serviciilor din sectoarele care nu intră sub incidența capitolului 10 (Comerțul cu servicii și investițiile), în conformitate cu articolul 10.2 (Domeniu de aplicare) alineatul (3).
- (8) Articolul 17.5 (Tratament nediscriminatoriu și considerente de ordin comercial) nu se aplică în măsura în care o întreprindere deținută de stat, o întreprindere căreia i s-au acordat drepturi speciale sau privilegii sau un monopol desemnat al unei părți efectuează o achiziție sau o vânzare a unui bun sau a unui serviciu în temeiul:
- (a) unei măsuri neconforme existente în conformitate cu articolul 10.10 (Măsuri neconforme) pe care partea o menține, o continuă, o reînnoiește sau o modifică, astfel cum se prevede în lista care îi corespunde din anexa 10-A (Măsuri existente); sau

- (b) unei măsuri neconforme pe care partea o adoptă sau o menține în ceea ce privește sectoarele, subsectoarele sau activitățile în conformitate cu articolul 10.10 (Măsuri neconforme), astfel cum se prevede în lista care îi corespunde din anexa 10-B (Măsuri viitoare).

ARTICOLUL 17.2

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

- (a) „activitate desfășurată în exercitarea autorității guvernamentale” înseamnă o activitate, inclusiv un serviciu furnizat, care nu este desfășurată nici pe bază comercială, nici în concurență cu unul sau mai mulți operatori economici;
- (b) „acord” înseamnă Acordul privind creditele la export care beneficiază de susținere oficială, elaborat în cadrul OCDE sau un angajament succesiv, elaborat în cadrul sau în afara cadrului OCDE, care a fost adoptat de cel puțin 12 membri inițiali ai OMC care erau participanți la acord la 1 ianuarie 1979;
- (c) „activitate comercială” înseamnă o activitate desfășurată de o întreprindere, al cărei rezultat final este producerea unui bun sau furnizarea unui serviciu care urmează să fie vândut pe piața relevantă în cantități și la prețuri stabilite de întreprinderea respectivă și care este realizată cu intenția de a obține un profit¹;

¹ Pentru mai multă certitudine, activitățile unei întreprinderi care își desfășoară activitatea non-profit sau pe principiul recuperării costurilor nu sunt activități comerciale.

- (d) „considerente de ordin comercial” înseamnă prețul, calitatea, disponibilitatea, vandabilitatea, transportul și alte termene și condiții de achiziționare sau de vânzare ori alți factori care ar fi luați în considerare, în mod normal, în deciziile comerciale ale unei întreprinderi private care își desfășoară activitatea în conformitate cu principiile economiei de piață în ramura de activitate relevantă sau sectorul relevant;
- (e) „a desemna un monopol” înseamnă a stabili sau a autoriza un monopol sau a extinde domeniul de aplicare al unui monopol pentru astfel încât să acopere un produs sau un serviciu suplimentar;
- (f) „monopol desemnat” înseamnă o entitate, inclusiv un consorțiu sau o agenție guvernamentală, care, pe o piață relevantă de pe teritoriul unei părți, este desemnată ca unic furnizor sau cumpărător al unui bun sau serviciu; în cazul unei entități careia i s-a conferit un drept exclusiv de proprietate intelectuală, acest drept exclusiv nu este în sine suficient ca entitatea să fie considerată drept monopol desemnat;
- (g) „întreprindere căreia i s-au acordat drepturi speciale sau privilegii” înseamnă o întreprindere, publică sau privată, căreia una dintre părți i-a acordat, în drept sau în fapt, drepturi speciale sau privilegii¹; se consideră că o parte conferă drepturi speciale sau privilegii atunci când aceasta desemnează sau limitează la două sau mai multe numărul întreprinderilor autorizate să furnizeze un bun sau un serviciu, în funcție de alte criterii decât criteriile obiective, proporționale și nediscriminatorii, afectând astfel în mod substanțial capacitatea oricărei alte întreprinderi de a furniza același bun sau serviciu în aceeași zonă geografică în condiții în mod semnificativ echivalente;

¹ Pentru o mai mare certitudine, acordarea unei alocări de contingente, a unei licențe sau a unui permis fie pentru o resursă limitată, fie pentru distribuirea produselor de export pe piețe în care sunt în vigoare contingente tarifare, preferințe specifice fiecărei țări sau alte măsuri nu constituie, în sine, un drept sau un privilegiu special.

- (h) „întreprindere deținută de stat” înseamnă o întreprindere în care una dintre părți:
- (i) deține direct peste 50 % din capitalul social;
 - (ii) controlează exercitarea a peste 50 % din drepturile de vot;
 - (iii) are competența de a numi majoritatea membrilor consiliului de administrație sau ai oricărui alt organ de conducere echivalent;
 - (iv) are competența de a exercita controlul asupra deciziilor întreprinderii prin orice alte participații în capitalurile proprii, inclusiv participația minoritară; sau
 - (v) are competența de a conduce acțiunile întreprinderii sau de a exercita în alt mod un nivel echivalent de control în conformitate cu legislația părții respective.

ARTICOLUL 17.3

Relația cu Acordul OMC

Articolul XVII din GATT 1994, Înțelegerea privind interpretarea articolului XVII din Acordul general pentru tarife și comerț 1994, articolul VIII din GATS și punctele 18-21 din Decizia ministerială a OMC din 19 decembrie 2015 privind concurența la export [WT/MIN (15)/45 – WT/L/980] sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*¹.

ARTICOLUL 17.4

Dispoziții generale

- (1) Fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor care îi revin fiecărei părți în temeiul prezentului capitol, nicio dispoziție a prezentului capitol nu împiedică o parte să stabilească sau să mențină întreprinderi deținute de stat, să acorde întreprinderilor drepturi speciale sau privilegii ori să desemneze sau să mențină monopoluri.
- (2) Părțile nu obligă și nu încurajează o întreprindere deținută de stat, o întreprindere căreia i s-au acordat drepturi speciale sau privilegii ori un monopol desemnat să acționeze într-o manieră incompatibilă cu prezentul capitol.

¹ Articolul 17.7 (Schimb de informații) precizează, între părți și exclusiv în sensul prezentului acord, modul în care părțile înțeleg maniera în care trebuie îndeplinite obligațiile prevăzute la articolul XVII alineatul (4) din GATT 1994 în sensul prezentului alineat.

ARTICOLUL 17.5

Tratament nediscriminatoriu și considerații de ordin comercial

- (1) Fiecare parte se asigură că, atunci când se angajează în activități comerciale, fiecare dintre întreprinderile deținute de stat, întreprinderile cărora li s-au acordat drepturi speciale sau privilegii și monopolurile sale desemnate:
- (a) acționează în conformitate cu considerente de ordin comercial la achiziționarea sau vânzarea unui bun sau a unui serviciu, cu excepția cazurilor în care are ca scop îndeplinirea obligațiilor aferente mandatului său de serviciu public care nu sunt incompatibile cu litera (b) sau (c);
 - (b) la achiziționarea unui bun sau a unui serviciu:
 - (i) acordă bunurilor sau serviciilor furnizate de o întreprindere a celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă bunurilor sau serviciilor similare furnizate de întreprinderi ale părții; și
 - (ii) acordă bunurilor sau serviciilor furnizate de o întreprindere vizată definitiv la articolul 10.3 (Definiții) litera (d), un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă bunurilor sau serviciilor similare furnizate de întreprinderi ale investitorilor proprii ai părții respective pe piața sa relevantă; și
 - (c) la vânzarea unui bun sau serviciu:
 - (i) acordă unei întreprinderi a celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă întreprinderilor părții; și

(ii) acordă unei întreprinderi vizate, așa cum este definită la articolul 10.3 (Definiții) litera (d), un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă întreprinderilor investitorilor proprii ai părții respective pe piața sa relevantă.

(2) Dacă aceste termene sau condițiile diferite sau refuzul sunt efectuate în conformitate cu considerente de ordin comercial, alineatul (1) literele (b) și (c) nu împiedică o întreprindere deținută de stat, o întreprindere căreia i s-au acordat drepturi speciale sau privilegii sau un monopol desemnat:

(a) să achiziționeze ori să furnizeze bunuri sau servicii în termene sau condiții diferite, inclusiv privind prețul; sau

(b) să refuze să achiziționeze sau să furnizeze bunuri sau servicii.

ARTICOLUL 17.6

Cadrul de reglementare

(1) Fiecare parte respectă și utilizează în mod optim standardele internaționale relevante, inclusiv Orientările OCDE privind guvernanta corporativă a întreprinderilor deținute de stat.

(2) Fiecare parte se asigură că orice organism de reglementare sau orice alt organism care exercită o funcție de reglementare care este stabilit sau menținut de partea respectivă:

(a) este independent de oricare dintre întreprinderile reglementate de organismul respectiv și nu răspunde în fața acestuia; și

- (b) acționează imparțial¹ în circumstanțe similare în ceea ce privește toate întreprinderile reglementate de un astfel de organism, inclusiv întreprinderile deținute de stat, întreprinderile cărora li s-au acordat drepturi speciale sau privilegii și monopolurile desemnate².
- (3) Fiecare parte asigură aplicarea legislației sale întreprinderilor deținute de stat, întreprinderilor cărora li s-au acordat drepturi speciale sau privilegii și monopolurilor desemnate în mod consecvent și nediscriminatoriu.

ARTICOLUL 17.7

Schimbul de informații

- (1) Partea care are un motiv să creadă că interesele sale în temeiul prezentului capitol sunt afectate de activitățile comerciale ale unei întreprinderi deținute de stat, ale unei întreprinderi căreia i s-au acordat drepturi speciale și privilegii sau ale unui monopol desemnat (fiecare dintre acestea fiind denumite în continuare „entitatea” în prezentul articol) al celeilalte părți îi poate solicita celeilalte părți, în scris, să furnizeze informații cu privire la activitățile comerciale ale entității legate de punerea în aplicare a obligațiilor în temeiul prezentului capitol în conformitate cu alineatul (2).

¹ Pentru mai multă certitudine, imparțialitatea cu care organismul de reglementare sau orice alt organism care exercită o funcție de reglementare pe care partea o stabilește sau o menține își exercită atribuțiile de reglementare trebuie evaluată în raport cu un model sau o practică generală a unui astfel de organism de reglementare.

² Pentru mai multă certitudine, pentru sectoarele în care părțile au convenit în alte capitole asupra unor obligații specifice referitoare la un organism de reglementare sau la orice alt organism care exercită o funcție de reglementare și care este stabilit sau menținut de partea în cauză, prevalează dispozițiile relevante din capitolele respective.

- (2) Partea solicitată furnizează părții solicitante următoarele informații, cu condiția ca cererea să includă o explicație a modului în care activitățile entității pot afecta interesele părții solicitante în temeiul prezentului capitol și să precizeze care dintre următoarele informații trebuie furnizate:
- (a) proprietatea și structura de vot a entității, indicând procentul de acțiuni deținute cumulativ de partea solicitată, de întreprinderile sale deținute de stat, de întreprinderile cărora li s-au acordat drepturi speciale sau privilegii ori de monopolurile desemnate, precum și procentul de drepturi de vot pe care le dețin cumulativ, în cadrul entității;
 - (b) o descriere a oricăror acțiuni speciale, drepturi de vot speciale sau alte drepturi speciale pe care le dețin partea solicitată, întreprinderile deținute de stat, întreprinderile cărora li s-au conferit drepturi speciale sau privilegii sau monopolurile sale desemnate, în cazul în care aceste drepturi sunt diferite de cele aferente acțiunilor ordinare generale ale entității;
 - (c) o descriere a structurii organizaționale a entității și a componenței consiliului său de administrație sau a oricărui alt organ de conducere echivalent;
 - (d) o descriere a departamentelor guvernamentale sau a organismelor publice care reglementează sau monitorizează entitatea, o descriere a cerințelor de raportare impuse acestora de către respectivele departamente guvernamentale sau organisme publice, precum și drepturile și practicile acestor departamente guvernamentale sau a organismelor publice cu privire la numirea, revocarea sau remunerarea cadrelor superioare de conducere și a membrilor consiliului de administrație sau ai oricărui alt organ de conducere echivalent al entității;

- (e) venitul anual și activele totale ale entității pe parcursul celei mai recente perioade de trei ani pentru care există informații disponibile;
 - (f) orice derogare, imunitate și măsură conexasă de care beneficiază entitatea în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale părții solicitate;
 - (g) în ceea ce privește entitățile care intră sub incidența Legii din 2002 privind administrația locală din Noua Zeelandă sau a oricărui act din legislația care succede acesteia, orice informații pe care aceste entități sunt obligate să le furnizeze în temeiul legii respective sau al oricărui act din legislația care succede acesteia; și
 - (h) orice informații suplimentare cu privire la entitate care sunt puse la dispoziția publicului, inclusiv rapoartele financiare anuale și auditurile efectuate de părți terțe.
- (3) Fără a aduce atingere articolului 25.7 (Divulgarea de informații), alineatele (1) și (2) de la prezentul articol nu obligă niciuna dintre părți să furnizeze informații confidențiale a căror divulgare ar fi incompatibilă cu legislația sa.
- (4) În cazul în care partea solicitată nu dispune de informațiile solicitate, partea solicitată comunică motivele, în scris, părții solicitante.

CAPITOLUL 18

PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SECȚIUNEA A

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 18.1

Obiective

Obiectivele prezentului capitol sunt:

- (a) promovarea creării, a producției, a diseminării și a comercializării de produse și servicii inovatoare și creative pe teritoriul părților și între părți, contribuind la dezvoltarea unei economii mai durabile și mai favorabile incluziunii pentru părți;
- (b) promovarea, sprijinirea și reglementarea comerțului dintre părți, precum și reducerea denaturărilor și a obstacolelor din calea acestui comerț; și
- (c) atingerea unui nivel adecvat și eficace de protecție și de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 18.2

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol completează și precizează drepturile și obligațiile care le revin părților în temeiul Acordului TRIPS și al altor tratate internaționale în domeniul proprietății intelectuale la care sunt părți.
- (2) Fiecare parte pune în aplicare prezentul capitol. Fiecare parte este liberă să stabilească metoda adecvată de punere în aplicare a prezentului capitol în cadrul sistemului și practicii sale juridice.
- (3) Prezentul capitol nu împiedică niciuna dintre părți să introducă un nivel de protecție și de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală mai extins decât cel prevăzut în prezentul capitol, cu condiția ca un astfel de nivel de protecție și de asigurare a respectării să nu încalce dispozițiile prezentului capitol.

ARTICOLUL 18.3

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

- (a) „drepturi de proprietate intelectuală” înseamnă toate categoriile de proprietate intelectuală care intră sub incidența articolelor 18.8 (Autori)-18.45 (Protecția drepturilor de proprietate asupra soiurilor de plante) din prezentul capitol sau al părții a II-a secțiunile 1-7 din Acordul TRIPS. Protecția proprietății intelectuale include protecția împotriva concurenței neloiale, astfel cum se menționează la articolul 10a din Convenția de la Paris;

- (b) „resortisant” înseamnă, în privința dreptului de proprietate intelectuală relevant, o persoană a unei părți care ar îndeplini criteriile de eligibilitate pentru protecție prevăzute în Acordul TRIPS și în acordurile multilaterale încheiate și gestionate sub auspiciile OMPI la care partea este parte contractantă;
- (c) „Convenția de la Paris” înseamnă Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale din 20 martie 1883, astfel cum a fost revizuită la Stockholm la 14 iulie 1967;
- (d) „OMPI” înseamnă Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale; și
- (e) „Tratatul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale privind interpretările, execuțiile și fonogramele” înseamnă Tratatul OMPI privind interpretările și execuțiile și fonogramele, adoptat la Geneva la 20 decembrie 1996.

ARTICOLUL 18.4

Acorduri internaționale

- (1) Fiecare parte își respectă angajamentele asumate în temeiul următoarelor acorduri internaționale:
 - (a) Acordul TRIPS;
 - (b) Tratatul OMPI privind dreptul de autor, adoptat la Geneva la 20 decembrie 1996;

- (c) Tratatul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale privind interpretările, execuțiile și fonogramele;
 - (d) Tratatul de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate, adoptat la Marrakesh la 27 iunie 2013; și
 - (e) Tratatul privind dreptul mărcilor, întocmit la Geneva la 27 octombrie 1994.
- (2) Fiecare parte depune toate eforturile rezonabile pentru ratificarea următoarelor acorduri internaționale sau pentru aderarea la acestea:
- (a) Tratatul de la Beijing privind interpretările și execuțiile audiovizuale, întocmit la Beijing la 24 iunie 2012;
 - (b) Tratatul de la Singapore privind dreptul mărcilor, adoptat la Singapore la 27 martie 2006; și
 - (c) Actul de la Geneva (1999) al Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale, adoptat la Geneva la 2 iulie 1999.
- (3) Fiecare parte se asigură că procedurile prevăzute în cadrul următoarelor acorduri internaționale sunt disponibile pe teritoriul său:
- (a) Protocolul referitor la Aranjamentul de la Madrid privind înregistrarea internațională a mărcilor, adoptat la Madrid la 27 iunie 1989, astfel cum a fost modificat ultima dată la 12 noiembrie 2007; și
 - (b) Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor, adoptat la Washington la 19 iunie 1970, astfel cum a fost modificat la 3 octombrie 2001.

ARTICOLUL 18.5

Epuizare

Nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică o parte să stabilească dacă sau în ce condiții se aplică epuizarea drepturilor de proprietate intelectuală în temeiul legislației respectivei părți.

ARTICOLUL 18.6

Tratamentul național

(1) Pentru toate categoriile de proprietate intelectuală reglementate în prezentul capitol, fiecare parte acordă cetățenilor celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă propriilor cetățeni în ceea ce privește protecția¹ proprietății intelectuale, sub rezerva excepțiilor care sunt deja prevăzute în Convenția de la Paris, în Convenția de la Berna privind protecția operelor literare și artistice de la 9 septembrie 1886, revizuită la Paris la 24 iulie 1971, în Convenția pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune, adoptată la Roma la 26 octombrie 1961, în Tratatul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale privind interpretările, execuțiile și fonogramele sau în Tratatul asupra proprietății intelectuale în materie de circuite integrate, întocmit la Washington la 26 mai 1989. În privința artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune, această obligație se aplică numai pentru drepturile prevăzute în prezentul acord.

¹ În sensul acestui alineat, termenul „protecția” include aspecte care au efecte asupra existenței, a dobândirii, a domeniului de aplicare, a păstrării și a asigurării respectării drepturilor de proprietate intelectuală, precum și aspecte care au efecte asupra utilizării drepturilor de proprietate intelectuală abordate în mod specific în prezentul capitol, inclusiv protecția juridică adecvată împotriva eludării măsurilor tehnologice eficiente menționate la articolul 18.17 (Protecția măsurilor tehnologice) și măsuri privind informațiile referitoare la gestionarea drepturilor, menționate la articolul 18.18 (Obligații privind informațiile referitoare la gestionarea drepturilor).

(2) O parte poate să se prevaleze de excepțiile permise în temeiul alineatului (1) în legătură cu procedurile sale judiciare și administrative, inclusiv să solicite unui resortisant al celeilalte părți să desemneze un domiciliu ales pe teritoriul său ori să numească un reprezentant pe teritoriul său, cu condiția ca această exceptare:

(a) să fie necesară pentru a asigura respectarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale părții care nu sunt incompatibile cu prezentul capitol; și

(b) să nu fie aplicată într-un mod care ar constitui o restricție disimulată asupra comerțului.

(3) Alineatul (1) nu se aplică procedurilor prevăzute în acordurile multilaterale încheiate sub auspiciile OMPI referitoare la dobândirea sau păstrarea drepturilor de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 18.7

Acordul TRIPS și sănătatea publică

(1) Părțile recunosc importanța Declarației privind Acordul TRIPS și sănătatea publică, adoptată la Doha la data de 14 noiembrie 2001 de Conferința ministerială a OMC (. Prezentul capitol trebuie să fie interpretat și pus în aplicare în conformitate cu declarația respectivă.

(2) Fiecare parte pune în aplicare articolul 31a din Acordul TRIPS, precum și anexa la Acordul TRIPS, inclusiv apendicele la anexa la Acordul TRIPS, care a intrat în vigoare la 23 ianuarie 2017.

SECȚIUNEA B

STANDARDELE PRIVIND DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SUBSECȚIUNEA 1

DREPTURILE DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE

ARTICOLUL 18.8

Autori

Fiecare parte acordă autorilor dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice:

- (a) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă a operelor lor;

- (b) orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau prin alt transfer de proprietate, a originalului sau a copiilor operelor lor;
- (c) orice comunicare publică a operelor lor, prin mijloace cu fir sau fără fir, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment ales în mod individual; și
- (d) închirierea comercială către public a originalului sau a copiilor operelor lor, cel puțin pentru fonograme, programe informatice¹ și opere cinematografice.

ARTICOLUL 18.9

Artiști interpreți sau executanți

Fiecare parte asigură dreptul exclusiv al artiștilor interpreți sau executanți de a autoriza sau de a interzice:

- (a) fixarea² interpretărilor sau a execuțiilor lor;
- (b) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

¹ Oricare dintre părți poate exclude programele informatice în cazul în care programul informatic în sine nu constituie obiectul esențial al închirierii.

² Termenul „fixare” înseamnă încorporarea sunetelor sau a reprezentărilor acestora pe un suport care permite perceperea, reproducerea sau comunicarea lor cu ajutorul unui dispozitiv.

- (c) orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau printr-un alt transfer de proprietate, a fixărilor interpretărilor sau a execuțiilor lor;
- (d) punerea la dispoziția publicului a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor, prin mijloace cu fir sau fără fir, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment ales în mod individual;
- (e) radiodifuzarea fără fir și comunicarea publică a interpretărilor sau execuțiilor lor, cu excepția cazului în care interpretarea sau execuția este ea însăși deja o execuție sau interpretare radiodifuzată sau este efectuată pornind de la o fixare; și
- (f) închirierea comercială către public a fixării interpretărilor sau execuțiilor lor.

ARTICOLUL 18.10

Producători de fonograme

Fiecare parte prevede dreptul exclusiv al producătorilor de fonograme de a autoriza sau de a interzice:

- (a) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă a fonogramelor lor;

- (b) orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau printr-un alt transfer de proprietate, a fonogramelor lor;
- (c) punerea la dispoziția publicului a fonogramelor lor, prin mijloace cu fir sau fără fir, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment ales în mod individual; și
- (d) închirierea comercială către public a fonogramelor lor.

ARTICOLUL 18.11

Organisme de radiodifuziune

Fiecare parte prevede pentru organismele de radiodifuziune dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice:

- (a) fixarea emisiunilor lor, indiferent dacă respectivele emisiuni se transmit prin mijloace cu fir sau fără fir, inclusiv prin cablu sau satelit;
- (b) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă a fixărilor emisiunilor lor, indiferent dacă aceste emisiuni se transmit prin mijloace cu fir sau fără fir, inclusiv prin cablu sau satelit;

- (c) punerea la dispoziția publicului, prin mijloace cu fir sau fără fir, a fixărilor emisiunilor lor, indiferent dacă aceste emisiuni se transmit prin mijloace cu fir sau fără fir, inclusiv prin cablu sau satelit, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment ales în mod individual;
- (d) distribuirea către public, prin vânzare sau în alt mod, a fixărilor emisiunilor lor, inclusiv a copiilor acestora, indiferent dacă emisiunile se transmit prin mijloace cu fir sau fără fir, inclusiv prin cablu sau satelit; și
- (e) redifuzarea prin mijloace fără fir a emisiunilor lor, precum și comunicarea publică a emisiunilor lor, dacă respectiva comunicare este realizată în locuri accesibile publicului prin plata unei taxe de intrare.

ARTICOLUL 18.12

Radiodifuzarea și comunicarea publică a fonogramelor publicate în scopuri comerciale¹

- (1) Fiecare parte prevede un drept pentru a se asigura că utilizatorul plătește o remunerație echitabilă unică artiștilor interpreți sau executanți și producătorilor de fonograme² atunci când o fonogramă publicată în scopuri comerciale sau o reproducere a unei astfel de fonograme este utilizată pentru radiodifuzare sau pentru comunicare publică³.
- (2) Fiecare parte se asigură că remunerația echitabilă unică este repartizată între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme în cauză. În absența unui acord între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme, fiecare parte poate adopta acte legislative prin care să stabilească modalitățile de repartizare a remunerației echitabile unice între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme.

¹ O parte poate respecta prezentul articol prin acordarea de drepturi exclusive artiștilor interpreți sau executanți și producătorilor de fonograme pentru radiodifuzare și comunicare publică.

² Fiecare parte poate acorda artiștilor interpreți sau executanți și producătorilor de fonograme drepturi mai extinse, de exemplu drepturi exclusive, în ceea ce privește radiodifuzarea și comunicarea publică a fonogramelor publicate în scopuri comerciale.

³ Fiecare parte poate decide că termenul „comunicare publică” nu include punerea la dispoziția publicului a unei fonograme, prin mijloace cu fir sau fără fir, astfel încât oricine să poată avea acces la aceasta din orice loc și în orice moment ales în mod individual.

ARTICOLUL 18.13

Durata protecției¹

- (1) Drepturile unui autor asupra unei opere se aplică pe întreaga durată de viață a autorului și timp de 70 de ani după decesul autorului, indiferent de data la care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului.
- (2) În cazul unei opere comune, durata protecției specificate la alineatul (1) se calculează de la data decesului ultimului supraviețuitor dintre autori.
- (3) În cazul operelor anonime sau publicate sub pseudonim, durata protecției este de 70 de ani de la data la care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului. Cu toate acestea, în cazul în care pseudonimul adoptat de autor nu lasă nici o îndoială asupra identității sale sau în cazul în care autorul își dezvăluie identitatea în perioada menționată în prima teză de la prezentul alineat, atunci durata protecției care se aplică este cea indicată la alineatul (1).
- (4) În cazul în care una dintre părți prevede că durata protecției unei opere cinematografice sau audiovizuale se calculează pe o altă bază decât cea a vieții unei persoane fizice, această durată a protecției nu poate fi mai mică de 70 de ani de la data primei publicări legale sau a primei comunicări publice legale sau, în lipsa unei astfel de publicări legale sau comunicări publice legale, de 70 de ani de la realizarea operei.

¹ În cazul în care, la data intrării în vigoare a prezentului acord, actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți nu prevăd duratele protecției stabilite în prezentul articol, prezentul articol se aplică numai de la data la care respectivele acte cu putere de lege și norme administrative intră în vigoare pe teritoriul părții respective, dar în orice caz nu mai târziu de patru ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord. Partea respectivă notifică celeilalte părți data la care astfel de acte cu putere de lege și norme administrative au intrat în vigoare, în cazul în care această dată este anterioară cu mai mult de patru ani datei intrării în vigoare a prezentului acord.

(5) Drepturile organismelor de radiodifuziune expiră după 50 de ani de la prima difuzare a unei emisiuni, indiferent dacă emisiunea respectivă a fost difuzată prin mijloace cu fir sau fără fir, inclusiv prin cablu sau satelit.

(6) Drepturile artiștilor interpreți sau executanți expiră după 50 de ani de la data fixării interpretării sau execuției. Totuși, dacă în această perioadă fixarea interpretării sau executării pe o fonogramă face obiectul unei publicări legale sau al unei comunicări publice legale, drepturile încetează după 70 de ani de la prima astfel de publicare sau de la prima astfel de comunicare publică, oricare dintre acestea survine mai întâi.

(7) Drepturile producătorilor de fonograme expiră după 50 de ani de la data fixării. Cu toate acestea, dacă în această perioadă fonograma a făcut obiectul unei publicări legale sau a unei comunicări publice legale, drepturile respective expiră după 70 de ani de la data primei publicări sau a primei comunicări publice. Fiecare parte poate adopta măsuri eficiente pentru a se asigura că profitul generat în cursul celor 20 de ani de protecție ulterioari perioadei de 50 de ani este repartizat în mod echitabil între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme.

(8) Duratele protecției prevăzute la prezentul articol se calculează începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui în care a survenit faptul generator.

(9) Fiecare parte poate stabili durate ale protecției mai îndelungate decât cele prevăzute în prezentul articol.

ARTICOLUL 18.14

Drept de suită¹

- (1) Fiecare parte prevede, în beneficiul autorului unei opere originale de artă grafică sau plastică, un drept de suită, definit ca un drept inalienabil la care nu se poate renunța, nici chiar anticipat, de a încasa o redevență pe baza prețului de vânzare obținut la orice revânzare a operei, ulterioară primei înstrăinări a operei de către autor.
- (2) Dreptul de suită menționat la alineatul (1) se aplică tuturor actelor de revânzare care implică profesioniști ai pieței obiectelor de artă, cum ar fi saloane, galerii de artă și, în general, orice comerciant de opere de artă în calitate de vânzători, cumpărători sau intermediari.
- (3) Fiecare parte poate prevedea că dreptul de suită menționat la alineatul (1) nu se aplică actelor de revânzare dacă vânzătorul a achiziționat opera direct de la autorul acesteia cu mai puțin de trei ani înainte de data revânzării în cauză și atunci când prețul de revânzare nu depășește o anumită sumă minimă.
- (4) Procedura de colectare a redevenței și de stabilire a cuantumului acesteia se stabilește în conformitate cu legislația fiecărei părți.

¹ În cazul în care, la data intrării în vigoare a prezentului acord, actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți nu prevăd protecția stabilită în prezentul articol, prezentul articol se aplică numai de la data la care respectivele acte cu putere de lege și norme administrative intră în vigoare pe teritoriul părții respective, dar în orice caz nu mai târziu de doi ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord. Partea respectivă notifică celeilalte părți data la care aceste acte cu putere de lege și norme administrative au intrat în vigoare, în cazul în care această dată este anterioară cu mai mult de doi ani datei intrării în vigoare a prezentului acord.

ARTICOLUL 18.15

Gestiunea colectivă a drepturilor

- (1) Părțile recunosc importanța cooperării între societățile lor de gestiune colectivă și depun eforturi pentru a o promova, cu scopul de a stimula disponibilitatea operelor și a altor obiecte protejate pe teritoriile lor și transferul veniturilor provenite din drepturi între societățile lor de gestiune colectivă pentru utilizarea operelor sau a altor obiecte protejate de acest fel.
- (2) Părțile recunosc importanța transparenței societăților de gestiune colectivă și depun eforturi pentru a o promova, în special cu privire la veniturile provenite din drepturi pe care le colectează, deducerile pe care le aplică asupra veniturilor provenite din drepturi pe care le colectează, utilizarea veniturilor provenite din drepturi pe care le colectează, politica de repartizare și repertoriul lor.
- (3) În cazul în care o societate de gestiune colectivă stabilită pe teritoriul uneia dintre părți reprezintă o altă societate de gestiune colectivă stabilită pe teritoriul celeilalte părți prin intermediul unui acord de reprezentare, părțile recunosc că este important ca societatea de gestiune colectivă care o reprezintă pe cealaltă:
 - (a) să nu discrimineze titularii de drepturi ai societății de gestiune colectivă pe care o reprezintă;
 - (b) să achite cu exactitate, cu regularitate și cu diligență sumele datorate societății de gestiune colectivă pe care o reprezintă; și

- (c) să furnizeze organizației de gestiune colectivă pe care o reprezintă informații privind cuantumul veniturilor provenite din drepturi pe care le colectează în numele acesteia și deducerile din veniturile respective provenite din drepturi.

ARTICOLUL 18.16

Limitări și excepții

Fiecare parte prevede limitări sau excepții privind drepturile stabilite la articolele 18.8 (Autori)-18.12 (Radiodifuzarea și comunicarea publică a fonogramelor publicate în scopuri comerciale) la anumite cazuri speciale care nu aduc atingere exploataării normale a operei sau a altui obiect protejat și nici nu cauzează un prejudiciu nejustificat intereselor legitime ale titularului drepturilor.

ARTICOLUL 18.17

Protecția măsurilor tehnologice¹

- (1) Fiecare parte prevede o protecție juridică adecvată împotriva eludării oricăror măsuri tehnologice eficiente, pe care persoana respectivă o efectuează cu bună-știință sau având motive întemeiate să știe că urmărește acest obiectiv.

¹ În cazul în care, la data intrării în vigoare a prezentului acord, actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți nu prevăd protecția stabilită la prezentul articol, prezentul articol se aplică numai de la data la care respectivele acte cu putere de lege și norme administrative intră în vigoare pe teritoriul părții respective, dar în orice caz nu mai târziu de patru ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord. Partea respectivă notifică celeilalte părți data la care astfel de acte cu putere de lege și norme administrative au intrat în vigoare, în cazul în care această dată este anterioară cu mai mult de patru ani datei intrării în vigoare a prezentului acord.

- (2) Fiecare parte prevede o protecție juridică adecvată împotriva:
- (a) oricărei persoane care fabrică, importă, distribuie, vinde, închiriază, publică în scopul vânzării sau închirierii orice dispozitiv, produs sau componentă care:
 - (i) are doar un scop sau o utilizare limitată, în afară de eludarea unei măsuri tehnologice; sau
 - (ii) este proiectat(ă), produs(ă), adaptat(ă) sau realizat(ă) în principal cu scopul de a permite și a facilita eludarea oricărei măsuri tehnologice eficiente; și
 - (b) unei persoane care furnizează orice serviciu care face obiectul unei promovări, publicități sau comercializări cu scopul de a permite sau de a contribui la eludarea oricărei măsuri tehnologice.
- (3) În sensul prezentei subsecțiuni, termenul „măsuri tehnologice” înseamnă orice tehnologie, dispozitiv sau componentă care, în cadrul funcționării sale normale, este proiectată pentru a preveni sau a limita, în ceea ce privește operele sau alte obiecte protejate, acte care nu sunt autorizate de titularul dreptului de autor sau al unui drept conex care intră sub incidența prezentei subsecțiuni.
- (4) Fiecare parte poate adopta sau menține măsuri adecvate, dacă este necesar, pentru a se asigura că protecția juridică adecvată în temeiul alineatelor (1) și (2) din prezentul articol nu împiedică persoanele beneficiare să beneficieze de limitările și excepțiile prevăzute în conformitate cu articolul 18.16 (Limitări și excepții).

ARTICOLUL 18.18

Obligații privind informațiile referitoare la gestionarea drepturilor

(1) Fiecare parte prevede o protecție juridică adecvată împotriva oricărei persoane care, în cunoștință de cauză, desfășoară fără autorizație oricare dintre următoarele acte:

- (a) eliminarea sau modificarea oricăror informații în format electronic referitoare la gestionarea drepturilor; sau
- (b) distribuirea, importul în vederea distribuirii, radiodifuzarea, comunicarea publică sau punerea la dispoziția publicului a unor opere sau altor obiecte protejate în temeiul prezentei subsecțiuni, din care au fost eliminate sau modificate fără autorizație informații în format electronic referitoare la gestionarea drepturilor;

dacă persoana respectivă știe sau are motive întemeiate să știe că, făcând acest lucru, provoacă, permite, facilitează sau ascunde încălcarea unui drept de autor sau a unui drept conex prevăzut în legislația uneia dintre părți.

(2) În sensul prezentului articol, termenul „informații referitoare la gestionarea drepturilor” înseamnă orice informație furnizată de titularii drepturilor care identifică opera sau alt obiect protejat menționat la prezentul articol, autorul sau orice alt titular al drepturilor sau informații despre termenele și condițiile de utilizare a operei sau a altui obiect protejat, precum și orice număr sau cod care reprezintă o astfel de informație.

(3) Alineatul (2) se aplică atunci când oricare dintre informațiile menționate la alineatul (2) este asociată unei copii a unei opere sau a altui obiect protejat menționat la prezentul articol ori apare în legătură cu o comunicare publică a operei sau a obiectului protejat respectiv.

SUBSECȚIUNEA 2

MĂRCI

ARTICOLUL 18.19

Clasificarea mărcilor

Fiecare parte menține un sistem de clasificare a mărcilor compatibil cu Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în vederea înregistrării mărcilor, încheiat la Nisa la 15 iunie 1957, astfel cum a fost modificat la 28 septembrie 1979.

ARTICOLUL 18.20

Semne ale unei mărci

Pot constitui mărci toate semnele, în special cuvintele, inclusiv numele de persoane, sau desenele și modelele, literele, numerele, culorile, forma produsului sau a ambalajului produsului sau sunetele, cu condiția ca astfel de semne:

- (a) să permită distingerea produselor sau serviciilor unei întreprinderi de cele ale altor întreprinderi; și

- (b) să poată fi reprezentate, în registrul mărcilor ținut de fiecare dintre părți, într-un mod care să permită autorităților competente și publicului să stabilească cu claritate și precizie obiectul protecției conferite titularului respectivei mărci.

ARTICOLUL 18.21

Drepturi conferite de o marcă

- (1) Fiecare parte prevede că o marcă înregistrată conferă titularului său drepturi exclusive asupra acesteia. Titularul are dreptul să împiedice orice terț să utilizeze, fără acordul său, în cadrul operațiunilor comerciale:
 - (a) orice semn identic cu marca înregistrată pentru bunuri sau servicii identice cu cele pentru care este înregistrată marca; și
 - (b) orice semn în cazul căruia, din cauza identității sau a similitudinii sale cu marca înregistrată și din cauza identității sau a similitudinii produselor ori serviciilor aflate sub incidența mărcii înregistrate respective și a semnului, există, din partea publicului, un risc de confuzie, care include riscul de asociere între semn și marca înregistrată.

(2) Titularul unei mărci înregistrate are dreptul să interzică oricărui terț să introducă produse, în contextul operațiunilor comerciale, pe teritoriul părții în care este înregistrată marca fără ca acestea să fie puse în liberă circulație pe teritoriul părții respective, atunci când produsele în cauză, inclusiv ambalajele, provin din țări terțe și poartă, fără a fi autorizate, o marcă care este identică cu marca înregistrată pentru produsele respective sau care nu poate fi diferențiată, în aspectele sale esențiale, de respectiva marcă înregistrată¹.

(3) Dreptul titularului unei mărci înregistrate, menționat la alineatul (2), se poate stinge dacă, în cursul procedurilor de constatare a contrafacerii mărcii înregistrate, declarantul sau deținătorul produselor prezintă dovezi potrivit cărora titularul mărcii înregistrate nu este îndreptățit să interzică introducerea produselor pe piață în țara de destinație finală.

ARTICOLUL 18.22

Procedura de înregistrare

(1) Fiecare parte prevede un sistem pentru înregistrarea mărcilor, în care fiecare decizie negativă finală adoptată de autoritatea competentă în materie de mărci, inclusiv refuzul parțial al înregistrării, se motivează în mod corespunzător și se comunică în scris părții relevante, care are posibilitatea de a o contesta.

¹ Oricare dintre părți poate lua măsuri suplimentare adecvate pentru a asigura tranzitul neperturbat al medicamentelor generice.

(2) Fiecare parte oferă terților posibilitatea de a se opune cererilor de înregistrare a mărcilor sau, după caz, înregistrărilor de mărci. Aceste proceduri de opoziție sunt contradictorii.

(3) Fiecare parte furnizează o bază de date electronică aflată la dispoziția publicului care conține cererile de înregistrare a mărcilor și înregistrările mărcilor.

ARTICOLUL 18.23

Mărci notorii

Pentru a pune în aplicare protecția mărcilor notorii, astfel cum este menționată la articolul 6a din Convenția de la Paris și la articolul 16 alineatele (2) și (3) din Acordul TRIPS, fiecare parte aplică Recomandarea comună referitoare la dispozițiile privind protecția mărcilor notorii, adoptată de Adunarea Uniunii de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale și de Adunarea generală a OMPI în cadrul celei de a treizeci și patra serii de sesiuni ale adunărilor statelor membre ale OMPI, care a avut loc în perioada 20-29 septembrie 1999.

ARTICOLUL 18.24

Excepții de la drepturile conferite de o marcă

(1) Fiecare parte prevede excepții limitate de la drepturile conferite de o marcă, cum ar fi utilizarea echitabilă a termenilor descriptivi, inclusiv a indicațiilor geografice, și poate să prevadă alte excepții limitate, cu condiția ca astfel de excepții limitate să țină seama de interesele legitime ale titularului mărcii și ale terților.

(2) Dreptul conferit de marcă nu permite titularului mărcii să interzică unui terț utilizarea, în cadrul operațiunilor comerciale:

- (a) a numelui sau a adresei terțului;
- (b) a indicațiilor privind felul, calitatea, cantitatea, destinația, valoarea, proveniența geografică sau data fabricației produsului sau a furnizării serviciului sau a altor caracteristici ale produsului sau serviciului; sau
- (c) a mărcii, atunci când aceasta se impune pentru indicarea destinației unui produs sau a unui serviciu, în special ca accesorii sau piese de schimb,

în măsura în care terțul respectiv le utilizează în conformitate cu practicile loiale în materie industrială sau comercială.

(3) Dreptul conferit de marcă nu permite titularului mărcii să interzică unui terț utilizarea, în cadrul operațiunilor comerciale, a unui drept anterior cu aplicabilitate locală dacă acest drept este recunoscut prin legislația părții în cauză și este utilizat în limita teritoriului pe care este recunoscut.

ARTICOLUL 18.25

Cauze de decădere

(1) Fiecare parte prevede că titularul unei mărci poate fi decăzut din drepturile sale dacă, în decursul unei perioade stabilite de legislația fiecărei părți¹, marca respectivă nu a făcut obiectul unei utilizări efective pe teritoriul relevant în legătură cu produsele sau serviciile pentru care este înregistrată și dacă nu există motive întemeiate pentru neutilizare. Cu toate acestea, nicio persoană nu poate reclama decăderea din drepturi a titularului unei mărci dacă, între expirarea perioadei neîntrerupte menționate la prima teză și prezentarea cererii de decădere, marca a început sau a reînceput să fie utilizată efectiv. Cu toate acestea, începerea sau reluarea utilizării care are loc într-o perioadă stabilită de legislația fiecărei părți² înainte de prezentarea cererii de revocare, termenul începând să curgă cel mai devreme la expirarea perioadei neîntrerupte de neutilizare, nu este luată în considerare atunci când pregătirile pentru începerea sau reluarea utilizării intervin doar după ce titularul a luat cunoștință de eventuala depunere a cererii de revocare.

(2) Titularul unei mărci poate fi decăzut din drepturile sale atunci când, după data înregistrării sale:

(a) în urma activității sau inactivității titularului mărcii, marca a devenit denumirea comercială obișnuită a unui produs sau serviciu pentru care este înregistrată; sau

¹ În sensul prezentei teze, perioada stabilită de legislația fiecărei părți trebuie să fie de cel puțin trei ani.

² În sensul acestei prezentei, perioada stabilită de legislația fiecărei părți trebuie să fie de cel puțin o lună.

- (b) în urma utilizării mărcii de către titularul mărcii sau cu acordul său pentru produsele sau serviciile pentru care este înregistrată, marca poate induce în eroare publicul, în special în ceea ce privește natura, calitatea sau proveniența geografică a acestor produse sau servicii.

ARTICOLUL 18.26

Cereri formulate cu rea-credință

O marcă poate fi declarată nulă în cazul în care cererea de înregistrare a mărcii a fost făcută cu rea-credință de către solicitant. Fiecare parte poate să prevadă, de asemenea, că o astfel de marcă nu se înregistrează.

SUBSECȚIUNEA 3

DESENE ȘI MODELE

ARTICOLUL 18.27

Protecția desenelor și modelelor înregistrate

- (1) Fiecare parte prevede protecția desenelor și modelelor create în mod independent, care sunt noi sau originale. Această protecție se obține prin înregistrare și conferă titularilor acestor desene și modele un drept exclusiv în conformitate cu prezenta subsecțiune. În sensul prezentului articol, o parte poate considera că un desen sau model care are un caracter individual este original.
- (2) Titularul unui desen sau model industrial înregistrat are dreptul să împiedice terții care nu au consimțământul său cel puțin să fabrice, să ofere spre vânzare, să vândă, să importe, să exporte, să dețină produse care poartă sau încorporează desenul sau modelul înregistrat ori să utilizeze articole care poartă sau încorporează desenul sau modelul protejat, dacă aceste acțiuni sunt întreprinse în scopuri comerciale¹.

¹ O parte poate respecta articolul 18.27 (Protecția desenelor și modelelor înregistrate) în ceea ce privește exportul și stocarea acordând titularului desenului sau modelului înregistrat dreptul de a împiedica terții să ofere spre vânzare sau închiriere ori să vândă sau să închirieze orice articol care poartă sau încorporează respectivul desen sau model înregistrat într-un mod care conduce la exportarea sau stocarea articolului respectiv.

(3) O parte poate să prevadă că un desen sau un model aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o parte componentă a unui produs complex este considerat ca fiind nou sau original:

(a) numai dacă, după încorporarea în produsul complex, partea componentă rămâne vizibilă în timpul unei utilizări normale a produsului complex respectiv; și

(b) numai în măsura în care caracteristicile vizibile ale părții componente menționate la litera (a) îndeplinesc, în sine, cerințele în materie de noutate și de originalitate.

(4) În sensul alineatului (3) litera (a), termenul „utilizare normală” înseamnă utilizarea de către utilizatorul final, excluzând lucrările de întreținere, de service sau de reparații.

ARTICOLUL 18.28

Durata protecției

Fiecare parte se asigură că titularul unui desen sau model înregistrat poate beneficia de reînnoirea duratei de protecție pentru una sau mai multe perioade de câte cinci ani. Fiecare parte se asigură că durata totală a protecției disponibilă pentru desenele sau modelele înregistrate este de cel puțin 15 ani de la data depunerii unei cereri de înregistrare.

ARTICOLUL 18.29

Protecția conferită desenelor și modelelor neînregistrate

- (1) Fiecare parte conferă titularilor unui desen sau model neînregistrat dreptul de a împiedica utilizarea acestuia de către orice terț care nu a obținut consimțământul titularului numai atunci când utilizarea contestată rezultă din copierea desenului sau a modelului neînregistrat pe teritoriul său. Această utilizare include cel puțin oferirea spre vânzare, introducerea pe piață, importul sau exportul produsului¹.
- (2) Durata protecției prevăzută pentru desenele și modelele neînregistrate este de cel puțin trei ani de la data la care desenul sau modelul respectiv a fost pus la dispoziția publicului pentru prima dată pe teritoriul părții.

ARTICOLUL 18.30

Excepții și excluderi

- (1) Fiecare parte poate să prevadă excepții limitate de la protecția desenelor sau modelelor, inclusiv a celor neînregistrate, cu condiția ca aceste excepții să nu intre în conflict în mod nerezonabil cu exploatarea normală a desenelor sau modelelor protejate și să nu aducă prejudicii nerezonabile intereselor legitime ale titularului desenului sau modelului protejat, ținând seama de interesele legitime ale terților.

¹ O parte poate îndeplini articolul 18.29 (Protecția conferită desenelor și modelelor neînregistrate) în ceea ce privește exportul acordând titularului desenului sau modelului neînregistrat dreptul de a împiedica terții să vândă, să introducă pe piață sau să importe produsul care poartă sau încorporează desenul sau modelul neînregistrat într-un mod care conduce la exportarea acestui produs.

(2) Protecția desenului sau modelului nu se extinde asupra desenelor și modelelor impuse în mod exclusiv de considerente tehnice sau funcționale ale acestuia. Un desen sau model nu conferă drepturi asupra caracteristicilor aspectului unui produs care trebuie să fie reproduse obligatoriu în forma și dimensiunile lor exacte pentru ca produsul în care este încorporat sau căruia i se aplică desenul sau modelul să poată fi racordat mecanic la un alt produs, să poată fi plasat în interiorul sau în jurul unui alt produs sau pus în contact cu un alt produs, astfel încât fiecare dintre produse să își îndeplinească funcția proprie.

(3) Prin derogare de la alineatul (2) de la prezentul articol, în conformitate cu condițiile stabilite la articolul 18.27 (Protecția desenelor și modelelor înregistrate) alineatul (1), un desen sau un model conferă drepturi asupra unui desen sau model care are drept obiectiv să permită asamblarea sau conectarea multiplă a unor produse interschimbabile în interiorul unui sistem modular.

ARTICOLUL 18.31

Relația cu drepturile de autor

Fiecare parte se asigură că un desen sau model, inclusiv un desen sau model neînregistrat, este eligibil, de asemenea, pentru a beneficia de protecția acordată în temeiul legislației sale privind drepturile de autor începând cu data la care desenul sau modelul a fost creat sau fixat sub orice formă. Fiecare parte stabilește măsura și condițiile în care se conferă o astfel de protecție, inclusiv gradul de originalitate necesar.

SUBSECȚIUNEA 4

INDICAȚII GEOGRAFICE

ARTICOLUL 18.32

Domeniu de aplicare, proceduri și definiții

- (1) Prezenta subsecțiune se aplică recunoașterii și protecției indicațiilor geografice pentru vinuri, băuturi spirtoase și produse alimentare originare de pe teritoriul părților.
- (2) În sensul prezentei subsecțiuni, se aplică următoarele definiții:
 - (a) „indicație geografică” înseamnă o indicație care identifică un produs ca fiind originar de pe teritoriul unei părți sau dintr-o regiune sau localitate aflată pe teritoriul părții respective, în cazul în care o anumită calitate, reputație sau altă caracteristică a produsului poate fi atribuită în mod esențial originii sale geografice;
 - (b) „clasă de produse” înseamnă o clasă de produse specificată în anexa 18-A (Clase de produse); și
 - (c) „caiet de sarcini al produsului” înseamnă, în ceea ce privește produsul relevant pentru o indicație geografică, cerințele aprobate pentru utilizarea indicației geografice respective în cadrul comercializării produsului respectiv.

(3) În urma finalizării unei proceduri de opoziție și a unei examinări a indicațiilor geografice, Noua Zeelandă protejează indicațiile geografice ale Uniunii enumerate în secțiunea A (Lista indicațiilor geografice – Uniunea Europeană) din anexa 18-B (Liste de indicații geografice) cel puțin în conformitate cu nivelul de protecție prevăzut în prezenta subsecțiune.

(4) În urma finalizării unei proceduri de opoziție și a unei examinări a indicațiilor geografice, Uniunea protejează indicațiile geografice ale Noii Zeelande enumerate în secțiunea B (Lista indicațiilor geografice – Noua Zeelandă) din anexa 18-B (Liste de indicații geografice) cel puțin în conformitate cu nivelul de protecție prevăzut în prezenta subsecțiune.

ARTICOLUL 18.33

Modificarea listei indicațiilor geografice

(1) Lista claselor de produse din anexa 18-A (Clase de produse) și lista indicațiilor geografice din anexa 18-B (Liste de indicații geografice) pot fi modificate printr-o decizie a Comitetului pentru comerț, inclusiv prin adăugarea de indicații geografice, actualizarea listei claselor de produse sau eliminarea indicațiilor geografice care au încetat să mai fie protejate în locul lor de origine.

(2) Adăugirile la anexa 18-B (Liste de indicații geografice) nu depășesc 30 de indicații geografice ale fiecărei părți o dată la trei ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord. Se adaugă noi indicații geografice după încheierea procedurii de opoziție în conformitate cu alineatul (3) de la prezentul articol și după ce noi indicații geografice sunt examinate în mod satisfăcător pentru ambele părți.

(3) Fiecare parte prevede că se pot formula obiecții la o cerere de protecție a unei indicații geografice în cadrul procedurii de opoziție menționate la articolul 18.32 (Domeniu de aplicare, proceduri și definiții) alineatele (3) și (4) și că orice astfel de cerere de protecție poate fi refuzată sau poate să nu fie acordată în alt mod. Motivele de opoziție la o cerere de protecție a unei indicații geografice sunt următoarele:

- (a) indicația geografică respectivă este identică sau atât de similară, încât poate fi confundată cu o marcă ce a fost înregistrată sau a făcut obiectul unei cereri de înregistrare, cu bună-credință, pe teritoriul părții respective pentru același produs sau pentru un produs similar ori cu o marcă pentru care au fost dobândite drepturi pe teritoriul părții respective prin utilizarea cu bună-credință pentru același produs sau pentru un produs similar;
- (b) indicația geografică respectivă este identică sau similară cu o marcă în legătură cu un produs care nu este similar cu produsul pentru care este înregistrată marca, în cazul în care marca este bine cunoscută pe teritoriul părții, iar utilizarea indicației geografice ar indica o legătură între produs și titularul mărcii, interesele titularului mărcii fiind susceptibile de a fi afectate de o astfel de utilizare;
- (c) indicația geografică respectivă este un termen uzual în limbajul comun ca denumire comună a produsului relevant pe teritoriul părții respective;
- (d) indicația geografică respectivă este un termen utilizat pe teritoriul părții în cauză ca denumire a unui soi de plante sau a unei rase de animale și, prin urmare, este susceptibilă să inducă în eroare consumatorii cu privire la adevărata origine a produsului;

- (e) indicația geografică respectivă este o indicație geografică omonimă sau parțial omonimă; și
 - (f) este probabil ca utilizarea sau înregistrarea indicației geografice pe teritoriul părții respective să fie ofensatoare.
- (4) În sensul prezentei subsecțiuni, pentru a stabili dacă un termen este uzual în limbajul comun ca denumire comună a produsului relevant pe teritoriul părții, partea în cauză poate lua în considerare modul în care consumatorii înțeleg termenul pe teritoriul său. Factori relevanți pentru înțelegerea termenului de către consumatori pot fi dovezi care să arate dacă termenul este utilizat pentru a desemna același tip de produs în cauză, astfel cum indică sursele relevante, și modul în care produsul la care se referă termenul este comercializat și utilizat în schimburile comerciale pe teritoriul părții respective.
- (5) Atunci când evaluează obiecțiile în ceea ce privește protecția, formulate de o persoană pe baza unuia dintre motivele enumerate la alineatul (3), o parte își bazează evaluarea numai pe situația existentă pe teritoriul său.

ARTICOLUL 18.34

Protecția indicațiilor geografice

(1) În ceea ce privește indicațiile geografice ale celeilalte părți enumerate în anexa 18-B (Liste de indicații geografice), fiecare parte furnizează părților interesate mijloacele juridice pentru a preveni pe teritoriul său:

- (a) utilizarea comercială a unei indicații geografice care identifică un produs drept un produs similar¹ care nu corespunde caietului de sarcini al produsului pentru indicația geografică respectivă, chiar dacă:
 - (i) se indică adevărata origine a produsului;
 - (ii) indicația geografică este utilizată în traducere² sau transliterare³; sau
 - (iii) indicația geografică este însoțită de expresii precum „gen”, „tip”, „stil”, „imitație” sau alte mențiuni similare;
- (b) utilizarea, în descrierea sau prezentarea unui produs, a oricăror mijloace care indică sau sugerează că produsul în cauză provine dintr-o altă zonă geografică decât adevăratul loc de origine, astfel încât să inducă în eroare publicul în ceea ce privește originea geografică sau natura produsului; și

¹ În sensul prezentei subsecțiuni, termenul „produs similar” înseamnă un produs care se încadrează în aceeași clasă de produse astfel cum se menționează în anexa 18-A (Clase de produse).

² Pentru mai multă certitudine, se înțelege că această situație se evaluează de la caz la caz. Această dispoziție nu se aplică atunci când sunt furnizate dovezi care arată că nu există nicio legătură între indicația geografică și termenul tradus.

³ În sensul prezentei subsecțiuni, termenul „transliterare” înseamnă conversia caracterelor pe baza foneticii limbii sau a limbilor originale ale indicației geografice relevante.

- (c) orice altă utilizare a unei indicații geografice care constituie un act de concurență neloială în sensul articolului 10a din Convenția de la Paris, care poate consta în utilizarea comercială a unei indicații geografice într-o manieră care exploatează reputația indicației geografice respective, inclusiv atunci când produsul este utilizat ca ingredient.
- (2) Prezenta subsecțiune nu se aplică în ceea ce privește o indicație geografică a uneia dintre părți enumerată în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) care nu mai este protejată în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale celeilalte părți.
- (3) În cazul în care o indicație geografică a uneia dintre părți enumerată în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) încetează să mai fie protejată pe teritoriul părții de origine, partea de origine informează cealaltă parte cu promptitudine și solicită anularea protecției pentru această indicație geografică.
- (4) Nicio dispoziție a prezentei subsecțiuni nu aduce atingere dreptului oricărei persoane de a utiliza, în cursul operațiunilor comerciale, propriul său nume sau numele predecesorului său în activitățile comerciale, cu excepția cazului în care numele respectiv este folosit într-un mod menit să inducă în eroare publicul.
- (5) Nicio dispoziție a prezentei subsecțiuni nu obligă o parte să aplice prezenta subsecțiune în ceea ce privește o indicație geografică a celeilalte părți cu privire la un produs pentru care indicația relevantă este identică sau similară cu:
- (a) denumirea uzuală a unui soi de plante sau a unei rase de animale și, prin urmare, este susceptibilă să inducă în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului; sau

- (b) un termen uzual din limbajul comun ca denumire comună a unui astfel de produs pe teritoriul părții respective.
- (6) Nicio dispoziție a prezentei subsecțiuni nu obligă o parte să aplice prezenta subsecțiune în ceea ce privește o componentă individuală conținută într-o indicație geografică cu mai multe componente a celeilalte părți cu privire la un produs pentru care componenta individuală este identică sau similară cu:
- (a) denumirea uzuală a unui soi de plante sau a unei rase de animale și, prin urmare, este susceptibilă să inducă în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului; sau
- (b) un termen uzual din limbajul comun ca denumire comună a unui astfel de produs pe teritoriul părții respective.
- (7) Nicio dispoziție a prezentei subsecțiuni nu obligă o parte să aplice prezenta subsecțiune în ceea ce privește un cuvânt, o traducere sau transliterare a unui cuvânt conținut într-o indicație geografică a celeilalte părți, în cazul în care cuvântul, traducerea sau transliterarea respectivă este un cuvânt comun în limba engleză, cum ar fi „mountain” (munte), „alps” (Alpi) sau „river” (râu).

ARTICOLUL 18.35

Data protecției

- (1) Fiecare parte prevede ca indicațiile geografice enumerate în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) și menționate la articolul 18.32 (Domeniu de aplicare, proceduri și definiții) să fie protejate începând cu data intrării în vigoare a prezentului acord în conformitate cu articolul 18.34 (Protecția indicațiilor geografice).

(2) În cazul indicațiilor geografice adăugate în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) după data intrării în vigoare a prezentului acord, fiecare parte prevede ca acestea să fie protejate în conformitate cu articolul 18.34 (Protecția indicațiilor geografice) de la data la care denumirile au fost publicate în scopul procedurii de opoziție menționate la articolul 18.33 (Modificarea listei indicațiilor geografice) alineatul (2).

ARTICOLUL 18.36

Dreptul de utilizare a indicațiilor geografice

(1) O indicație geografică protejată în temeiul prezentei subsecțiuni poate fi utilizată de orice operator care comercializează un produs care respectă caietul de sarcini corespunzător al produsului.

(2) Alineatul (1) nu restricționează capacitatea unei părți de a reglementa producția sau comercializarea produselor la care se referă o indicație geografică în conformitate cu legislația părții respective.

ARTICOLUL 18.37

Relația cu mărcile

(1) Înregistrarea unei mărci care conține sau constă într-o indicație geografică a celeilalte părți enumerată în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) este refuzată sau invalidată, din oficiu, în cazul în care actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective permit acest lucru sau la cererea unei părți interesate, în ceea ce privește un produs care se încadrează în clasa de produse specificată în anexa 18-A (Clase de produse) pentru indicația geografică respectivă și care nu este originar din locul de origine specificat în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) pentru indicația geografică respectivă.

(2) Dacă o marcă a fost solicitată sau înregistrată cu bună-credință sau dacă drepturile la o marcă au fost dobândite prin utilizare cu bună-credință pe teritoriul unei părți înainte de data protecției indicației geografice respective în conformitate cu articolul 18.35 (Data protecției), măsurile adoptate pentru punerea în aplicare a prezentei subsecțiuni pe teritoriul părții în cauză nu aduc atingere eligibilității sau validității înregistrării mărcii sau dreptului de a utiliza marca, pe baza faptului că marca este identică sau similară cu o indicație geografică. O astfel de marcă poate continua să fie utilizată și poate fi reînnoită pentru produsul respectiv în pofida protecției acordate indicației geografice, cu condiția să nu existe motive de anulare sau de revocare a mărcii respective în legislația părții în cauză cu privire la mărcile comerciale.

(3) Legislația unei părți poate să prevadă că orice cerere formulată în legătură cu utilizarea sau înregistrarea unei mărci trebuie prezentată în termen de cinci ani de la data la care utilizarea prejudiciabilă a indicației protejate a devenit cunoscută la nivel general pe teritoriul părții respective sau de la data înregistrării mărcii pe teritoriul părții respective, cu condiția ca marca să fi fost publicată până la data respectivă, dacă această dată este anterioară datei la care utilizarea prejudiciabilă a devenit cunoscută la nivel general pe teritoriul părții respective.

ARTICOLUL 18.38

Asigurarea respectării protecției

Fiecare parte prevede ca indicațiile geografice enumerate în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) să fie aplicate din oficiu sau la cererea unei părți interesate, în conformitate cu legislația sa, prin măsuri administrative și judiciare adecvate.

ARTICOLUL 18.39

Norme generale

- (1) În cazul indicațiilor geografice omonime, pentru care se solicită protecție în conformitate cu articolul 18.33 (Modificarea listei indicațiilor geografice), pentru produse care se încadrează în aceeași clasă de produse, Comitetul pentru comerț adoptă o decizie pentru a stabili condițiile practice în care indicațiile omonime în cauză vor fi diferențiate, ținând seama de necesitatea de a asigura un tratament echitabil al producătorilor în cauză și de a nu induce în eroare consumatorii.
- (2) O parte care, în contextul negocierilor unui acord internațional cu o țară terță, ia în considerare eventuala protecție a unei indicații geografice care identifică un produs original din țara terță respectivă informează cealaltă parte și îi oferă posibilitatea de a prezenta observații înainte ca indicația geografică să fie protejată, dacă:
 - (a) indicația geografică avută în vedere în cadrul negocierilor cu țara terță este omonimă cu o indicație geografică a celeilalte părți enumerată în anexa 18-B (Liste de indicații geografice); și

- (b) produsul în cauză se încadrează în clasa de produse specificată în anexa 18-A (Clase de produse) pentru indicația geografică omonimă a celeilalte părți.
- (3) Caietul de sarcini al produsului pentru o indicație geografică enumerată în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) trebuie să fie cel aprobat, incluzând eventualele modificări ale acestuia care au fost aprobate, de asemenea, de autoritățile relevante ale părții de pe teritoriul căreia este originar produsul.
- (4) Protecția unei indicații geografice a unei părți enumerate în anexa 18-B (Liste de indicații geografice) poate fi anulată doar de partea din care este originar produsul.
- (5) Produsele pot fi comercializate și vândute până la epuizarea stocurilor dacă au fost descrise legal și prezentate într-un mod interzis de prezenta subsecțiune la data:
 - (a) intrării în vigoare a prezentului acord;
 - (b) adoptării printr-o decizie a Comitetului pentru comerț a unei modificări a listei indicațiilor geografice în conformitate cu articolul 18.33 (Modificarea listei indicațiilor geografice); sau
 - (c) la care se încheie o perioadă de tranziție relevantă prevăzută în anexa 18-B (Liste de indicații geografice).

ARTICOLUL 18.40

Sisteme de protecție a indicațiilor geografice

- (1) Fiecare parte stabilește sau menține un sistem de înregistrare și de protecție a indicațiilor geografice de pe teritoriul său.
- (2) Sistemul menționat la alineatul (1) conține cel puțin următoarele elemente:
 - (a) mijloace oficiale pentru a pune la dispoziția publicului lista indicațiilor geografice înregistrate;
 - (b) o procedură administrativă pentru a verifica dacă o indicație geografică care urmează să fie înregistrată identifică un produs ca fiind originar de pe teritoriul unei părți sau dintr-o regiune sau localitate aflată pe teritoriul părții respective, în cazul în care o anumită calitate, reputație sau altă caracteristică a produsului poate fi atribuită în mod esențial originii sale geografice;
 - (c) o procedură de opoziție care să permită luarea în considerare a intereselor legitime ale terților; și
 - (d) o procedură de anulare a protecției unei indicații geografice care să țină seama de interesele legitime ale terților și ale utilizatorilor indicațiilor geografice înregistrate în cauză.

SUBSECȚIUNEA 5

PROTECȚIA INFORMAȚIILOR NEDIVULGATE

ARTICOLUL 18.41

Domeniul de aplicare al protecției secretelor comerciale și definiții

- (1) Fiecare parte prevede proceduri judiciare civile și măsuri corective adecvate pentru orice deținător de secrete comerciale, cu scopul de a preveni dobândirea, utilizarea sau divulgarea unui secret comercial și de a obține măsuri reparatorii pentru o astfel de acțiune ori de câte ori este efectuată într-un mod care contravine practicilor comerciale loiale.
- (2) În sensul prezentei subsecțiuni, se aplică următoarele definiții:
 - (a) „secret comercial” înseamnă informații care:
 - (i) sunt secrete în sensul că nu sunt, ca întreg sau astfel cum se prezintă sau se articulează elementele acestora, cunoscute la nivel general sau ușor accesibile persoanelor din cercurile care se ocupă, în mod normal, de tipul de informații în cauză;
 - (ii) au valoare comercială prin faptul că sunt secrete; și
 - (iii) au făcut obiectul unor măsuri rezonabile, în circumstanțele date, luate de persoana care deține în mod legal controlul asupra informațiilor respective, pentru a fi păstrate secrete; și

- (b) „deținătorul secretului comercial” înseamnă orice persoană ce deține în mod legal controlul asupra unui secret comercial.
- (3) În sensul prezentei subsecțiuni, sunt considerate contrare practicilor comerciale loiale cel puțin următoarele comportamente:
- (a) dobândirea unui secret comercial fără acordul deținătorului secretului comercial, dacă acesta este obținut prin accesul neautorizat, însușirea sau copierea oricăror documente, obiecte, materiale, substanțe sau fișiere electronice care se află în mod legal sub controlul deținătorului secretului comercial și care conțin secretul comercial sau din care poate fi dedus secretul comercial;
- (b) utilizarea sau divulgarea unui secret comercial ori de câte ori aceasta este săvârșită fără acordul deținătorului secretului comercial, de o persoană despre care se constată că îndeplinește una dintre următoarele condiții:
- (i) a dobândit secretul comercial într-un mod menționat la litera (a);
- (ii) încalcă un acord de confidențialitate sau orice altă obligație de a nu divulga secretul comercial; sau
- (iii) încalcă o obligație contractuală sau de altă natură care limitează utilizarea secretului comercial; și
- (c) dobândirea, utilizarea sau divulgarea unui secret comercial, ori de câte ori aceasta este săvârșită de o persoană care, în momentul dobândirii, utilizării sau divulgării, avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință, în circumstanțele date, de faptul că secretul comercial a fost obținut, direct sau indirect, de la o altă persoană care a utilizat sau a divulgat secretul comercial în mod ilegal în înțelesul literei (b).

- (4) Nicio dispoziție a prezentei subsecțiuni nu se interpretează ca impunând vreuneia dintre părți să considere unul dintre următoarele comportamente contrar practicilor comerciale loiale:
- (a) descoperirea sau crearea independentă;
 - (b) ingineria inversă a unui produs de către o persoană care se află în mod legal în posesia acestuia și careia nu i se aplică nicio obligație valabilă din punct de vedere legal de a limita dobândirea informațiilor relevante;
 - (c) dobândirea, utilizarea sau divulgarea de informații impusă sau permisă de legislația unei părți; și
 - (d) utilizarea de către angajați a experienței și a competențelor dobândite în mod onest ca urmare a desfășurării normale a activității lor profesionale.
- (5) Nicio dispoziție a prezentei subsecțiuni nu se interpretează în sensul unei îngrădiri a libertății de exprimare și de informare, inclusiv a libertății mass-mediei, astfel cum este protejată pe teritoriul fiecăreia dintre părți.

ARTICOLUL 18.42

Proceduri judiciare civile și măsuri corective în ceea ce privește secretele comerciale

- (1) Fiecare parte se asigură că persoanele care participă la procedurile judiciare civile menționate la articolul 18.41 (Domeniul de aplicare al protecției secretelor comerciale și definiții) alineatul (1) sau care au acces la documente care fac parte din respectivele proceduri judiciare civile nu au voie să folosească sau să divulge secrete comerciale sau presupuse secrete comerciale pe care autoritățile judiciare competente le-au calificat drept confidențiale ca răspuns la o cerere motivată corespunzător a unei părți interesate și de care au luat cunoștință în urma acestei participări sau a acestui acces.

- (2) În cadrul procedurilor judiciare civile menționate la articolul 18.41 (Domeniul de aplicare al protecției secretelor comerciale și definiții) alineatul (1), fiecare parte prevede că autoritățile sale judiciare sunt abilitate cel puțin:
- (a) să dispună măsuri provizorii, în conformitate cu legislația unei părți, pentru a preveni dobândirea, utilizarea sau divulgarea secretelor comerciale într-un mod contrar practicilor comerciale loiale;
 - (b) să emită o ordonanță președințială pentru a preveni dobândirea, utilizarea sau divulgarea secretelor comerciale într-un mod care contravine practicilor comerciale loiale;
 - (c) să dispună ca persoanele care aveau cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință de faptul că dobândesc, utilizează sau divulgă un secret comercial într-un mod contrar practicilor comerciale loiale să plătească deținătorului secretului comercial daune-interese adecvate, stabilite în funcție de prejudiciul suferit ca urmare a dobândirii, utilizării sau divulgării în modul respectiv a secretului comercial;
 - (d) să ia măsuri specifice pentru a păstra confidențialitatea oricărui secret comercial sau presupus secret comercial prezentat în cadrul procedurilor civile privind presupusa dobândire, utilizare și divulgare a unui secret comercial într-un mod contrar practicilor comerciale loiale. Astfel de măsuri specifice pot include, în conformitate cu legislația fiecărei părți, posibilitatea de a restricționa, integral sau parțial, accesul la anumite documente, de a restricționa accesul la audieri și la înregistrările sau transcrierile acestora și de a pune la dispoziție o versiune neconfidențială a hotărârii judecătorești, din care au fost eliminate sau oculte pasajele care conțin secrete comerciale; și

(e) să impună sancțiuni părților sau oricărei persoane care participă la procedurile judiciare și care nu respectă sau refuză să respecte hotărârile judecătorești privind protecția secretului comercial sau a presupusului secret comercial.

(3) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale judiciare nu sunt obligate să aplice procedurile judiciare civile și măsurile corective menționate la articolul 18.41 (Domeniul de aplicare al protecției secretelor comerciale și definiții) alineatul (1) atunci când comportamentul contrar practicilor comerciale loiale se desfășoară în conformitate cu legislația unei părți, pentru a dezvălui abateri, fapte reprobabile sau activități ilegale sau în scopul protejării unui interes legitim recunoscut de legislația unei părți.

ARTICOLUL 18.43

Protecția datelor prezentate pentru obținerea unei autorizații de introducere pe piață a unui produs farmaceutic¹

(1) Fiecare parte protejează informațiile comerciale confidențiale prezentate în scopul obținerii unei autorizații de introducere pe piață a produselor farmaceutice (denumită în continuare „autorizația de introducere pe piață”) împotriva divulgării către terți, cu excepția cazului în care se iau măsuri pentru a se asigura că datele sunt protejate împotriva exploatării neloiale în comerț sau cu excepția cazului în care divulgarea este necesară în scopul unui interes public superior.

¹ În sensul prezentului articol, termenul „produs farmaceutic” este definit de legislația fiecărei părți. În cazul Uniunii, termenul „produs farmaceutic” înseamnă „medicament”.

(2) Fiecare parte se asigură că, pentru o perioadă de cel puțin cinci ani de la data primei autorizații de introducere pe piață pe teritoriul părții în cauză (denumită în continuare „prima autorizație de introducere pe piață”) și în conformitate cu orice condiții prevăzute în legislația sa internă, autoritatea responsabilă cu acordarea autorizației de introducere pe piață nu acceptă nicio cerere ulterioară de autorizație de introducere pe piață care se bazează pe rezultatele testelor preclinice sau ale studiilor clinice intervenționale prezentate în cererea depusă privind prima autorizație de introducere pe piață, fără consimțământul explicit al titularului primei autorizații de introducere pe piață, cu excepția cazului în care acordurile internaționale recunoscute de ambele părți cuprind dispoziții contrare.

ARTICOLUL 18.44

Protecția datelor prezentate pentru a obține o autorizație de introducere pe piață pentru produse de protecție a plantelor¹

(1) Fiecare parte recunoaște dreptul temporar al proprietarului unui raport de testare sau de studiu prezentat pentru prima dată în vederea obținerii unei autorizații de introducere pe piață pentru un produs chimic agricol. În cursul perioadei de valabilitate a dreptului temporar respectiv, raportul de testare sau de studiu nu este utilizat în favoarea unei alte persoane care dorește să obțină o autorizație de introducere pe piață pentru un produs chimic agricol, cu excepția cazului în care primul titular și-a exprimat consimțământul explicit în acest sens. În sensul prezentului articol, termenul „drept temporar” înseamnă „protecția datelor”.

¹ În sensul prezentului articol, termenul „produs chimic agricol” este definit de legislația fiecărei părți. În cazul Uniunii, termenul „produs chimic agricol” înseamnă un „produs fitosanitar”.

- (2) Raportul de testare sau de studiu menționat la alineatul (1) ar trebui să îndeplinească următoarele condiții:
- (a) este necesar în scopul autorizării sau al modificării unei autorizații pentru a permite utilizări suplimentare; și
 - (b) este recunoscut ca fiind conform cu principiile de bună practică de laborator sau de bună practică experimentală, în conformitate cu legislația fiecărei părți.
- (3) Perioada de protecție a datelor este de cel puțin 10 ani de la acordarea primei autorizații de către autoritatea relevantă situată pe teritoriul părții.
- (4) Fiecare parte poate stabili norme pentru a se evita repetarea testelor pe animale vertebrate.

SUBSECȚIUNEA 6

SOIURI DE PLANTE

ARTICOLUL 18.45

Protecția drepturilor de proprietate asupra soiurilor de plante¹

Fiecare parte trebuie să dispună de un sistem² de protecție a drepturilor de proprietate asupra soiurilor de plante, care să pună în aplicare Convenția internațională pentru protecția noilor soiuri de plante (UPOV), astfel cum a fost revizuită la Geneva la 19 martie 1991.

¹ Pentru mai multă certitudine, părțile înțeleg că măsurile menționate la articolul 25.6 (*Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi) alineatul (1) pot include măsuri cu privire la aspectele reglementate de prezenta subsecțiune pe care Noua Zeelandă le consideră necesare pentru a proteja drepturile, interesele, obligațiile și responsabilitățile populației Māori în îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul *te Tiriti o Waitangi* / Tratatului de la Waitangi, sub rezerva îndeplinirii condițiilor prevăzute la articolul 25.6 (*Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi).

² Pentru mai multă certitudine, în sensul prezentei subsecțiuni, sistemul poate fi un sistem sui generis.

SECȚIUNEA C

ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SUBSECȚIUNEA 1

PROCEDURI CIVILE ȘI ADMINISTRATIVE PENTRU ASIGURAREA RESPECTĂRII NORMELOR

ARTICOLUL 18.46

Obligații generale

- (1) Părțile își reafirmă angajamentele asumate în temeiul Acordului TRIPS, în special a părții a III-a a acestuia, și prevăd următoarele măsuri, proceduri și acțiuni corective complementare necesare pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală¹.
- (2) Măsurile, procedurile și acțiunile corective respective:
 - (a) trebuie să fie corecte și echitabile;

¹ În sensul prezentei secțiuni, termenul „drepturi de proprietate intelectuală” nu include drepturile reglementate în secțiunea B (Standarde privind drepturile de proprietate intelectuală) subsecțiunea 5 (Protecția informațiilor nedivulgate).

- (b) nu trebuie să genereze o complexitate sau costuri inutile, termene nerezonabile sau întârzieri nejustificate;
- (c) trebuie să fie eficace, proporționale și disuasive; și
- (d) trebuie să fie aplicate într-un mod care să evite crearea de obstacole în calea comerțului legitim și să ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.

ARTICOLUL 18.47

Persoane îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor,
a procedurilor și a acțiunilor corective

Fiecare parte recunoaște următoarele persoane ca fiind îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, a procedurilor și a acțiunilor corective menționate în prezenta secțiune:

- (a) titularii de drepturi de proprietate intelectuală în conformitate cu legislația unei părți;
- (b) toate celelalte persoane autorizate să utilizeze drepturile respective, în special deținătorii de licențe, în măsura în care acest lucru este permis de legislația părții și în conformitate cu aceasta;
- (c) organismele de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală care sunt recunoscute periodic ca având dreptul de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acest lucru este permis de legislația părții respective și în conformitate cu aceasta; și

- (d) organismele de apărare a intereselor profesionale care sunt recunoscute periodic ca având dreptul de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acest lucru este permis de legislația părții respective și în conformitate cu aceasta.

ARTICOLUL 18.48

Măsuri pentru conservarea mijloacelor de probă

- (1) Fiecare parte se asigură că, încă înainte de începutul procedurilor de examinare pe fond a cauzei, la cererea unei părți care a prezentat mijloace de probă accesibile în mod rezonabil în sprijinul afirmației sale conform căreia dreptul său de proprietate intelectuală a fost încălcat sau este pe cale de a fi încălcat, autoritățile judiciare competente pot dispune adoptarea de măsuri provizorii prompte și eficiente pentru a conserva mijloacele de probă relevante în ceea ce privește presupusa încălcare, sub rezerva unor garanții adecvate și a protejării informațiilor confidențiale.
- (2) Măsurile provizorii menționate la alineatul (1) pot include descrierea detaliată, cu sau fără prelevarea de eșantioane, ori confiscarea produselor care fac obiectul presupusei încălcări și, în cazurile adecvate, confiscarea materialelor și a echipamentelor utilizate pentru a produce sau a distribui aceste produse, precum și a documentelor referitoare la acestea.

ARTICOLUL 18.49

Elemente de probă

(1) Fiecare parte ia măsurile necesare pentru a permite autorităților judiciare competente ca, la cererea unei părți care a prezentat mijloace de probă suficiente și accesibile în mod rezonabil în sprijinul cererii sale și a precizat că cererea respectivă se întemeiază pe dovezi care se află sub controlul părții adverse, să dispună ca dovezile respective să fie prezentate de partea adversă, sub rezerva asigurării protecției informațiilor confidențiale.

(2) De asemenea, fiecare parte ia măsurile necesare pentru a permite autorităților judiciare competente să dispună, în cazurile în care un drept de proprietate intelectuală este încălcat la scară comercială, după caz, în aceleași condiții menționate la alineatul (1), comunicarea documentelor bancare, financiare sau comerciale aflate sub controlul părții adverse, sub rezerva asigurării protecției informațiilor confidențiale.

ARTICOLUL 18.50

Dreptul la informare

(1) Fiecare parte se asigură că, în contextul unei acțiuni civile referitoare la încălcarea unui drept de proprietate intelectuală și ca răspuns la o cerere justificată și proporțională a reclamantului, autoritățile sale judiciare competente pot dispune ca autorul sau presupusul autor al încălcării sau orice altă persoană să furnizeze informațiile relevante privind originea și rețelele de distribuție ale produselor sau serviciilor care încalcă un drept de proprietate intelectuală.

(2) În sensul prezentului articol, sintagma „orice altă persoană” înseamnă o persoană despre care, cel puțin:

- (a) s-a constatat că deține la scară comercială produse care încalcă drepturi de proprietate intelectuală;
- (b) s-a constatat că folosește la scară comercială servicii care încalcă drepturi de proprietate intelectuală;
- (c) s-a constatat că furnizează la scară comercială servicii utilizate în activități care încalcă drepturi de proprietate intelectuală; sau
- (d) persoana prevăzută la litera (a), (b) sau (c) a semnalat că este implicată în producerea, fabricarea sau distribuirea produselor sau în furnizarea serviciilor.

(3) Informațiile menționate la alineatul (1) cuprind, după caz:

- (a) numele și adresele producătorilor, ale fabricanților, ale distribuitorilor, ale furnizorilor și ale altor deținători anteriori ai mărfurilor sau ai serviciilor, precum și ale angroșiștilor și ale vânzătorilor cu amănuntul destinatari; și
- (b) informații privind cantitățile produse, fabricate, livrate, primite sau comandate, precum și prețul obținut pentru produsele sau serviciile în cauză.

(4) Alineatele (1) și (2) se aplică fără a aduce atingere altor acte legislative ale unei părți care:

- (a) acordă titularului drepturilor de proprietate intelectuală dreptul de a primi informații mai cuprinzătoare;

- (b) reglementează utilizarea în acțiunile civile a informațiilor comunicate în temeiul prezentului articol;
- (c) reglementează răspunderea pentru utilizarea abuzivă a dreptului la informare;
- (d) dau posibilitatea de a refuza furnizarea de informații care ar constrânge persoana menționată la alineatul (1) să recunoască propria participare sau participarea rudelor apropiate la o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală; sau
- (e) reglementează protejarea confidențialității surselor de informații sau prelucrarea datelor cu caracter personal.

ARTICOLUL 18.51

Măsuri provizorii și de precauție

(1) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale judiciare pot, la cererea reclamantului, să emită împotriva presupusului autor al încălcării o ordonanță președințială menită să prevină orice încălcare iminentă a unui drept de proprietate intelectuală sau să interzică, cu titlu provizoriu și, dacă este cazul, sub rezerva plății unei daune cominatorii, atunci când legislația părții respective prevede acest lucru, continuarea presupuselor încălcări ale dreptului în cauză sau să subordoneze continuarea respectivă constituirii unor garanții destinate să asigure despăgubirea titularului dreptului. De asemenea, se poate emite o ordonanță președințială, în aceleași condiții, împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală.

(2) De asemenea, se poate emite o ordonanță președințială și pentru a împiedica introducerea sau circulația în circuitele comerciale a produselor despre care se crede că ar aduce atingere unui drept de proprietate intelectuală.

(3) În cazul unei presupuse încălcări săvârșite la scară comercială, fiecare parte se asigură că, dacă reclamantul dovedește că există circumstanțe care ar pune în pericol recuperarea prejudiciului, autoritățile judiciare ale părții respective pot dispune oprirea preventivă a transferării sau a comercializării bunurilor mobile și imobile ale presupusului autor al încălcării sau, în cazul în care legislația unei părți prevede acest lucru, sechestrul asigurător asupra bunurilor în cauză, inclusiv blocarea conturilor bancare și a altor active ale presupusului autor al încălcării. În acest scop, autoritățile competente pot dispune comunicarea unor informații bancare, financiare sau comerciale relevante ori accesul corespunzător la informațiile relevante.

(4) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale judiciare au competența, cu privire la măsurile specificate la alineatele (1)-(3), de a obliga reclamantul să prezinte orice mijloc de probă accesibil în mod rezonabil, pentru a se convinge cu suficientă certitudine că acesta este titularul dreptului și că dreptul i-a fost încălcat sau că încălcarea respectivă este iminentă.

ARTICOLUL 18.52

Măsuri corective

- (1) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale judiciare pot dispune, la cererea reclamantului și fără a aduce atingere daunelor-interese datorate titularului dreptului ca urmare a încălcării săvârșite și fără despăgubiri de vreun fel, distrugerea sau cel puțin eliminarea definitivă din circuitele comerciale a produselor despre care s-a constatat că încalcă un drept de proprietate intelectuală. Dacă este cazul, autoritățile judiciare pot, în aceleași condiții, să dispună și distrugerea materialelor și a echipamentelor utilizate cu preponderență pentru crearea sau fabricarea acestor produse.
- (2) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale judiciare sunt abilitate să dispună ca măsurile specificate la alineatul (1) să fie puse în aplicare pe cheltuiala autorului încălcării, cu excepția cazului în care se invocă motive speciale care să împiedice acest lucru.

ARTICOLUL 18.53

Ordonanțe președințiale

Fiecare parte se asigură că, atunci când s-a constatat printr-o hotărâre judecătorească o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judiciare pot pronunța împotriva autorului încălcării o ordonanță președințială prin care interzic continuarea încălcării. Fiecare parte se asigură, de asemenea, că autoritățile judiciare pot pronunța o ordonanță președințială împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt folosite de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 18.54

Măsuri alternative

Fiecare parte poate să prevadă că, în cazurile în care este necesar și la cererea persoanei susceptibile să facă subiectul măsurilor prevăzute la articolul 18.52 (Măsuri corective) sau 18.53 (Ordonanțe președințiale), autoritățile sale judiciare pot dispune plata unei despăgubiri bănești în favoarea părții vătămate în locul aplicării măsurilor prevăzute la articolul 18.52 (Măsuri corective) sau 18.53 (Ordonanțe președințiale), dacă persoana respectivă a acționat fără intenție și fără neglijență, dacă aplicarea măsurilor în chestiune ar cauza persoanei respective un prejudiciu disproporționat și dacă despăgubirile bănești acordate părții vătămate par a fi, în mod rezonabil, satisfăcătoare.

ARTICOLUL 18.55

Daune-interese

(1) Fiecare parte se asigură că, la cererea părții vătămate, autoritățile sale judiciare dispun ca autorul încălcării care s-a angajat cu bună știință într-o activitate de încălcare sau care avea motive întemeiate pentru a fi în cunoștință de cauză să îi plătească titularului dreptului daune-interese corespunzătoare prejudiciului suferit de titularul dreptului ca urmare a încălcării.

- (2) Fiecare parte se asigură că, la stabilirea daunelor-interese menționate la alineatul (1), autoritățile judiciare:
- (a) iau în considerare toate aspectele corespunzătoare, cum ar fi consecințele economice negative, inclusiv pierderea câștigurilor, suferite de partea vătămată, beneficiile realizate în mod necuvenit de către autorul încălcării și, după caz, și alte elemente decât factorii economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat titularului dreptului prin încălcarea respectivă sau, ca alternativă,
 - (b) pot, atunci când este cazul, să stabilească o sumă forfetară pentru daune-interese, pe baza unor elemente cum ar fi cel puțin valoarea redevențelor sau a drepturilor care ar fi fost datorate dacă autorul încălcării ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală în cauză.
- (3) În cazul în care autorul încălcării nu s-a angajat în activitatea de încălcare cu bună știință sau având motive întemeiate pentru a fi în cunoștință de cauză, fiecare parte poate prevedea ca autoritățile sale judiciare să poată dispune în favoarea părții vătămate recuperarea beneficiilor sau plata unor daune-interese care pot fi prestabilite.

ARTICOLUL 18.56

Cheltuieli de judecată

Fiecare parte se asigură că, în general, partea care cade în pretenții suportă cheltuieli de judecată rezonabile și proporționale, precum și alte cheltuieli efectuate de partea care a avut câștig de cauză, cu excepția situației în care principiile de echitate nu permit acest lucru.

ARTICOLUL 18.57

Publicarea hotărârilor judecătorești

Fiecare parte prevede că, în cadrul acțiunilor în justiție introduse ca urmare a încălcării unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile sale judiciare pot dispune, la cererea reclamantului și pe cheltuiala autorului încălcării, măsuri corespunzătoare pentru difuzarea informațiilor cu privire la hotărâre, inclusiv afișarea hotărârii, precum și publicarea sa integrală sau parțială.

ARTICOLUL 18.58

Prezumția calității de autor sau de titular al dreptului

Părțile recunosc că, în scopul aplicării măsurilor, a procedurilor și a acțiunilor corective menționate în secțiunea C (Asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală):

- (a) pentru ca autorul unei opere literare sau artistice să fie, până la proba contrară, considerat ca atare și îndreptățit, prin urmare, să introducă o acțiune în constatarea încălcării drepturilor, este suficient ca numele autorului să fie menționat pe operă în modul obișnuit; și
- (b) litera (a) se aplică *mutatis mutandis* titularilor de drepturi conexe dreptului de autor în ceea ce privește obiectul protejat de acestea.

ARTICOLUL 18.59

Proceduri administrative

În măsura în care, ca urmare a unor proceduri administrative, poate fi dispusă orice acțiune corectivă civilă pe fondul cauzei, procedurile administrative respectă principii echivalente, în esență, cu cele enunțate în prezenta subsecțiune.

SUBSECȚIUNEA 2

ASIGURAREA RESPECTĂRII LEGISLAȚIEI LA FRONTIERE

ARTICOLUL 18.60

Măsuri la frontieră

(1) În ceea ce privește mărfurile supuse controlului vamal, fiecare parte adoptă sau menține proceduri prin care un titular de drepturi poate cere autorității vamale a uneia dintre părți să suspende eliberarea mărfurilor suspectate sau să rețină mărfurile suspectate acordarea liberului de vamă sau reținerea mărfurilor suspectate de a aduce atingere cel puțin mărcilor comerciale, drepturilor de autor și drepturilor conexe, indicațiilor geografice și desenelor și modelelor industriale (denumite în continuare „mărfuri suspectate”).

(2) Fiecare parte trebuie să dispună de sisteme electronice pentru gestionarea de către autoritățile sale vamale a cererilor menționate la alineatul (1).

- (3) Fiecare parte prevede că, la cererea autorităților sale vamale, titularul cererii aprobate sau înregistrate este obligat să ramburseze costurile suportate de autoritățile vamale sau de alte părți care acționează în numele autorităților vamale, din momentul reținerii sau al suspendării acordării liberului de vamă pentru mărfurile suspectate, inclusiv costurile aferente depozitării și manipulării, precum și orice costuri legate de distrugerea sau eliminarea mărfurilor suspectate.
- (4) Fiecare parte prevede că autoritățile sale vamale decid cu privire la aprobarea sau înregistrarea unei cereri menționate la alineatul (1) într-un interval de timp rezonabil.
- (5) Fiecare parte prevede că cererea aprobată sau înregistrată sau înregistrarea se aplică transporturilor multiple.
- (6) În ceea ce privește mărfurile supuse controlului vamal, fiecare parte prevede că autoritățile sale vamale pot acționa din proprie inițiativă pentru a suspenda acordarea liberului de vamă pentru mărfurile suspectate sau pentru a le reține.
- (7) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale vamale utilizează analiza riscurilor pentru a identifica mărfurile suspectate.
- (8) Fiecare parte trebuie să dispună de proceduri care permit distrugerea mărfurilor suspectate, fără a fi necesare proceduri administrative sau judiciare prelabile pentru stabilirea formală a încălcărilor, în cazul în care persoanele vizate sunt de acord cu distrugerea sau nu se opun acesteia. În cazul în care mărfurile suspectate nu sunt distruse, fiecare parte se asigură că, în afara circumstanțelor excepționale, mărfurile respective sunt eliminate din circuitul comercial într-un mod prin care să se evite prejudicierea titularului de drepturi.

(9) O parte poate dispune de proceduri care permit distrugerea rapidă a mărcilor contrafăcute și a mărfurilor piratate transmise prin mesageria poștală sau prin serviciile de curierat.

(10) O parte poate decide să nu aplice prezentul articol în cazul importului de mărfuri introduse pe piață într-o altă țară de către titularul de drepturi sau cu consimțământul acestuia. Părțile pot exclude de la aplicarea prezentului articol, de asemenea, mărfurile cu caracter necomercial aflate în bagajele personale ale călătorilor.

(11) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale vamale întrețin un dialog regulat și promovează cooperarea cu părțile interesate relevante și, dacă este necesar, cu alte autorități¹ cu atribuții în asigurarea aplicării legislației în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală.

(12) Părțile convin să coopereze în ceea ce privește comerțului internațional cu mărfuri suspectate că ar încălca drepturi de proprietate intelectuală. În special, în măsura în care acest lucru este posibil și dacă este necesar, părțile fac schimb de informații cu privire la comerțul cu mărfuri suspectate de încălcarea unor drepturi de proprietate intelectuală care afectează una dintre părți.

(13) Fără a aduce atingere altor forme de cooperare, în ceea ce privește încălcarea legislației în materie de drepturi de proprietate intelectuală a cărei asigurare a respectării este de competența autorităților vamale ale părților în conformitate cu prezentul articol, se aplică asistența administrativă reciprocă prevăzută în CCMAA.

¹ Pentru o mai mare certitudine, termenul „alte autorități” nu include autoritățile judiciare.

ARTICOLUL 18.61

Coerența cu GATT 1994 și cu Acordul TRIPS

În vederea punerii în aplicare a măsurilor la frontieră pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile sale vamale, indiferent dacă acestea intră sau nu sub incidența prezentei secțiuni, fiecare parte asigură coerența cu obligațiile care îi revin în temeiul GATT 1994 și al Acordului TRIPS și, în special, cu articolul V din GATT 1994 și cu articolul 41 și secțiunea 4 din partea a III-a a Acordului TRIPS.

SECȚIUNEA D

DISPOZIȚII FINALE

ARTICOLUL 18.62

Modalități de cooperare

- (1) Părțile cooperează în vederea sprijinirii punerii în aplicare a angajamentelor și obligațiilor asumate în temeiul prezentului capitol.
- (2) Cooperarea dintre părți în materie de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală și de asigurare a respectării acestora, atunci când este necesar și după caz, poate include următoarele activități:
 - (a) schimbul de informații privind cadrul juridic referitor la drepturile de proprietate intelectuală și normele relevante în materie de protecție și de asigurare a respectării acestora;

- (b) schimbul de experiență privind progresul legislativ;
- (c) schimbul de experiență privind asigurarea aplicării drepturilor de proprietate intelectuală;
- (d) schimbul de experiență privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală la nivel central și subcentral de către autoritățile vamale, polițienești, administrative și judiciare;
- (e) coordonarea pentru prevenirea exporturilor de mărfuri contrafăcute, inclusiv coordonarea cu țări terțe;
- (f) asistență tehnică, consolidarea capacităților, schimbul de personal și formarea personalului;
- (g) protejarea și apărarea drepturilor de proprietate intelectuală și difuzarea de informații în această privință, printre altele către mediul de afaceri și societatea civilă;
- (h) sensibilizarea consumatorilor și a titularilor de drepturi;
- (i) îmbunătățirea cooperării instituționale, în special între oficiile pentru proprietate intelectuală ale părților;
- (j) sensibilizarea și educarea publicului larg cu privire la politicile privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală;

- (k) promovarea protecției și a asigurării respectării drepturilor de proprietate intelectuală prin colaborarea dintre sectorul public și cel privat cu implicarea IMM-urilor;
 - (l) elaborarea unor strategii eficiente de identificare a categoriilor de public și a programelor de comunicare pentru a sensibiliza într-o mai mare măsură consumatorii și mijloacele de informare în masă cu privire la impactul încălcării drepturilor de proprietate intelectuală, inclusiv riscul pentru sănătate și siguranță și legătura cu criminalitatea organizată; și
 - (m) schimbul de informații și de experiență cu privire la aspectele legate de proprietatea intelectuală ale resurselor genetice, ale cunoștințelor tradiționale și ale expresiilor culturale tradiționale.
- (3) Fiecare parte poate face publice caietul de sarcini al produselor sau o fișă rezumat a acestuia și punctele de contact relevante pentru controlul sau gestionarea indicațiilor geografice ale celeilalte părți, care sunt protejate în temeiul subsecțiunii 4 (Indicații geografice).
- (4) Părțile păstrează un contact permanent, fie în mod direct, fie prin intermediul Comitetului pentru investiții, servicii, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală, inclusiv pentru indicații geografice, cu privire la toate aspectele legate de punerea în aplicare și funcționarea prezentului capitol.

ARTICOLUL 18.63

Inițiative voluntare ale părților interesate

Fiecare parte depune eforturi pentru a facilita inițiative voluntare ale părților interesate de reducere a încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală, inclusiv în mediul online și pe alte piețe, care să se axeze pe probleme concrete și să caute soluții practice realiste, echilibrate, proporționale și echitabile pentru toate părțile implicate, de exemplu în următoarele moduri:

- (a) fiecare parte depune eforturi pentru reunirea consensuală a părților interesate pe teritoriul său, cu scopul de a facilita inițiativele voluntare pentru găsirea de soluții și eliminarea diferențelor în ceea ce privește protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și reducerea încălcărilor;
- (b) părțile se străduiesc să facă schimb de informații cu privire la eforturile de facilitare a inițiativelor voluntare ale părților interesate pe teritoriile lor; și
- (c) părțile depun eforturi pentru a promova dialogul deschis și cooperarea între părțile interesate ale fiecăreia dintre ele și pentru a încuraja părțile interesate să caute soluții comune și să elimine împreună diferențele în ceea ce privește protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și reducerea încălcărilor.

ARTICOLUL 18.64

Comitetul pentru investiții, servicii, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală, inclusiv pentru indicații geografice

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4 (Comitete specializate).
- (2) În ceea ce privește prezentul capitol, Comitetul pentru investiții, servicii, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală, inclusiv pentru indicații geografice, are următoarele atribuții:
 - (a) realizează schimbul de informații și de experiență cu privire la aspecte legate de proprietatea intelectuală, inclusiv în domeniul indicațiilor geografice, inclusiv cu privire la evoluțiile legislative și în materie de politici, precum și cu privire la orice altă chestiune de interes reciproc legată de punerea în aplicare și funcționarea prezentului capitol;
 - (b) este responsabil de schimbul de informații privind indicațiile geografice în scopul luării în considerare a protecției acestora în conformitate cu articolul 18.34 (Protecția indicațiilor geografice); și
 - (c) în conformitate cu articolul 18.39 (Norme generale) alineatul (2), se ocupă de orice chestiune care decurge din caietele de sarcini ale produselor pentru indicațiile geografice protejate ale celeilalte părți enumerate în anexa 18-B (Liste de indicații geografice).

CAPITOLUL 19

COMERȚUL ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

ARTICOLUL 19.1

Context și obiective

(1) Părțile reamintesc de Agenda 21, de Declarația de la Rio privind mediul și dezvoltarea, adoptată la Rio de Janeiro la 14 iunie 1992, de Planul de implementare a Summitului mondial privind dezvoltarea durabilă din 2002, de Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă, adoptată la Geneva la 10 iunie 2008 de Conferința Internațională a Muncii în cadrul celei de a 97-a sesiuni (denumită în continuare „Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă”), de Documentul final al Conferinței ONU privind dezvoltarea durabilă, intitulat „Viitorul pe care ni-l dorim”, aprobat prin Rezoluția A/RES/66/288 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, adoptată la 27 iulie 2012, și de programul Organizației Națiunilor Unite „Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”, adoptată prin Rezoluția A/RES/70/1 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite la 25 septembrie 2015 (denumită în continuare „Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”), precum și de obiectivele de dezvoltare durabilă prevăzute de aceasta.

(2) Părțile recunosc faptul că dezvoltarea durabilă include dezvoltarea economică, dezvoltarea socială și protecția mediului, toate trei fiind interdependente și consolidându-se reciproc.

- (3) Părțile își afirmă angajamentul de a promova dezvoltarea comerțului și a investițiilor internaționale într-un mod care să contribuie la obiectivul dezvoltării durabile.
- (4) Părțile recunosc necesitatea urgentă de a aborda schimbările climatice, astfel cum se subliniază în Raportul special privind încălzirea globală cu 1,5 °C al Grupului interguvernamental privind schimbările climatice, ca o contribuție la obiectivele economice, sociale și de mediu ale dezvoltării durabile.
- (5) Obiectivul prezentului capitol este de a consolida integrarea dezvoltării durabile, în special a dimensiunilor sale de mediu și sociale (îndeosebi aspectele legate de muncă), în relațiile comerciale și de investiții dintre părți, inclusiv prin consolidarea dialogului și a cooperării.

ARTICOLUL 19.2

Drept de reglementare și niveluri de protecție

- (1) Părțile recunosc dreptul fiecărei părți:
- (a) de a-și stabili politicile și prioritățile în materie de dezvoltare durabilă;
 - (b) de a stabili nivelurile interne de protecție a mediului și a muncii, inclusiv de protecție socială, pe care le consideră adecvate; și

(c) de a adopta sau de a modifica actele legislative și politicile sale relevante.

Aceste niveluri, acte legislative și politici sunt conforme cu angajamentul fiecărei părți față de acordurile și standardele recunoscute la nivel internațional menționate în prezentul capitol.

(3) Fiecare parte depune eforturi pentru a se asigura că actele legislative și politicile sale relevante prevăd și încurajează niveluri ridicate de protecție a mediului și a muncii și depun eforturi pentru a îmbunătăți aceste niveluri, acte legislative și politici.

(4) Niciuna dintre părți nu slăbește și nici nu reduce nivelurile de protecție prevăzute în legislația sa în domeniul mediului sau al muncii pentru a încuraja comerțul sau investițiile.

(5) Niciuna dintre părți nu renunță la legislația sa în domeniul mediului sau al muncii, nu derogă în alt mod de la aceasta și nu se oferă să renunțe sau să deroge în alt mod de la aceasta pentru a încuraja comerțul sau investițiile.

(6) Niciuna dintre părți nu omite să asigure respectarea aplicării efective a dispozițiilor interne de dreptul mediului și de dreptul muncii, prin acțiuni susținute sau repetate ori prin inacțiune, într-un mod care să afecteze comerțul sau investițiile.

(7) Niciuna dintre părți nu stabilește și nu utilizează legislația sa în domeniul mediului sau al muncii sau alte măsuri legate de mediu sau de muncă într-un mod care ar constitui o restricție disimulată a comerțului sau a investițiilor.

ARTICOLUL 19.3

Standarde și acorduri multilaterale în domeniul muncii

- (1) Părțile își afirmă angajamentul de a promova dezvoltarea comerțului internațional într-un mod care să creeze o muncă decentă pentru toți, astfel cum se prevede în Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă.
- (2) Reamintind Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă, părțile iau act de faptul că încălcarea principiilor și a drepturilor fundamentale la locul de muncă nu poate fi invocată sau utilizată în alt mod ca avantaj comparativ legitim și că standardele în materie de muncă nu ar trebui folosite în scopul protecționismului comercial.
- (3) În conformitate cu Constituția OIM și cu Declarația OIM cu privire la principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă adoptată la Geneva la 18 iunie 1998 de Conferința Internațională a Muncii în cadrul celei de a 86-a sesiuni și măsurile subsecvente acesteia fiecare parte respectă, promovează și realizează principiile privind drepturile fundamentale la locul de muncă, care fac obiectul convențiilor fundamentale ale OIM, și anume:
 - (a) libertatea de asociere și recunoașterea efectivă a dreptului la negociere colectivă al lucrătorilor;
 - (b) eliminarea tuturor formelor de muncă forțată sau obligatorie¹;

¹ Părțile afirmă importanța ratificării Protocolului din 2014 la Convenția privind munca forțată din 1930, adoptat la Geneva la 11 iunie 2014 de către Conferința Internațională a Muncii în cadrul celei de a 103-a sesiuni a acesteia.

(c) abolirea efectivă a muncii copiilor; și

(d) eliminarea discriminării cu privire la încadrarea în muncă și la profesie.

(4) Părțile salută decizia celei de a 110-a Conferințe Internaționale a Muncii prin care un mediu de lucru sigur și sănătos se adaugă la principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă. Cel târziu în cadrul primei sale reuniuni, Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de modificare a alineatului (3) astfel încât să reflecte în mod corespunzător această adăugire.

(5) Fiecare parte depune eforturi continue și susținute în vederea ratificării convențiilor fundamentale ale OIM, în cazul în care nu a făcut încă acest lucru¹.

(6) Părțile fac periodic schimb de informații, în mod corespunzător, cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește ratificarea convențiilor și a protocoalelor OIM.

(7) Fiecare parte pune efectiv în aplicare convențiile OIM pe care Noua Zeelandă și, respectiv, statele membre le-au ratificat și care au intrat în vigoare.

(8) Fiecare parte promovează, ținând seama în mod corespunzător de condițiile și circumstanțele naționale, prin intermediul legislației și al practicilor sale, obiectivele strategice ale OIM prin care este exprimată Agenda privind munca decentă, stabilite în Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă, în special în ceea ce privește:

(a) condițiile de muncă decente pentru toți, în ceea ce privește, printre altele, salariile și veniturile, timpul de lucru, alte condiții de muncă și protecția socială; și

¹ Părțile iau act de faptul că toate statele membre au ratificat convențiile fundamentale ale OIM.

- (b) dialogul social pe probleme de muncă între partenerii sociali și autoritățile guvernamentale relevante.
- (9) Fiecare parte:
- (a) adoptă și pune în aplicare măsuri și politici privind securitatea și sănătatea în muncă, inclusiv compensații în caz de accident de muncă sau boală profesională; și
 - (b) menține un sistem eficient de inspecție a muncii.
- (10) Fiecare parte reamintește obligațiile care îi revin în temeiul alineatului (7), în cazul în care a ratificat convențiile OIM relevante referitoare la alineatul (9) litera (a) sau (b).
- (11) Părțile colaborează în vederea consolidării cooperării lor cu privire la aspectele legate de comerț ale măsurilor și politicilor în domeniul muncii, la nivel bilateral, regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, inclusiv în cadrul OIM. O astfel de cooperare poate viza, printre altele:
- (a) punerea în aplicare a convențiilor fundamentale, prioritare și a altor convenții actualizate ale OIM;
 - (b) munca decentă, inclusiv interconexiunile dintre comerț și ocuparea integrală și productivă a forței de muncă, ajustarea pieței forței de muncă, standardele fundamentale de muncă, munca decentă în cadrul lanțurilor de aprovizionare globale, protecția socială și incluziunea socială, dialogul social și egalitatea de gen;
 - (c) consolidarea protecției drepturilor lucrătorilor pentru grupurile vulnerabile ale fiecărei părți; și

- (d) impactul legislației muncii și al standardelor de muncă asupra comerțului și investițiilor sau impactul legislației privind comerțul și investițiile asupra muncii.

ARTICOLUL 19.4

Comerțul și egalitatea de gen

- (1) Părțile recunosc necesitatea de a promova egalitatea de gen și emanciparea economică a femeilor și de a promova o perspectivă de gen în relațiile comerciale și de investiții ale părților. În plus, acestea recunosc contribuția importantă actuală și viitoare a femeilor la creșterea economică prin participarea lor la activitatea economică, inclusiv la comerțul internațional. În consecință, părțile își subliniază intenția de a pune în aplicare prezentul acord într-un mod care să promoveze și să consolideze egalitatea de gen.
- (2) Părțile recunosc că politicile comerciale favorabile incluziunii pot contribui la promovarea emancipării economice a femeilor și a egalității de gen, în conformitate cu ținta 5 a obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite și cu obiectivele Declarației comune privind comerțul și capacitatea economică a femeilor, adoptată în cadrul Conferinței ministeriale a OMC de la Buenos Aires din 12 decembrie 2017.
- (3) Părțile subliniază importanța includerii unei perspective de gen în promovarea creșterii economice favorabile incluziunii și rolul-cheie pe care îl pot avea în această privință politicile care iau în considerare dimensiunea de gen și integrarea perspectivei de gen. Printre politicile care iau în considerare dimensiunea de gen și integrarea perspectivei de gen se numără promovarea participării femeilor la economie și la comerțul internațional, inclusiv prin asigurarea unor drepturi egale și a accesului la oportunități pentru participarea femeilor pe piața forței de muncă.

(4) Fiecare parte promovează sensibilizarea publicului și transparența cu privire la actele cu putere de lege, normele administrative și politicile sale privind egalitatea de gen, inclusiv în ceea ce privește impactul și relevanța acestora pentru creșterea economică favorabilă incluziunii și pentru politica comercială.

(5) Părțile își reiterează angajamentele asumate în temeiul articolului 19.2 (Drept de reglementare și niveluri de protecție) în legătură cu actele lor legislative menite să asigure egalitatea de gen și egalitatea de șanse între femei și bărbați.

(6) Fiecare parte pune efectiv în aplicare obligațiile care îi revin în temeiul convențiilor Organizației Națiunilor Unite la care a aderat și care abordează egalitatea de gen sau drepturile femeilor, inclusiv Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 18 decembrie 1979, luând act în special de dispozițiile acesteia referitoare la eliminarea discriminării împotriva femeilor în viața economică și în domeniul ocupării forței de muncă. În acest sens, părțile își reiterează angajamentele asumate în temeiul articolului 19.3 (Standarde și acorduri multilaterale în domeniul muncii), inclusiv cele privind punerea în aplicare efectivă a convențiilor OIM referitoare la egalitatea de gen și la eliminarea discriminării în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.

(7) Părțile colaborează în ceea ce privește aspectele legate de comerț ale politicilor și măsurilor privind egalitatea de gen, printre care se numără și activitățile destinate femeilor, inclusiv lucrătoare, femei de afaceri și antreprenoare, pentru a accesa și a beneficia de oportunitățile create de prezentul acord. În acest sens, părțile facilitează cooperarea dintre părțile interesate relevante, inclusiv *wāhine Māori*¹ în cazul Noii Zeelande.

¹ Termenul „*wāhine Māori*” se referă la femeile indigene din Noua Zeelandă.

- (8) Cooperarea menționată la alineatul (7) vizează aspecte de interes comun, printre altele:
- (a) schimbul de informații și de bune practici legate de colectarea de date defalcate pe sexe și de analiza pe criterii de gen a politicilor comerciale;
 - (b) schimbul de experiență și de bune practici legate de conceperea, punerea în aplicare, monitorizarea, evaluarea și consolidarea politicilor și ale programelor menite să sporească participarea femeilor la activitatea economică, inclusiv la comerțul internațional;
 - (c) promovarea participării, a numirii în poziții de conducere și a educației femeilor, în special în domeniile în care femeile sunt în mod tradițional subreprezentate, cum ar fi știința, tehnologia, ingineria, matematica (STIM), precum și inovarea, comerțul electronic și orice alt domeniu legat de comerț;
 - (d) promovarea incluziunii financiare, a alfabetizării financiare și a accesului la finanțarea comerțului și la educație; și
 - (e) schimbul de informații și de experiență cu privire la măsurile referitoare la cerințele și procedurile de acordare a licențelor, la cerințele și procedurile de calificare sau la standardele tehnice referitoare la autorizarea furnizării unui serviciu care nu discriminează pe criterii de gen.

(9) Recunoscând importanța activității în domeniul comerțului și al egalității de gen care se desfășoară la nivel multilateral, părțile cooperează în cadrul forurilor internaționale și multilaterale, inclusiv în cadrul OMC și al OCDE, pentru a promova aspectele comerciale și problematica egalității de gen și înțelegerea acestora, inclusiv, după caz, prin raportare voluntară, ca parte a rapoartelor lor naționale, cu ocazia examinărilor politicilor lor comerciale în cadrul OMC.

ARTICOLUL 19.5

Acorduri multilaterale de mediu și guvernanta internațională în domeniul mediului

(1) Părțile recunosc importanța guvernantei internaționale în domeniul mediului, în special rolul Programului Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu (denumit în continuare „UNEP”) și al celui mai înalt organism de conducere al acestuia, Adunarea Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu (denumită în continuare „UNEA”), precum și importanța acordurilor multilaterale de mediu (denumite în continuare „AMM”), ca răspuns al comunității internaționale la provocările de mediu globale sau regionale și subliniază necesitatea de a consolida susținerea reciprocă între politicile comerciale și de mediu.

(2) În sensul alineatului (1), fiecare parte pune efectiv în aplicare AMM, protocoalele și amendamentele la acestea pe care le-a ratificat și care au intrat în vigoare.

(3) Părțile fac schimb de informații periodic și în mod corespunzător cu privire la situațiile lor în ceea ce privește aderarea la AMM, la protocoalele și modificările acestora.

(4) Părțile afirmă dreptul fiecărei părți de a adopta sau de a menține măsuri de realizare a obiectivelor AMM la care este parte. Părțile reamintesc că măsurile adoptate sau aplicate pentru punerea în aplicare a acestor AMM pot fi justificate în temeiul articolului 25.1 (Excepții generale).

(5) Părțile colaborează în vederea consolidării cooperării lor cu privire la aspectele legate de comerț ale politicilor și măsurilor în domeniul mediului, la nivel bilateral, regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, inclusiv în cadrul Forumului politic la nivel înalt pentru dezvoltare durabilă al Organizației Națiunilor Unite, în cadrul UNEP, UNEA, AMM, OCDE, Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (denumită în continuare „FAO”) și al OMC. O astfel de cooperare poate viza, printre altele:

- (a) politici și măsuri de promovare a susținerii reciproce a comerțului și a mediului, inclusiv:
 - (i) schimbul de informații cu privire la politicile și practicile menite să încurajeze trecerea la o economie circulară; și
 - (ii) promovarea, inclusiv prin eliminarea obstacolelor din calea comerțului și a investițiilor, a inițiativelor care contribuie la o economie circulară;
- (b) inițiative privind producția și consumul durabile, inclusiv inițiative care vizează promovarea creșterii verzi și reducerea poluării;
- (c) inițiative de încurajare a comerțului și a investițiilor în bunuri și servicii de mediu, inclusiv prin abordarea barierelor tarifare și netarifare conexe;

- (d) impactul legislației și standardelor de mediu asupra comerțului și investițiilor sau impactul legislației privind comerțul și investițiile asupra mediului; și
- (e) alte aspecte legate de comerț ale AMM, inclusiv punerea în aplicare.

ARTICOLUL 19.6

Comerțul și schimbările climatice

- (1) Părțile recunosc importanța întreprinderii unor acțiuni urgente în vederea combaterii schimbărilor climatice și a efectelor acestora, precum și rolul comerțului în urmărirea acestui obiectiv, în conformitate cu Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, adoptată la New York la 9 mai 1992 (denumită în continuare „CCONUSC”), cu scopul și obiectivele Acordului de la Paris, precum și cu alte AMM și instrumente multilaterale din domeniul schimbărilor climatice.
- (2) În sensul alineatului (1), fiecare parte pune efectiv în aplicare CCONUSC și Acordul de la Paris, inclusiv angajamentele cu privire la contribuțiile stabilite la nivel național.
- (3) Angajamentul unei părți de a pune efectiv în aplicare Acordul de la Paris în temeiul alineatului (2) include obligația de a se abține de la orice acțiune sau omisiune care contravine în mod semnificativ obiectului și scopului Acordului de la Paris.

- (4) În sensul alineatului (1), fiecare parte:
- (a) promovează sprijinul reciproc în ceea ce privește politicile și măsurile privind comerțul și clima, contribuind astfel la tranziția către o economie cu emisii scăzute de gaze cu efect de seră, la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și la o dezvoltare rezilientă la schimbările climatice;
 - (b) facilitează eliminarea obstacolelor din calea comerțului și a investițiilor în bunuri și servicii de o importanță deosebită pentru atenuarea schimbărilor climatice și pentru adaptarea la acestea, cum ar fi energia din surse regenerabile și produsele și serviciile eficiente din punct de vedere energetic, de exemplu prin abordarea barierelor tarifare și netarifare sau prin adoptarea unor cadre de politică favorabile implementării celor mai bune tehnologii disponibile; și
 - (c) promovează comercializarea certificatelor de emisii ca instrument de politică eficace pentru reducerea eficientă a emisiilor de gaze cu efect de seră și promovarea integrității mediului în dezvoltarea piețelor internaționale ale carbonului.

(5) Părțile cooperează pentru a-și consolida cooperarea cu privire la aspectele legate de comerț ale politicilor și măsurilor privind schimbările climatice la nivel bilateral și regional, inclusiv cu țările terțe și în cadrul forurilor internaționale, după caz, inclusiv în cadrul CCONUSC, al Acordului de la Paris, al OMC, al Protocolului de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, încheiat la Montreal la 16 septembrie 1987 (denumit în continuare „Protocolul de la Montreal”), al Organizației Aviației Civile Internaționale (OACI) și al Organizației Maritime Internaționale (denumită în continuare „OMI”). Această cooperare poate viza, printre altele:

- (a) dialogul și cooperarea în materie de politici în ceea ce privește punerea în aplicare a Acordului de la Paris, inclusiv cu privire la mijloacele de promovare a rezilienței la schimbările climatice, a energiei din surse regenerabile, a tehnologiilor cu emisii reduse de carbon, a eficienței energetice, a transporturilor durabile, a dezvoltării unei infrastructuri durabile și reziliente la schimbările climatice, a monitorizării emisiilor și a măsurilor privind emisiile în legătură cu țările terțe, după caz;
- (b) schimburi tehnice și în materie de politici privind dezvoltarea și punerea în aplicare a stabilirii de tarife pentru emisiile de carbon la nivel național și internațional, inclusiv comercializarea certificatelor de emisii, și promovarea unor standarde eficiente de integritate a mediului în punerea lor în aplicare;
- (c) sprijinirea elaborării și adoptării de către OMI a unor măsuri ambițioase și eficiente de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, care să fie puse în aplicare de către navele implicate în comerțul internațional; și

- (d) sprijinirea unei eliminări progresive ambițioase a substanțelor care diminuează stratul de ozon și a unei reduceri treptate ambițioase a hidrofluorocarburilor, în temeiul Protocolului de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, prin măsuri de control al producției și consumului acestora și al comerțului cu acestea, introducerea unor alternative ecologice la acestea, actualizarea siguranței și a altor standarde relevante și combaterea comerțului ilegal cu substanțele reglementate de Protocolul de la Montreal.

ARTICOLUL 19.7

Reforma comerțului și a subvențiilor pentru combustibilii fosili

- (1) Părțile reamintesc ținta 12.C a obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite, privind raționalizarea subvențiilor ineficiente pentru combustibilii fosili care încurajează risipa de energie, inclusiv prin eliminarea treptată a subvențiilor dăunătoare destinate combustibililor fosili, Pactul climatic de la Glasgow, adoptat la Glasgow la 13 noiembrie 2021, și Declarația ministerială a OMC privind subvențiile pentru combustibilii fosili, adoptată la Geneva la 14 decembrie 2021, care încurajează eforturile în vederea atingerii respectivei ținte.
- (2) Părțile recunosc că subvențiile pentru combustibilii fosili pot denatura piețele, pot reduce utilizarea energiei curate și din surse regenerabile și pot fi incompatibile cu obiectivele Acordului de la Paris.
- (3) În sensul alineatelor (1) și (2), părțile împărtășesc obiectivul de a reforma și a reduce progresiv subvențiile pentru combustibilii fosili și își reafirmă angajamentul de a acționa în vederea îndeplinirii respectivului obiectiv în conformitate cu circumstanțele naționale, ținând seama pe deplin de nevoile specifice ale populațiilor afectate.

(4) Părțile își consolidează cooperarea cu privire la aspectele legate de comerț ale politicilor și măsurilor privind subvenționarea combustibililor fosili, la nivel bilateral și în cadrul forurilor internaționale. Recunoscând că OMC poate juca un rol central în agenda de reformă a combustibililor fosili, părțile colaborează și încurajează ceilalți membri ai OMC să promoveze reforma și să urmărească noi discipline în materie de subvenții pentru combustibilii fosili în cadrul OMC, inclusiv prin sporirea transparenței și a raportării, care va permite evaluarea efectelor comerciale, economice și de mediu ale programelor de subvenționare a combustibililor fosili.

ARTICOLUL 19.8

Comerțul și diversitatea biologică

(1) Părțile recunosc importanța conservării și a utilizării durabile a diversității biologice și rolul comerțului în urmărirea acestor obiective, în conformitate cu AMM relevante la care au aderat, inclusiv cu Convenția privind diversitatea biologică, adoptată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992 (denumită în continuare „Convenția privind diversitatea biologică”) și cu protocoalele la aceasta, cu Convenția privind comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție, adoptată la Washington la 3 martie 1973 (denumită în continuare „CITES”), și cu deciziile adoptate în temeiul acestora.

(2) În sensul alineatului (1), fiecare parte:

(a) pune în aplicare măsuri de combatere a comerțului ilegal cu specii sălbatice, inclusiv în ceea ce privește țările terțe, după caz;

- (b) promovează conservarea pe termen lung și utilizarea durabilă a speciilor enumerate în CITES și includerea de specii de animale și plante în appendicele la CITES, în cazul în care acestea îndeplinesc criteriile de includere pe listă, și efectuează reexaminări periodice, care pot avea ca rezultat formularea unei recomandări de modificare a apendicelor la CITES, pentru a se asigura că acestea reflectă în mod corespunzător necesitățile de conservare ale speciilor care fac obiectul comerțului internațional;
 - (c) promovează comerțul cu produse derivate din utilizarea durabilă a resurselor biologice pentru a contribui la conservarea biodiversității; și
 - (d) întreprinde acțiuni adecvate de conservare a diversității biologice atunci când aceasta este supusă unor presiuni legate de comerț și investiții, în special pentru a preveni răspândirea speciilor alogene invazive.
- (3) Părțile recunosc importanța respectării, a protejării, a conservării și a menținerii cunoștințelor, a inovațiilor și a practicilor popoarelor indigene și ale comunităților locale care întruchipează stiluri de viață tradiționale care contribuie la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice, precum și rolul comerțului internațional în sprijinirea acestora.
- (4) Părțile colaborează în vederea consolidării cooperării lor cu privire la aspectele legate de comerț ale politicilor și măsurilor în domeniul biodiversității, la nivel bilateral, regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, inclusiv în cadrul Convenției privind diversitatea biologică și a CITES. Această cooperare poate viza, printre altele:
- (a) inițiative și bune practici privind comerțul cu produse și servicii derivate din utilizarea durabilă a resurselor biologice, cu scopul de a conserva diversitatea biologică;

- (b) comerțul și conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice, inclusiv dezvoltarea și aplicarea de metode de contabilizare a capitalului natural și a ecosistemelor, evaluarea ecosistemelor și a serviciilor acestora, precum și instrumentele economice conexe;
- (c) combaterea comerțului ilegal cu specii sălbatice, inclusiv prin inițiative de reducere a cererii de produse ilegale derivate din specii sălbatice și prin inițiative de consolidare a schimbului de informații și a cooperării;
- (d) accesul la resursele genetice și distribuirea corectă și echitabilă a avantajelor rezultate din utilizarea acestora, în conformitate cu obiectivele Convenției privind diversitatea biologică; și
- (e) schimbul de informații și de experiență în materie de gestionare cu privire la circulația, prevenirea, depistarea, controlul și eradicarea speciilor alogene invazive, în vederea intensificării eforturilor de evaluare și abordare a riscurilor și a efectelor dăunătoare ale speciilor alogene invazive.

ARTICOLUL 19.9

Comerțul și pădurile

- (1) Părțile recunosc importanța conservării și a gestionării durabile a pădurilor pentru asigurarea funcțiilor de mediu și a oportunităților economice și sociale pentru generațiile prezente și viitoare, precum și rolul comerțului în urmărirea acestui obiectiv.

- (2) În sensul alineatului (1), fiecare parte:
- (a) combate exploatarea forestieră ilegală și comerțul aferent, inclusiv în ceea ce privește țările terțe, prin măsuri legislative sau de altă natură;
 - (b) promovează conservarea și gestionarea durabilă a pădurilor și comerțul cu produse forestiere recoltate în conformitate cu legislația țării de recoltare și din păduri gestionate în mod durabil; și
 - (c) face schimb de informații cu cealaltă parte cu privire la inițiativele legate de comerț referitoare la gestionarea durabilă a pădurilor, conservarea pădurilor, guvernanta forestieră, inițiativele menite să combată exploatarea forestieră ilegală și alte politici relevante de interes comun.
- (3) Recunoscând că defrișările reprezintă un factor major al încălzirii globale și al pierderii biodiversității, părțile fac schimb de cunoștințe și de experiență cu privire la modalitățile de încurajare a consumului și a comerțului cu produse provenite din lanțuri de aprovizionare care nu implică defrișări, pentru a reduce la minimum riscul introducerii pe piață a unor bunuri asociate cu defrișările sau cu degradarea pădurilor.
- (4) Părțile colaborează pentru a-și consolida cooperarea în ceea ce privește aspectele legate de comerț ale gestionării durabile a pădurilor, reducerea la minimum a defrișărilor și a degradării pădurilor, conservarea pădurilor, exploatarea forestieră ilegală și rolul pădurilor și al produselor pe bază de lemn în atenuarea schimbărilor climatice și în economia circulară și în bioeconomie, la nivel bilateral, regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz.

ARTICOLUL 19.10

Comerțul și gestionarea durabilă a pescuitului și acvaculturii

- (1) Părțile recunosc importanța conservării și gestionării durabile a resurselor biologice marine și a ecosistemelor marine, importanța promovării unei acvaculturi responsabile și durabile, precum și rolul comerțului în realizarea acestor obiective.

- (2) Părțile recunosc că gestionarea inadecvată a pescuitului, formele de subvenții în domeniul pescuitului care contribuie la supracapacitate și la pescuitul excesiv, precum și la INN amenință stocurile de pește, mijloacele de subzistență ale persoanelor care desfășoară activități de pescuit responsabil și sustenabilitatea comerțului cu produse pescărești și confirmă necesitatea de a lua măsuri pentru a pune capăt acestor practici.

- (3) În sensul alineatelor (1) și (2), fiecare parte:
- (a) pune în aplicare măsuri de conservare și gestionare pe termen lung pentru a asigura utilizarea durabilă a resurselor marine vii, pe baza celor mai bune dovezi științifice disponibile, a aplicării abordării precaute și a celor mai bune practici recunoscute la nivel internațional¹, în conformitate cu acordurile relevante ale Organizației Națiunilor Unite și ale FAO, pentru:
- (i) prevenirea pescuitului excesiv și a supracapacității;
 - (ii) reducerea la minimum a capturilor accidentale de specii nevizate și de puiet de pește; și
 - (iii) promovarea refacerii stocurilor supraexploatate;
- (b) participă în mod constructiv la activitatea organizațiilor regionale de gestionare a pescuitului (denumite în continuare „ORGP”) la care sunt membre, observatori sau părți necontractante cooperante, cu scopul de a obține o bună guvernanță în domeniul pescuitului și un pescuit sustenabil, de exemplu prin promovarea cercetării științifice și adoptarea de măsuri de conservare bazate pe cele mai bune cunoștințe științifice disponibile, consolidarea mecanismelor de conformitate, efectuarea de evaluări periodice ale performanței și adoptarea unui control, a unei monitorizări și a unei aplicări eficiente a gestionării ORGP; și

¹ Printre acordurile relevante ale Organizației Națiunilor Unite și ale FAO se numără UNCLOS, Acordul FAO privind promovarea respectării măsurilor internaționale de conservare și gestionare de către navele de pescuit în marea liberă, întocmit la Roma la 24 noiembrie 1993, Acordul Organizației Națiunilor Unite pentru aplicarea prevederilor Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării din 10 decembrie 1982 în legătură cu conservarea și gestionarea populațiilor transzonale și a stocurilor de pești mari migratori, adoptat la 4 august 1995, Acordul privind măsurile de competența statului portului pentru prevenirea, descurajarea și eliminarea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat, întocmit la Roma la 22 noiembrie 2009 și Codul de conduită al FAO pentru un pescuit responsabil, adoptat prin Rezoluția 4/95 a Conferinței FAO din 31 octombrie 1995 (denumit în continuare „Codul de conduită al FAO pentru un pescuit responsabil”).

- (c) pune în aplicare o abordare ecosistemică a gestionării pescuitului, astfel încât să se asigure că impactul negativ al activităților de pescuit asupra ecosistemului marin este redus la minimum și să promoveze conservarea pe termen lung a șteoaselor marine, a păsărilor marine, a mamiferelor marine și a altor specii recunoscute ca fiind amenințate în acordurile internaționale relevante la care a aderat.
- (4) Părțile recunosc că pescuitul INN amenință stocurile de pește și mijloacele de subzistență ale pescarilor responsabili și recunosc importanța unei acțiuni concertate la nivel național, regional și internațional pentru combaterea pescuitului INN, în conformitate cu instrumentele regionale și internaționale¹ și prin utilizarea cadrelor bilaterale și internaționale relevante.
- (5) În sprijinul eforturilor de combatere a pescuitului INN și pentru a contribui la prevenirea, descurajarea și eliminarea comerțului cu produse provenite din speciile recoltate din pescuitul INN, fiecare parte sprijină sistemele de monitorizare, control, supraveghere, conformitate și asigurare a respectării normelor, inclusiv prin adoptarea, reexaminarea sau revizuirea, după caz, a unor măsuri eficiente:
- (a) pentru a descuraja navele care arborează pavilionul lor și cetățenii lor să sprijine sau să se implice în pescuitul INN și pentru a reacționa la pescuitul INN atunci când acesta are loc sau este sprijinit; și

¹ Instrumentele regionale și internaționale includ, după caz, Planul internațional de acțiune pentru prevenirea, descurajarea și eliminarea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat din 2001, Declarația de la Roma din 2005 privind pescuitul ilegal, nedeclarat și nereglementat, adoptată la Roma la 12 martie 2005, Acordul privind măsurile de competență statului portului pentru prevenirea, descurajarea și eliminarea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat, încheiat la Roma la 22 noiembrie 2009, Registrul mondial FAO al navelor de pescuit, al navelor frigorifice de transport și al navelor de aprovizionare, precum și instrumentele de instituire și adoptare de către ORGP, care sunt definite, după caz, ca organizații sau acorduri interguvernamentale în domeniul pescuitului care au competența de a institui măsuri de conservare și gestionare.

- (b) pentru a încuraja trasabilitatea, pentru a facilita trasabilitatea și certificarea electronică în vederea excluderii produselor provenite din pescuitul INN din fluxurile comerciale și pentru a încuraja cooperarea și schimbul de informații.

- (6) Părțile promovează dezvoltarea unei acvaculturi sustenabile și responsabile, ținând seama de aspectele economice, sociale, culturale și de mediu ale acesteia, inclusiv în ceea ce privește punerea în aplicare a obiectivelor și principiilor cuprinse în Codul de conduită al FAO pentru un pescuit responsabil.

- (7) Părțile colaborează în vederea consolidării cooperării lor cu privire la aspectele legate de comerț ale politicilor și măsurilor în domeniul pescuitului și acvaculturii, la nivel bilateral, regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, inclusiv în cadrul OMC, FAO, OCDE, al Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, al ORGP și al altor instrumente multilaterale în acest domeniu, cu scopul de a promova practicile de pescuit durabile și comerțul cu produse pescărești provenite din activități de pescuit gestionate în mod durabil.

ARTICOLUL 19.11

Comerțul și investițiile care sprijină dezvoltarea durabilă

- (1) Părțile recunosc că următoarele elemente pot contribui într-un mod relevant la dezvoltarea durabilă:
 - (a) comerțul și investițiile în bunuri și servicii care sunt legate de protecția mediului sau care contribuie la îmbunătățirea condițiilor sociale; și

(b) utilizarea unor sisteme transparente, concrete și neînșelătoare de asigurare a durabilității sau a altor inițiative voluntare.

(2) În acest sens, părțile reamintesc angajamentul pe care și l-au asumat în temeiul articolului 2.5 (Eliminarea taxelor vamale) de a elimina taxele vamale pentru bunurile de mediu originare de pe teritoriul celeilalte părți. Aceste bunuri de mediu contribuie la atingerea obiectivelor de mediu și climatice prin prevenirea, limitarea, reducerea la minimum sau repararea daunelor aduse apei, aerului și solului și prin contribuția la diseminarea tehnologiilor care servesc la atenuarea schimbărilor climatice. O listă ilustrativă a acestor bunuri de mediu¹ este prevăzută în lista A din anexa 19 (Bunuri și servicii de mediu).

(3) În plus, părțile reamintesc angajamentele asumate cu privire la serviciile de mediu și activitățile de fabricare, prevăzute la capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile), inclusiv în anexele la capitolul respectiv. Respectivetele servicii de mediu și activități de fabricare contribuie la atingerea obiectivelor de mediu și climatice prin prevenirea, limitarea, reducerea la minimum sau repararea daunelor aduse mediului apei, aerului și solului și prin sprijinirea tranziției către o economie circulară. O listă ilustrativă a acestor activități de fabricare și servicii de mediu² este prevăzută în lista B din anexa 19 (Bunuri și servicii de mediu).

(4) În sensul alineatului (1), fiecare parte promovează și facilitează comerțul și investițiile în:

(a) bunuri și servicii de mediu;

¹ Lista de bunuri de mediu din anexa 19 (Bunuri și servicii de mediu) nu este exhaustivă și nu aduce atingere abordării privind includerea pe listă a unor bunuri de mediu care ar putea fi adoptată de Noua Zeelandă sau de Uniune în cadrul altor negocieri.

² Lista de servicii de mediu și activități de fabricare nu este exhaustivă și nu aduce atingere abordării privind includerea pe listă a unor servicii de mediu și a unor activități de fabricare care ar putea fi adoptată de Noua Zeelandă sau de Uniune în cadrul altor negocieri.

- (b) bunuri care contribuie la îmbunătățirea condițiilor sociale; și
 - (c) bunuri care fac obiectul unor sisteme transparente, concrete și neînșelătoare de asigurare a durabilității, cum ar fi sistemele de comerț echitabil și etic și etichetele ecologice.
- (5) Activitățile de promovare și facilitare a comerțului și a investițiilor astfel cum se menționează la alineatul (4) pot include:
- (a) acțiuni de sensibilizare și campanii de informare și de educare a publicului;
 - (b) adoptarea unor cadre de politică propice implementării celor mai bune tehnologii disponibile;
 - (c) încurajarea utilizării unor sisteme de asigurare a durabilității transparente, concrete și neînșelătoare, în special pentru IMM-uri;
 - (d) abordarea barierelor netarifare conexe; și
 - (e) raportarea la standardele internaționale relevante, cum ar fi convențiile și orientările OIM sau AMM.
- (6) Părțile conlucrează pentru a-și consolida cooperarea cu privire la aspectele legate de comerț ale chestiunilor reglementate de prezentul articol, la nivel bilateral, regional și în cadrul forurilor internaționale și multilaterale, după caz, inclusiv prin schimb de informații, de bune practici și inițiative de informare.

ARTICOLUL 19.12

Comerțul și conduita responsabilă în afaceri și gestionarea lanțului de aprovizionare

- (1) Părțile recunosc importanța unei conduite responsabile în afaceri și a unor practici responsabile în materie de responsabilitate socială a întreprinderilor, inclusiv a gestionării responsabile a lanțurilor de aprovizionare, precum și rolul comerțului în urmărirea acestui obiectiv.
- (2) În sensul alineatului (1), fiecare parte:
 - (a) promovează, inclusiv prin sprijinirea diseminării și a utilizării acestora, instrumentele internaționale relevante, cum ar fi Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale, Declarația tripartită de principii a OIM privind întreprinderile multinaționale și politica socială, Pactul mondial al Organizației Națiunilor Unite și Principiile directoare ale Organizației Națiunilor Unite privind afacerile și drepturile omului: „Punerea în aplicare a cadrului «protecție, respect și remediere» al Organizației Națiunilor Unite”, aprobate de Consiliul pentru Drepturile omului al Organizației Națiunilor Unite în Rezoluția A/HRC/RES/17/4 a acestuia din 16 iunie 2011 (denumite în continuare „Principiile directoare ale Organizației Națiunilor Unite privind afacerile și drepturile omului”); și
 - (b) promovează responsabilitatea socială a întreprinderilor și conduita responsabilă în afaceri, inclusiv gestionarea responsabilă a lanțurilor de aprovizionare, prin furnizarea unor cadre de politică care să ofere susținere și să încurajeze utilizarea practicilor relevante de către întreprinderi.

(3) Părțile recunosc utilitatea orientărilor sectoriale internaționale în domeniul responsabilității sociale a întreprinderilor și al conduitei responsabile în afaceri și promovează activitățile comune în acest sens. În ceea ce privește Orientările OCDE privind diligența necesară referitoare la existența unui lanț de aprovizionare responsabil în cazul minereurilor provenite din zone afectate de conflicte și cu risc ridicat și suplimentele la acestea, fiecare parte pune în aplicare, de asemenea, măsuri de promovare a adoptării Orientărilor OCDE privind diligența necesară respective. În calitate de membri ai Comitetului FAO pentru securitatea alimentară mondială, părțile promovează, de asemenea, sensibilizarea cu privire la „Principiile pentru investiții responsabile în agricultură și sistemele alimentare” și la „Orientările voluntare privind guvernarea responsabilă a proprietății funciare, a locurilor de pescuit și a pădurilor în contextul securității alimentare naționale”.

(4) Părțile conlucrează pentru a-și consolida cooperarea cu privire la aspectele legate de comerț ale chestiunilor reglementate de prezentul articol, la nivel bilateral, regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, inclusiv prin schimb de informații, de bune practici și inițiative de informare.

ARTICOLUL 19.13

Informații științifice și tehnice

(1) Atunci când stabilesc sau pun în aplicare măsuri care vizează protecția mediului sau a condițiilor de muncă ce pot afecta comerțul sau investițiile, fiecare parte ține seama de informațiile științifice și tehnice disponibile, precum și de standardele, orientările și recomandările internaționale relevante.

(2) În conformitate cu abordarea precaută¹, atunci când există riscuri de daune grave sau ireversibile aduse mediului ori securității și sănătății în muncă, lipsa unei certitudini științifice depline nu poate fi utilizată ca motiv de a împiedica oricare dintre părți să adopte măsuri adecvate de a preveni astfel de daune.

(3) Măsurile menționate la alineatul (2) nu se aplică într-un mod care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată sau o restricție disimulată în calea comerțului internațional.

ARTICOLUL 19.14

Transparență

Pentru a contribui la elaborarea și punerea în aplicare a unor astfel de măsuri, fiecare parte oferă persoanelor interesate, în măsura în care acest lucru este posibil și oportun, posibilitatea rezonabilă de a prezenta observații cu privire la:

- (a) măsuri menite să protejeze mediul sau condițiile de muncă care pot afecta comerțul sau investițiile; și
- (b) măsuri comerciale sau de investiții care pot afecta protecția mediului sau a condițiilor de muncă.

¹ Pentru mai multă certitudine, în ceea ce privește punerea în aplicare a prezentului acord pe teritoriul Uniunii, termenul „abordare precaută” înseamnă principiul precauției.

ARTICOLUL 19.15

Comitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4 (Comitete specializate).
- (2) În ceea ce privește prezentul capitol, Comitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă are următoarele atribuții:
 - (a) îndeplinește sarcinile menționate la articolul 26.13 (Măsuri de conformitate) alineatul (3) litera (b);
 - (b) contribuie la activitatea Comitetului pentru comerț cu privire la aspectele reglementate în prezentul capitol, inclusiv în ceea ce privește temele de discuție cu grupurile consultative interne menționate la articolul 24.6 (Grupuri consultative interne); și
 - (c) analizează orice alt aspect legat de prezentul capitol, astfel cum s-a convenit între părți.
- (3) Comitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă publică un raport după fiecare dintre reuniunile sale.
- (4) Fiecare parte analizează cu atenția cuvenită comunicările și opiniile publicului referitoare la aspecte legate de prezentul capitol. O parte poate informa, după caz, grupurile consultative interne instituite în temeiul articolului 24.6 (Grupuri consultative interne), precum și punctul de contact al celeilalte părți, desemnat în temeiul articolului 19.16 (Puncte de contact), cu privire la astfel de comunicări și opinii.

ARTICOLUL 19.16

Puncte de contact

La intrarea în vigoare a prezentului acord, fiecare parte desemnează un punct de contact pentru facilitarea comunicării și coordonării dintre părți cu privire la aspecte reglementate de prezentul capitol și notifică celeilalte părți datele de contact ale punctului de contact. Fiecare parte informează cealaltă parte cu promptitudine în cazul oricărei modificări a acestor date de contact.

CAPITOLUL 20

COOPERARE COMERCIALĂ ȘI ECONOMICĂ CU POPULAȚIA MĂORI

ARTICOLUL 20.1

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

- (a) „Aotearoa New Zealand” înseamnă Noua Zeelandă, o parte la prezentul acord. *Aotearoa* („nor alb prelung”) este un termen Māori care se referă la Noua Zeelandă;

- (b) „te ao Māori” înseamnă viziunea Māori asupra lumii bazată pe o abordare holistică a vieții;
- (c) „mātauranga Māori” înseamnă cunoștințe tradiționale Māori care se referă la *te ao Māori*;
- (d) „tikanga Māori” înseamnă protocoalele, obiceiurile și practicile obișnuite ale populației Māori;
- (e) „kaupapa Māori” înseamnă o abordare înrădăcinată în te ao Māori;
- (f) „abordările relaționale Māori” se referă la „whakapapa” sau la legăturile de familie și la construirea unor relații strânse, care sunt valori fundamentale aflate în centrul *te ao Māori* și care sunt esențiale pentru modul în care se implică populația Māori;
- (g) „bunăstare” din perspectiva *te ao Māori* înseamnă echilibrarea și interconectarea a numeroși factori necesari pentru ca persoanele și grupurile să fie cu adevărat bine și prospere; printre acești factori se numără *Taha tinana* (organism), *Taha hinengaro* (minte), *Taha wairua* (spirit), *whakapapa* (genealogie) și *kaitiakitanga* (gestionare); termenul „bunăstare” poate include, de asemenea, aspecte de mediu, economice și culturale;
- (h) „taonga” înseamnă un obiect, un element, o resursă naturală sau o posesie foarte valoroasă sau prețuită și care poate fi tangibilă sau intangibilă;
- (i) „Mānuka” înseamnă termenul Māori utilizat exclusiv pentru arborele *Leptospermum scoparium* cultivat în *Aotearoa New Zealand* și produse care includ miere și ulei provenite de la acest arbore. *Mānuka* (variațiile sale ortografice includ „Manuka” și „Maanuka”) este important din punct de vedere cultural pentru populația Māori ca *taonga* și ca medicament tradițional; și

(j) „wāhine Māori” înseamnă femei indigene din *Aotearoa New Zealand*.

ARTICOLUL 20.2

Context și scop

- (1) Părțile recunosc că *te Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi este un document fondator de importanță constituțională pentru *Aotearoa New Zealand*.
- (2) Părțile recunosc importanța comerțului internațional pentru facilitarea și promovarea bunăstării populației Māori și provocările cu care se poate confrunta populația Māori în ceea ce privește accesul la oportunitățile comerciale și de investiții care decurg din comerțul internațional.
- (3) Scopul prezentului capitol este de a continua cooperarea reciprocă pentru a contribui la eforturile depuse de *Aotearoa New Zealand* pentru a crea mijloacele de realizare și de promovare a aspirațiilor economice și a bunăstării populației Māori.
- (4) Părțile recunosc importanța punerii în aplicare a cooperării în temeiul prezentului capitol, în ceea ce privește *Aotearoa New Zealand*, într-un mod compatibil cu *te Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi și, după caz, bazat pe *te ao Māori*, *mātauranga Māori*, *tikanga Māori* și *kaupapa Māori*.

(5) Părțile recunosc valoarea pe care abordările Māori, bazate pe *te ao Māori, mātauranga Māori, tikanga Māori* și *kaupapa Māori*, o pot aduce la conceperea și punerea în aplicare a politicilor și programelor din *Aotearoa New Zealand* care protejează și promovează aspirațiile comerciale și economice ale populației Māori.

(6) Părțile recunosc valoarea participării sporite a populației Māori la comerțul și investițiile internaționale, inclusiv la comerțul digital. Aceasta se realizează inclusiv prin promovarea abordărilor relaționale Māori, bazate pe *te ao Māori, mātauranga Māori, tikanga Māori* și *kaupapa Māori*, în ceea ce privește *Aotearoa New Zealand*.

(7) Părțile recunosc valoarea consolidării legăturilor interpersonale care pot rezulta din oportunitățile create de prezentul capitol pentru ambele părți.

ARTICOLUL 20.3

Instrumente internaționale

(1) Părțile iau notă de:

(a) Declarația Organizației Națiunilor Unite privind drepturile popoarelor indigene, adoptată la New York la 13 septembrie 2007 și pozițiile acestora cu privire la această declarație;

- (b) Convenția UNESCO a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale, adoptată la Paris la 20 octombrie 2005;
- (c) Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă;
- (d) drepturile și responsabilitățile care le revin în temeiul Convenției privind diversitatea biologică; și
- (e) Principiile directoare ale Organizației Națiunilor Unite privind afacerile și drepturile omului.

ARTICOLUL 20.4

Dispoziții din prezentul acord în beneficiul populației Māori

În plus față de prezentul capitol, există dispoziții specifice și în alte capitole din prezentul acord care vizează consolidarea participării populației Māori la oportunitățile comerciale și de investiții care decurg din prezentul acord și care, în ceea ce privește *Aotearoa New Zealand*, contribuie în continuare la capacitatea populației Māori de a-și exercita drepturile și interesele în temeiul *te Tiriti o Waitangi* / Tratatului de la Waitangi. Aceste dispoziții sunt:

- (a) capitolul 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor), inclusiv cu privire la *mānuka*, *mānuka Honey*, *mānuka Oil* și alte bunuri de interes pentru populația Māori;

- (b) capitolul 7 (Sisteme alimentare durabile), inclusiv cu privire la cooperarea privind cunoștințele, participarea și poziția de lider a populației indigene în sistemele alimentare, în conformitate cu circumstanțele naționale prevăzute la articolul 7.4 (Cooperare în vederea îmbunătățirii durabilității sistemelor alimentare);
- (c) capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile);
- (d) capitolul 12 (Comerțul digital);
- (e) capitolul 14 (Achiziții publice);
- (f) capitolul 18 (Proprietate intelectuală);
- (g) capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă), inclusiv cu privire la *wāhine Māori* în temeiul articolului 19.4 (Comerțul și egalitatea de gen);
- (h) capitolul 21 (Întreprinderile mici și mijlocii);
- (i) capitolul 24 (Dispoziții instituționale), inclusiv cu privire la reprezentarea populației Māori, în ceea ce privește *Aotearoa New Zealand*, în grupurile consultative interne menționate la articolul 24.6 (Grupuri consultative interne) și în Forumul societății civile în temeiul articolului 24.7 (Forumul societății civile); și
- (j) capitolul 25 (Excepții și dispoziții generale), inclusiv cu privire la *te Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi în temeiul articolului 25.6 (*Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi).

ARTICOLUL 20.5

Activități de cooperare

- (1) Părțile recunosc că activitățile de cooperare în temeiul prezentului capitol trebuie să se desfășoare în cadrul existent stabilit de acordul de parteneriat și sub rezerva resurselor de care dispune fiecare parte¹.
- (2) Pentru a atinge obiectivele stabilite în prezentul capitol, părțile pot coordona activitățile de cooperare cu populația Māori în ceea ce privește *Aotearoa New Zealand* și cu alte părți interesate relevante, după caz. Aceste activități de cooperare pot include:
- (a) colaborarea pentru sporirea capacității întreprinderilor deținute de populația Māori de a avea acces la oportunitățile comerciale și de investiții create de prezentul acord și de a beneficia de acestea;
 - (b) colaborarea pentru dezvoltarea de legături între întreprinderile deținute de Uniune și cele deținute de populația Māori, cu un accent deosebit pe IMM-uri, pentru a facilita accesul la lanțurile de aprovizionare noi și existente, pentru a permite și a consolida oportunitățile pentru comerțul digital și pentru a facilita cooperarea între întreprinderi în ceea ce privește comerțul cu produse Māori;
 - (c) sprijinirea legăturilor în domeniul științei, cercetării și inovării, după caz, între comunitatea Uniunii și comunitatea Māori, în temeiul Acordului de cooperare științifică și tehnologică dintre Comunitatea Europeană și Guvernul Noii Zeelande²; și

¹ Pentru o mai mare certitudine, prezentul capitol nu impune nicio obligație juridică sau financiară care să ceară părților să exploreze, să înceapă sau să încheie activități de cooperare individuale.

² JO UE L 171, 1.7.2009, p. 28.

- (d) cooperarea și schimbul de informații și de experiență privind indicațiile geografice.
- (3) În desfășurarea activităților de cooperare menționate la alineatul (2), fiecare parte poate solicita punctele de vedere și participarea părților interesate relevante, iar în ceea ce privește *Aotearoa New Zealand* din Māori, în conformitate cu *te Tiriti o Waitangi* / Tratatul de la Waitangi.
- (4) Orice cooperare se desfășoară la cererea uneia dintre părți, în condiții stabilite de comun acord cu privire la fiecare activitate de cooperare.

ARTICOLUL 20.6

Mecanismul instituțional

- (1) În conformitate cu articolul 24.2 alineatul (1) litera (b) (Atribuțiile Comitetului pentru comerț), Comitetul pentru comerț supraveghează și facilitează punerea în aplicare și aplicarea, printre altele, a prezentului capitol.
- (2) În conformitate cu articolul 24.6 (Grupuri consultative interne), grupul consultativ intern al fiecărei¹ părți consiliază partea respectivă cu privire la aspectele reglementate de prezentul acord, inclusiv cele reglementate în prezentul capitol, și poate prezenta recomandări privind punerea în aplicare a prezentului capitol.

¹ În ceea ce privește *Aotearoa New Zealand*, grupul consultativ intern include reprezentanți ai populației Māori.

(3) În conformitate cu articolul 24.7 (Forumul societății civile), Forumul societății civile¹, care reunește organizații independente ale societății civile stabilite pe teritoriile părților, inclusiv membri ai grupurilor consultative interne, poartă un dialog cu privire la punerea în aplicare a prezentului acord, inclusiv cu privire la punerea în aplicare a prezentului capitol.

(4) Comitetul mixt instituit în temeiul articolului 53 alineatul (1) din acordul de parteneriat monitorizează evoluția relației cuprinzătoare dintre părți, face schimb de opinii și formulează sugestii cu privire la orice chestiuni de interes comun, inclusiv aspecte care nu sunt reglementate de prezentul acord.

ARTICOLUL 20.7

Neaplicarea soluționării litigiilor

Capitolul 26 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentului capitol.

¹ În ceea ce privește *Aotearoa New Zealand*, Forumul societății civile include reprezentanți ai populației Māori.

CAPITOLUL 21

ÎNTREPRINDERILE MICI ȘI MIJLOCI

ARTICOLUL 21.1

Obiective

Părțile recunosc importanța IMM-urilor în relațiile comerciale și de investiții bilaterale ale părților și își afirmă angajamentul de a spori capacitatea IMM-urilor de a beneficia de prezentul acord.

ARTICOLUL 21.2

Schimb de informații

(1) Fiecare parte creează sau menține un suport digital, cum ar fi un site specific IMM-urilor, care permite publicului din Uniune și din Noua Zeelandă să acceseze cu ușurință informații referitoare la prezentul acord, inclusiv:

(a) un rezumat al prezentului acord și

- (b) informații destinate IMM-urilor, care conțin:
 - (i) o descriere a dispozițiilor din prezentul acord pe care partea respectivă le consideră relevante pentru IMM-urile ambelor părți; și
 - (ii) orice informații suplimentare pe care partea respectivă le consideră utile pentru IMM-urile interesate să beneficieze de oportunitățile oferite de prezentul acord.
- (2) Fiecare parte asigură, prin intermediul suportului digital menționat la alineatul (1), accesul la:
 - (a) textul prezentului acord, inclusiv la anexele și apendicele la acesta, în special la listele tarifare și regulile de origine specifice produselor;
 - (b) suportul digital echivalent al celeilalte părți; și
 - (c) informații de la autoritățile proprii și de la alte entități corespunzătoare pe care partea le consideră utile pentru persoanele interesate să tranzacționeze, să investească și să desfășoare activități comerciale pe teritoriul părții respective.
- (3) Informațiile menționate la alineatul (2) litera (c) includ, după caz, următoarele:
 - (a) norme administrative în domeniul vamal, proceduri de import, export și tranzit, precum și formulare, documente relevante și alte informații conexe;

- (b) măsurile sanitare și fitosanitare prevăzute la capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare);
 - (c) reglementările tehnice și alte aspecte prevăzute la capitolul 9 (Bariere tehnice în calea comerțului);
 - (d) norme privind achizițiile publice, o bază de date care conține anunțuri de achiziții publice și alte informații relevante în temeiul capitolului 14 (Achiziții publice);
 - (e) normele administrative și procedurile privind drepturile de proprietate intelectuală prevăzute în capitolul 18 (Proprietate intelectuală);
 - (f) procedurile de înregistrare a întreprinderilor; și
 - (g) alte informații despre care partea respectivă consideră că ar putea fi de ajutor IMM-urilor.
- (4) Fiecare parte oferă acces, prin intermediul suportului digital menționat la alineatul (1), de exemplu prin intermediul unui link către o bază de date cu funcție de căutare sau similară, la următoarele informații generice și specifice produsului cu privire la piața sa:
- (a) nivelurile taxelor vamale și ale contingentelor, inclusiv nivelul taxelor vamale aplicabile națiunii celei mai favorizate, nivelurile taxelor vamale aplicabile țărilor care nu sunt incluse în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate, nivelurile tarifare preferențiale și contingentele tarifare preferențiale;
 - (b) accizele;

- (c) taxele (taxa pe valoarea adăugată sau impozitul pe cifra de afaceri);
 - (d) taxele vamale sau de altă natură, inclusiv alte taxe specifice produselor;
 - (e) regulile de origine prevăzute în capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii);
 - (f) rambursarea sau amânarea taxelor vamale sau alte tipuri de exonerare care permit reducerea sau rambursarea taxelor vamale ori scutirea de acestea;
 - (g) criteriile utilizate pentru determinarea valorii în vamă a mărfurilor;
 - (h) alte măsuri tarifare;
 - (i) informațiile necesare pentru procedurile de import; și
 - (j) informații referitoare la măsurile sau reglementările netarifare.
- (5) Fiecare parte actualizează periodic sau la cererea celeilalte părți informațiile puse la dispoziție în temeiul prezentului articol pentru a se asigura că acestea sunt actualizate și exacte.
- (6) Fiecare parte se asigură că informațiile menționate la prezentul articol sunt prezentate într-o formă ușor de utilizat pentru IMM-uri. Fiecare parte depune eforturi pentru a pune aceste informații la dispoziție în limba engleză.
- (7) Niciuna dintre părți nu aplică o taxă pentru accesul la informațiile menționate la prezentul articol unei persoane a oricăreia dintre părți.

ARTICOLUL 21.3

Puncte de contact pentru IMM-uri

- (1) Fiecare parte desemnează un punct de contact pentru IMM-uri responsabil cu îndeplinirea atribuțiilor enumerate la prezentul articol și notifică celeilalte părți datele de contact ale punctului de contact pentru IMM-uri. Fiecare parte notifică celeilalte părți, cu promptitudine, orice modificare a acestor date de contact.

- (2) Punctele de contact pentru IMM-uri:
 - (a) se asigură că nevoile IMM-urilor sunt luate în considerare la punerea în aplicare a prezentului acord, astfel încât IMM-urile ambelor părți să poată beneficia de dispozițiile prezentului acord;

 - (b) se asigură că informațiile menționate la articolul 21.2 (Schimb de informații) sunt actualizate și relevante pentru IMM-uri. Prin intermediul punctului de contact pentru IMM-uri, una dintre părți poate propune informații suplimentare pe care cealaltă parte le poate include în informațiile care trebuie să fie furnizate în conformitate cu articolul 21.2 (Schimb de informații);

 - (c) examinează orice aspect relevant pentru IMM-uri în legătură cu punerea în aplicare a prezentului acord, inclusiv:
 - (i) schimbul de informații și, după caz, cooperarea cu scopul de a sprijini Comitetul pentru comerț în sarcina sa de monitorizare și punere în aplicare a aspectelor legate de IMM-uri din prezentul acord; și

- (ii) acordarea de asistență altor comitete, puncte de contact și grupuri de lucru instituite prin prezentul acord atunci când analizează aspecte relevante pentru IMM-uri;
 - (d) elaborarea, în comun sau separat, a unor rapoarte periodice privind activitățile realizate, care să fie prezentate spre examinare Comitetului pentru comerț; și
 - (e) analizează orice altă chestiune care decurge din prezentul acord și care privește IMM-urile, după cum convin părțile.
- (3) Punctele de contact pentru IMM-uri se reunesc în funcție de necesități și își desfășoară activitatea în persoană sau prin alte mijloace adecvate, care pot include poșta electronică, videoconferințele sau alte mijloace.
- (4) Pentru derularea activităților proprii, punctele de contact pentru IMM-uri pot solicita cooperarea cu experți și organizații externe, după caz.

ARTICOLUL 21.4

Neaplicarea soluționării litigiilor

Capitolul 26 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentului capitol.

CAPITOLUL 22

BUNE PRACTICI ȘI COOPERARE ÎN MATERIE DE REGLEMENTARE

ARTICOLUL 22.1

Principii generale

- (1) Fiecare parte este liberă să își stabilească abordarea cu privire la bunele practici și cooperarea în materie de reglementare prevăzute în prezentul acord într-un mod compatibil cu cadrul său juridic și cu practicile și principiile sale juridice fundamentale¹ care stau la baza sistemului său de gestionare a reglementării.
- (2) Nicio dispoziție a prezentului capitol nu se interpretează ca obligând oricare dintre părți:
 - (a) să se abată de la procedurile sale interne de pregătire și de adoptare a măsurilor de reglementare;
 - (b) să întreprindă acțiuni care ar risca să compromită sau să submineze obiectivul de politică publică al unei anumite măsuri de reglementare;
 - (c) să întreprindă acțiuni care ar submina sau ar împiedica adoptarea la timp a măsurilor de reglementare necesare pentru a-și atinge obiectivele de politică publică; sau
 - (d) să obțină un anumit rezultat în materie de reglementare.

¹ În cazul Uniunii, aceste principii sunt principiile care sunt incluse în TFUE și derivate din TFUE.

(3) Fiecare parte este liberă să își identifice prioritățile în materie de reglementare și să pregătească și să adopte măsuri de reglementare pentru a aborda respectivele priorități de reglementare, asigurând nivelurile de protecție pe care partea le consideră adecvate.

ARTICOLUL 22.2

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

(a) „autoritate de reglementare” înseamnă:

(i) pentru Uniunea Europeană, Comisia Europeană; și

(ii) pentru Noua Zeelandă, Guvernul Executiv al Noii Zeelande;

(b) „măsuri de reglementare” înseamnă, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul capitol:

(i) pentru Uniune:

(A) regulamentele și directivele, astfel cum sunt prevăzute la articolul 288 din TFUE;
și

(B) actele delegate și actele de punere în aplicare, astfel cum sunt prevăzute la articolele 290 și, respectiv, 291 din TFUE;

(ii) pentru Noua Zeelandă:

- (A) proiectele de lege ale guvernului care pot deveni legi publice ale Parlamentului Noii Zeelande, cu excepția articolelor 22.9 (Reexaminarea periodică a măsurilor de reglementare în vigoare) și 22.10 (Accesul la măsurile de reglementare), în care înseamnă legi publice ale Parlamentului Noii Zeelande; și
- (B) reglementările adoptate prin ordonanță în cadrul Consiliului.

ARTICOLUL 22.3

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică măsurilor de reglementare emise sau inițiate de autoritatea de reglementare a unei părți cu privire la orice aspect vizat de prezentul acord.
- (2) Pentru mai multă certitudine, prezentul capitol nu se aplică autorităților de reglementare și nici măsurilor, practicilor sau abordărilor de reglementare ale statelor membre.

ARTICOLUL 22.4

Transparența proceselor și a mecanismelor

- (1) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți pune la dispoziția publicului, cu titlu gratuit, descrieri ale proceselor și mecanismelor generale utilizate de către autoritatea sa de reglementare pentru pregătirea, elaborarea, evaluarea sau controlul măsurilor sale de reglementare. Acest lucru se realizează prin intermediul unui suport digital.
- (2) Descrierile proceselor și mecanismelor generale menționate la alineatul (1) se referă la orice orientări, norme sau proceduri relevante, inclusiv la orientările, normele sau procedurile referitoare la posibilitățile publicului de a prezenta observații.

ARTICOLUL 22.5

Coordonarea internă a elaborării reglementărilor¹

În conformitate cu articolul 22.4 (Transparența proceselor și mecanismelor), pentru pregătirea sau elaborarea măsurilor de reglementare, autoritatea de reglementare a fiecărei părți menține procese sau mecanisme de coordonare, consultare și reexaminare internă. Astfel de procese sau mecanisme vizează, printre altele:

- (a) să promoveze bunele practici în materie de reglementare, precum cele prevăzute în prezentul capitol;

¹ Pentru mai multă certitudine, o parte poate respecta articolul 22.5 (Coordonarea internă a elaborării reglementărilor) și articolul 22.9 (Reexaminarea periodică a măsurilor de reglementare în vigoare) alineatul (1) prin orice combinație de procese și mecanisme separate sau combinate.

- (b) să identifice și să evite suprapunerile inutile și incompatibilitatea cerințelor între măsurile de reglementare ale părții respective;
- (c) să asigure respectarea obligațiilor internaționale în materie de comerț și investiții; și
- (d) să promoveze luarea în considerare a efectelor măsurilor de reglementare în curs de pregătire sau în curs de elaborare, care le pot include pe cele asupra IMM-urilor.

ARTICOLUL 22.6

Informare timpurie privind măsurile de reglementare planificate¹

- (1) Fiecare parte enumeră, cel puțin o dată pe an, măsurile majore de reglementare² planificate pe care se așteaptă în mod rezonabil să le adopte în termen de un an și pune lista sau listele respective la dispoziția publicului.
- (2) În ceea ce privește fiecare măsură de reglementare majoră menționată la alineatul (1), autoritatea de reglementare a fiecărei părți ar trebui să pună la dispoziția publicului, cât mai curând posibil:
 - (a) o descriere succintă a domeniului său de aplicare și a obiectivelor sale; și

¹ În cazul Noii Zeelande, în sensul prezentului articol, termenul „măsuri de reglementare” înseamnă reglementările adoptate prin ordonanță în cadrul Consiliului menționate la articolul 22.2 (Definiții) litera (b) punctul (ii) litera (B).

² În sensul prezentului capitol, autoritatea de reglementare a fiecărei părți poate stabili ce anume constituie o măsură de reglementare majoră.

- (b) calendarul estimat pentru adoptarea acesteia, inclusiv posibilitățile de consultare publică.

ARTICOLUL 22.7

Consultare publică

- (1) Atunci când pregătește sau elaborează măsuri de reglementare majore, autoritatea de reglementare a fiecărei părți întreprinde următoarele acțiuni, în măsura în care este posibil și adecvat:
- (a) pune la dispoziția publicului, de exemplu prin publicarea proiectelor de măsuri de reglementare sau a documentelor de consultare, suficiente detalii cu privire la aceste măsuri de reglementare majore pentru a permite oricărei persoane să evalueze dacă și în ce mod interesele sale ar putea fi afectate semnificativ;
 - (b) oferă oricărei persoane, în mod nediscriminatoriu, posibilități rezonabile de a prezenta observații; și
 - (c) analizează observațiile primite.
- (2) În scopul furnizării de informații și al primirii de observații legate de consultările publice, autoritatea de reglementare a fiecărei părți pune informațiile la dispoziția publicului prin mijloace digitale, de preferință prin intermediul unui portal electronic dedicat.

(3) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți depune eforturi pentru a pune la dispoziția publicului un rezumat al rezultatelor consultărilor și al observațiilor primite, cu excepția cazului în care este necesară protejarea informațiilor confidențiale sau a datelor cu caracter personal ori a conținutului inadecvat.

ARTICOLUL 22.8

Evaluarea impactului

- (1) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți își afirmă intenția de a efectua, în conformitate cu normele și procedurile sale respective, o evaluare a impactului măsurilor de reglementare majore pe care le elaborează.
- (2) Pentru efectuarea unei evaluări a impactului, autoritatea de reglementare a fiecărei părți promovează identificarea și luarea în considerare a următorilor factori:
- (a) necesitatea măsurii de reglementare, inclusiv natura și importanța problemei pe care intenționează să o abordeze măsura de reglementare în cauză;
 - (b) opțiunile de reglementare și de altă natură fezabile și adecvate, inclusiv opțiunea de a nu reglementa, care ar permite atingerea obiectivelor de politică publică ale părții;
 - (c) în măsura în care este posibil și relevant, impactul potențial social, economic și de mediu al opțiunilor, de exemplu orice impact asupra comerțului și investițiilor internaționale sau impactul asupra IMM-urilor; și

(d) modul de relaționare a opțiunilor avute în vedere cu standardele internaționale relevante, inclusiv motivele eventualelor divergențe, după caz.

(3) În ceea ce privește orice analiză de impact efectuată de către o autoritate de reglementare a unei părți referitoare la o măsură de reglementare, autoritatea de reglementare respectivă întocmește un raport în care prezintă factorii pe care i-a luat în considerare în evaluarea sa și sintetizează constatările relevante. Informațiile sunt puse la dispoziția publicului cel târziu în momentul în care măsura de reglementare la care se referă este pusă la dispoziția publicului.

ARTICOLUL 22.9

Reexaminarea periodică a măsurilor de reglementare în vigoare

(1) În conformitate cu articolul 22.4 (Transparența proceselor și mecanismelor), autoritatea de reglementare a fiecărei părți menține procese sau mecanisme de promovare a reexaminării periodice a măsurilor de reglementare în vigoare.

(2) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți depune eforturi pentru a se asigura că reexaminările periodice analizează, după caz:

(a) dacă există posibilități de atingere a obiectivelor de politică publică într-un mod mai eficace și mai eficient¹; și

¹ Pentru o mai mare certitudine, aceasta poate include posibilitatea reducerii sarcinilor de reglementare inutile, inclusiv asupra IMM-urilor.

(b) dacă este probabil ca măsurile de reglementare reexaminare să rămână adecvate scopului.

(3) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți pune la dispoziția publicului, în măsura în care acest lucru este posibil și adecvat, toate planurile privind reexaminările periodice ale măsurilor de reglementare și rezultatele acestora.

ARTICOLUL 22.10

Accesul la măsurile de reglementare

Fiecare parte se asigură că măsurile de reglementare în vigoare sunt publicate într-un registru desemnat sau prin intermediul unui suport digital unic, accesibil publicului, cu funcție de căutare, gratuit și actualizat periodic.

ARTICOLUL 22.11

Cooperare în materie de reglementare

(1) Părțile recunosc valoarea creării unui mecanism simplu de identificare a potențialelor oportunități de cooperare în materie de reglementare între ele.

(2) Una dintre părți îi poate propune celeilalte părți o activitate de cooperare în materie de reglementare. Aceasta își transmite propunerea punctului de contact al celeilalte părți desemnat în conformitate cu articolul 22.12 (Puncte de contact pentru cooperarea în materie de reglementare).

- (3) Propunerile pot consta în:
- (a) schimburi bilaterale de informații privind abordările de cooperare în materie de reglementare;
sau
 - (b) cooperarea informală între autoritățile de reglementare.
- (4) Cealaltă parte răspunde propunerii într-o perioadă rezonabilă.
- (5) Dacă este cazul și dacă autoritățile de reglementare convin astfel, punerea în aplicare a unei activități de cooperare în materie de reglementare poate fi efectuată de către diviziile, departamentele sau agențiile relevante ale fiecărei părți.

ARTICOLUL 22.12

Puncte de contact pentru cooperarea în materie de reglementare

Imediat după data intrării în vigoare a prezentului acord, fiecare parte desemnează un punct de contact care este responsabil de coordonarea activităților de cooperare în materie de reglementare în temeiul articolului 22.11 (Cooperare în materie de reglementare) și notifică celeilalte părți datele de contact ale punctului de contact. Fiecare parte notifică celeilalte părți, cu promptitudine, orice modificare a acestor date de contact.

ARTICOLUL 22.13

Neaplicarea soluționării litigiilor

Capitolul 26 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentului capitol.

CAPITOLUL 23

TRANSPARENȚĂ

ARTICOLUL 23.1

Obiective

- (1) Recunoscând impactul pe care mediul lor de reglementare îl poate avea asupra comerțului și a investițiilor dintre ele, părțile urmăresc să ofere un mediu de reglementare previzibil și proceduri eficiente pentru operatorii economici, în special pentru IMM-uri.
- (2) Părțile își afirmă angajamentele referitoare la transparență prevăzute în Acordul OMC și se bazează pe aceste angajamente în prezentul capitol.

ARTICOLUL 23.2

Definiție

În sensul prezentului capitol, „decizie administrativă” înseamnă o decizie sau o acțiune cu efect juridic care se aplică unei anumite persoane, unui anumit bun sau unui anumit serviciu într-un caz individual și acoperă, de asemenea, neadoptarea unei decizii administrative atunci când acest lucru este impus de legislația uneia dintre părți.

ARTICOLUL 23.3

Publicare

(1) Fiecare parte se asigură că actele sale cu putere de lege, normele sale administrative, procedurile și hotărârile sale administrative cu aplicare generală referitoare la aspectele reglementate de prezentul acord sunt publicate cu promptitudine prin intermediul unui suport desemnat în mod oficial și, atunci când este fezabil, prin mijloace electronice sau sunt puse la dispoziție în alt mod, de așa manieră încât să îi permită oricui să ia cunoștință de acestea.

(2) În măsura în care este posibil și adecvat, fiecare parte furnizează o explicație privind obiectivul și justificarea actelor cu putere de lege, a normelor administrative, a procedurilor și a hotărârilor administrative cu aplicare generală menționate la alineatul (1).

(3) În măsura în care este posibil și adecvat, fiecare parte prevede o perioadă rezonabilă între publicarea și intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a normelor sale administrative cu privire la orice aspect reglementat de prezentul acord.

ARTICOLUL 23.4

Cereri de informații

(1) Fiecare parte menține mecanisme adecvate pentru a răspunde cererilor de informații ale oricărei persoane cu privire la actele cu putere de lege sau la norme administrative referitoare la orice aspect reglementat de prezentul acord.

(2) La cererea unei părți, cealaltă parte furnizează cu promptitudine informații și răspunde cu promptitudine la întrebările cu privire la actele cu putere de lege sau la normele administrative, în vigoare sau planificate, referitoare la orice aspect reglementat de prezentul acord, cu excepția cazului în care este instituit un mecanism specific în temeiul unui alt capitol din prezentul acord.

ARTICOLUL 23.5

Proceduri administrative

(1) Fiecare parte administrează în mod obiectiv, imparțial și rezonabil toate actele cu putere de lege, normele administrative, procedurile și hotărârile administrative cu aplicabilitate generală referitoare la orice aspect reglementat de prezentul acord.

(2) Atunci când sunt inițiate proceduri administrative referitoare la anumite persoane, bunuri sau servicii ale celeilalte părți în ceea ce privește aplicarea actelor cu putere de lege, a normelor administrative, a procedurilor sau a hotărârilor administrative de aplicabilitate generală astfel cum se menționează la alineatul (1), fiecare parte:

- (a) depune eforturi pentru a acorda un preaviz rezonabil persoanelor care sunt direct afectate de procedura administrativă, în conformitate cu legislația sa, care să includă o descriere a naturii procedurii, o mențiune a bazei juridice în temeiul căreia este inițiată procedura, precum și o descriere generală a chestiunilor care fac obiectul diferendului; și
- (b) le acordă acestor persoane o posibilitate rezonabilă de a prezenta fapte și argumente în sprijinul pozițiilor lor înainte adoptării oricărei decizii administrative definitive, în măsura în care timpul, natura procedurii și interesul public o permit.

ARTICOLUL 23.6

Control și căi de atac

(1) Fiecare parte constituie sau menține instanțe specializate, de arbitraj sau de contencios administrativ sau proceduri cu scopul de a asigura o reexaminare promptă și, dacă acest lucru este justificat, corectarea unor decizii administrative cu privire la orice aspect reglementat de prezentul acord. Fiecare parte se asigură că instanțele sale specializate, de arbitraj sau de contencios administrativ desfășoară căi de atac sau proceduri de reexaminare în mod nediscriminatoriu și imparțial. Aceste instanțe trebuie să fie imparțiale și independente de autoritatea însărcinată cu competențe de asigurare a respectării deciziilor administrative.

(2) În ceea ce privește instanțele sau procedurile menționate la alineatul (1), fiecare parte se asigură că, în fața acestor instanțe sau în cadrul acestor proceduri, părțile beneficiază de:

(a) o posibilitate rezonabilă de a-și susține sau apăra pozițiile respective; și

(b) o decizie bazată pe probele și pe elementele depuse la dosar sau, dacă legislația sa prevede acest lucru, pe dosarul constituit de autoritatea administrativă competentă.

(3) Fiecare parte se asigură că decizia menționată la alineatul (2) litera (b) este pusă în aplicare, sub rezerva unei căi de atac sau a unei reexaminări ulterioare prevăzute în legislația sa, de către autoritatea investită cu competențe de asigurare a respectării deciziilor administrative.

ARTICOLUL 23.7

Relația cu alte capitole

Dispozițiile prezentului capitol completează normele specifice prevăzute în alte capitole ale prezentului acord.

CAPITOLUL 24

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE

ARTICOLUL 24.1

Comitetul pentru comerț

- (1) Părțile instituie un Comitet pentru comerț compus din reprezentanți ai ambelor părți, care să supravegheze realizarea obiectivelor prezentului acord. Fiecare parte poate sesiza Comitetul pentru comerț cu privire la orice aspect legat de punerea în aplicare, executarea și interpretarea prezentului acord.
- (2) Comitetul pentru comerț se reunește în termen de cel mult șase luni de la data intrării în vigoare a prezentului acord. Ulterior, Comitetul pentru comerț se reunește o dată pe an, cu excepția cazului în care reprezentanții părților convin altfel, sau fără întârzieri nejustificate la cererea oricăreia dintre părți.
- (3) Reuniunile Comitetului pentru comerț se desfășoară, alternativ, la Bruxelles sau la Wellington, cu excepția cazului în care reprezentanții părților convin altfel. Comitetul pentru comerț își poate desfășura reuniunile față în față sau prin alte mijloace de comunicare, după cum convin reprezentanții părților.

(4) Comitetul pentru comerț este prezidat în comun de ministrul Noii Zeelande responsabil cu comerțul și de membrul Comisiei Europene responsabil cu comerțul sau de persoane desemnate de aceștia.

ARTICOLUL 24.2

Atribuțiile Comitetului pentru comerț

- (1) Comitetul pentru comerț:
 - (a) analizează modalitățile de îmbunătățire suplimentară a comerțului și a investițiilor între părți;
 - (b) supraveghează și facilitează punerea în aplicare și executarea prezentului acord;
 - (c) supraveghează, ghidează și coordonează activitatea comitetelor specializate și a altor organisme instituite în temeiul prezentului acord și recomandă acestor comitete și altor organisme specializate orice măsuri necesare;
 - (d) analizează orice propunere de modificare a prezentului acord;
 - (e) fără a aduce atingere capitolului 26 (Soluționarea litigiilor), caută modalități și metode adecvate de prevenire sau soluționare a problemelor care pot apărea în domeniile reglementate de prezentul acord sau de soluționare a litigiilor care pot apărea cu privire la interpretarea sau aplicarea prezentului acord;

- (f) în cazul aderării unei țări terțe la Uniune, examinează orice efecte ale acestei aderări asupra prezentului acord și ia în considerare orice măsuri de adaptare sau de tranziție necesare, cu suficient timp înainte de data aderării; și
 - (g) analizează și discută orice alt aspect decât cele prevăzute la literele (a)-(f) de interes în legătură cu un domeniu reglementat de prezentul acord.
- (2) Comitetul pentru comerț poate:
- (a) să decidă să instituie comitete specializate sau alte organisme decât cele instituite în temeiul articolului 24.4 (Comitete specializate), să dizolve orice astfel de comitete specializate sau alte organisme și să stabilească sau să modifice componența, funcția și sarcinile acestora;
 - (b) să aloce responsabilități comitetelor specializate sau altor organisme instituite în temeiul prezentului acord;
 - (c) să delege anumite competențe sau responsabilități unui comitet specializat, cu excepția competențelor și a responsabilităților menționate la litera (a) sau (d) de la prezentul alineat;
 - (d) să recomande părților orice modificare a prezentului acord;
 - (e) să adopte decizii în vederea interpretării dispozițiilor din prezentul acord;

- (f) exceptând în ceea ce privește prezentul capitol, până la sfârșitul celui de al patrulea an de la intrarea în vigoare a prezentului acord, să adopte decizii de modificare a prezentului acord, cu condiția ca aceste modificări să fie necesare pentru corectarea erorilor, remedierea omisiunilor sau a altor deficiențe;
 - (g) să adopte deciziile prevăzute în prezentul acord sau să formuleze recomandări în conformitate cu articolul 24.5 (Decizii și recomandări);
 - (h) să comunice cu privire la aspectele legate de prezentul acord cu toate părțile interesate, inclusiv cu sectorul privat, cu partenerii sociali și cu organizațiile societății civile;
 - (i) să adopte decizii de modificare a prezentului acord în conformitate cu articolul 27.1 (Modificări) alineatul (3) în cazurile prevăzute la articolul 24.3 (Modificarea prezentului acord efectuată de Comitetul pentru comerț); și
 - (j) să întreprindă, în exercitarea atribuțiilor sale, orice altă acțiune convenită între părți.
- (3) Comitetul pentru comerț informează periodic Comitetul mixt instituit în temeiul articolului 53 alineatul (1) din acordul de parteneriat cu privire la activitățile sale și ale comitetelor sale specializate sau ale altor organisme, în măsura în care sunt relevante, în cadrul reuniunilor periodice ale respectivului Comitet mixt.

ARTICOLUL 24.3

Modificarea prezentului acord efectuată de Comitetul pentru comerț

Comitetul pentru comerț poate adopta decizii de modificare a următoarelor părți ale prezentului acord în conformitate, după caz, cu dispozițiile relevante incluse în capitolele, anexele sau apendicele menționate mai jos, precum și în conformitate cu articolul 27.1 (Modificări) alineatul (3)¹:

- (a) anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor) la capitolul 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor);
- (b) capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii) și anexa 3-A (Note introductive la regulile de origine specifice produsului), anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), inclusiv apendicele 3-B-1 (Contingente de origine și alternative la regulile de origine specifice produsului din anexa 3-B [Reguli de origine specifice produsului]), anexa 3-C (Textul atestatului de origine) și anexa 3-D [Declarația furnizorului menționată la articolul 3.3 (Cumul de origine) alineatul (4)] la capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii);
- (c) anexa 6-B (Condiții regionale pentru plante și produse vegetale), anexa 6-C (Recunoașterea echivalentă a măsurilor SPS), anexa 6-D (Orientări și proceduri pentru audit sau verificare), anexa 6-E (Certificare) și anexa 6-F (Controale și taxe la import) la capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare);

¹ Pentru mai multă certitudine, atunci când în prezentul articol se face trimitere la anexe, Comitetul pentru comerț are, de asemenea, competența de a modifica apendicele la anexele respective, chiar dacă astfel de apendice nu sunt menționate în mod explicit la prezentul articol.

- (d) anexa 9-A [Acceptarea evaluării conformității (Documente)], anexa 9-B (Autovehicule și echipamente sau părți ale acestora), anexa 9-C [Sistemul de schimb periodic de informații privind siguranța produselor de consum nealimentare și măsurile preventive, restrictive și corective conexe, menționat la articolul 9.10 (Cooperare privind supravegherea pieței și siguranța și conformitatea produselor nealimentare) alineatul (5) litera (b)], anexa 9-D [Sistemul de schimb periodic de informații privind măsurile luate în legătură cu produsele nealimentare neconforme, altele decât cele care intră sub incidența articolului 9.10 (Cooperare privind supravegherea pieței și siguranța și conformitatea produselor nealimentare) alineatul (5) litera (b), menționat la articolul 9.10 (Cooperare privind supravegherea pieței și siguranța și conformitatea produselor nealimentare) alineatul (6)] și anexa 9-E (Vinuri și băuturi spirtoase) la capitolul 9 (Bariere tehnice în calea comerțului);
- (e) instrumentul de recunoaștere reciprocă menționat la articolul 10.39 (Recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale) alineatul (5) din capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile)¹;
- (f) articolul 10.9 (Cerințe de performanță) alineatul (1), anexa 10-A (Măsuri existente) și anexa 10-B (Măsuri viitoare), pentru a integra discipline privind cerințele de performanță în ceea ce privește stabilirea sau funcționarea unui furnizor de servicii financiare, negociate în temeiul articolului 10.9 (Cerințe de performanță) alineatul (11) din capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile);
- (g) anexa 13 (Liste de produse energetice, hidrocarburi și materii prime) la capitolul 13 (Energie și materii prime);
- (h) anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) la capitolul 14 (Achiziții publice);

¹ Pentru mai multă certitudine, Comitetul pentru comerț are competența de a adopta prin decizie un astfel de instrument ca anexă la prezentul acord, precum și de a-l modifica sau revoca după adoptare.

- (i) anexa 18-A (Clase de produse) și anexa 18-B (Liste de indicații geografice) la capitolul 18 (Proprietate intelectuală);
- (j) articolul 19.3 (Standarde și acorduri multilaterale în domeniul muncii) alineatele (3) și (4) din capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă);
- (k) anexa 24 (Regulamentul de procedură al Comitetului pentru comerț) la capitolul 24 (Dispoziții instituționale);
- (l) anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor) și anexa 26-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori) la capitolul 26 (Soluționarea litigiilor); și
- (m) orice altă dispoziție, orice altă anexă sau orice alt apendice cu privire la care prezentul acord prevede explicit posibilitatea unei astfel de decizii.

ARTICOLUL 24.4

Comitete specializate

- (1) Se înființează următoarele comitete specializate:
 - (a) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, care se ocupă de aspectele reglementate în capitolul 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor), capitolul 5 (Instrumente de apărare comercială) și capitolul 9 (Bariere tehnice în calea comerțului);

- (b) Comitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare, care se ocupă de aspectele reglementate în capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare) și capitolul 8 (Bunăstarea animalelor);
 - (c) Comitetul pentru sisteme alimentare durabile, care se ocupă de aspectele reglementate în capitolul 7 (Sisteme alimentare durabile);
 - (d) Comitetul pentru vinuri și băuturi spirtoase, care se ocupă de aspectele reglementate în anexa 9-E (Vinuri și băuturi spirtoase);
 - (e) Comitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă, care se ocupă de aspectele reglementate în capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă); și
 - (f) Comitetul pentru investiții, servicii, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală, inclusiv pentru indicații geografice, care se ocupă de aspectele abordate în capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile), capitolul 11 (Circulația capitalurilor, plăți și transferuri), capitolul 12 (Comerțul digital), capitolul 14 (Achiziții publice) și capitolul 18 (Proprietate intelectuală).
- (2) Comitetul mixt de cooperare vamală acționează sub auspiciile Comitetului pentru comerț în calitate de comitet specializat, care se ocupă de aspectele reglementate în capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), în capitolul 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului) și în dispozițiile privind asigurarea respectării frontierelor și cooperarea vamală de la capitolul 18 (Proprietate intelectuală), precum și în orice alte dispoziții legate de domeniul vamal din prezentul acord.

- (3) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord sau se convine altfel de către reprezentanții părților, comitetele specializate se reunesc o dată pe an sau fără întârzieri nejustificate la cererea oricăreia dintre părți sau la cererea Comitetului pentru comerț. Reuniunile au loc în Uniune sau în Noua Zeelandă, alternativ, sau prin orice alte mijloace de comunicare adecvate, după cum convin reprezentanții părților. Comitetele specializate convin asupra calendarului reuniunilor lor și își stabilesc ordinea de zi.
- (4) Comitetele specializate sunt formate din reprezentanți ai fiecărei părți și sunt prezidate în comun, la un nivel corespunzător, de reprezentanți ai fiecărei părți.
- (5) Fiecare comitet specializat poate decide cu privire la propriul regulament de procedură, în absența căruia se aplică *mutatis mutandis* regulamentul de procedură al Comitetului pentru comerț.
- (6) În ceea ce privește aspectele care sunt de competența lor, astfel cum sunt menționate la alineatul (1), comitetele specializate au competența:
- (a) de a monitoriza și a examina punerea în aplicare și funcționarea prezentului acord;
 - (b) de a analiza și a discuta aspectele tehnice care decurg din punerea în aplicare a prezentului acord, fără a aduce atingere capitolului 26 (Soluționarea litigiilor);
 - (c) de a adopta decizii în cazul în care prezentul acord prevede acest lucru sau de a formula recomandări;

- (d) de a desfășura lucrările pregătitoare necesare pentru a sprijini atribuțiile Comitetului pentru comerț, inclusiv atunci când Comitetul pentru comerț trebuie să adopte decizii sau recomandări; și
 - (e) de a oferi un for în cadrul căruia părțile să facă schimb de informații, să discute despre cele mai bune practici și să își împărtășească experiențele avute în materie de punere în aplicare.
- (7) În ceea ce privește aspectele care sunt de competența lor, astfel cum sunt menționate la alineatul (1), comitetele specializate:
- (a) informează Comitetul pentru comerț cu privire la calendarul și ordinea de zi a reuniunilor lor cu suficient timp înainte;
 - (b) raportează Comitetului pentru comerț rezultatele și concluziile fiecărei reuniuni; și
 - (c) îndeplinesc orice sarcină care le-a fost atribuită și orice responsabilitate care le-a fost delegată de către Comitetul pentru comerț.
- (8) Crearea sau existența unui comitet specializat nu împiedică părțile să sesizeze în mod direct Comitetul pentru comerț în legătură cu orice aspect.
- (9) Fiecare parte se asigură că, atunci când se întrunește un comitet specializat, sunt reprezentate toate autoritățile competente pentru fiecare chestiune de pe ordinea de zi, după cum consideră necesar fiecare parte, și că fiecare aspect poate fi discutat la nivelul adecvat de expertiză.

ARTICOLUL 24.5

Decizii și recomandări

- (1) Deciziile adoptate de Comitetul pentru comerț sau, după caz, de un comitet specializat sunt obligatorii pentru părți și pentru toate organismele instituite în temeiul prezentului acord, inclusiv pentru comisiile de arbitraj menționate în capitolul 26 (Soluționarea litigiilor). Părțile iau măsurile necesare pentru a pune în aplicare deciziile adoptate de Comitetul pentru comerț. Recomandările nu au caracter obligatoriu.
- (2) Comitetul pentru comerț sau, după caz, un comitet specializat adoptă decizii și formulează recomandări prin consens.

ARTICOLUL 24.6

Grupuri consultative interne

- (1) Fiecare parte desemnează un grup consultativ intern în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentului acord. Grupul consultativ intern consiliază partea în cauză cu privire la aspectele reglementate în prezentul acord. Grupul asigură o reprezentare echilibrată a organizațiilor independente ale societății civile, inclusiv a organizațiilor neguvernamentale, a organizațiilor profesionale și patronale, precum și a sindicatelor care își desfășoară activitatea în domeniul economic, al dezvoltării durabile, social, al drepturilor omului, al mediului și în alte domenii. În cazul Noii Zeelande, grupul consultativ intern include reprezentanți ai populației Māori. Grupul consultativ intern poate fi convocat în diferite configurații pentru a discuta punerea în aplicare a diferitelor dispoziții ale prezentului acord.

- (2) Fiecare parte se întrunește cu grupul său consultativ intern cel puțin o dată pe an. Fiecare parte ia în considerare opiniile sau recomandările prezentate de grupul său consultativ intern cu privire la punerea în aplicare a prezentului acord.
- (3) Pentru a promova sensibilizarea publicului cu privire la grupurile consultative interne, fiecare parte poate publica lista organizațiilor care participă la grupul său consultativ intern și publică punctul de contact pentru grupul consultativ intern respectiv.
- (4) Părțile promovează interacțiunea dintre grupurile lor consultative interne.

ARTICOLUL 24.7

Forumul societății civile

- (1) Părțile facilitează organizarea unui Forum al societății civile în vederea desfășurării unui dialog cu privire la punerea în aplicare a prezentului acord și convin, în cadrul primei reuniuni a Comitetului pentru comerț, asupra orientărilor operaționale pentru desfășurarea Forumului societății civile.
- (2) Forumul societății civile depune eforturi pentru a se întruni în paralel cu reuniunea Comitetului pentru comerț. Părțile pot, de asemenea, să faciliteze participarea la Forumul societății civile prin mijloace virtuale.

(3) Forumul societății civile este deschis participării organizațiilor independente ale societății civile înființate pe teritoriile părților, inclusiv a membrilor grupurilor consultative interne menționate la articolul 24.6 (Grupuri consultative interne). Fiecare parte depune eforturi pentru a promova o reprezentare echilibrată, care să includă organizațiile neguvernamentale, organizațiile profesionale și patronale, precum și sindicatele care își desfășoară activitatea în domeniul economic, al dezvoltării durabile, social, al drepturilor omului, al mediului și în alte domenii. În cazul Noii Zeelande, Forumul societății civile include reprezentanți ai populației Māori.

(4) Reprezentanții părților care participă la Comitetul pentru comerț iau parte, după caz, la o sesiune a reuniunii Forumului societății civile pentru a prezenta informații privind punerea în aplicare a prezentului acord și pentru a se angaja într-un dialog cu Forumul societății civile. Această sesiune este coprezidată de copreședinții Comitetului pentru comerț sau de persoanele desemnate de aceștia, după caz. Părțile publică, împreună sau individual, orice declarații oficiale făcute în cadrul Forumului societății civile.

CAPITOLUL 25

EXCEPȚII ȘI DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 25.1

Excepții generale

(1) În sensul capitolului 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor), al capitolului 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului), al secțiunii B (Liberalizarea investițiilor) din capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile), al capitolului 12 (Comerțul digital), al capitolului 13 (Energie și materii prime) și al capitolului 17 (Întreprinderi deținute de stat), articolul XX din GATT 1994 și notele interpretative și dispozițiile suplimentare ale acestuia sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

(2) Sub rezerva cerinței ca aceste măsuri să nu fie aplicate astfel încât să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între țările în care există condiții similare sau să constituie o restricție disimulată a liberalizării investițiilor sau a comerțului cu servicii, nicio dispoziție din capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile), capitolul 11 (Circulația capitalurilor, plăți și transferuri), capitolul 12 (Comerțul digital), capitolul 13 (Energie și materii prime) și capitolul 17 (Întreprinderi deținute de stat) nu se interpretează ca împiedicând adoptarea sau aplicarea de către oricare dintre părți a măsurilor:

(a) necesare pentru protejarea securității publice sau a moralității publice ori pentru menținerea ordinii publice¹;

¹ Excepțiile legate de securitatea publică și ordinea publică pot fi invocate doar în cazul în care există o amenințare efectivă și suficient de gravă la adresa unuia dintre interesele fundamentale ale societății.

- (b) necesare pentru protejarea vieții sau a sănătății oamenilor, a animalelor sau a plantelor;
 - (c) necesare pentru a asigura respectarea actelor cu putere de lege sau a normelor administrative care nu sunt incompatibile cu dispozițiile prezentului acord, inclusiv a celor referitoare la:
 - (i) prevenirea practicilor înșelătoare și frauduloase sau care sunt necesare pentru remedierea efectelor nerespectării contractelor;
 - (ii) protecția vieții private a persoanelor fizice în legătură cu prelucrarea și difuzarea datelor cu caracter personal și protecția confidențialității înregistrărilor și conturilor persoanelor;
 - (iii) siguranță.
- (3) Pentru mai multă certitudine, părțile înțeleg că, în măsura în care astfel de măsuri sunt incompatibile cu dispozițiile unui capitol sau ale unei secțiuni menționate la alineatele (1) și (2) din prezentul articol:
- (a) măsurile menționate la articolul XX litera (b) din GATT 1994 și la alineatul (2) litera (b) din prezentul articol includ măsurile de mediu care sunt necesare pentru protejarea vieții și a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor;
 - (b) articolul XX litera (g) din GATT 1994 se aplică măsurilor legate de conservarea resurselor naturale biologice și nebiologice epuizabile; și

(c) măsurile luate pentru a pune în aplicare AMM pot intra sub incidența articolului XX litera (b) sau (g) din GATT 1994 sau a alineatului (2) litera (b) din prezentul articol.

(4) Înainte ca oricare dintre părți să adopte una dintre măsurile prevăzute la articolul XX literele (i) și (j) din GATT 1994, partea respectivă pune la dispoziția celeilalte părți toate informațiile relevante, în vederea căutării unei soluții acceptabile pentru părți. Dacă nu se ajunge la un acord în termen de 30 de zile de la punerea la dispoziție a informațiilor, partea în cauză poate să aplice măsurile relevante. În cazul în care circumstanțe excepționale și critice care necesită o acțiune imediată împiedică informarea sau examinarea prealabilă, partea care intenționează să ia măsurile poate aplica imediat măsuri de precauție necesare pentru a face față situației. Partea în cauză informează imediat în acest sens cealaltă parte.

ARTICOLUL 25.2

Excepții de securitate

Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează:

(a) ca impunând unei părți obligația de a furniza sau de a oferi acces la orice informație a cărei divulgare este considerată de partea respectivă contrară intereselor sale esențiale în domeniul securității; sau

- (b) ca împiedicând oricare dintre părți să întreprindă o acțiune pe care partea respectivă o consideră necesară pentru protecția intereselor sale esențiale în domeniul securității:
- (i) legată de producerea sau traficul de arme, muniții și material de război, precum și de traficul și tranzacțiile cu alte produse și materiale, servicii și tehnologii și de activitățile economice, efectuate direct sau indirect, în scopul aprovizionării unei unități militare;
 - (ii) legată de materialele fisionabile și fuzionabile ori materialele din care sunt obținute acestea; sau
 - (iii) întreprinsă pe timp de război sau în alte situații de urgență în relațiile internaționale sau
- (c) ca împiedicând oricare dintre părți să ia orice măsură pentru îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul Cartei Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii și securității internaționale.

ARTICOLUL 25.3

Fiscalitate

- (1) În sensul prezentului articol, se aplică următoarele definiții:
- (a) „impozite directe” înseamnă toate impozitele pe venit sau pe capital, inclusiv impozitele pe câștigurile din înstrăinarea proprietăților, impozitele pe patrimoniu, moșteniri și donații, impozitele pe salariile și alte drepturi de natură salarială plătite de întreprinderi și impozitele pe aprecierea capitalului;

- (b) „domiciliu” înseamnă domiciliul fiscal; și
- (c) „convenție fiscală” înseamnă o convenție care vizează evitarea dublei impuneri sau orice alt acord sau aranjament internațional care se referă în întregime sau în principal la fiscalitate și la care a aderat un stat membru, Uniunea sau Noua Zeelandă.
- (2) Nicio dispoziție a prezentului acord nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor care revin Uniunii sau statelor membre ale acesteia sau Noii Zeelande, în temeiul vreunei convenții fiscale. În cazul unei existențe unei neconcordanțe între prezentul acord și orice convenție fiscală, convenția fiscală prevalează în ceea ce privește o astfel de neconcordanță. În ceea ce privește o convenție fiscală între Uniune sau statele sale membre și Noua Zeelandă, autoritățile competente relevante în cadrul prezentului acord și al convenției fiscale stabilesc de comun acord dacă există vreo neconcordanță între prezentul acord și convenția fiscală în cauză¹.
- (3) Articolele 10.7 (Clauza națiunii celei mai favorizate) și 10.17 (Clauza națiunii celei mai favorizate) nu se aplică unui avantaj acordat de una dintre părți în temeiul unei convenții fiscale.

¹ Pentru mai multă certitudine, acest lucru nu aduce atingere capitolului 26 (Soluționarea litigiilor).

(4) Sub rezerva cerinței ca astfel de măsuri să nu fie aplicate într-un mod care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între țări în care există condiții similare sau o restricție disimulată a comerțului și investițiilor, nicio dispoziție din prezentul acord nu se interpretează ca împiedicând adoptarea, menținerea sau aplicarea de către una dintre părți a unei măsuri care:

- (a) urmărește să asigure impunerea sau colectarea echitabilă sau eficace¹ a impozitelor directe; sau
- (b) face distincție între contribuabilii care nu se găsesc în aceeași situație, în special în ceea ce privește domiciliul lor sau locul unde capitalurile sunt investite.

¹ Măsurile care urmăresc să asigure impunerea sau colectarea echitabilă sau eficace a impozitelor directe includ măsurile luate de una dintre părți în temeiul regimului său fiscal care:

- (i) se aplică furnizorilor de servicii nerezidenți pentru recunoașterea faptului că obligația fiscală a nerezidenților este determinată în privința elementelor impozabile care au sursa sau sunt situate pe teritoriul părții; sau
- (ii) se aplică nerezidenților pentru a asigura impunerea sau colectarea impozitelor pe teritoriul părții; sau
- (iii) se aplică nerezidenților sau rezidenților pentru a împiedica evitarea obligațiilor fiscale sau evaziunea fiscală, inclusiv măsurile de asigurare a conformității; sau
- (iv) se aplică consumatorilor de servicii furnizate pe teritoriul celeilalte părți sau provenite de pe teritoriul celeilalte părți pentru a asigura impunerea sau colectarea impozitelor datorate de acești consumatori, provenite din surse aflate pe teritoriul părții; sau
- (v) fac distincție între furnizorii de servicii cărora li se aplică impozitul pe elemente impozabile la nivel mondial și ceilalți furnizori de servicii, prin recunoașterea diferenței de natură a bazei de impunere care există între ei; sau
- (vi) determină, atribuie sau repartizează veniturile, profitul, câștigurile, pierderile, deducerile sau creditele persoanelor fizice sau sucursalelor rezidente sau între persoanele asociate sau sucursale ale aceleiași persoane, în scopul menținerii bazei impozabile a părții.

ARTICOLUL 25.4

Restricții în caz de dificultăți în ceea ce privește balanța de plăți și finanțarea externă

- (1) În cazul în care una dintre părți se confruntă sau riscă să se confrunte cu dificultăți majore în ceea ce privește balanța de plăți sau finanțarea externă, partea respectivă poate adopta sau menține măsuri temporare de salvagardare în ceea ce privește circulația capitalurilor, plățile sau transferurile¹.
- (2) Orice măsură temporară de salvagardare adoptată sau menținută în temeiul alineatului (1):
 - (a) trebuie să fie compatibilă cu Statutul Fondului Monetar Internațional;
 - (b) nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru a face față situațiilor descrise la alineatul (1);
 - (c) trebuie să fie temporară și să fie eliminată progresiv pe măsură ce circumstanțele menționate la alineatul (1) se ameliorează;
 - (d) trebuie să evite afectarea inutilă a intereselor comerciale, economice și financiare ale celeilalte părți; și
 - (e) trebuie să fie nediscriminatorie, astfel încât cealaltă parte să nu fie tratată mai puțin favorabil decât o parte terță în situații similare.

¹ Pentru mai multă certitudine, dificultățile majore existente sau potențiale în ceea ce privește balanța de plăți și finanțarea externă pot fi cauzate, printre altele, de dificultăți majore, existente sau potențiale, legate de politicile monetare sau de curs de schimb.

(3) În ceea ce privește comerțul cu mărfuri, una dintre părți poate adopta măsuri temporare de salvagardare pentru a-și proteja poziția financiară externă sau balanța de plăți. Orice măsură temporară de salvagardare adoptată sau menținută în temeiul prezentului alineat trebuie să fie conformă cu GATT 1994 și cu Înțelegerea privind dispozițiile referitoare la balanța de plăți ale acestuia.

(4) În ceea ce privește comerțul cu servicii, una dintre părți poate adopta măsuri temporare de salvagardare pentru a-și proteja poziția financiară externă sau balanța de plăți. Orice măsură temporară de salvagardare adoptată sau menținută în temeiul prezentului alineat trebuie să fie conformă cu articolul XII din GATS.

ARTICOLUL 25.5

Măsuri temporare de salvagardare

(1) În circumstanțe excepționale în care există sau riscă să apară dificultăți majore pentru funcționarea uniunii economice și monetare a Uniunii, Uniunea poate adopta sau menține măsuri temporare de salvagardare cu privire la circulația capitalurilor, la plăți și la transferuri pentru o perioadă care nu depășește șase luni.

(2) Orice măsură temporară de salvagardare adoptată sau menținută în temeiul alineatului (1) trebuie să fie limitată la ceea ce este strict necesar și să nu constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între Noua Zeelandă și o țară terță în situații similare.

ARTICOLUL 25.6

Tiriti o Waitangi / Tratatul de la Waitangi

(1) Cu condiția ca măsurile respective să nu fie utilizate ca mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată împotriva persoanelor celeilalte părți sau ca o restricție disimulată în calea comerțului cu bunuri, a comerțului cu servicii și a investițiilor, nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică adoptarea de către Noua Zeelandă a măsurilor pe care le consideră necesare pentru a acorda populației Māori un tratament mai favorabil în ceea ce privește aspectele reglementate în prezentul acord, inclusiv în legătură cu îndeplinirea obligațiilor care îi revin în conformitate cu *te Tiriti o Waitangi / Tratatul de la Waitangi*.

(2) Părțile convin că interpretarea *te Tiriti o Waitangi / Tratatului de la Waitangi*, inclusiv în ceea ce privește natura drepturilor și obligațiilor care decurg din acesta, nu face obiectul dispozițiilor referitoare la soluționarea litigiilor din prezentul acord. În caz contrar, capitolul 26 (Soluționarea litigiilor) se aplică prezentului articol. O comisie de arbitraj instituită în temeiul articolului 26.5 (Instituirea unei comisii de arbitraj) poate fi solicitată de Uniune doar pentru a stabili dacă una dintre măsurile menționate la alineatul (1) este incompatibilă cu drepturile sale în temeiul prezentului acord.

ARTICOLUL 25.7

Divulgarea de informații

(1) Nicio dispoziție din prezentul acord nu se interpretează ca impunând uneia dintre părți să pună la dispoziție informații confidențiale a căror divulgare ar împiedica aplicarea legii, ar fi contrară interesului public într-un alt mod sau ar aduce atingere intereselor comerciale legitime ale anumitor întreprinderi publice sau private, cu excepția cazului în care o comisie de arbitraj solicită astfel de informații confidențiale în cadrul procedurii de soluționare a litigiilor prevăzute la capitolul 26 (Soluționarea litigiilor). În astfel de cazuri, comisia de arbitraj asigură protecția deplină a confidențialității.

(2) Fiecare dintre părți tratează informațiile transmise de cealaltă parte Comitetului pentru comerț sau comitetelor specializate ca fiind confidențiale, dacă partea respectivă le-a desemnat ca fiind confidențiale.

ARTICOLUL 25.8

Derogări OMC

În cazul în care un drept sau o obligație prevăzut(ă) în prezentul acord se suprapune cu un drept sau o obligație prevăzut(ă) în Acordul OMC, orice măsură luată în conformitate cu o decizie de acordare a unei derogări adoptate în temeiul articolului IX din Acordul OMC este considerată a fi conformă cu dispoziția suprapusă din prezentul acord.

CAPITOLUL 26

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

SECȚIUNEA A

OBIECTIV ȘI DOMENIU DE APLICARE

ARTICOLUL 26.1

Obiectiv

Obiectivul prezentului capitol este de a stabili un mecanism eficace și eficient de evitare sau soluționare a litigiilor dintre părți legate de interpretarea și aplicarea prezentului acord și a Acordului SPS, care să permită găsirea, dacă este posibil, unei soluții agreate de toate părțile.

ARTICOLUL 26.2

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică, sub rezerva alineatului (2), cu privire la orice litigiu dintre părți referitor la interpretarea și aplicarea prezentului acord și a Acordului SPS (denumite în continuare „dispozițiile vizate”).
- (2) Dispozițiile vizate includ toate dispozițiile prezentului acord și ale Acordului SPS, cu excepția:
- (a) secțiunilor B (Taxe antidumping și compensatorii) și C (Măsuri de salvagardare globale) din capitolul 5 (Instrumente de apărare comercială);
 - (b) capitolului 15 (Politica în domeniul concurenței);
 - (c) articolului 16.6 (Consultări);
 - (d) capitolului 20 (Cooperare comercială și economică cu populația Māori);
 - (e) capitolului 21 (Întreprinderile mici și mijlocii);
 - (f) capitolului 22 (Bune practici și cooperare în materie de reglementare); și

- (g) dispozițiilor *te Tiriti o Waitangi* / Tratatului de la Waitangi în ceea ce privește interpretarea sa, inclusiv în legătură cu natura drepturilor și obligațiilor care decurg din acesta.

SECȚIUNEA B

CONSULTĂRI

ARTICOLUL 26.3

Consultări

- (1) Părțile depun eforturi pentru soluționarea oricărui litigiu menționat la articolul 26.2 (Domeniu de aplicare) prin inițierea de consultări cu bună-credință, cu scopul de a ajunge la o soluție agreată de toate părțile.
- (2) Una dintre părți solicită consultări printr-o cerere scrisă transmisă celeilalte părți, în care identifică măsura pusă în discuție și dispozițiile vizate pe care le consideră aplicabile.
- (3) Partea căreia îi este adresată cererea de organizare de consultări (denumită în continuare „partea pârâtă”) răspunde cu promptitudine cererii de organizare de consultări respective, dar nu mai târziu de 10 zile de la data transmiterii acesteia. Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, consultările se organizează în termen de 30 de zile de la data transmiterii cererii de consultări și au loc pe teritoriul părții pârâte. Consultările sunt considerate încheiate în termen de 30 de zile de la data transmiterii cererii de organizare de consultări sau în termen de 90 de zile de la data respectivă în cazul litigiilor care intră sub incidența capitolului 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă), cu excepția cazului în care părțile convin să continue consultările.

- (4) Consultările cu privire la chestiuni urgente, inclusiv cele privind mărfurile perisabile sau bunurile sau serviciile sezoniere, care își pierd rapid valoarea comercială, se organizează în termen de 15 zile de la data transmiterii cererii de consultări. Consultările sunt considerate încheiate în termenul fixat de 15 zile, cu excepția cazului în care părțile convin să le continue.
- (5) În cursul consultărilor, fiecare parte furnizează suficiente informații concrete pentru a permite o analiză exhaustivă a modului în care măsura în cauză ar putea afecta aplicarea prezentului acord și a Acordului SPS. Fiecare parte depune eforturi pentru a asigura participarea unor membri ai personalului din cadrul autorităților sale publice competente care au expertiză în privința chestiunii care face obiectul consultărilor.
- (6) În litigiile privind dispozițiile capitolului 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă) care se referă la acordurile sau instrumentele multilaterale menționate la capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă), părțile iau în considerare informațiile provenite de la OIM sau de la organizațiile sau organismele relevante instituite în temeiul AMM, pentru a promova coerența între activitatea părților și respectivele organizații sau organisme relevante. Atunci când este relevant, părțile solicită consiliere din partea respectivelor organizații sau a organismelor relevante sau din partea oricărui alt expert ori organism pe care îl consideră adecvat. Fiecare parte poate solicita, dacă este cazul, opinia grupurilor consultative interne menționate la articolul 24.6 (Grupuri consultative interne) sau consiliere din partea altor experți.
- (7) Consultările, în special toate informațiile desemnate ca fiind confidențiale și opiniile exprimate de părți în cursul consultărilor, sunt confidențiale și nu aduc atingere drepturilor de care beneficiază părțile în cadrul oricăror proceduri ulterioare.

(8) O măsură propusă de una dintre părți, dar care nu a fost încă pusă în aplicare, poate face obiectul unor consultări în temeiul prezentului articol, dar nu poate face obiectul procedurilor comisiei de arbitraj în temeiul secțiunii C (Procedurile comisiei de arbitraj) sau al medierii în temeiul secțiunii D (Mediere).

SECȚIUNEA C

PROCEDURILE COMISIEI DE ARBITRAJ

ARTICOLUL 26.4

Inițierea procedurilor comisiei de arbitraj

- (1) Partea care a solicitat consultări poate solicita instituirea unei comisii de arbitraj în cazul în care:
- (a) partea pârâtă nu răspunde cererii de organizare de consultări în termen de 10 zile de la data transmiterii acesteia;
 - (b) consultările nu sunt organizate în termenele prevăzute la articolul 26.3 (Consultări) alineatele (3) și (4);
 - (c) părțile convin să nu organizeze consultări; sau

(d) consultările s-au încheiat și nu s-a ajuns la nicio soluție agreată de toate părțile.

(2) Cererea de instituire a unei comisii de arbitraj (denumită în continuare „cererea de instituire a unei comisii de arbitraj”) se formulează printr-o cerere scrisă adresată celeilalte părți și oricărui organism extern căruia i-au fost atribuite sarcinile prevăzute la alineatul (4), dacă este cazul. În cererea de instituire a unei comisii de arbitraj, partea reclamantă identifică măsura în cauză și explică motivul pentru care măsura respectivă constituie o încălcare a dispozițiilor vizate, într-un mod suficient de detaliat pentru a prezenta cu claritate temeiul juridic al plângerii.

(3) Fiecare parte se asigură că cererea de instituire a unei comisii de arbitraj este publicată cu promptitudine.

(4) Comitetul pentru comerț poate decide să atribuie unui organism extern sarcina de a acorda sprijin comisiilor de arbitraj instituite în temeiul prezentului capitol, inclusiv de a oferi asistență administrativă și juridică. Decizia Comitetului pentru comerț abordează, de asemenea, costurile care decurg din această atribuire de sarcini.

ARTICOLUL 26.5

Instituirea unei comisii de arbitraj

(1) O comisie de arbitraj se compune din trei arbitri.

(2) În termen de 15 zile de la data transmiterii cererii de instituire a unei comisii de arbitraj, părțile se consultă cu bună-credință pentru a conveni asupra componenței comisiei de arbitraj.

(3) În cazul în care părțile nu ajung la un acord cu privire la componența comisiei de arbitraj în termenul prevăzut la alineatul (2), fiecare parte numește, în termen de 10 zile de la expirarea termenului prevăzut la alineatul (2), un arbitru:

(a) din sublista părții respective întocmită în temeiul articolului 26.6 (Liste de arbitri); sau

(b) pentru litigiile prevăzute la capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă), din sublista părții respective din lista CDD întocmită în temeiul articolului 26.6 (Liste de arbitri) alineatul (1) litera (b).

În cazul în care una dintre părți nu numește un arbitru din sublista sa în termenul prevăzut la alineatul (3), copreședintele Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă selectează prin tragere la sorți, în termen de 10 zile de la expirarea termenului prevăzut la alineatul (3), arbitrul din sublista părții care nu a numit un arbitru. Copreședintele Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă poate delega această selecție prin tragere la sorți.

(4) În cazul în care părțile nu ajung la un acord cu privire la președintele comisiei de arbitraj în termenul prevăzut la alineatul (2), copreședintele Consiliului pentru comerț desemnat de partea reclamantă alege prin tragere la sorți, în termen de 10 zile de la expirarea termenului respectiv, președintele comisiei de arbitraj:

(a) din sublista președinților întocmită în temeiul articolului 26.6 (Liste de arbitri) alineatul (2); sau

(b) pentru litigiile prevăzute la capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă), din sublista președinților din lista CDD întocmită în temeiul articolului 26.6 (Liste de arbitri) alineatul (1) litera (b).

Copreședintele Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă poate delega această selecție prin tragere la sorți.

(5) Comisia de arbitraj se consideră a fi instituită la 15 zile după ce cei trei arbitri selectați au acceptat numirea lor în conformitate cu punctul 10 din anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor), cu excepția cazului în care părțile convin altfel. Fiecare parte publică cu promptitudine data instituirii comisiei de arbitraj.

(6) În cazul în care una dintre listele prevăzute la articolul 26.6 (Liste de arbitri) nu a fost întocmită sau nu conține suficiente nume sau conține doar numele unor persoane care nu sunt disponibile în momentul în care trebuie selectat un arbitru în temeiul alineatului (3) sau (4), arbitrii sunt aleși prin tragere la sorți dintre persoanele care au fost propuse în mod oficial de către una dintre părți sau de către ambele părți, în conformitate cu anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor).

ARTICOLUL 26.6

Liste de arbitri

(1) La prima sa reuniune după data intrării în vigoare a prezentului acord, Comitetul pentru comerț stabilește:

(a) o listă a persoanelor care doresc și sunt în măsură să îndeplinească funcția de arbitri; și

- (b) o listă separată a persoanelor care doresc și sunt în măsură să îndeplinească funcția de arbitri în litigii care intră sub incidența capitolului 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă) (denumită în continuare „lista CDD”).
- (2) Fiecare dintre listele menționate la alineatul (1) literele (a) și (b) este alcătuită din următoarele subliste:
- (a) o sublistă de persoane întocmită pe baza propunerilor Uniunii;
- (b) o sublistă a persoanelor întocmită pe baza propunerilor Noii Zeelande; și
- (c) o sublistă a persoanelor care nu sunt cetățeni ai niciunei părți și care vor exercita funcția de președinte al comisiei de arbitraj.
- (3) Sublistele menționate la alineatul (2) literele (a), (b) și (c) cuprind cel puțin trei persoane fiecare. Sublista menționată la alineatul (2) litera (c) nu cuprinde mai mult de șase persoane. Comitetul pentru comerț se asigură că respectivele subliste conțin în orice moment acest număr de persoane.
- (4) Comitetul pentru comerț poate întocmi liste suplimentare de persoane cu expertiză în sectoarele specifice reglementate de prezentul acord. Sub rezerva obținerii consimțământului părților, aceste liste suplimentare se utilizează pentru a alcătui comisia de arbitraj în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 26.5 (Instituirea unei comisii de arbitraj).

ARTICOLUL 26.7

Cerințe pentru arbitri

- (1) Fiecare membru al comisiei de arbitraj trebuie:
 - (a) să aibă o experiență confirmată în domeniul dreptului, al comerțului internațional și în alte domenii vizate de prezentul acord;
 - (b) să fie independent față de fiecare parte, să nu fie afiliat niciuneia dintre părți și să nu primească instrucțiuni din partea niciuneia dintre ele;
 - (c) să își exercite funcția în nume propriu și să nu accepte instrucțiuni din partea niciunei organizații și a niciunui guvern în ceea ce privește aspectele legate de litigiu; și
 - (d) să respecte anexa 26-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori).
- (2) Președintele trebuie să aibă, de asemenea, experiență în procedurile de soluționare a litigiilor.
- (3) În pofida alineatului (1) litera (a) și a alineatului (2), fiecare arbitru din lista CDD trebuie să aibă cunoștințe de specialitate sau expertiză în următoarele domenii:
 - (a) dreptul muncii sau al mediului;
 - (b) aspectele abordate în capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă); sau

- (c) soluționarea litigiilor care decurg din acordurile internaționale.
- (4) În funcție de obiectul unui anumit litigiu, părțile pot conveni să deroge de la cerința menționată la alineatul (1) litera (a).

ARTICOLUL 26.8

Atribuțiile comisiei de arbitraj

Comisia de arbitraj:

- (a) evaluează în mod obiectiv chestiunea care i-a fost sesizată, inclusiv elementele concrete ale cazului, aplicabilitatea dispozițiilor vizate și conformitatea cu acestea;
- (b) expune, în deciziile și rapoartele sale, constatările cu privire la faptele examinate, aplicabilitatea dispozițiilor vizate și raționamentul de bază pe care s-au întemeiat constatările și recomandările formulate; și
- (c) se consultă la intervale regulate cu părțile și oferă oportunități adecvate pentru ajungerea la o soluție agreată de toate părțile.

ARTICOLUL 26.9

Mandatul comisiei de arbitraj

(1) Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, în termen de cinci zile de la data instituirii comisiei de arbitraj, acestea îi revine mandatul:

„de a examina, din perspectiva dispozițiilor vizate relevante menționate de părți, chestiunea menționată în cererea de instituire a unei comisii de arbitraj, de a formula constatări cu privire la aplicabilitatea dispozițiilor vizate și la conformitatea măsurii examinate cu dispozițiile respective și de a elabora un raport în conformitate cu articolele 26.11 (Raport intermediar) și 26.12 (Raport final)”.

(2) În cazul în care convin asupra unui alt mandat al comisiei de arbitraj decât cel menționat la alineatul (1), acestea notifică comisiei de arbitraj mandatul asupra căruia au convenit în termenul prevăzut la alineatul (1).

ARTICOLUL 26.10

Decizia privind chestiunile urgente

(1) În cazul în care o parte solicită acest lucru, comisia de arbitraj decide, în termen de 10 zile de la data instituirii sale, dacă respectivul caz privește chestiuni urgente.

(2) În cazul în care comisia decide că litigiul vizează chestiuni urgente, termenele aplicabile prevăzute în secțiunea C (Procedurile comisiei de arbitraj) din prezentul capitol reprezintă jumătate din perioada prevăzută în secțiunea respectivă, cu excepția termenelor menționate la articolul 26.5 (Instituirea unei comisii de arbitraj) și la articolul 26.9 (Mandatul comisiei de arbitraj).

ARTICOLUL 26.11

Raport intermediar

(1) În termen de 90 de zile de la data instituirii sale, comisia de arbitraj transmite părților un raport intermediar. În cazul în care comisia de arbitraj consideră că acest termen-limită nu poate fi respectat, președintele acesteia notifică părților, în scris, acest lucru, precizând motivele întârzierii și data la care comisia de arbitraj intenționează să transmită raportul său intermediar. Comisia de arbitraj nu poate în niciun caz să transmită raportul său intermediar mai târziu de 120 de zile de la data instituirii sale.

(2) Fiecare parte poate adresa comisiei de arbitraj o cerere scrisă de reexaminare a unor aspecte precise ale raportului intermediar în termen de 10 zile de la data transmiterii acestuia. Oricare dintre părți poate prezenta observații cu privire la cererea scrisă a celeilalte părți în termen de șase zile de la transmiterea unei astfel de cereri.

ARTICOLUL 26.12

Raport final

- (1) În termen de 120 de zile de la data instituirii sale, comisia de arbitraj transmite părților raportul său final. În cazul în care comisia de arbitraj consideră că un astfel de termen-limită nu poate fi respectat, președintele acesteia notifică părților, în scris, acest lucru, precizând motivele întârzierii și data la care comisia de arbitraj intenționează să transmită raportul său final. Comisia de arbitraj nu poate în niciun caz să transmită raportul său final mai târziu de 150 de zile de la data instituirii sale.
- (2) Raportul final include o discuție cu privire la eventualele cereri scrise ale părților referitoare la raportul intermediar menționate la articolul 26.11 (Raport intermediar) alineatul (2) și răspunde cu claritate la observațiile părților.

ARTICOLUL 26.13

Măsuri de conformare

- (1) Partea pârâtă adoptă orice măsură necesară pentru a se conforma cu promptitudine constatărilor și recomandărilor din raportul final, astfel încât să respecte dispozițiile vizate.

- (2) În termen de cel mult 30 de zile de la transmiterea raportului final, partea pârâtă notifică părții reclamante măsurile pe care le-a luat sau pe care intenționează să le ia pentru a se conforma.
- (3) În plus, în ceea ce privește litigiile care intră sub incidența capitolului 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă):
- (a) în termen de cel mult 30 de zile de la transmiterea raportului final, partea pârâtă informează grupurile consultative interne menționate la articolul 24.6 (Grupuri consultative interne) și punctul de contact al celeilalte părți instituit în temeiul articolului 19.16 (Puncte de contact) cu privire la măsurile pe care le-a luat sau pe care intenționează să le ia pentru a se conforma; și
 - (b) Comitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă monitorizează punerea în aplicare a măsurilor de conformitate. Grupurile consultative interne menționate la articolul 24.6 (Grupuri consultative interne) pot prezenta observații în acest sens Comitetului pentru comerț și dezvoltare durabilă.

ARTICOLUL 26.14

Perioadă rezonabilă

- (1) În cazul în care nu este posibilă conformarea imediată, partea pârâtă transmite, în termen de cel mult 30 de zile de la data transmiterii raportului final, o notificare părții reclamante cu privire la perioada rezonabilă de care va avea nevoie pentru a se conforma. Părțile depun eforturi pentru a conveni asupra perioadei rezonabile necesare pentru conformare.

(2) În cazul în care părțile nu au ajuns la un acord cu privire la perioada rezonabilă, partea reclamantă poate, cel mai devreme la 20 de zile de la data transmiterii notificării menționate la alineatul (1), să solicite în scris comisiei de arbitraj inițiale să stabilească durata perioadei rezonabile. Comisia de arbitraj transmite părților decizia sa în termen de 20 de zile de la data transmiterii unei astfel de solicitări.

(3) Partea pârâtă transmite părții reclamante o notificare scrisă referitoare la progresele înregistrate în ceea ce privește conformarea cu raportul final cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea perioadei rezonabile.

(4) Părțile pot conveni să prelungească perioada rezonabilă.

ARTICOLUL 26.15

Reexaminarea conformității

(1) Cel târziu la data expirării perioadei rezonabile, partea pârâtă transmite o notificare părții reclamante cu privire la orice măsură pe care a adoptat-o pentru a se conforma raportului final.

(2) În cazul în care părțile consideră că nu au fost întreprinse măsuri în vederea conformării sau că aceste măsuri nu sunt compatibile cu dispozițiile vizate, partea reclamantă poate transmite, în scris, o cerere comisiei de arbitraj inițiale, solicitându-i să se pronunțe în această privință. Într-o astfel de cerere se precizează care este măsura în cauză și se explică motivul pentru care măsura respectivă constituie o încălcare a dispozițiilor vizate, într-un mod suficient de detaliat pentru a prezenta cu claritate temeiul juridic al plângerii. Comisia de arbitraj transmite părților decizia sa în termen de 54 de zile de la data transmiterii unei astfel de cereri.

ARTICOLUL 26.16

Măsuri corective temporare

- (1) În cazul în care partea reclamantă solicită acest lucru, partea pârâtă inițiază consultări cu partea reclamantă pentru a conveni asupra unei compensații reciproc acceptabile, dacă:
- (a) partea pârâtă informează partea reclamantă că nu este posibilă conformarea cu raportul final;
 - (b) partea pârâtă nu notifică nicio măsură întreprinsă în vederea conformării în termenul limită astfel cum se menționează la articolul 26.13 (Măsuri de conformare) sau înainte de data expirării perioadei rezonabile;
 - (c) comisia de arbitraj constată că nu a fost luată nicio măsură în vederea conformării; sau

(d) comisia de arbitraj constată că măsura luată în vederea conformării este incompatibilă cu dispozițiile vizate.

(2) În ceea ce privește litigiile care intră sub incidența capitolului 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă), prezentul articol se aplică dacă:

(a) apare o situație prevăzută la alineatul (1) litera (a), (b) sau (c) de la prezentul articol, iar raportul final al comisiei de arbitraj întocmit în temeiul articolului 26.12 (Raport final) constată o încălcare:

(i) a articolului 19.3 (Standarde și acorduri multilaterale în domeniul muncii) alineatul (3);
sau

(ii) a articolului 19.6 (Comerțul și schimbările climatice) alineatul (3), în cazul în care comisia de arbitraj constată, în raportul său final, că partea pârâtă nu s-a abținut de la orice acțiune sau omisiune care contravine în mod semnificativ obiectului și scopului Acordului de la Paris; sau

(b) apare o situație prevăzută la alineatul (1) litera (d) de la prezentul articol, iar decizia comisiei de arbitraj în temeiul articolului 26.15 (Reexaminarea conformității) constată o încălcare:

(i) a articolului 19.3 (Standarde și acorduri multilaterale în domeniul muncii) alineatul (3);
sau

(ii) a articolului 19.6 (Comerțul și schimbările climatice) alineatul (3), în cazul în care comisia constată, în decizia sa, că partea pârâtă nu s-a abținut de la orice acțiune sau omisiune care contravine în mod semnificativ obiectului și scopului Acordului de la Paris.

(3) În cazul în care, în circumstanțele prevăzute la alineatele (1) și (2), partea reclamantă alege să nu solicite consultări în ceea ce privește compensația sau părțile nu ajung la un acord cu privire la compensație în termen de 20 de zile de la inițierea consultărilor privind compensația, partea reclamantă poate transmite o notificare scrisă părții pârâte cu privire la intenția sa de a suspenda aplicarea obligațiilor care decurg din dispozițiile vizate. În notificare se precizează nivelul suspendării preconizate a obligațiilor.

(4) Partea reclamantă poate suspenda obligațiile la 10 zile de la data transmiterii notificării menționate la alineatul (3), cu excepția cazului în care partea pârâtă transmite o cerere scrisă în temeiul alineatului (6).

(5) Suspendarea obligațiilor nu depășește nivelul echivalent cu anularea sau reducerea avantajelor cauzată de încălcare.

(6) În cazul în care partea pârâtă consideră că nivelul notificat de suspendare a obligațiilor depășește nivelul echivalent cu anularea sau reducerea avantajelor cauzată de încălcare sau că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alineatul (2), partea pârâtă poate transmite comisiei de arbitraj inițiale o cerere scrisă înainte de expirarea termenului de 10 zile prevăzut la alineatul (4) pentru a decide în această privință. Comisia de arbitraj transmite părților decizia sa privind nivelul suspendării obligațiilor sau neîndeplinirea condițiilor prevăzute la alineatul (2) în termen de 30 de zile de la data solicitării respective. Obligațiile nu se suspendă până când comisia de arbitraj nu își pronunță decizia. Suspendarea obligațiilor trebuie să fie conformă cu această decizie.

(7) Suspendarea obligațiilor sau a compensației menționate în prezentul articol este temporară și nu se aplică după ce:

- (a) părțile au ajuns la o soluție stabilită de comun acord, conform articolului 26.26 (Soluție stabilită de comun acord);
- (b) părțile au convenit că măsura luată în vederea conformării părții pârâte cu dispozițiile vizate; sau
- (c) o măsură adoptată pentru a asigura conformitatea și pe care comisia de arbitraj a considerat-o incompatibilă cu dispozițiile vizate a fost retrasă sau modificată astfel încât să se asigure conformitatea părții pârâte cu dispozițiile respective.

ARTICOLUL 26.17

Reexaminarea măsurilor adoptate în vederea conformării după adoptarea măsurilor corective temporare

(1) Partea pârâtă transmite o notificare părții reclamante cu privire la orice măsură pe care a întreprins-o pentru a se conforma în urma suspendării obligațiilor sau în urma aplicării compensației temporare, după caz. Cu excepția cazurilor menționate la alineatul (2), partea reclamantă încetează suspendarea obligațiilor în termen de 30 de zile de la transmiterea notificării. În cazurile în care a fost aplicată o compensație, cu excepția cazurilor prevăzute la alineatul (2), partea pârâtă poate înceta aplicarea compensației respective în termen de 30 de zile de la data la care a transmis notificarea privind conformarea sa.

(2) În cazul în care părțile nu ajung la un acord cu privire la probabilitatea ca măsura notificată să asigure conformarea părții pârâte cu dispozițiile vizate în termen de 30 de zile de la data transmiterii notificării, oricare dintre părți poate transmite comisiei de arbitraj inițiale o solicitare scrisă de a lua o decizie în această privință, în caz contrar suspendarea obligațiilor sau aplicarea compensației, după caz, încetează. Comisia de arbitraj transmite părților decizia sa în termen de 46 de zile de la data transmiterii solicitării. În cazul în care comisia de arbitraj constată că măsura întreprinsă în vederea conformării este conformă cu dispozițiile vizate, suspendarea obligațiilor sau, după caz, aplicarea compensației încetează. Dacă este cazul, partea reclamantă ajustează nivelul suspendării obligațiilor sau nivelul compensației în funcție de decizia comisiei de arbitraj.

(3) În cazul în care consideră că nivelul suspendării obligațiilor pus în aplicare de partea reclamantă depășește nivelul echivalent cu anularea sau reducerea avantajelor cauzată de încălcare, partea pârâtă poate transmite comisiei de arbitraj inițiale o solicitare scrisă de a lua o decizie în această privință.

ARTICOLUL 26.18

Înlocuirea arbitrilor

În cazul în care, în cursul oricărei proceduri de soluționare a litigiilor în temeiul prezentei secțiuni, un arbitru nu poate participa, se retrage sau trebuie înlocuit deoarece nu respectă anexa 26-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori), se aplică procedura prevăzută la articolul 26.5 (Instituirea unei comisii de arbitraj) și orice arbitru înlocuitor are toate competențele și atribuțiile membrilor inițiali ai comisiei de arbitraj. Termenul pentru întocmirea raportului sau luarea deciziei comisiei de arbitraj se prelungește cu perioada necesară pentru numirea unui nou arbitru.

ARTICOLUL 26.19

Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor

- (1) Procedurile comisiei de arbitraj sunt reglementate în prezenta secțiune și în anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor).
- (2) Orice audiere a comisiei de arbitraj este deschisă publicului, cu excepția cazului în care se prevede altfel în anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor).

ARTICOLUL 26.20

Suspendare și încetare

- (1) La cererea ambelor părți, comisia de arbitraj își suspendă în orice moment activitatea pentru o perioadă convenită de părți, care nu depășește 12 luni consecutive.
- (2) Comisia de arbitraj își reia activitatea înainte de data expirării perioadei de suspendare la cererea scrisă a ambelor părți sau la data expirării perioadei de suspendare la cererea scrisă a uneia dintre părți. Partea solicitantă transmite o notificare celeilalte părți în acest sens. În cazul în care comisia de arbitraj nu își reia activitatea la expirarea perioadei de suspendare în conformitate cu prezentul alineat, autoritatea comisiei de arbitraj expiră, iar procedura de soluționare a litigiilor încetează.
- (3) În cazul suspendării activității comisiei de arbitraj, termenele relevante prevăzute în prezenta secțiune se prelungesc cu aceeași perioadă pentru care a fost suspendată activitatea comisiei de arbitraj.

ARTICOLUL 26.21

Dreptul de a solicita și de a primi informații

- (1) La cererea unei părți sau din proprie inițiativă, comisia de arbitraj poate solicita părților informațiile relevante pe care le consideră necesare și adecvate. Părțile răspund cu promptitudine și complet la orice cerere de informații transmisă de comisia de arbitraj.
- (2) La cererea unei părți sau din proprie inițiativă, comisia de arbitraj poate solicita orice informație pe care o consideră adecvată din orice sursă. Comisia de arbitraj poate, de asemenea, să ceară avizul experților dacă îl consideră necesar, sub rezerva eventualelor termene și condiții convenite de părți, după caz.
- (3) În ceea ce privește aspectele legate de respectarea acordurilor și instrumentelor multilaterale menționate în capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă), avizele experților externi sau informațiile solicitate de comisia de arbitraj ar trebui să includă informații și consiliere din partea OIM sau a organizațiilor sau organismelor relevante instituite în temeiul AMM.
- (4) Comisia de arbitraj ia în considerare comunicările de tip *amicus curiae* primite de la persoane fizice ale unei părți sau de la persoane juridice stabilite pe teritoriul unei părți, în conformitate cu anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor).
- (5) Orice informații sau avize obținute de comisia de arbitraj în temeiul prezentului articol sunt comunicate părților, iar părțile pot prezenta observații cu privire la acestea.

ARTICOLUL 26.22

Reguli de interpretare

- (1) Comisia de arbitraj interpretează dispozițiile vizate în conformitate cu normele obișnuite de interpretare a dreptului public internațional, inclusiv cu cele codificate în Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor, adoptată la Viena la 23 mai 1969.
- (2) Comisia de arbitraj ia în considerare și interpretările relevante din rapoartele grupurilor speciale de soluționare a litigiilor ale OMC și ale Organului de apel al OMC, adoptate de Organul de soluționare a litigiilor al OMC, precum și din hotărârile arbitrale în temeiul MSL.
- (3) Rapoartele și deciziile comisiei de arbitraj nu pot extinde sau restrânge drepturile și obligațiile părților prevăzute în prezentul acord.

ARTICOLUL 26.23

Rapoartele și deciziile comisiei de arbitraj

- (1) Deliberările comisiei de arbitraj rămân confidențiale. Comisia de arbitraj face tot posibilul pentru ca rapoartele elaborate și deciziile pronunțate să fie adoptate prin consens. În cazul în care acest lucru nu este posibil, comisia de arbitraj decide cu majoritate de voturi. În niciun caz nu se fac publice opiniile separate ale arbitrilor.
- (2) Deciziile și rapoartele comisiei de arbitraj sunt acceptate necondiționat de către părți. Acestea nu creează drepturi sau obligații în ceea ce privește persoanele fizice sau juridice.

(3) Fiecare parte face publice rapoartele și deciziile comisiei de arbitraj, precum și comunicările acesteia, sub rezerva protejării informațiilor confidențiale.

(4) Comisia de arbitraj și părțile tratează ca fiind confidențiale orice informații transmise de una dintre părți comisiei de arbitraj în conformitate cu punctele 34-36 din anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor).

ARTICOLUL 26.24

Alegerea forului

(1) În cazul în care apare un litigiu referitor la o anumită măsură care constituie o presupusă încălcare a dispozițiilor vizate și a unei obligații în mod substanțial echivalente care decurge dintr-un alt acord comercial internațional la care ambele părți au aderat, inclusiv Acordul OMC, partea care solicită măsuri reparatorii alege forul care soluționează litigiul.

(2) După ce o parte a ales forul și a inițiat procedurile de soluționare a litigiilor în temeiul prezentei secțiuni sau al unui alt acord comercial internațional, partea respectivă nu inițiază proceduri de soluționare a litigiilor în temeiul niciunui alt acord cu privire la măsura specifică menționată la alineatul (1) de la prezentul articol, cu excepția cazului în care forul ales inițial nu pronunță o hotărâre din motive procedurale sau jurisdicționale.

(3) În sensul prezentului articol:

(a) procedurile de soluționare a litigiilor prevăzute în prezenta secțiune se consideră a fi inițiate în urma cererii de instituire a unei comisii de arbitraj formulate de una dintre părți în conformitate cu articolul 26.4 (Inițierea procedurilor comisiei de arbitraj);

- (b) procedurile de soluționare a litigiilor prevăzute în Acordul OMC se consideră a fi inițiate în urma cererii de instituire a unei comisii de arbitraj formulate de una dintre părți în conformitate cu articolul 6 din MSL; și
- (c) procedurile de soluționare a litigiilor prevăzute în orice alt acord comercial internațional se consideră a fi inițiate în conformitate cu dispozițiile relevante din respectivul acord.
- (4) Nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică o parte să suspende obligațiile autorizate de Organismul de soluționare a litigiilor al OMC sau autorizate în temeiul procedurilor de soluționare a litigiilor prevăzute în alt acord comercial internațional la care au aderat părțile aflate în litigiu. Niciuna dintre părți nu poate invoca Acordul OMC sau orice alt acord comercial internațional dintre părți pentru a împiedica cealaltă parte să suspende obligații în temeiul prezentului articol.

SECȚIUNEA D

MEDIERE

ARTICOLUL 26.25

Mediere

Părțile pot recurge la mediere cu privire la orice măsură pe care o parte o consideră a avea un impact negativ asupra comerțului și a investițiilor dintre părți. Procedura de mediere este prevăzută în anexa 26-C (Regulamentul de procedură pentru mediere).

SECȚIUNEA E

DISPOZIȚII COMUNE

ARTICOLUL 26.26

Soluție stabilită de comun acord

- (1) Părțile pot ajunge, în orice moment, la o soluție stabilită de comun acord în privința oricărui litigiu menționat la articolul 26.2 (Domeniu de aplicare).
- (2) În cazul în care se ajunge la o soluție stabilită de comun acord în cursul procedurilor comisiei de arbitraj sau al unei proceduri de mediere, părțile notifică în comun respectiva soluție stabilită de comun acord președintelui comisiei de arbitraj sau mediatorului, după caz. După efectuarea acestei notificări, procedurile comisiei de arbitraj sau procedura de mediere încetează.
- (3) Orice soluție stabilită de comun acord de către părți este pusă la dispoziția publicului.
- (4) Fiecare parte adoptă orice măsură necesară pentru a pune în aplicare, în termenul convenit, soluția stabilită de comun acord.
- (5) Cel târziu la data expirării termenului convenit, partea care pune în aplicare soluția stabilită de comun acord informează în scris cealaltă parte cu privire la orice măsură pe care a adoptat-o pentru a pune în aplicare soluția respectivă.

ARTICOLUL 26.27

Termene

- (1) Toate termenele prevăzute în prezentul capitol se calculează în zile calendaristice începând cu ziua următoare actului la care se referă, cu excepția cazului în care se prevede altfel.
- (2) Orice termen menționat în prezentul capitol poate fi modificat prin acordul reciproc al părților.
- (3) În ceea ce privește secțiunea C (Procedurile comisiei de arbitraj), comisia de arbitraj poate propune în orice moment părților să modifice orice termen prevăzut în prezentul capitol, precizând motivele care stau la baza propunerii.

ARTICOLUL 26.28

Costuri

- (1) Fiecare parte suportă cheltuielile aferente participării sale la procedurile comisiei de arbitraj sau la procedura de mediere.
- (2) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor), părțile suportă împreună și în mod egal cheltuielile generate de aspectele organizatorice, inclusiv cele pentru acoperirea remunerației și a cheltuielilor arbitrilor și ale mediatorilor. Remunerația arbitrilor și a mediatorilor se stabilește în conformitate cu standardele OMC.

(3) Comitetul pentru comerț poate adopta o decizie de stabilire a parametrilor sau a altor detalii privind remunerația și rambursarea cheltuielilor arbitrilor și ale mediatorilor, inclusiv orice costuri conexe care ar putea fi suportate în cadrul procedurilor. În așteptarea acestei decizii, remunerația și rambursarea cheltuielilor arbitrilor și ale mediatorilor, precum și a oricăror costuri conexe se stabilesc în conformitate cu articolul 10 din anexa 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor).

ARTICOLUL 26.29

Modificarea anexelor

Comitetul pentru comerț poate modifica anexele 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor) și 26-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatorii).

CAPITOLUL 27

DISPOZIȚII FINALE

ARTICOLUL 27.1

Modificări

- (1) Părțile pot conveni în scris să modifice prezentul acord.
- (2) Modificările prezentului acord intră în vigoare în prima zi a celei de a doua luni sau la o dată ulterioară convenită de către părți, care urmează după data la care părțile își notifică reciproc în scris îndeplinirea cerințelor și a procedurilor lor legale aplicabile pentru intrarea în vigoare a modificărilor în cauză.
- (3) Comitetul pentru comerț poate modifica prezentul acord printr-o decizie, în cazurile prevăzute la articolul 24.3 (Modificarea prezentului acord efectuată de Comitetul pentru comerț). Decizia Comitetului pentru comerț fie precizează data intrării în vigoare a modificărilor prezentului acord, fie, în cazul în care sistemul intern al unei părți impune acest lucru, prevede ca aceste modificări să intre în vigoare după notificarea în scris a finalizării tuturor cerințelor și procedurilor legale restante ale părților.

ARTICOLUL 27.2

Intrarea în vigoare

(1) Prezentul acord intră în vigoare în prima zi din a doua lună care urmează datei la care părțile își transmit notificări scrise care atestă că au îndeplinit cerințele și procedurile legale aplicabile pentru intrarea în vigoare a prezentului acord. Părțile pot conveni asupra unei alte date de intrare în vigoare a prezentului acord.

(2) Notificările scrise menționate la alineatul (1) se trimit Secretarului General al Consiliului Uniunii Europene și Ministerului Afacerilor Externe și Comerțului din Noua Zeelandă.

ARTICOLUL 27.3

Denunțare

(1) Prezentul acord rămâne în vigoare, cu excepția cazului în care este denunțat în conformitate cu alineatul (2).

(2) Oricare dintre părți poate notifica celeilalte părți intenția sa de a denunța prezentul acord. Notificările adresate Uniunii se trimit Secretarului General al Consiliului Uniunii Europene, iar notificările adresate Noii Zeelande se trimit Ministerului Afacerilor Externe și Comerțului din Noua Zeelandă. Denunțarea prezentului acord produce efecte la șase luni de la data transmiterii notificării, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

ARTICOLUL 27.4

Îndeplinirea obligațiilor

- (1) Fiecare parte este pe deplin responsabilă pentru respectarea tuturor dispozițiilor din prezentul acord.
- (2) Fiecare parte se asigură că se iau toate măsurile necesare pentru punerea în aplicare a dispozițiilor prezentului acord, inclusiv pentru respectarea acestora la toate nivelurile de guvernare, precum și de către persoanele care exercită autoritatea guvernamentală delegată. Fiecare parte își îndeplinește cu bună-credință obligațiile prevăzute în prezentul acord.
- (3) Prezentul acord face parte din cadrul instituțional comun menționat la articolul 52 alineatul (1) din Acordul de parteneriat. Oricare dintre părți poate lua măsurile adecvate în legătură cu prezentul acord în cazul unei încălcări deosebit de grave și substanțiale a oricăreia dintre obligațiile descrise ca elemente esențiale la articolul 2 alineatul (1) sau la articolul 8 alineatul (1) din Acordul de parteneriat, care reprezintă o amenințare de așa natură la adresa păcii și securității internaționale, încât este necesară o reacție imediată. De asemenea, oricare dintre părți poate lua măsurile adecvate referitoare la prezentul acord în cazul unei acțiuni sau al unei omisiuni care contravine în mod semnificativ obiectului și scopului Acordului de la Paris. Respectivele măsuri adecvate se iau în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 54 din Acordul de parteneriat.

ARTICOLUL 27.5

Autoritate delegată

Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, fiecare parte se asigură că, atunci când o persoană juridică, inclusiv o întreprindere deținută de stat, o întreprindere căreia i s-au acordat drepturi speciale sau privilegii sau un monopol desemnat exercită o autoritate de reglementare, administrativă sau de alt tip pe care partea a delegat-o acestei persoane pentru a o îndeplini, persoana respectivă acționează în conformitate cu obligațiile care îi revin părții în cauză în temeiul prezentului acord.

ARTICOLUL 27.6

Absența efectelor directe

- (1) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează în sensul de a conferi drepturi sau de a impune obligații persoanelor, altele decât drepturile și obligațiile constituite între părți în conformitate cu dreptul internațional public.
- (2) Niciuna dintre părți nu prevede un drept de acțiune în temeiul legislației sale împotriva celeilalte părți pe motiv că o măsură a celeilalte părți este incompatibilă cu prezentul acord.

ARTICOLUL 27.7

Acte cu putere de lege și norme administrative și modificări ale acestora

În absența unor dispoziții contrare, în cazul în care în prezentul acord se face trimitere la actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți, trimiterea respectivă se interpretează ca incluzând modificările aduse acestora.

ARTICOLUL 27.8

Părți integrante ale prezentului acord

- (1) Anexele, apendicele, declarațiile, declarațiile comune și notele de subsol la prezentul acord fac parte integrantă din prezentul acord.
- (2) Fiecare dintre anexele la prezentul acord, inclusiv apendicele la acestea, face parte integrantă din capitolul care face trimitere la anexa respectivă sau la care se face trimitere în anexa respectivă. Pentru mai multă certitudine:
 - (a) anexa 2-A (Programe de eliminare a tarifelor) și apendicele la aceasta fac parte integrantă din capitolul 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor);

- (b) anexa 3-A (Note introductive la regulile de origine specifice produsului), anexa 3-B (Reguli de origine-specifice produsului) și apendicele la aceasta și anexele 3-C (Textul atestatului de origine), 3-D [Declarația furnizorului menționată la articolul 3.3 alineatul (4) (Cumul de origine)], 3-E (Declarație comună privind Principatul Andorra) și 3-F (Declarație comună privind Republica San Marino) fac parte integrantă din capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii);

- (c) anexele 6-A (Autorități competente), 6-B (Condiții regionale pentru plante și produse vegetale), 6-C (Recunoașterea echivalentă a măsurilor SPS), 6-D (Orientări și proceduri pentru audit sau verificare), 6-E (Certificare) și 6-F (Controale și taxe la import) fac parte integrantă din capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare);

- (d) anexele 9-A [Acceptarea evaluării conformității (documente)], 9-B (Autovehicule și echipamente sau părți ale acestora) și apendicele la aceasta, 9-C [Sistemul de schimb periodic de informații privind siguranța produselor de consum nealimentare și măsurile preventive, restrictive și corective conexe, menționat la articolul 9.10 (Cooperare privind supravegherea pieței și siguranța și conformitatea produselor nealimentare) alineatul (5) litera (b)], 9-D [Sistemul de schimb periodic de informații privind măsurile luate în legătură cu produsele nealimentare neconforme, altele decât cele care intră sub incidența articolului 9.10 (Cooperare privind supravegherea pieței și siguranța și conformitatea produselor nealimentare) alineatul (5) litera (b), menționat la articolul 9.10 (Cooperare privind supravegherea pieței și siguranța și conformitatea produselor nealimentare) alineatul (6)] și 9-E (Vinuri și băuturi spirtoase) și apendicele la aceasta fac parte integrantă din capitolul 9 (Bariere tehnice în calea comerțului);

- (e) anexele 10-A (Măsuri existente), 10-B (Măsuri viitoare), 10-C (Persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii, persoane transferate în cadrul aceleiași companii și persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt), 10-D (Lista activităților persoanelor aflate în vizită de afaceri pe termen scurt), 10-E (Furnizori de servicii pe bază de contract și profesioniști independenți), 10-F (Circulația persoanelor fizice în scopuri profesionale) fac parte integrantă din capitolul 10 (Comerțul cu servicii și investițiile);
- (f) anexa 13 (Liste de produse energetice, hidrocarburi și materii prime) face parte integrantă din capitolul 13 (Energie și materii prime);
- (g) anexa 14 (Angajamente privind accesul pe piață în domeniul achizițiilor publice) face parte integrantă din capitolul 14 (Achiziții publice);
- (h) anexele 18-A (Clase de produse) și 18-B (Liste de indicații geografice) fac parte integrantă din capitolul 18 (Proprietate intelectuală);
- (i) anexa 19 (Bunuri și servicii de mediu) face parte integrantă din capitolul 19 (Comerțul și dezvoltarea durabilă);
- (j) anexa 24 (Regulamentul de procedură al Comitetului pentru comerț) face parte integrantă din capitolul 24 (Dispoziții instituționale);
- (k) anexele 26-A (Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor), 26-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori) și 26-C (Regulamentul de procedură pentru mediere) fac parte integrantă din capitolul 26 (Soluționarea litigiilor); și

- (l) anexa 27 (Declarație comună privind uniunile vamale) face parte integrantă din capitolul 27 (Dispoziții finale).

ARTICOLUL 27.9

Texte autentice

Prezentul acord se întocmește în dublu exemplar, în limbile bulgară, cehă, croată, daneză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, irlandeză, italiană, letonă, lituaniană, maghiară, malteză, olandeză, polonă, portugheză, română, slovacă, slovenă, spaniolă și suedeză, fiecare dintre aceste texte fiind în egală măsură autentic.

DREPT PENTRU CARE, subsemnații plenipotențari, pe deplin autorizați în acest scop, au semnat prezentul acord.

Întocmit la la

Pentru Uniunea Europeană,

Pentru Noua Zeelandă,